

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ลลนา คลังชำนาญ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร กรุงเทพมหานคร
ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัย
นเรศวร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. พยอม ธรรมบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ดร. ศรีสุดา จงสุทธิผล)

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร กรุงเทพมหานคร

พฤษภาคม 2552

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร ที่ปรึกษาและดร.กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์ กรรมการที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ และหน่วยงานทุกส่วนในจังหวัดชัยภูมิ ที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คณาจารย์-เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา กรุณาให้คำแนะนำพร้อมทั้งให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว 50 มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจเสมอมา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ได้ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี ในความสำเร็จของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ลลนา คลังชำนาญ

ชื่อเรื่อง	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ลลนา คลังชำนาญ
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยรัตนนคร, 2552
คำสำคัญ	การวางแผนยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างแท้จริงในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติและแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ใช้สถิติและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิที่จำเป็นและเหมาะสมควรประกอบไปด้วย

1. การกำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดชัยภูมิคือ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว – ป่าหินงาม ที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนายที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยว.....	8
แนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน.....	20
แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วม.....	27
แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์.....	32
แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว.....	67
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน.....	72
แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ.....	75
แนวคิดเกี่ยวกับตลาดท่องเที่ยว.....	76
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	98
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	105
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	105
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	107
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
ตอนที่ 1 รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ.....	115
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	169
5 บทสรุป.....	317
สรุปผลการวิจัย.....	321
อภิปรายผลการวิจัย.....	334
ข้อเสนอแนะ.....	358
บรรณานุกรม.....	360
ภาคผนวก.....	366
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า.....	389

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	107
2	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	169
3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ.....	171
4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ	172
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกับทศกาล และงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ	173
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	174
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	175
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง หรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	176
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน หรือข้อด้อยของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ	177
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการ พัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.	178
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการ พัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ	179
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ..	180

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ.....	181
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ.....	182
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาคภาครัฐ.....	184
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการ ท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	187
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	189
18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นิเวศจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ.....	191
19	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	193
20	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน.....	195

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน	196
22	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกับเทศกาล และงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ...	197
23	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน.....	198
24	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	199
25	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง หรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	200
26	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน หรือข้อด้อยของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	201
27	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน.....	202
28	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน	203
29	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน.....	204
30	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน.....	205

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
31	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	206
32	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	208
33	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	211
34	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	213
35	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	215
36	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน..	217
37	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	219
38	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	220

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
39	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวเกี่ยวกับเทศกาล และงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน	221
40	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาค ประชาชน.....	222
41	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยว ด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	223
42	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง หรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน	224
43	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน หรือข้อด้อยของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	225
44	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาค ประชาชน.....	226
45	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน.....	227
46	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาคประชาชน.....	228
47	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่ม ตัวอย่างภาคประชาชน.....	229

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
48	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน.....	230
49	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	232
50	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	235
51	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง ภาคประชาชน	237
52	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	239
53	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	241
54	แสดงจำนวน ร้อยละ การเดินทางมายังจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว	243
55	แสดงจำนวน ร้อยละ ของลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว.....	244
56	แสดงจำนวน ร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางของนักท่องเที่ยว.....	244
57	แสดงจำนวน ร้อยละ ของการพักค้างคืน ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	245

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
58	แสดงจำนวน ร้อยละ ประเภทของที่พักของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	245
59	แสดง จำนวน ร้อยละ ของระยะเวลาในการพักค้างคืนของนักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	246
60	แสดงจำนวน ร้อยละ วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	246
61	แสดงจำนวน ร้อยละ แหล่งข้อมูลที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	247
62	แสดง จำนวน ร้อยละ ของค่าใช้จ่ายในท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	247
63	แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	248
64	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	249
65	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	250
66	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกับทศกาล และงานประเพณี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	251
67	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	252
68	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	253
69	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	254

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
70	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	255
71	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	256
72	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	257
73	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	258
74	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ.....	259
75	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ.....	260
76	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการ พัฒนาการ ท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	262
77	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และ โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการ พัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิ.....	265
78	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจจังหวัดชัยภูมิ.....	267

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
79	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	269
80	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	271
81	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล งานประเพณี และมหกรรมการท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ...	273
82	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	275
83	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการ การท่องเที่ยวที่เหมาะสมของจังหวัดชัยภูมิ.....	277
84	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง ของจังหวัดรวม.....	279
85	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ของจังหวัดชัยภูมิ.....	281
86	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาส ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	283
87	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	285
88	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ.....	287
89	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ.....	289
90	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 1 ในการพัฒนากการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ.....	291

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
91	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ.....	295
92	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และ โครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 3 ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	300
93	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 4 ใน การพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ.....	304
94	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ.....	309
95	แสดง SWOT ANALYSIS.....	328

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2	พัฒนาการของแนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	25
3	วงจรการวางแผนยุทธศาสตร์.....	40
4	แผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map).....	41
5	กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว.....	69
6	ตราประจำจังหวัด.....	82
7	ดอกไม้ประจำจังหวัด.....	82
8	ต้นไม้ประจำจังหวัด.....	83
9	อาณาเขตจังหวัดชัยภูมิ.....	84
10	ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ.....	85
11	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม.....	116
12	แสดงทุ่งดอกกระเจียว.....	117
13	อุทยานแห่งชาติภูแลนคา.....	117
14	มอหินขาว.....	118
15	อุทยานแห่งชาติตาดโตน.....	120
16	อุทยานแห่งชาติไทรทอง.....	122
17	น้ำตกผาเอียง.....	123
18	ถ้ำแก้ว.....	124
19	ถ้ำวัวแดง.....	125
20	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว – ทุ่งกระมัง.....	127
21	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง.....	128
22	ความงามของธรรมชาติที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง.....	129
23	แหล่งโบราณคดีบ้านโนนฆ้อง.....	130
24	โบสถ์บ้านโนนฆ้อง.....	131
25	แหล่งโบราณคดีบ้านพันลำ.....	131
26	โบสถ์บ้านพันลำ.....	132

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
27	แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์.....	132
28	โบสถ์บ้านคอนสวรรค์.....	133
29	พระพุทธรูปชัยภูมิพิทักษ์ที่ประดิษฐานอยู่วัดชัยภูมิพิทักษ์ (วัดผาเกิ้ง).....	134
30	พระเจ้าองค์ตื้อ วัดศิลาอาสน์(ภูพระ).....	135
31	วัดศิลาอาสน์(ภูพระ).....	136
32	วัดคอนสวรรค์สถานที่ประดิษฐานพระใหญ่.....	137
33	หลวงพ่อใหญ่ วัดคอนสวรรค์.....	138
34	พระธาตุหนองสามหมื่น.....	140
35	ปรางค์กู่.....	142
36	กู่แดง.....	143
37	กู่แดง.....	144
38	พิธีเปิดเทศกาลวันดอกกระเจียวบาน.....	145
39	บวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล(บุญเดือน 6).....	146
40	การรำผีฟ้า.....	147
41	พิธีเปิดงานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล.....	148
42	การแข่งขันเรือ.....	149
43	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ.....	150
44	แผนภูมิแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิ.....	270
45	แผนภูมิแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชัยภูมิ.....	272
46	แผนภูมิเทศกาลงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	274
47	แผนภูมิกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	276
48	แผนภูมิการให้บริการที่เหมาะสมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ.....	278
49	แผนภูมิแสดงจุดแข็งของจังหวัดชัยภูมิ.....	280
50	แผนภูมิแสดงจุดอ่อนของจังหวัดชัยภูมิ.....	282
51	แผนภูมิแสดงโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ.....	284
52	แผนภูมิแสดงอุปสรรคในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ.....	286

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
53	แผนภูมิแสดงวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ.....	288
54	แผนภูมิแสดงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ.....	290
55	แผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 1.....	293
56	แผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 2.....	298
57	แผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 3.....	302
58	แผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 4.....	307
59	แผนภูมิแสดงบทบาทภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	311
60	แผนภูมิแสดงบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	312
61	แผนภูมิแสดงบทบาทประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	313
62	แผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ 4 ขั้นตอน.....	351
63	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ.....	353
64	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 1.....	354
65	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 2.....	355
66	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 3.....	356
67	การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 4.....	357

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดนิ่งตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแปรที่ทำให้ทิศทางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา เพื่อจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวให้ทันยุคทันสมัย ในการตอบสนองนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องสถานการณ์การท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาในระดับโลกแล้วอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในเรื่องของคุณภาพมากกว่าโดยเน้นในเรื่อง ความปลอดภัย ความสะอาด และความพึงพอใจรูปแบบของการเดินทางโดยมีแรงจูงใจเพื่อการพักผ่อน การศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิต อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการเดินทาง และทำให้เกิดการจ้างงาน ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถจัดการการเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง จึงทำให้การแข่งขันในระดับโลกทวีความรุนแรงมากขึ้นรวมทั้งเกิดการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน (ศรีธัญญา วรากุลวิทย์, 2546, หน้า89) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 ทั่วโลกมีแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปในแนวทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน(Sustainable Development) มากยิ่งขึ้น จะมีการนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยว เริงอนุรักษ์ หรือเชิงนิเวศน์ (Eco-Tourism) หรือ Green Tourism อย่างเป็นทางการการท่องเที่ยวจะได้รับการพัฒนาในลักษณะที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุดนอกจากนี้ลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภท “3S” ได้แก่ Sun Sand Sea ซึ่งเคยเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาช้านานนั้นจะไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป แต่จะเกิดลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มี “3S” ในรูปแบบใหม่ที่มีผลมาจากลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีการรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นมาแทน “3S” ในแนวคิดใหม่ของศตวรรษที่ 21 คือ Security หมายถึง ความปลอดภัยรวมถึงภัยธรรมชาติ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน Sanitation หมายถึง ความปราศจากโรค มลพิษ ทั้งอากาศ อาหาร น้ำดื่มและสิ่งปฏิกูลต่างๆ Satisfaction หมายถึง ความพึงพอใจจากประสบการณ์การท่องเที่ยวในส่วนของสินค้าทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กระแสการท่องเที่ยวดังกล่าวจะขยายผลอย่างต่อเนื่องจากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปสู่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา และกระแสเหล่านี้จะมีผลไปยังนักท่องเที่ยวและ

ประชากรโลกให้มีความสนใจในการรักษาสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้รวมถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีผลทำให้รูปแบบและปัจจัยของการเดินทางท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป (รุ่ง กาญจนวิโรจน์, 2543, หน้า 4-6)

สถานการณ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค ภูมิภาคที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากนักท่องเที่ยวคือภูมิภาคยุโรป รองลงมาคือ ภูมิภาคอเมริกา เอเชียตะวันออก และแปซิฟิก แอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นอัตราร้อยละของการขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวระหว่างปี ค.ศ.1990 -2010 ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก มีอัตราการขยายตัวสูงสุด และภูมิภาคยุโรปมีอัตราการขยายตัวต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากผลกระทบของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ตลอดเวลา ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก มีการผ่อนคลายระเบียบพิธีการผ่านแดน การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและเรือสำราญ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกการเสนอสินค้าท่องเที่ยวแบบไร้พรมแดนในภูมิภาคเอเชียเป็นต้น

(ศรีัญญา วรากุลวิทย์, 2546, หน้า 100) ทวีปเอเชียเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกและยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่งผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากและที่ผ่านมาก็ถือได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับหลายประเทศ ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว ช่วยสร้างงานสร้างอาชีพให้ประชาชนมีงานมีรายได้ สำหรับประเทศไทยรายได้จากการท่องเที่ยวนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นอันดับที่สองรองจากรายได้การส่งออกคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ โดยในปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นเงิน 323,484 ล้านบาท จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด 10.8 ล้านคน และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมีรายได้ถึง 235,337 ล้านบาท ซึ่งทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 558,821 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 11 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546) ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก(World Tourism Organization – WTO)ได้พยากรณ์ไว้ว่าในปี ค.ศ. 2010จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 60 ล้านล้านบาท พร้อมทั้งคาดการณ์ต่อไปอีกว่า ค.ศ. 2020 จะมีนักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศเดินทางเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท(World Tourism Organization, 1993) ประเทศไทยเป็น

ประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์คือการมีกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางในการเดินทาง โดยมีสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิและสนามบินดอนเมืองเป็นที่รองรับนักท่องเที่ยว ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวบวกกับความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและโบราณสถานที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เอกลักษณ์ความเป็นไทย ประเพณีวัฒนธรรมที่งดงาม วิถีชีวิตและความมีไมตรีจิตของคนไทยที่ถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นภูมิภาคที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นก็มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง และ จังหวัดชัยภูมิที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายเช่นกันและกำลังเป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณใจกลางของประเทศไทย บนขอบที่ราบสูงของอีสานด้านทิศตะวันตก สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 631 ฟุต มีพื้นที่ประมาณ 12,778.287 ตร.กม.หรือ7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของภาคและคิดเป็นร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ประเทศไทย มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นลำดับที่ 7 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 342 กิโลเมตรมีแนวติดต่อกับภาคเหนือตอนล่าง และเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่ารอยต่อขนาดใหญ่ อันเป็นที่ตั้งของภูเขา 3 แห่งคือ ภูพังเหย ภูแลนคา ภูผญาผ่อ ซึ่งเป็นผืนป่าที่ให้กำเนิดแม่น้ำชี แม่น้ำสายสำคัญของภาคอีสาน (สำนักงานจังหวัด,2547)จากภูมิประเทศดังกล่าวทำให้จังหวัดชัยภูมามีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง เช่น อุทยานแห่งชาติตาไถ่ อุทยานแห่งชาติป่าหินงามหรือที่รู้จักกันในนามทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ จังหวัดชัยภูมียังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ตลอดจนโบราณสถานต่างๆ อีกมากมาย อาทิ ปราสาทภู พระธาตุหนองสามหมื่น แหล่งทอผ้าชนิดโนนเสลา เป็นต้น จังหวัดชัยภูมิ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาหลายแห่ง นอกจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิแล้ว จังหวัดชัยภูมียังมีศักยภาพที่พร้อมที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น 1. ความเหมาะสมทางด้านที่ตั้ง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ใจกลางของประเทศ และสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่นทั้งภูมิภาคเดียวกัน ภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง ได้สะดวกทั้งทางรถยนต์ และทางรถไฟ 2. มีความเหมาะสมด้านภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยป่าไม้ และภูเขาถึงร้อยละ 50 ทำให้มีเทือกเขาสำคัญและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำนวนมาก สภาพดินฟ้าอากาศโดยทั่วไปไม่ร้อนหรือหนาวเกินไป 3.ทางด้านเศรษฐกิจ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (GPP) ของจังหวัดชัยภูมิ (26,691) อยู่ในลำดับที่ 6 ของภาค และลำดับที่ 62 ของประเทศ 4.ทางด้านสังคม และชุมชน

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีระบบชุมชนที่เก่าแก่ยาวนาน และเป็นสังคมเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่มีความเอื้ออาทร มีสถิติด้านความปลอดภัยของจังหวัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง

เมื่อมีการการท่องเที่ยวเกิดขึ้นความเสียหายที่เกิดกับทรัพยากรการท่องเที่ยวก็ย่อมที่จะต้องมีผลกระทบเช่นกันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมามักเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เป็นหลักโดยมุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด อันจะทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในระยะยาวจากการท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เกิดความเสื่อมโทรมและไม่สามารถปรับคืนสู่สภาพเดิมด้วยตัวมันเองได้ ประกอบกับกระแสอนุรักษ์และเสียงเรียกร้องให้คืนสภาพความสมบูรณ์แก่ธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงและต่อเนื่องมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถูกจับตามองว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับมา ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนคือการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลายจากธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมโดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่าเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืนยาว

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวทางที่จะพัฒนาจังหวัดชัยภูมิให้เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงและเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิให้เป็นไปในแบบยั่งยืน อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาชุมชน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่อที่จะวางโครงสร้างและมีการพัฒนาจังหวัดในด้านอื่นๆ โดยครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นแกนกลาง และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิให้มีการพัฒนาได้ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยทำการวิจัยสำเร็จแล้วจะได้นำผลของการวิจัยครั้งนี้ มาวิเคราะห์ สรุปผล และนำไปเสนอต่อผู้มีบทบาทและหน้าที่ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนประชาชนชาวจังหวัดชัยภูมิเพื่อที่จะทำการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิอย่างยั่งยืนในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1.1 ภาครัฐ ได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา ผู้อำนวยการศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ

1.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทขนส่ง สมาคมร้านอาหาร สมาคมโรงแรม หอการค้าจังหวัด

1.3 ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส ของจังหวัดชัยภูมิ

1.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 4 กลุ่มดังนี้

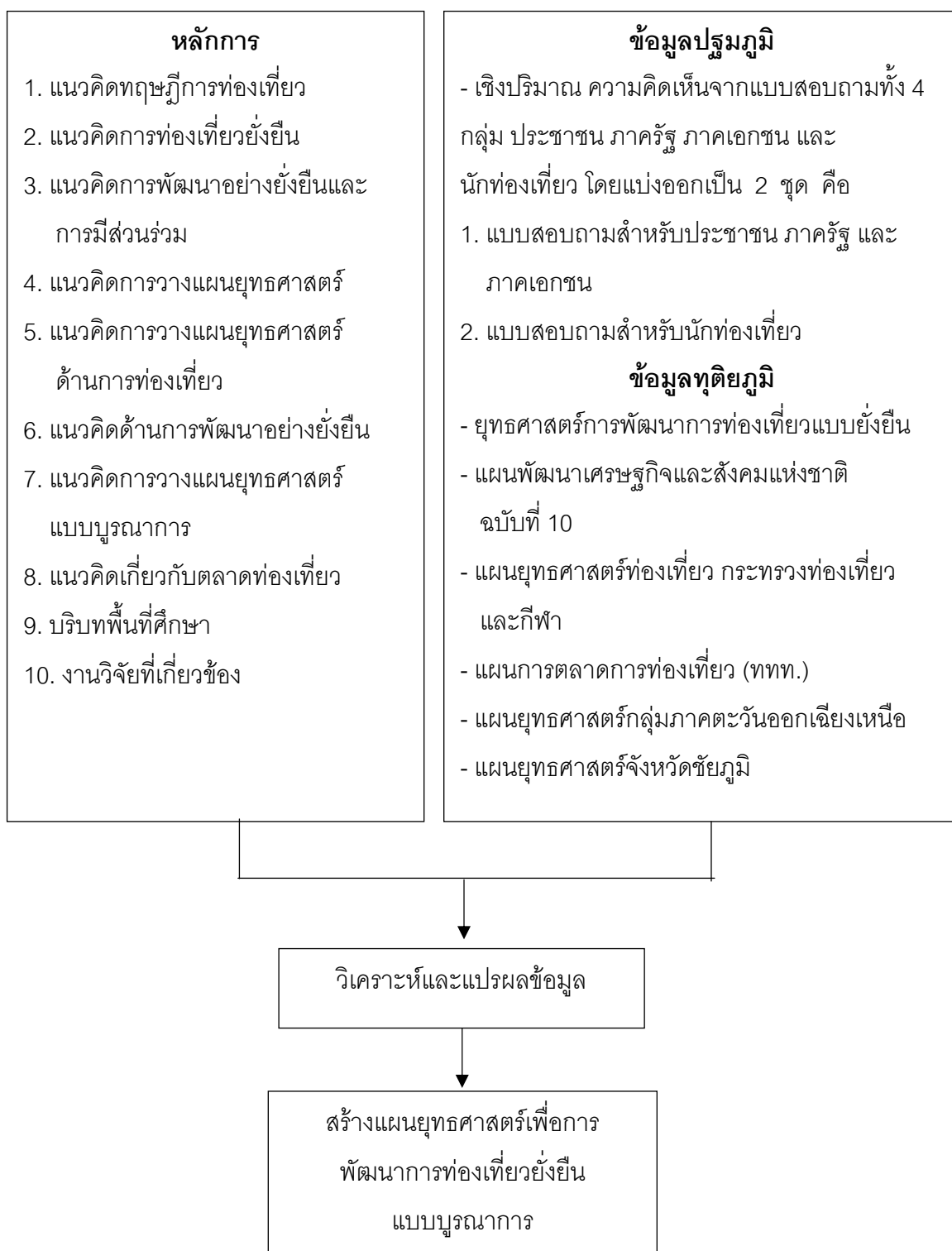
2.1 ภาครัฐ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเลือกออกมาจำนวน 100 คน

2.2 ภาคเอกชน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเลือกออกมาจำนวน 100 คน

2.3 ภาคประชาชน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทน 100 คน โดยการเทียบตาราง Taro Yamane

2.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจ ตราบที่ผู้เดินทางยังมีได้ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่นปลายทาง โดยการท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักผ่อนต่างถิ่นเป็นการชั่วคราว โดยมีได้ประกอบอาชีพดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การมองไปสู่อนาคต ภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถขององค์กรเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ และการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ อย่างรอบคอบ และชัดเจนว่าจะสามารถนำองค์กรไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้

ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยภูมิ หมายถึง การวางแผน การกำหนดแนวทางในการพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิโดยมุ่งเน้นและคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด

การจัดการแบบบูรณาการ หมายถึง การบริหารจัดการ เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการบูรณาการ ยุทธศาสตร์ แผนงาน งาน โครงการ สรรพกำลังและทรัพยากรในพื้นที่และการทำงานประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีทิศทางและเป้าหมายหลักร่วมกัน รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการบริหารพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยว
2. แนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน
3. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์
5. แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
6. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน
7. แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ
8. แนวคิดเกี่ยวกับตลาดท่องเที่ยว
9. บริบทพื้นที่ศึกษา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

(ประเสริฐ วิทยารัฐ, 2530, หน้า 3) กล่าวว่า

...การท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่น คือผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยวต้องมาหาสินค้าด้วยตนเองแทนที่สินค้าจะไปหาผู้ซื้อ สำหรับตัวสินค้าก็มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไปคือ ผู้ซื้อไม่สามารถเก็บสินค้าไว้เป็นสมบัติได้ แต่ผู้ซื้อจะได้รับความรู้สึก ความพึงพอใจ ความแปลกใหม่ ประเทืองปัญญา พักผ่อน สนุกสนาน ความคุ้มค่าของผู้ซื้อจึงอยู่ที่ความรู้สึกพอใจ ประทับใจและมีการบอกเล่าถึงความประทับใจแก่ผู้อื่นเพื่อชักชวนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

วินิจ วีรยางกูร (2532, หน้า 6) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่น ๆ เช่น การเดินทางออกจากบ้านตามปกติและการเดินทางเพื่อไปอาศัยที่อื่น”

เสรี วงศ์ไพจิตร (2534, หน้า 429-439) ให้ความหมายว่า “เป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยรักษาสภาพแวดล้อมที่ดั้งเดิมไว้ให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งอนุรักษ์คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการพัฒนาโดยถือว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศโดยไม่ให้เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำลาย...”

นิคม จารุมณี (2545 , หน้า 1) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า “หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ”

ไพฑูรย์ พงสะบุตร และวิลาสวงศ์ พงสะบุตร (2536) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง “การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งมิใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลและเป็นการไปเยือนชั่วคราว โดยมิใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพรายได้”

(ชาญชัย ดวงจิตต์ ,2536, หน้า 76) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ 2 ประการ ดังนี้ การท่องเที่ยว คือ ความสัมพันธ์ของกิจกรรมทั้งหลายในการอยู่อาศัยของบุคคลในประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าเขาเหล่านั้นจะต้องไม่อยู่อาศัย ณ ประเทศนั้น เป็นการถาวรเพื่อทำกิจกรรมใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรในการที่จะได้มาซึ่งรายได้

การท่องเที่ยว มีความหมายทั้งเป็นศาสตร์ศิลปะ และเป็นธุรกิจในการสร้างความพอใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดการด้านที่พัก การจัดการด้านความสะดวกสบาย เป็นต้น

(วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 7) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวสรุปว่า การท่องเที่ยวมีความหมายกว้าง กล่าวคือ มิได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพิ่มพูนความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งที่เป็นการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นการบวนการที่ทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน และทำให้ได้รับความรู้สนุกสนานเพลิดเพลิน ฉะนั้นการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงธุรกิจที่กว้างขวาง ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยว นั้นจะมีความหมายอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆ ก็ได้ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

(โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์, 2542, หน้า 1-2) ได้อ้างถึง พ.ศ. 2506 องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ที่ประชุมได้พิจารณาว่า เพื่อให้ความหมายของการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียว จึงได้กำหนดคำจำกัดความของคำว่ากรท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้แต่ต้องไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

สรุปลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยว จาก คูลเลอร์และฮาร์ราเวย์ (Collier and Harraway, 1971, pp. 1-2 อ้างอิงใน โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์, 2542, หน้า 1-2)

1. การท่องเที่ยวเริ่มจากกระบวนการทางความคิดและการตัดสินใจ
2. การท่องเที่ยวคือ การผสมผสานของบริการต่างๆ ประสบการณ์จากการเดินทางและความพึงพอใจที่ได้รับ
3. การผสมผสานเหล่านี้จะนำไปสู่การเดินทางของคนไปยังจุดหมายปลายทางที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากสถานที่พักตามปกติ และการพักผ่อนตามจุดหมายปลายทางนั้นๆ
4. ช่วงระยะเวลาของการท่องเที่ยวจะต้องเป็นระยะเวลาชั่วคราวไม่ใช่ถาวร
5. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเป็นผลในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
6. พฤติกรรมของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีผลกระทบต่อชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว
7. การท่องเที่ยวจะต้องกิจกรรมที่พึงพอใจ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติเป็นการชั่วคราวเพื่อความสนุกสนาน โดยความสมัครใจ ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ และการเดินทางท่องเที่ยวนั้นต้องไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

(ปรีชา แดงโรจน์, 2544, หน้า 29-30) ได้อ้างถึงคำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่

ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน และ (3) ต้อง มีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้อธิบายเพิ่มเติมของจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและการบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นเรื่องของการเดินทาง (Travel) ถ้าไม่มีการเดินทาง ก็ไม่มีการท่องเที่ยว แต่ต้องเป็นการเดินทางที่เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจมิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง แต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษา ศาสนา กีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจ การประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว ถ้าหากการเดินทางอยู่ในเงื่อนไข 6 ประการดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นการเดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งในประเทศที่เดินทางไป
2. เป็นการเดินทางโดยตั้งใจจะไปตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศที่เดินทางไป
3. เป็นการเดินทางเข้าไปประเทศใดประเทศหนึ่ง เพื่อปฏิบัติงานด้านการทูตหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือเอกชนอื่นๆ โดยได้รับค่าจ้างตอบแทน
4. เป็นการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานนอกประเทศทุกวันเป็นประจำ
5. เป็นการเดินทางผ่านโดยไม่แวะลง แม้ว่าการเดินทางจะอยู่ในอาณาเขตของประเทศหนึ่งประเทศใดเป็นเวลานานมากกว่า 24 ชั่วโมงก็ตาม
6. เป็นการเดินทางที่ถูกบังคับให้เดินทาง เช่น การนำกองทหารเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือการย้ายนักโทษจากที่คุมขังหนึ่งไปยังอีกที่คุมขังหนึ่ง เป็นต้น

จากความหมายของการท่องเที่ยวซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้หลากหลายตามแต่ทัศนคติของตนจากหลักการและเหตุผลต่าง ๆ มากมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าเมื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเจริญถึงจุด ๆ หนึ่งการท่องเที่ยวได้ถูกพัฒนารูปแบบและแนวคิดสู่การท่องเที่ยวที่พยายามจะรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมวลมนุษยชาติเพื่ออนุชนคนรุ่นหลังจะได้มีธรรมชาติที่สวยงามต่อไปในอนาคต เป็นการเปลี่ยนมือจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จึงเป็นเกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ดังเช่นในปัจจุบัน

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

(โสภภาพร สุทธิศักดิ์, 2539, หน้า 82) ได้กล่าวไว้ว่า

...การท่องเที่ยวเป็นช่องทางยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ใช้แต่ในด้านกรแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศเท่านั้น ยังทำให้บทบาทของเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นปัจจัยของการมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย และทำให้อาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นซึ่งการซื้อบริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออก เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิตสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็ต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศ และช่วยให้เกิดงานอาชีพอีกหลายแขนงเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคมการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียดพร้อม ๆ กับการได้รับความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไป

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2538-2539. หน้า 9-10) ได้ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประเด็น คือ

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1.1 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ นอกจากนี้รายรับสุทธิในรูปของเงินตราต่างประเทศ จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยังมีส่วนช่วยให้ดุลชำระเงินของประเทศเกิดดุลอีกด้วย

1.2 รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลกระทบต่อทวิคูณ ในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่า 3 เท่าตัว

1.3 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค

เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาความเจริญก็จะไปถึงภูมิภาคนั้น ๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีผู้ลงทุนในหลาย ๆ รูปแบบทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง

2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม

2.1 การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน

2.2 การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนา สรรสร้างสรรคความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่นทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรองรับบริการแก่ผู้มาเยือน ท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำให้อยู่ดีกินดีมีความสุขโดยทั่วกัน

2.3 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติก่อให้เกิดความรู้สึกหวงแหนและรักแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน

2.4 การท่องเที่ยวช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยขจัดปัญหาการหลังไหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท

2.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกไว้สำหรับขายผู้มาเยือนเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

3. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง

3.1 การเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัย เพราะการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปเยือนที่ใด ที่นั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

3.2 การท่องเที่ยวเป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมจะได้พบปะ รู้จัก ทำความเข้าใจกัน การเดินทางไปมาหาสู่กันภายในประเทศทำให้ได้รู้จัก คู่้นเคย รู้ปัญหา พึ่งพาอาศัยกัน เป็นการสร้างความรักสามัคคี สนิทฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เสริมสร้างความเข้าใจอันดีนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกจะช่วยสร้างสรรค์สัมพันธไมตรี และความสงบสันติสุขในโลก การท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อประเทศในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นต่อบุคคล เศรษฐกิจ การเมืองและประเทศ ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าต่อไป

3.3 การท่องเที่ยว มีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและสินค้าที่ระลึกตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.4 การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ทุกเวลา สดแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย

3.5 การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิต เป็นวงจรหมุนเวียนภายในประเทศ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจัดว่าเป็นแหล่งจ้างงานที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับสัมพันธกันหลาย ๆ อาชีพ เป็นต้นว่า อาชีพเกี่ยวกับการขนส่ง อาชีพให้บริการด้านที่พัก อาชีพจัดบริการสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว อาชีพผลิตของที่ระลึก และอาชีพเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลทางการท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นการลดการว่างงานลง ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้ในรูปของภาษีอากรประเภทต่าง ๆ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539, หน้า 7) ได้ให้คำจำกัดความขององค์ประกอบในการท่องเที่ยวไว้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่องค์ประกอบต่าง ๆ 8 ประการ ดังนี้

1. การคมนาคมขนส่ง
2. ที่พัก
3. ร้านอาหาร และภัตตาคาร
4. บริการนำเที่ยว
5. สิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ทะเล ภูเขา แม่น้ำ รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม และโบราณสถาน (กล่าวคือ สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการมาเยี่ยมชม ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นก็ได้)
6. ร้านขายของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง
7. ความปลอดภัย
8. การเผยแพร่และโฆษณา

(สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2537) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่าเป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (nature attractions) และตัดขาดจากโลกภายนอก (solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้สัมผัสที่บ้าน นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวว่า หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมาย (destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็น

สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจ เหล่านั้นอาจเป็นความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้นสภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (nature destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (cultural destination) ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (historical, archaeological and regions destination) และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และประเพณี (art, culture and traditional destinations) เข้าไว้ด้วยกัน

(วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 19-23) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ เพราะองค์ประกอบนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นผลดีแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปด้วย กิจกรรมทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างคือ

1. นักท่องเที่ยว

ถือได้ว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย สิ่งต่างๆ ดังนี้

1.1 ลักษณะของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เชื้อชาติหรือสัญชาติ

1.2 การกระจายของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด

1.3 กิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยว เช่นการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการประชุม การพักผ่อนหย่อนใจ การแข่งขันกีฬา การเจรจาธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติ

1.4 ฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในฤดูใดมาก และฤดูใดน้อย

1.5 ทักษะคตินักท่องเที่ยว มีทัศนคติต่อประเทศที่ตนไปเที่ยวมาอย่างไร

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว สินค้าท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ เป็นสินค้าที่รวบรวมเอาสินค้าและบริการหลายประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมไว้ด้วยกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี อัญมณีไมตรี สาธารณูปโภคต่างๆ สินค้าเหล่านี้มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการแตกต่างกัน

(ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540, หน้า 97) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในระบบการท่องเที่ยวจำแนกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Tourism Resource) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ แก่ง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย บึง หนอง คลอง) เป็นต้น บางแห่งได้รับการจัดให้เป็นสวนรุกขชาติ อุทยานนกน้ำ เป็นต้น

1.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man – made Tourism Resource) นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นผลงานที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ ที่อนุชนรุ่นหลังบังเกิดความหวงแหนและปฏิบัติสืบสานต่อไป ทั้งนี้ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกได้ 3 ชนิด ได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Tourism Resource) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งนี้เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต (Culture and Rural way of Life) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา เช่น ประเพณีในรอบปี ทั้งประเพณีในราชสำนัก (พระราชพิธีต่าง ๆ) ประเพณีไทย ประเพณีท้องถิ่น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีกินเจ หรือประเพณีถือศีลอดงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น พิธีโกนจุก พิธีแต่งงาน พิธีบวช และพิธีศพ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างบ้านเรือน ชุดแต่งกาย อาหารประจำถิ่น การประดิษฐ์ของใช้เพื่อการดำรงชีวิต ภาษาพูดในท้องถิ่น และ วรรณคดีพื้นบ้าน เป็นต้น หมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อาทิ หมู่บ้านทอผ้า หมู่บ้านทำร่ม หมู่บ้านช้าง รวมถึงตลาดนัด ตลาดน้ำ

- แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและบันเทิง (Recreation Attraction) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนที่ให้ความรื่นรมย์ บันเทิง เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก สวนน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์การแสดงศิลปะสมัยใหม่ แหล่งบันเทิง ศูนย์การค้า ศูนย์การประชุม เป็นต้น

2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) ได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ เป็นการให้ความสะดวกระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ บริการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3. การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) การที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ จะต้องมีการตลาดการท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวได้ 2 วิธี

3.1 การให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

3.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้นนักท่องเที่ยว

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 28-29) กล่าวว่า องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบไว้อย่างหลากหลาย พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวควรมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อยสามประการ ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว เดินทางไปเยี่ยมเยือนสถานที่นั้น ๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไปตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยแต่ละกลุ่มจะสนใจสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทแตกต่างกันไป เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจสนใจความสวยงามของธรรมชาติ ก็ชอบที่จะไปเที่ยวภูเขาหรือหาดทราย หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจศิลปวัฒนธรรม ก็ชอบที่จะไปเที่ยวชมวิถีชีวิตชาวเขา หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านโบราณสถาน ก็จะชอบไปเที่ยวชมอุทยาน

ประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นภาพลักษณ์และราคาค่าเข้าชมทรัพยากรท่องเที่ยวก็มีส่วนในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยววนั้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยววนั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟหรือท่าเรือหรือท่าอากาศยานเพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยววนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยววนานวันขึ้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวหมายถึงสรรพสิ่งรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยปกติสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการนักท่องเที่ยว

(พยอม ธรรมบุตร, 2549, หน้า 1-2) ได้แบ่งการองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างยิ่งได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนน ทางหลวง โครงข่ายคมนาคม

- ที่พักแรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะสำหรับ Tourist ซึ่งต้องค้างคืนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 คืน ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท บริการอาหารและเครื่องดื่ม Home stay แค้มป์ ฯลฯ

- แหล่งท่องเที่ยว เป็นหัวใจขององค์ประกอบการท่องเที่ยว เพราะเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม หรืองานมหกรรมประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของบ้าน

- กิจกรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งแสวงหาประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การจับปลา การกรีดยาง การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน หรืออาจเป็นกิจกรรม

นันทนาการ เช่น การดำน้ำ การเดินป่า การดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การขี่ช้าง การปีนหน้าผา ซึ่งเป็นกิจกรรมดังกล่าว จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว

- บริการต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการบริการด้านต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ATM Booth แลกเงิน ศูนย์อาหาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน

รูปแบบของการท่องเที่ยว

(วรรณภา วงษ์วานิช, 2539, หน้า 17-18) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

การท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เป็นต้น

การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คือ เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตนและต้องผ่านขบวนการระหว่างประเทศหลายอย่างเช่น ศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่นประเทศที่มีขนาดใหญ่มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่นๆหลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้งการที่จะต้องเดินทางไกลๆก็อาจเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจหรือมีความสนใจน้อยลงก็ได้

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การไปท่องเที่ยวในระหว่างวันหยุดอาจจะเป็นการไปตากอากาศ ชมสภาพบ้านเมือง หรือไปดูชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทรวมถึงการไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูง เป็นต้นจากวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาจแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆหรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน บางครั้งเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศของสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่นรสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดความสนใจแต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วยโดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพัก

จะเลือกที่สงบ สะดวกสบายอากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษานอกห้องเรียน เป็นอยู่ทั้งในแง่มุมมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่นชมโบราณสถาน หรือศิลปะการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการไปแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้จะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ติดตามไปชมอยู่เสมอ

ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนก ตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ไม่น่าจัดเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้ว การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวประเภทนี้มักเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดีสะดวกรวดเร็ว ปัจจุบันการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อศึกษา ศึกษาน หรือวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลาหนึ่งเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับประเทศอย่างหนึ่ง

แนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวยั่งยืน

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว

หรือจะสรุปอย่างง่าย ๆ จากความหมายดังกล่าวข้างต้นได้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถานวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว
6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

(สฤษฎ์ แสงอรุณ, 2550) การประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า

...การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วยการท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองของความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ว่า หมายถึง “การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองของความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด...”

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2547, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนา

“การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบ ระวังมิให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น”

หลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

(Shirley Eber 1992, Unpassed. อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 8 -9) ได้นำความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มาแปลเป็นหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ คือ

- การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable) เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างพอดีเท่าที่จำเป็นและประหยัด เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรให้มีการใช้ยาวนานขึ้น
- การลดการบริโภคและของเสียที่เกิดความจำเป็น (Reducing over Consumption and Waste) เป็นการลดการบริโภคที่มากเกินไปและการลดของเสีย เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย
- การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity) เป็นการรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของการท่องเที่ยวด้วย
- การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) เป็นการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาแห่งชาติและแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment - EIA) ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้หลักวิชาการในการคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบของการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมทุกด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อหาทางป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว
- การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics) เป็นการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาควคุมไปกับด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย

- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวด้วย
- การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public) เป็นการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างรัฐบาล ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมงานในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์
- การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) เป็นการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นทุกประเภททุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับของการบริการท่องเที่ยว
- การตอบสนองตลาดท่องเที่ยว (Undertaking Research) เป็นการวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว รวมถึงนักลงทุน

องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 21 -22) ได้กำหนดองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่ามี 6 ด้านดังต่อไปนี้

- องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย
- องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจ โดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
- องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและ

สิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

- องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาในการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเองและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

- องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

แนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(วคิน อิงคพัฒนากุล, 2548) แนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีการริเริ่มจากแนวความคิดการท่องเที่ยวที่พยายามหลีกเลี่ยงการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ในระยะหลังมีการประยุกต์หลักการอื่น ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นเกิดขึ้นจากแรงผลักดันในกระแสด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการท่องเที่ยวใน 4 ลักษณะ คือ

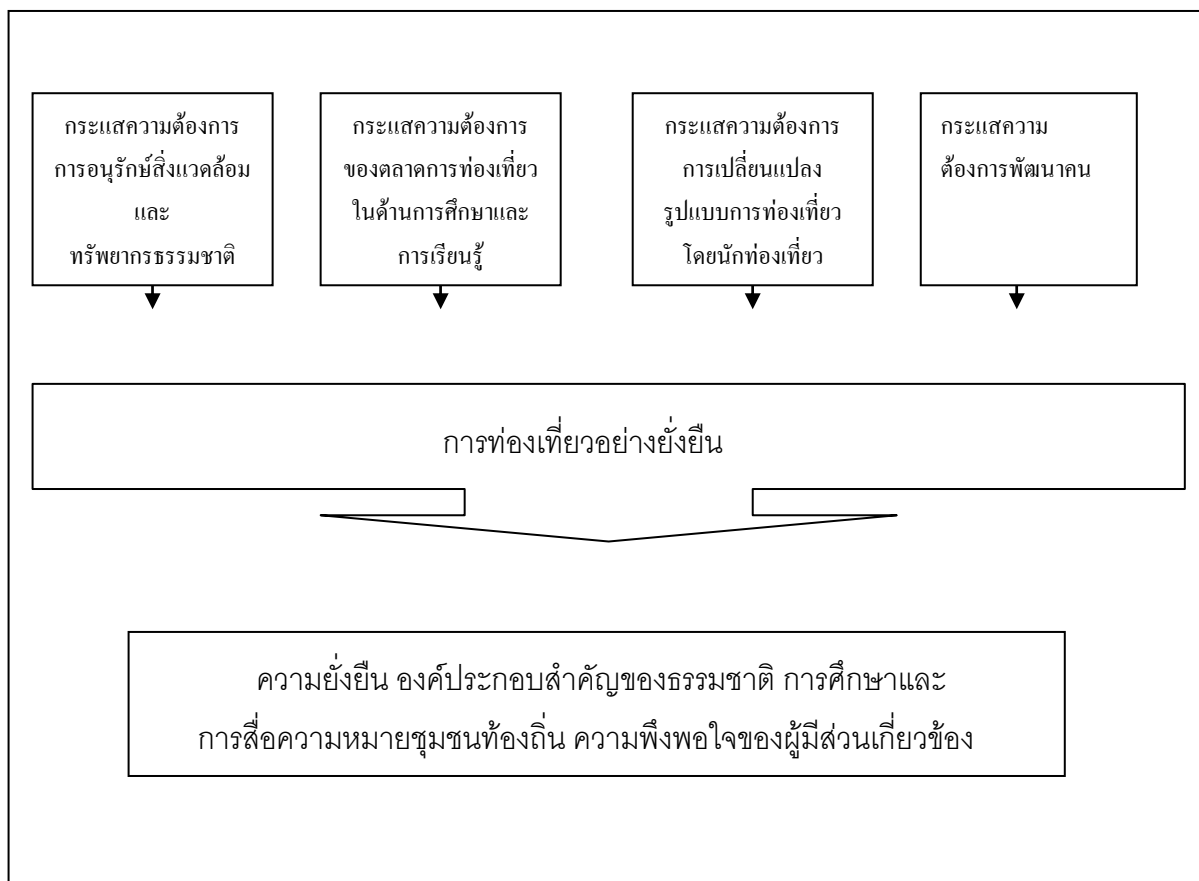
1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้มีการขยายขอบเขตกว้างขวางออกไปทั่วโลก ทั้งในส่วนของอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นจนถึงการอนุรักษ์ในระดับโลก โดยมุ่งหวังให้มีการพัฒนาการไปสู่การป้องกัน แก้ไขวิกฤตการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

2. กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ นักท่องเที่ยวที่ได้ใช้เวลาว่างของตนเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจเป็นด้านหลักในยุคแรกได้เริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นตลาดการท่องเที่ยวจึงได้ปรับตัวเองเพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

3. กระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยว มาจากนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเกิดความไม่พึงพอใจกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในลักษณะ

ข้าชากจำเจ และต้องการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายในรูปแบบมากขึ้น โดยเปรียบเทียบความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในอดีต กับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดการกระจายอำนาจ ผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ดังนั้นกระแสความต้องการพัฒนาคนในระดับท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับชุมชนท้องถิ่นจึงได้รับความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

ภาพ 2 แสดงพัฒนาการของแนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(David B. Weaver, 1998, p. 5) กล่าวว่า

....แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชื่อมโยงกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในทฤษฎีให้เหตุผลสนับสนุนว่า ผู้คนพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของคนรุ่นหลัง โดยวัดจากมาตรฐานการครองชีพที่ตนพึงพอใจ การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการเปลี่ยนโดยพื้นฐานระหว่างความจำเป็นและความต้องการของปัจจุบันกับอนาคต บัตเลอร์ก็สนับสนุนคำว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยการกำหนดเงื่อนไขการท่องเที่ยวที่เป็นการพัฒนาและรักษาพื้นที่นั้น ๆ ไม่ให้เสื่อมโทรม

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(ราไพพรรณ แก้วสุวิยะ, 2543, หน้า 14-16) ได้กล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนไว้ว่า การบริหารจัดการนี้ สามารถแยกลักษณะการบริหารจัดการ ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละส่วนโดยยึดหลักการ 10 ประการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่รักษาสิ่งแวดล้อม (Green Products) รวมถึงการส่งเสริมตลาดและการพัฒนาตลาดด้วย ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คงรักษาไว้ให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุด และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี (สะอาด) มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. การออกแบบสิ่งก่อสร้างสิ่งบริการอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว (ที่พัก การเดินทาง การบริการอาหารเครื่องดื่ม – ห้องสุขา) ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นบ้านไม่เป็นสิ่งแปลกปลอมเข้าไป การออกแบบสิ่งก่อสร้างที่ทางเดินต้องคำนึงถึงคนพิการด้วย
 - 2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้เป็นสำคัญ คำนึงกระแสน้ำจะไม่ก่อให้เกิดการพังทลาย ไม่กีดขวางเส้นทางเดินของสัตว์ป่า
 - 2.2 การเดินทางเข้าชมที่สะดวก (มิได้หมายถึงถนนลาดยางจรดถึงแหล่งท่องเที่ยว) ทางเดินในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบาง ควรทำทางเดิน (Board Walk) คำนึงถึงความปลอดภัย มีระบบการสื่อความหมายที่ดี (แม้เดินทางคนเดียวก็ได้) รวมถึงการใช้เส้นทางเพื่อคนพิการ นอกจากนั้นต้องคำนึงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน ป้ายสื่อความหมายควรออกแบบใช้ได้ทนนาน
 - 2.3 แหล่งบริการอาหารและเครื่องดื่ม ต้องคำนึงถึงการกำจัดขยะและน้ำเสีย

2.4 ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรสร้างห้องสุขาบริการตามระยะทางเดินห่างกันอย่างน้อย 3 กม. ต่อหนึ่งแห่ง ห้องสุขาต้องสะอาด (คิดค่าบริการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการจัดจ้างแรงงานดูแล)

3. มีการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว (จำนวนนักท่องเที่ยว) โดยใช้หลักการสภาพแวดล้อม ขีดความสามารถการรองรับทางกายภาพ (PHYSICAL CARRYING CAPACITY) และขีดความสามารถการรองรับทางสภาพแวดล้อม (ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY) อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ขยะมูลฝอย ต้องมีแผนการจัดการที่ดีพอต่อการใช้

4. ศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งโบราณคดี โบราณสถานต่าง ๆ แม้เป็นเพียงเนินดินร้าง ย่อมสะท้อนอดีตกาลที่ทรงคุณค่า ซึ่งเราสามารถศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณได้

5. ศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงาน เพื่อนำมาใช้ก่อประโยชน์มากที่สุด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานกระแสดลม พลังงานความร้อนใต้พิภพ เป็นต้น ควรใช้พลังงานจากธรรมชาติมากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้น้ำธรรมชาติใช้ให้อย่างคุ้มค่า หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องปรับอากาศมากที่สุด

6. การกำจัดของเสีย จะต้องมีระบบการกำจัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ การกำจัดขยะและปฏิกูล ถือหลัก ใช้แล้วใช้ซ้ำ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก (REUSED / RECYCLE) สำหรับของเสียจากห้องสุขา อาจใช้ระบบการทำแก๊สมวลชีวภาพ (BIOGASS) เป็นต้น

7. การบริหารจัดการ การบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล ปัจจุบันต้องคำนึงถึง ISO 9000 / ISO 14000 / ISO 18000 ด้วย

8. การให้การศึกษาดูงานวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว จะต้องให้การศึกษาคู่ต่อประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ วิธีการบริการ การฝึกอบรมดูงาน ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทันท่วงทีเหตุการณ์เสมอ

9. มีการตรวจสอบผลกระทบ การประเมินศักยภาพให้แหล่งท่องเที่ยว จะต้องกำหนดสถานภาพให้เหมาะสม โดยหารายละเอียด รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมในที่แห่งนั้นว่า ควรอยู่ในระดับไหน หาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถการรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวและการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กับ เป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความ

สอดคล้องจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การจัดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึง การลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมด้วย

10. การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ต้องมีการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา กฎระเบียบระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น องค์กรประกอบธุรกิจจะต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน การพัฒนากฎระเบียบนั้น ผู้ดำเนินการจะต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายที่บังคับใช้ต่อการรักษา ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์จะต้องอยู่ในกรอบกฎหมาย 2 ประเภท คือ กฎหมายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วม

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

เสรี วังสไพจิตร (2534, หน้า 429-439) ให้ความหมายว่า “เป็นรูปแบบของการ พัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยรักษาสภาพแวดล้อมที่ดั้งเดิมไว้ให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งอนุรักษ์คุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการพัฒนาโดย ถือว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ สามารถใช้ประโยชน์จาก สิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศโดยไม่ทำให้เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำลาย”

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต, 2542, หน้า 68) ได้อธิบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมี ลักษณะ อีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดเป็นอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้เกิด กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ”

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2543, หน้า 92) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ ดังนี้ คือ การพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ”

อนุช อภาภิรม (2545, หน้า 43) ได้นิยามให้ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนใน แง่มุมทางเศรษฐกิจว่า “เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชากรและการค้า โดยไม่ ลดทอนความสามารถในการรองรับชีวิตของสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นอนาคต หรือการพัฒนาที่ ตอบสนองคุณภาพชีวิตของมนุษย์สูงสุดในคนรุ่นปัจจุบันโดยที่ไม่เสื่อมถอยลงในคนรุ่นต่อไป กล่าวอย่างซ้ำความกัน การพัฒนาอย่างยั่งยืนก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน...”

การพัฒนาอย่างยั่งยืนอาจจะต้องการทฤษฎีและแบบจำลองจำนวนมากไม่ใช่อาศัยเพียง ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง คำตอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนอาจอยู่ที่ความหลากหลายหรือพหุลักษณะ

(Pluralism) ซึ่งต้องการวิธีการศึกษาและการเข้าใจปัญหาอย่างหลากหลาย การยอมรับความจริงว่าโลกมีหลากหลายและมีความแตกต่าง การยอมรับความสัมพันธ์ทางสังคมหลายรูปแบบ การมีวัฒนธรรมย่อยจำนวนมากมีอัตลักษณ์และตัวตนหลากหลาย การยอมรับความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และการตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น ในแต่ละประเทศที่ต่างกันไปทำนองเดียวกับระบบนิเวศที่ยิ่งอุดมสมบูรณ์ก็ยิ่งมีความหลากหลายมาก

(วคิน อิงคัพฒนากุล, 2548, หน้า 57) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และสืบทอดความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่ออนุชนในอนาคตจะได้ใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการในลักษณะการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความงามทางสุนทรียภาพ รวมทั้งสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศธรรมชาติไว้ได้

และจากรายงานสรุปผลการประชุมประจำปี พ.ศ. 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

(ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2531, หน้า 5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ คือ

1. ร่วมกันศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมพัฒนาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือสร้างสื่อใหม่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัดปัญหาและแก้ไข ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีขีดจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วย หน่วยงาน
7. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

สมพงษ์ เกษมสิน (2531, หน้า 72) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า “การที่บุคคลได้มี ส่วนร่วมในการปฏิบัติทั้งในด้านแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้าง พลังจิตใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง”

อคิน รพีพัฒน์ (2532, หน้า 20) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนใน กระบวนการพัฒนาว่า “ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาการวิเคราะห์หาสาเหตุและที่มาของปัญหา การเลือกวิธีการและการวางแผนในการแก้ไข ปัญหา การดำเนินการตามแผนสุดท้ายคือ การประเมินผลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่ มีส่วนทำให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนา...”

(ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, 2527, หน้า 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

...การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการ ใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจใน การกำหนดชีวิตของตน โดยภาครัฐจะต้องคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ ประชาชน เพื่อประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มสตรี คนจน หรือคนด้อยโอกาสในสังคมได้มี โอกาส ในการแสดงความต้องการ แสวงหาทางเลือกหรือเสนอข้อเรียกร้องเพื่อปกป้อง ผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม และเป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนองความจำเป็นพื้นฐาน และบรรลุวัตถุประสงค์บางประการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

(นเรศ สงเคราะห์สุข 2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า

...เป็นลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเองในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร

ลักษณะการมีส่วนร่วม

(ไพรัช เดชะรินทร์, 2516, หน้า 91 -95) หลักการและแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ว่า

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินในรูปกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน ปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชน
5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น

(ประภรณ์ ปรียากร, 2527, หน้า 49 -64) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ซึ่งกระทำได้ 4 ลักษณะ คือ

- เป็นผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน
- เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน
- เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงวิถีกระจายสินค้า และบริการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวทางและจุดหมายปลายทางโดยตัวของมันเอง ในแง่ที่ว่าประชาชนทุกคนต่างมีจิตปรารถนา และเกิดความรู้สึกพึงพอใจอย่างล้นเหลือในการที่ได้เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและร่วมปฏิบัติงานที่เกื้อหนุนต่อการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตน

กระบวนการการมีส่วนร่วม

เจมส์ คัดดี ปิ่นทอง, (2526, หน้า 10) กล่าวว่า “กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ฯลฯ”

(ทศพล กฤตยพิสิฐ, 2538, หน้า 13) การมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

ปัจจัยของการมีส่วนร่วม

(นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527, หน้า 183) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. ความศรัทธาต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ มีเกียรติยศ หรือตำแหน่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วม ทั้งๆ ที่ยังมีศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกัน ที่เกิดจากความสนใจห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องกันกลายเป็นความสนใจและห่วงกังวลกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)

ยุทธศาสตร์ (Strategy)

คำว่ากลยุทธ์ในภาษาไทยนั้นหากเป็นคำศัพท์ที่ใช้ในทางทหาร หมายถึง แนวทางในการต่อสู้แข่งขัน ในบางแห่งก็มีผู้เข้าใจว่า ยุทธศาสตร์ ใดๆก็ตามในทางธุรกิจมีความนิยมใช้คำว่า กลยุทธ์ มากกว่า ยุทธศาสตร์ ความหมายของกลยุทธ์มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงศ์ (2539, หน้า 73) กล่าวว่า “กลยุทธ์ หมายถึง เป้าหมายต่างๆ และวัตถุประสงค์พื้นฐานทั้งหลายขององค์การรวมทั้งแผนงานหลักต่างๆ ที่ซึ่งได้มีการจัดทำขึ้นมาเพื่อจะนำมาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังกล่าว ตลอดจนแบบวิธีการที่สำคัญเกี่ยวกับการแบ่งสรรทรัพยากรทั้งหลายที่นำมาใช้ เพื่อให้้องค์การปรับตัวสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม”

दनัย เทียนพุ่ม (2540, หน้า 14) กล่าวว่า “กลยุทธ์ คือ วิธีการออกแบบให้เหมาะสมต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางของธุรกิจในอนาคต หรือสิ่งที่ธุรกิจต้องการจะเป็นในอนาคต”

(สมัยศ นาวิกการ, 2543, หน้า 3) กล่าวไว้ว่า

...กลยุทธ์ จะอธิบายถึงวิธีการที่องค์การจะดำเนินตามวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้อุปสรรคและโอกาส ภายในสภาพแวดล้อมภายนอกและทรัพยากร และความสามารถภายในองค์การกลยุทธ์จะให้ความเข้าใจพื้นฐานว่าองค์การจะแข่งขันอย่างไร ตัดกำหนดกลยุทธ์ขององค์การมีอยู่ 3 อย่าง คือ สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน และวัตถุประสงค์ขององค์การ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546, หน้า 41) กล่าวว่า “กลยุทธ์ (Strategy) เป็นรูปแบบของการกระทำซึ่งผู้จัดการใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ เป็นกลยุทธ์ที่เป็นจริง ซึ่งบริษัทได้วางแผนไว้ และใช้ได้ต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์”

(กึ่งพร ทองใบ, 2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายกลยุทธ์ไว้ว่า

...กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่องค์การเลือก เพื่อจะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปยังจุดหมายปลายทางในอนาคตที่องค์การกำหนดไว้ กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจ เป็นกระบวนการวางแผนระยะยาวขององค์การธุรกิจที่ต้องมีการประเมินสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การอย่างเหมาะสมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จากนั้นจึงพิจารณาพัฒนาทางเลือกที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนแปลงองค์การจากจุดปัจจุบันไปสู่ตำแหน่งที่องค์การต้องการในอนาคต ถึงแม้ในทางธุรกิจมีความนิยมใช้คำว่า กลยุทธ์ มากกว่า ยุทธศาสตร์ แต่ในขณะเดียวกันภาคราชการได้ใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ แทนคำว่ากลยุทธ์ โดยมีบทบาทที่ครอบคลุมมากกว่าและรวมถึงความหมายที่เชื่อมโยงถึงกระบวนการวางแผนที่ให้ความสำคัญกับการมองไปในอนาคตผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ความหมายของคำว่าแผนยุทธศาสตร์แทนคำว่าแผนกลยุทธ์

มานพ อัมพันธ์ (2549) ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ว่า “เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุสำหรับในอนาคตระยะยาวขององค์การ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานและจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้สัมฤทธิ์ในเป้าหมายที่ระบุไว้”

โดยทั่วไปคำว่ายุทธศาสตร์ (Strategy) มีความหมายคล้ายคลึงกับ คำว่า เป้าหมาย (Goal) แต่ยุทธศาสตร์เป็นได้ทั้งวิถีทาง (Means) และจุดหมายปลายทาง (Ends) ที่องค์การต้องการบรรลุ (Ends) เท่านั้น ดังนั้นเป้าหมายจึงเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์และสามารถนิยามยุทธศาสตร์ได้ว่า เป็นการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุสำหรับในอนาคตระยะยาวขององค์การ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานและจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้สัมฤทธิ์ในเป้าหมายที่ระบุไว้จากคำนิยามข้างต้นสามารถมองยุทธศาสตร์ได้ 2 ประเด็น คือ

1. แนวคิดการมองยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของกระบวนการวางแผน (Planning mode) เป็นการอธิบายในแง่ของการวางแผนเพื่อการปฏิบัติในอนาคตอย่างเป็นระบบ และแสดงถึงทิศทางที่องค์การต้องการไป

2. แนวคิดการมองยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของการวิวัฒนาการ (Evolutionary mode) ได้เสนอหลักการมองยุทธศาสตร์ว่าไม่ใช่การวิเคราะห์วางแผนอย่างเป็นระบบถึงสิ่งต่างๆที่จะต้องกระทำไว้ล่วงหน้าแต่ยุทธศาสตร์ในประเด็นนี้เป็นแบบแผนที่ได้วิวัฒนาการมาตลอดเวลา ที่มีการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ยุทธศาสตร์ไม่ใช่สิ่งที่สามารถคิดคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานและการประพฤติปฏิบัติของบุคคลได้ในทางตรงกันข้าม ยุทธศาสตร์เปรียบได้กับสิ่งหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่ออธิบายพฤติกรรมของบุคคล หรือเพื่อให้ความถูกต้องชอบธรรมสำหรับพฤติกรรมหนึ่งๆและค่อยๆปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อกาลเวลาผ่านไป

นักทฤษฎีองค์การ ในสมัยแรกๆ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์และโครงสร้างในเชิงการวางแผน แต่ในสมัย ต่อๆมาจนถึงปัจจุบันนี้ยุทธศาสตร์ในเชิงวิวัฒนาการได้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เนื่องจากสามารถ มองยุทธศาสตร์ได้ทั้งลักษณะคงที่ (Static) ไม่เปลี่ยนแปลงและลักษณะพลวัต (Dynamic) ได้ ยุทธศาสตร์ถือได้ว่าเป็นผู้กำหนดโครงสร้างขององค์การทั้งสิ้น นั่นคือถ้ายุทธศาสตร์ขององค์การ เปลี่ยนแปลงไป (ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนอย่างมีแผนที่ชัดเจนหรือค่อยๆวิวัฒนาการก็ตาม) โครงสร้างของ องค์การจะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

มายล์และสโนว์ (Miles and Snow, 1984, pp. 63-52) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและยุทธศาสตร์โดยเขาแบ่งประเภทขององค์การที่ศึกษาเป็น 4 ประเภท ตามอัตราการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ในเรื่องของผลผลิตขององค์การ ได้แก่ 1) Defenders 2) Prospectors 3) Analyzers และ 4) Reactors

Defenders องค์การเปรียบได้กับผู้ที่ยุทธศาสตร์รักษาสถานะของตัวเองไว้ให้มากที่สุด องค์การตามลักษณะนี้จะกำหนดขอบเขตในการกระทำกิจกรรมของตนเองอยู่เฉพาะกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพียงอย่างเดียวเท่านั้น และยังพยายามไม่ให้องค์การอื่นๆเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของตนเองด้วย ในขณะที่เดียวกันก็จะไม่ขยายอาณาเขตของตนเองออกไปครอบคลุมหรือรบกวนองค์การอื่นๆที่อยู่นอกเหนือไปจากอาณาเขตที่ตนเป็นผู้กำหนดขึ้น ดังนั้น องค์การที่เลือกใช้ยุทธศาสตร์นี้จะไม่ค่อยมีการพัฒนาการเจริญเติบโตขององค์การ โดยมากจะมีก็แค่แบ่งงานกัน ทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Horizontal Differentiation) และให้มีการรวมอำนาจการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางให้มาก นอกจากนี้เพื่อให้การควบคุมเป็นไปได้มีประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารจึง เป็นแบบทางการเสียโดยมาก

Prospectors เป็นการเปรียบเทียบของค์การเสมือนพวกที่ชอบแสวงหาความคิดใหม่ๆ และพยายามคิดค้นเสนอสิ่งแปลกๆใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งก็มีลักษณะตรงกันข้ามกับประเภทแรก ความสำเร็จขององค์การที่ใช้ยุทธศาสตร์นี้อยู่ที่ความสามารถในการหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะ

เงื่อนไข ของสภาพแวดล้อมภายนอกให้มากที่สุด เพื่อศึกษาความเป็นไปได้มีความยืดหยุ่นสูงและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ โครงสร้างขององค์กรจะมีความยืดหยุ่นปรับตัวได้สูงเช่นกัน กล่าวคือ มีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ให้กับหน่วยงานต่างๆในองค์กรที่มีการแจ่มแจ้งหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง (Horizontal และ Vertical Differentiation) ซึ่งทำให้องค์กรยึดติดกับกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆน้อยมาก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ และถ้าพิจารณาในแง่เทคโนโลยีหรือเครื่องใช้ในองค์กรจะต้องมีสภาพคล่องตามไปด้วย นั่นคือ ต้องสามารถนำมาดัดแปลงใช้กับงานหลายๆลักษณะที่แตกต่างกันได้ด้วย

Analyzer องค์กรที่ใช้ยุทธศาสตร์เป็นนักวิเคราะห์นี้หมายถึง องค์กรได้เลือกสรร นำเอาส่วนที่ดีของทั้งสองประเภทข้างต้นมารวมกัน คือพยายามรักษาเสถียรภาพขององค์กร ด้วยการลดอัตราความเสี่ยงให้น้อยลง (Defenders) และพยายามศึกษาความเป็นไปได้เพื่อแสวงหาประโยชน์จากสภาพแวดล้อมและสภาวะเงื่อนไขภายนอกด้วยการศึกษาความสำเร็จขององค์กรอื่นๆ ที่เคยใช้ยุทธศาสตร์แบบ Prospectors และลอกเลียนแบบ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แบบ Defenders อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นลักษณะโครงสร้างแบบ นักวิเคราะห์ Analyzer จึงเป็นแบบผสมผสาน สองมิติเข้าด้วยกัน กล่าวคือ มิติหนึ่ง มีมาตรฐานการทำงานและระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนมาก การปฏิบัติงานจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์และไม่มี การเปลี่ยนแปลง เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน ขณะที่อีกมิติหนึ่ง มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวได้สูง

Reactors ยุทธศาสตร์ประเภทนี้เป็นการมองว่าองค์กรเปรียบเหมือนนักตอบโต (Reactors) ซึ่งเท่ากับว่าองค์กรไม่มีรูปแบบ โครงสร้างในการปฏิบัติงานที่แน่นอน เนื่องจากโดยปกตินักตอบโตมักดำเนินการแบบรวบๆ ซึ่งบางครั้งมีผลทำให้องค์กรได้ผลงานที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และในที่สุดทำให้องค์กรไม่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับตนเองเพื่อให้เลือกใช้ยุทธศาสตร์ใด ยุทธศาสตร์หนึ่งได้นั้นคือ นักบริหารขององค์กรนั้นไม่แน่ใจว่าจะเลือกตอบโต้กับเหตุการณ์ต่างๆได้ด้วยยุทธศาสตร์แบบใดกันแน่แนวคิดของ Mile and Snow

พอสรุปได้ว่าการศึกษาของ Mile and Snowในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ขององค์กรและโครงสร้างขององค์กรนี้เป็นการประเมินความไม่แน่นอน และการคาดการณ์ได้ของสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อโครงสร้างขององค์กรแตกต่างกันไป ซึ่งในการประเมินว่าในขณะใดขณะหนึ่งสภาพแวดล้อมขององค์กรมีความแน่นอนมากน้อยหรือไม่เพียงใดนั้นเป็นเรื่องที่นักบริหารในองค์กรแต่ละคนตีความแลคาดหมายแตกต่างกันไปตามแต่ค่านิยม ทักษณคติความเชื่อ บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

ความหมายการวางแผนยุทธศาสตร์

(ธงชัย สันติวงษ์, 2539, หน้า 74 – 75) ได้ให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ในความหมายกว้าง ๆ ว่าเป็นการวางแผนที่มุ่งการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม โดยการวางแผนพัฒนาให้องค์การปรับการทำงานเพื่อให้สามารถมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลาทุกขณะที่ก้าวไปในอนาคต การวางแผนกลยุทธ์มีกลไกหลายประการประกอบอยู่ คือ

1. เป็นการวางแผนปรับทิศทางขององค์กรไปสู่วัตถุประสงค์ใหม่ที่จะสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง
2. เป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรขององค์การเพื่อพัฒนาระบบการทำงานต่าง ๆ ทั้งระบบการผลิตและการขายการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ตลอดจนการบริหารงานต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบและระบบการทำงานใหม่ ๆ ที่มีผลให้สภาพและระบบการทำงานเดิมต้องถูกปรับหรือยกเลิกไป แล้วทดแทนด้วยเครื่องจักร ระบบ และวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาทดแทน
3. เป็นการวางแผนที่มีการวิเคราะห์พิจารณาในเชิงกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มุ่งจะให้องค์การประสบความสำเร็จมากที่สุดที่สุด โดยประหยัดการใช้ทรัพยากรมากที่สุดด้วย

กิ่งพร ทองใบ (2546, หน้า 8) ได้กล่าวถึงการวางแผนกลยุทธ์ว่า “เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อการวางแผนกลยุทธ์และจะต้องมีขั้นตอนของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ รวมถึงการควบคุมประเมินกลยุทธ์ด้วยซึ่งเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ได้วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับองค์การ”

(ดำรง วัฒนา, 2548) ได้ให้ความหมายของแผนยุทธศาสตร์ว่า

1. เอกสารที่ระบุ วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) และกลยุทธ์ (Strategies) ต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์การหนึ่งๆ
2. เป็นแผนระยะยาวที่บอกถึงทิศทางการดำเนินงานขององค์การ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงาน และกำกับติดตามดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ขององค์การให้ เป็นไปในทิศทาง และจังหวะเวลาที่สอดคล้องกัน
3. เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ภายนอกและภายในขององค์การ เพื่อคาดคะแนแนวโน้มของสถานการณ์ และกำหนดแนวทางการดำเนินการขององค์การให้สอดคล้องเหมาะสมกับแนวโน้มของสถานการณ์ดังกล่าว

จากการศึกษาการวางแผนยุทธศาสตร์ในประเทศไทยเริ่มขยายกรอบการนำไปปฏิบัติให้กว้างขวางและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น จากหน่วยงานของเอกชนเป็นหลักจนกระทั่งสู่ทุกหน่วยงานของภาครัฐ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และกระบวนการทำงานของตนใหม่ เห็นได้จากรัฐบาลได้มีมติ

คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบให้ทุกจังหวัดใช้รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการในคำของบประมาณปี พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546) เป็นต้นมา แต่ละจังหวัดต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนในรูปแบบของการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Stratrgy Planning) และต้องพยายามพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนและแบบบูรณาการ สำหรับการท่องเที่ยวการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เป็นตัวแปรที่จะทำให้การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นด้วย อีกทั้งยังต้องปรับกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความพัฒนาที่ยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่นนั้นโดยในการวางแผนกลยุทธ์นั้นประกอบไปด้วยกระบวนการต่างๆ คือ

กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์มีกรอบแนวทางการดำเนินงานโดยละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามกรอบแนวทางของวิชาการ หรือของหน่วยงานแต่ละแห่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(ชินินทร์ ชูหพันธ์รักษ์, 2544, หน้า15-17) ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการพิจารณาตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งภายนอกและภายในอย่างรอบคอบเพื่อค้นหาโอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) จุดเด่น (Strengths) และจุดด้อย (Weaknesses) ขององค์กรเพื่อที่ผู้บริหารจะได้สามารถกำหนดภารกิจและเป้าหมายของกิจการได้อย่างเหมาะสม หลังจากนั้นจะได้พิจารณา กำหนดกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาโอกาสและอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่เกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปเช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน อันได้แก่ คู่แข่ง ลูกค้า และชุมชน เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยจากการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์กรเอง เช่น การดำเนินงานด้านการตลาด การผลิต การเงินและการบัญชี เป็นต้น ในการวางแผนกลยุทธ์ผู้บริหารจะต้องพยายามหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจ หลีกเลี่ยงอุปสรรคต่อการดำเนินงาน โดยใช้จุดเด่นของกิจการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ลดจุดด้อยหรือเปลี่ยนจุดด้อยให้เป็นจุดเด่นให้ได้เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการกำหนดเป้าหมายกว้าง ๆ ขององค์กรถึงสิ่งที่ต้องการในอนาคต โดยยังไม่ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการไว้ วิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงทิศทางขององค์กรในอนาคต นอกจากนั้นจะเป็นแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการชี้แนะว่าองค์กรพยายามจะทำอะไรและจะเป็นอะไร

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดภารกิจ (Mission) เพื่อระบุขอบเขตการดำเนินงานขององค์กรโดยมีการกำหนดไว้เป็นข้อความภารกิจ (Mission Statement) เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต โดยทั่วไปข้อความภารกิจจะมุ่งเน้นประเด็นที่แสดงออกอย่างชัดเจน และมีความเฉพาะเจาะจงในคุณลักษณะของแต่ละหน่วยขององค์กรว่ามีอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมาย (Goals) เป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่องค์กรคาดหวังไว้หรือเป็นจุดมุ่งหมายที่องค์กรต้องการจะบรรลุ เป้าหมายจะเป็นสิ่งที่ทำให้ภารกิจขององค์กรเป็นจริงยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) วัตถุประสงค์ คือ สิ่งที่องค์กรต้องการที่บรรลุ แต่จะมีรายละเอียดที่มากกว่าเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับองค์กรที่จะใช้เป็นแนวทางขั้นพื้นฐานสำหรับการวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจ และการควบคุม รวมทั้งเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดนโยบาย (Policies) เป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดไว้บรรลุผลตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) การกำหนดกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลยุทธ์จะมี 3 ระดับ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) มักถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงกลยุทธ์ระดับนี้ถูกกำหนดเพื่อบรรลุเป้าหมายโดยรวมขององค์กร มีการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางขององค์กรนั้น ๆ 2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้กลยุทธ์ระดับองค์กรบรรลุผล สิ่งสำคัญของกลยุทธ์ระดับนี้ คือ เป็นการค้นหาวิธีการแข่งขันให้กับแต่ละธุรกิจที่องค์กรดำเนินงานอยู่ 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ทางธุรกิจ (Functional Level Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นตามหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลตามกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

(พิบูล ทีปะपाल, 2546, หน้า12-19)ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อระบุปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (Strategic Factors) ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่กำหนดขนาดขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นการวิเคราะห์ตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ซึ่งอยู่ภายนอกองค์กร ไม่สามารถควบคุมได้ในระยะสั้นและเป็นปัจจัยที่มี

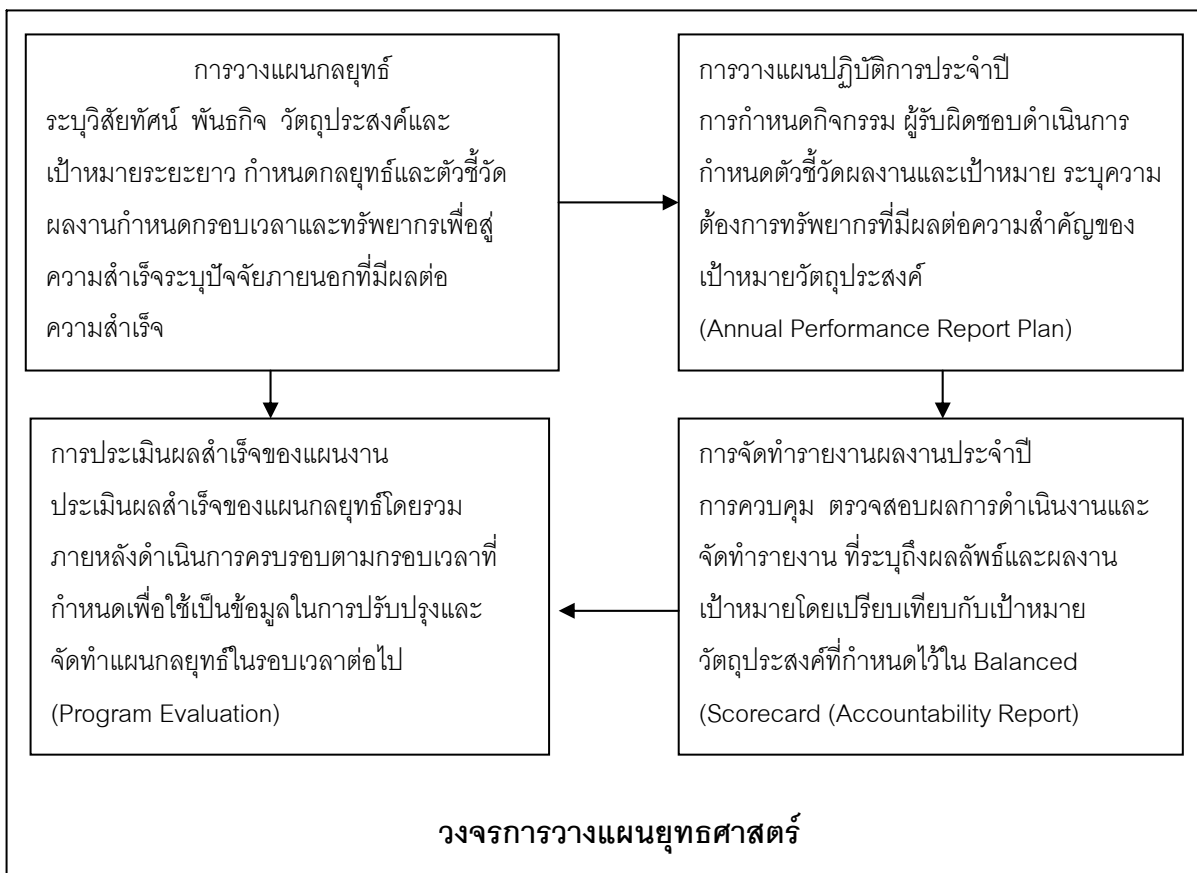
การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีผลกระทบต่อองค์การโดยตรง ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยอีก 2 ตัว ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากร

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นการกำหนดความมุ่งหมายหรือเหตุผลขององค์การได้จัดตั้งขึ้นมา พันธกิจจะบอกถึงความมุ่งหมายพื้นฐานที่เป็นเอกลักษณ์ชัดเจนที่ทำให้้องค์การมีความแตกต่างจากองค์การอื่น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่้องค์การต้องการที่จะบรรลุ ซึ่งควรกำหนดในรูปแบบของปริมาณหรือตัวเลขที่ชัดเจนสามารถวัดได้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) เป็นการกำหนดแผนแม่บท เพื่อให้เห็นว่า้องค์การจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุพันธกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กลยุทธ์จะเป็นการนำข้อได้เปรียบทางการแข่งขันมาใช้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันจะลดข้อเสียเปรียบทางการแข่งขันให้เหลือน้อยที่สุด กลยุทธ์โดยทั่วไป แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) กลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นทิศทางการดำเนินงานขององค์กรโดยรวม 2) กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ (Business Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของ้องค์การ 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติการ ทั้งในแง่กิจกรรมและกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรที่จัดสรรมาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ทั้งในระดับบริษัทและระดับธุรกิจ

(ดำรง วัฒนา, 2548) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวงจรการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ภาพ 3 แสดงวงจรการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

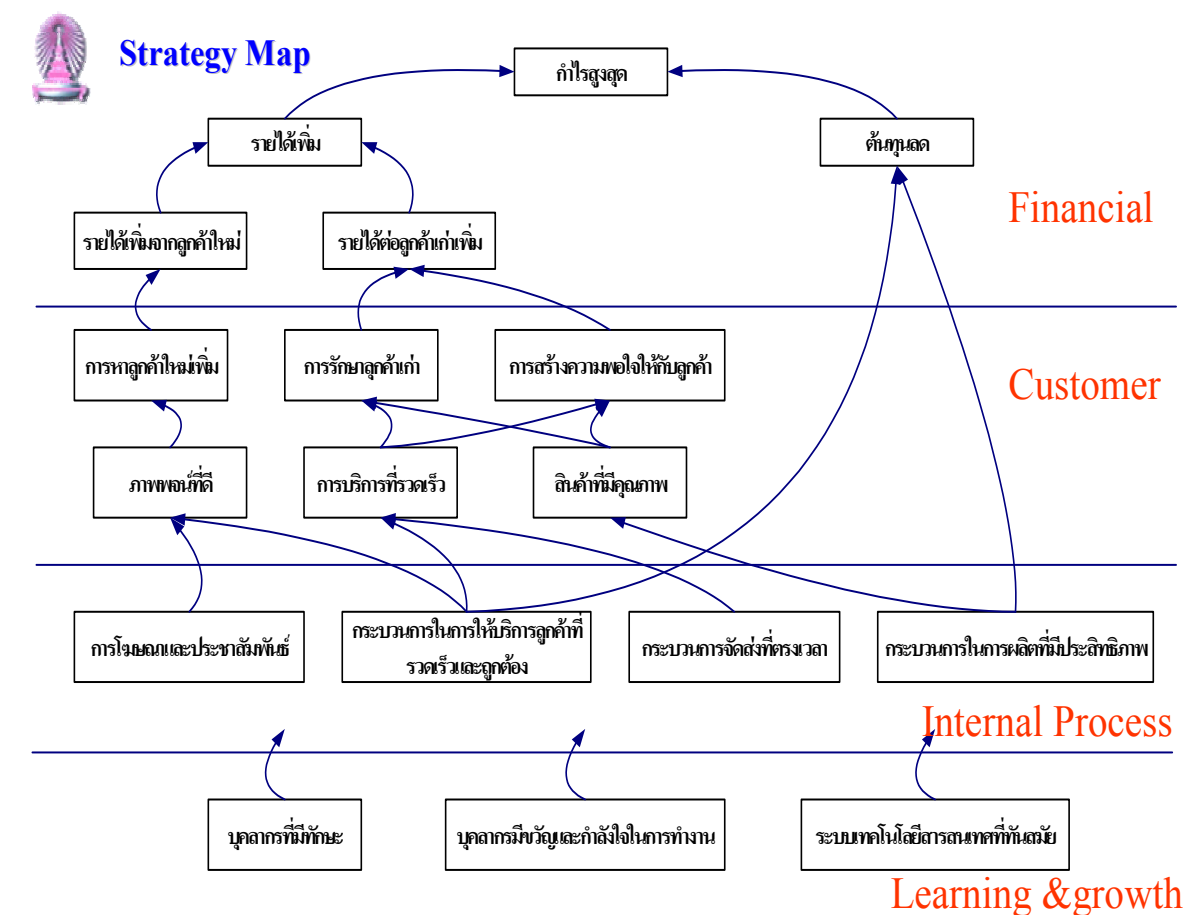
ที่มา: ดำรง วัฒนา. (2548). คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ. (ออนไลน์)
<http://www.ops.moc.go.th/pcni/Strategie%20manual.htm>

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

(พสุ เดชะรินทร์, 2546, หน้า 136 - 138) ในการจัดทำ Balanced Scorecard นั้น การทำแผนที่ยุทธศาสตร์ หรือ (Strategy Map) นับเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งนอกเหนือจากเป็นเครื่องมือที่แสดงยุทธศาสตร์ขององค์กรให้มีความชัดเจนแล้ว การทำแผนที่ยุทธศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทดสอบสมมติฐานของยุทธศาสตร์ขององค์กร

การจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) นับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงสมมติฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ขององค์กร กล่าวคือ แผนที่ยุทธศาสตร์นั้น

ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ภายใต้แต่ละมุมมอง และวัตถุประสงค์แต่ละประการมีความเชื่อมโยงกันในลักษณะของเหตุและผล ซึ่งความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์แต่ละประการนี้ก็เปรียบเสมือนสมมติฐานของยุทธศาสตร์แต่ละด้าน

© 2005 Pasu Decharin, Ph.D. All rights reserved

ภาพ 4 แสดงแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map)

จากตัวอย่างแผนที่ยุทธศาสตร์ จะพบว่าภายในแผนที่ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์หลักอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้จากลูกค้าใหม่ การเพิ่มขึ้นของรายได้จากลูกค้าเดิม และการลดต้นทุน ภายใต้กลยุทธ์หลักทั้ง 3 ประการ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ภายใต้แต่ละมุมมอง และวัตถุประสงค์แต่ละมุมมองมีความเชื่อมโยงกันด้วยหลักของเหตุและผล

แผนที่ยุทธศาสตร์นี้ โดยข้อเท็จจริงแล้วก็คือแผนที่ของสมมติฐานทางยุทธศาสตร์ (Map of Hypothesis) ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์แต่ละด้านนั้นเป็นเพียงสมมติฐานที่ผู้บริหารได้กำหนดขึ้น เช่น

- การที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดขึ้นเนื่องจากการที่มีรายได้จากลูกค้าใหม่เพิ่ม
- การที่มีรายได้จากลูกค้าใหม่เพิ่ม เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนลูกค้าใหม่
- การเพิ่มขึ้นของจำนวนลูกค้าใหม่ เกิดจากการที่องค์กรมีภาพพจน์ที่ดี
- การที่องค์กรมีภาพพจน์ที่ดี เกิดจากความสามารถในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และจากกระบวนการในการบริการลูกค้าที่รวดเร็วและถูกต้อง
- ความสามารถในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และจากกระบวนการในการบริการลูกค้าที่รวดเร็วและถูกต้อง เกิดจากพนักงานที่มีคุณภาพและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย

การจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์นั้น เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถที่จะนำกลยุทธ์ที่ได้จัดทำขึ้น มาจัดทำเป็นสมมติฐานของกลยุทธ์และเมื่อมีสมมติฐานแล้วก็ต้องมีการพิสูจน์สมมติฐานนั้น ดังนั้นการจัดทำแผนที่กลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารสามารถพิสูจน์และทดสอบได้ว่ากลยุทธ์ที่ได้วางไว้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

คณะรัฐมนตรีรับทราบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล สรุปได้ดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

1. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

2. **พันธกิจ** เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
- ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. **วัตถุประสงค์**

- เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ
- เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น
- เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน
- เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม
- เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

- เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. เป้าหมาย

เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชน

การพัฒนาคน

- คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมี ศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

- เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน

- อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

- โครงสร้างเศรษฐกิจ สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 และสัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554

- เสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0-3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 และความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

- ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด ร้อยละ 20 แรก ต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ไม่เกิน 10 เท่าภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิต

ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ใน
ระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- รักษาความสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รวมทั้งรักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 30,000,000 ไร่

- รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของคนไทย

เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

- มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐการให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระ ในการพึ่งตนเองมากขึ้น ภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ

- สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทย ให้มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธีเพิ่มขึ้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและ
สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
ให้มีความสำคัญกับ

- การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน
- การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความสัมพันธ์ทาง

สังคมและอยู่สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่

- การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของ
ประเทศ ให้มีความสำคัญกับ

- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

- การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
- การสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างสันติและเกื้อกูล

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ

- การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐาน

บนฐานความรู้และความเป็นไทย

- การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ
- การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการ

พัฒนาอย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับ

- การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศน์เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ ให้ความสำคัญกับ

- การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

ของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน ให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ

ประเทศ

- สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา

ควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา

- การกระจายอำนาจบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้น

ต่อเนื่อง

- ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็งสุจริต และมีธรรมาภิบาล

- การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบและขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา

- การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลย

ภาพและความยั่งยืน

6. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ ต้องให้ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยนำเอาแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

- เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
- เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

- **ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ**

- พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุก

- สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2547-2551

(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2546)

วิสัยทัศน์/พันธกิจ

“พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและกีฬาของเอเชียเพื่อร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีความสุขอย่างยั่งยืน”

สร้าง ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาให้ยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ด้วยการบริหารจัดการสร้างเครือข่ายที่บูรณาการเพื่อสร้างคน สร้างรายได้ และสร้างชาติให้เป็นผู้นำทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ภารกิจและอำนาจหน้าที่

การส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการกีฬา การศึกษาด้านกีฬานันทนาการและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 14)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมาย
3. เพื่อดำเนินการตลาดเชิงรุกที่เกิดผลได้ในระยะเวลารวดเร็วและเป็นผลดีต่อ

เศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ในภูมิภาคเอเชียมากกว่าร้อยละ 10 ในสิ้นปี 2551

ประกอบได้ด้วยกลยุทธ์ดังนี้

- ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน ตลาดเชิงรุก ทั้งในและต่างประเทศ
- ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น Gateway ในภูมิภาคเอเชีย
- พัฒนาระบบสารสนเทศ
- ส่งเสริม World Event Marketing

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
2. เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาดและเป็น Magnet ดึงดูดนักท่องเที่ยว
3. เพื่อให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีมาตรฐานสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
4. เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

โดยมีเป้าหมาย คือ

- มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาด และเป็น Magnet เพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

- รายได้ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายที่มาจากสาขาการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 15 ต่อปี

- มีแหล่งท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนดูแล อนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ดังนี้

- สร้าง พัฒนาฟื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

- ยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ

- เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

- พัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องกับเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ระดับชาติ นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนา 19 กลุ่มจังหวัดโดยมีเป้าหมาย คือ

- องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีจำนวนเพิ่มขึ้น

- เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี

- มีการดำเนินการตามแผนงาน / โครงการแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ดังนี้

- เพิ่มขีดความสามารถของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

- ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนในประเทศและต่างประเทศ

- การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

นโยบายด้านการท่องเที่ยวกระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา

1. เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคทั้งด้านการตลาดการขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว
2. บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศและยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย
3. เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้แยในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว
5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยภูมิ, 2551)

วิสัยทัศน์ (Vision)

เชื่อมโยง ผลักดันให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ ในภูมิภาคอินโดจีน

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารจัดการการตลาดและการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างรายได้ให้กับภูมิภาค
2. พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ

3. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภูมิภาคให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติในประเทศแถบอินโดจีน

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การบริหารจัดการการตลาดและการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างรายได้ให้กับภูมิภาค
2. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณี และธรรมชาติ
3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาภูมิภาคให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติในประเทศแถบอินโดจีน

เป้าหมาย (Altimeter)

1. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
2. จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้น
3. แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

1. รายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ต่อปี
2. จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
3. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์สำนักงานการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. พัฒนาระบบโลจิสติกส์
 - เสริมศักยภาพของสนามบินขอนแก่น และอุบลราชธานีให้มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมในภูมิภาค
 - พัฒนาท่าเรือให้มีศักยภาพในการเป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร นครพนม หนองคาย และอุบลราชธานี
 - พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีความปลอดภัย สะดวกและย่นระยะเวลาการเดินทางเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
 - ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาถนนเส้นทางช่องสง่า – อันดองเวง – เสียมราฐ เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวด้านอีสานใต้ และ เส้นทางมุกดาหาร สะหวันเขต ดานัง

เชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวทางด้านทิศตะวันออก เส้นทางหนองคาย เวียงจันทน์ วังเวียง ยูนนาน เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางด้านทิศเหนือ เป็นต้น

2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด่านชายแดนหลัก โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถและห้องน้ำ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวการค้าชายบริเวณด่านชายแดนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

3. แก้ไขและปรับปรุงกฎระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่าน ชายแดน เช่น การเปิดให้มี Visa on Arrival และการเพิ่มทางเลือกในการเดินทางเข้าและออก ประเทศ (Multiple Entry Visa) ส่งเสริมและสนับสนุนเขตปลอดภาษี (Free Tax Zone) บริเวณ ด่านชายแดนและเมืองท่องเที่ยวหลัก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการตลาด ส่งเสริมตลาดเดิม และสร้างตลาดใหม่ กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. สร้างการรับรู้ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวใน ลักษณะที่มีเรื่องราว (Thematic Leisure) และขยายการรับรู้ให้กลุ่มตลาดได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่มากขึ้นเพื่อสร้างความชัดเจนในภาพลักษณ์ของพื้นที่ให้มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ และเป็นจุดแข็งเฉพาะภาคอีสานคือ ดินแดนไดโนเสาร์ อารยธรรมขอม อารยธรรมโบราณ มหัศจรรย์แดนศาสนา เสน่ห์มนตราริมฝั่งโขง อีสานโรมานซ์ และงานประเพณีฮีต 12 คอง 14 เป็นต้น

2. สร้างกระแสให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่มตลาดเป้าหมาย โดยใช้สื่อ ต่าง ๆ ครอบคลุมทุกช่องทางการตลาด ในการสร้างกระแสการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ที่เน้นนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคอีสาน เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความ ต้องการเดินทางเข้าสู่พื้นที่มากขึ้น

3. ส่งเสริมการเดินทางเชื่อมโยงทั้งภายในและระหว่างภูมิภาค ตลอดจนเชื่อมโยงกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ให้เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวและ สร้างรายได้ในพื้นที่ ด้วยการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวที่สะท้อนภาพลักษณ์ของภาคอีสาน ได้แก่ดินแดนไดโนเสาร์ อารยธรรมขอม อารยธรรมโบราณ มหัศจรรย์แดนศาสนา เสน่ห์มนตรา ริมฝั่งโขง อีสานโรมานซ์ และนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับกลุ่มตลาดเป้าหมาย และพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงพื้นที่ทั้งภายในและระหว่างภูมิภาค ตลอดจนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการกระจายการเดินทางในพื้นที่ต่าง ๆ ของ ภูมิภาคให้มากขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. พัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) ตามกรอบนโยบายของรัฐบาลได้แก่

- เขตพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มเลยปิ้งแม่น้ำโขง ในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขง (เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุดมหารุญ และอุบลราชธานี) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเพื่อรองรับการขยายตัวบริเวณชายแดน เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของประเทศไทย – ลาว

- เขตพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มอารยธรรมอีสานใต้ ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รวมทั้งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและโครงข่ายการคมนาคมเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว

- เขตพัฒนาทางการท่องเที่ยวกลุ่มเส้นทางไดโนเสาร์ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มุกดาหาร นครพนม ชัยภูมิ หนองบัวลำภู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี ธรณีวิทยาในประเทศ มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โลกดึกดำบรรพ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- เขตพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มมหัศจรรย์เส้นทางบุญ เพื่อส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาทั้งที่เป็นศาสนสถานสำคัญเชื่อมโยงกับประวัติความเป็นมาของเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง

2. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในประเทศเพื่อนบ้าน

3. ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม โดยให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรของชุมชน หามาตรการในการควบคุมการทิ้งขยะ และน้ำเสียอย่างจริงจัง

4. ดูแลและรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามโดยการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ และการรณรงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลแหล่งท่องเที่ยวด้วยการร่วมกันทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว (Big Clean Up)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการ กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. ยกกระดับบริการและศักยภาพบุคลากรให้ได้มาตรฐานเท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง และเตรียมความพร้อมในการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานและเตรียมการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวตามกรอบข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเดียวกันทั้งอาเซียน
2. พัฒนาให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ GMS
3. จัดตั้งสถาบันการพัฒนาบุคลากรด้านการบริการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อทำหน้าที่ในการฝึกอบรม ทดสอบ รับรองมาตรฐานวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว และกำกับดูแล ควบคุมมาตรฐานของบุคลากรและสถานประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความปลอดภัย สาธารณสุขขั้นมูลฐาน และสุขอนามัย

กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มประสิทธิภาพระบบเตือนภัยในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีแผนรองรับในการป้องกัน ช่วยเหลือ พื้นฟูและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติต่างๆ ให้สามารถสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และมีส่วนเสริมในการรักษาจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้ลดลง
2. พัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณสุขมูลฐาน (มาตรฐานห้องน้ำสาธารณะ และมาตรฐานบริการอาหาร) และสุขภาพอนามัย (ความสะอาด ความปลอดภัย และความสะอาด) ของนักท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานในระดับสากล
3. สนับสนุนภาคีทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ระบบการบริหาร การบริการ และข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ
4. สนับสนุนให้มีสถานที่ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เสริมสร้างศักยภาพ ดูแลและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดูแลป้องกันภัย อุบัติภัย ความปลอดภัย มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

5. ส่งเสริมความรู้มาตรฐานด้านการท่องเที่ยว กฎ ระเบียบ กฎหมายให้กับทุกภาคส่วนรวบรวมข้อมูลด้านความปลอดภัย สุขอนามัยให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. พัฒนาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วม

2. ภาครัฐและเอกชนร่วมกันวางแผนโครงการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีบูรณาการและต่อเนื่อง เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคธุรกิจเอกชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ GMS สามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) และ FTA ไทย-จีน โดยยึดหลักผลประโยชน์ร่วมกัน และการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทั้งด้านการแลกเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การขจัดอุปสรรคในการผ่านแดน การส่งเสริมการไปมาหาสู่กันระหว่างประชาชน การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามระหว่างกัน

2. ร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน มุ่งเน้นการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภาคใต้ Branding “ลุ่มน้ำโขง” โดยสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินงาน

3. จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว GMS ระยะ 10 ปีข้างหน้า เป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวและสร้างแรงจูงใจในการลงทุนด้านการท่องเที่ยวจากภาคเอกชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ (สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ, 2551, หน้า 59-70)

วิสัยทัศน์ของจังหวัดชัยภูมิ

“เกษตรกรรมยั่งยืน อุตสาหกรรมก้าวหน้า แหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ สังคมมีความสุข ”

พันธกิจการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ

จากวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ. 2552 – 2555) สามารถกำหนดพันธกิจการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ ในประเด็นสำคัญได้ 5 ประการ ดังนี้

1 พัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืนไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่มสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2 พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมชั้นนำควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปและอุตสาหกรรมใหม่ที่ยั่งยืน

3 พัฒนาตลาดสินค้าหัตถกรรม สิ่งทอ และสินค้าการเกษตร รวมทั้งพัฒนาผู้ประกอบการและเครือข่ายด้านการตลาด ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพย์สินทางปัญญา

4 พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร และสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี

5 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ก้าวสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ภายใต้วัฒนธรรมท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์รวม

1 การบริหารทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2 แหล่งท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี

3 คนมีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ

จากความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ในภาพรวมของจังหวัด ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2552 – 2555) ได้ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านการเกษตร เป้าประสงค์

1. อนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มน้ำต้นทุนและบรรเทาปัญหาน้ำขาดแคลน และอุทกภัยโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
2. ภาคการเกษตรเจริญเติบโตอย่างมั่นคง เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. เกษตรได้รับการจัดที่ดินทำกินกระจายสิทธิ และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม

กลยุทธ์และแนวทาง

1.1 การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร

1.1.1 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างยั่งยืน

1.1.2 ฟื้นฟูและขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทานพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน ใต้ดิน โดยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เพื่อบรรเทาอุทกภัยภัยแล้ง และเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ของระบบผันน้ำ

1.1.3 จัดหาระบบประปาที่ถูกสุขอนามัยเพื่อการอุปโภคบริโภค

1.2 พัฒนาศักยภาพสินค้าการเกษตร การตลาด และเครือข่ายสินค้าเกษตร

1.2.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยส่งเสริมการใช้ปัจจัยผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม และการกระจายทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรในระดับชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตร

1.2.2 ส่งเสริมการผลิตพืชพลังงานทดแทน การปลูกพืชพลังงานทดแทนในที่รกร้างว่างเปล่า และสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนจากผลผลิตทางการเกษตร

1.2.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2.4 พัฒนาด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรและระบบสารสนเทศทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการถ่ายโอนภารกิจให้ท้องถิ่นและชุมชน

1.2.5 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการด้านการตลาด

1.2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรร่วมกับภาคเอกชนตามแนวทางการตลาดนำการผลิต และระบบการจัดการเครือข่ายการตลาด

1.3 พัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

1.3.1 ส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ในระดับชุมชน และการทำเกษตรยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร

1.3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกร และพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรเกษตรกรโดยมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 พัฒนาพื้นที่การเกษตร และการถือครองที่ดิน

1.4.1 วางระบบการถือครองที่ดินการจัดที่ดินทำกินและกระจายสิทธิ โดยเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

1.4.2 เร่งรัดการจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร และประชาชนที่ยากจน

1.4.3 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน โดยกำหนดแนวเขตการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม ทั้งเขตเกษตรเศรษฐกิจและการจัดทำผังเมือง และผังชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรม

เป้าประสงค์

- 1 ภาคอุตสาหกรรมมีการเจริญเติบโต มีผลผลิตทางการผลิต และมีประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ
- 2 บริหารจัดการด้านแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3 ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพ มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ และสามารถจำหน่ายได้มากขึ้น
- 4 ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง มีบรรษัทภิบาล และมีจำนวนเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์และแนวทาง

2.1 พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและแปรรูปผลผลิตการเกษตร

2.1.1 พัฒนาประสิทธิภาพและผลผลิตทางการผลิต (Productivity) ของภาคอุตสาหกรรม

2.1.2 ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของจังหวัด เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและพลังงาน และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่โปแตช

2.1.3 ส่งเสริมให้มีระบบ Logistics เพื่อการพัฒนาขนส่งสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ

2.1.4 ส่งเสริมและพัฒนาให้มีการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มสินค้า(Cluster และ Supply Chain) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

2.1.5 พัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อยกระดับความสามารถด้านการบริหารจัดการรวมทั้งเสริมสร้างความเป็นบรรษัทธรรมมาภิบาลให้แก่ผู้ประกอบการ

2.1.6 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรและพลังงานทดแทน และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่โปแตช

2.1.7 เตรียมความพร้อมให้กับคนหางาน และสนับสนุนการพัฒนาทักษะความชำนาญให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.1.8 ส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลพิเศษมีโอกาสและทางเลือกในการทำงานภาคอุตสาหกรรม และมีความเสมอภาคในการจ้างงาน

2.1.9 การคุ้มครองแรงงานให้ได้รับสิทธิตามมาตรฐานแรงงาน จัดระบบการคุ้มครองแรงงานนอกระบบให้ครอบคลุมมากขึ้น

2.1.10 พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านแรงงานให้มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาระบบค่าจ้าง

2.1.11 ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน แรงงานสัมพันธ์และสวัสดิการแรงงาน

2.2 พัฒนาและส่งเสริมการทำเหมืองแร่โปแตช และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

2.2.1 ผลักดันอุตสาหกรรมเหมืองแร่โปแตชของจังหวัดไปสู่นโยบายระดับชาติ

- นำผลการศึกษาและวิจัยอุตสาหกรรมเหมืองแร่โปแตชของจังหวัดเสนอคณะรัฐมนตรี

- สืบรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในมิติใหม่ในอนาคต

2.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อรองรับการเกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่โปแตช

2.3 พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP)

2.3.1 เสริมสร้างศักยภาพองค์กรวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

2.3.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น

2.3.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน และพัฒนาช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

2.3.4 เสริมสร้างชุมชนให้มีความรู้ มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตเชิงธุรกิจพึ่งพาตนเองได้ และนำเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า

2.4 พัฒนาผู้ประกอบการและเครือข่ายด้านการตลาด (พาณิชย์กรรม)

2.4.1 พัฒนาองค์ความรู้ด้านการตลาดโดยเพิ่มบทบาทศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้ครอบคลุมกับสินค้าและบริการ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ ตลอดจนเสริมสร้างองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน(SMEs) ให้เกิดความเข้มแข็ง

2.4.2 สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการทั้งในระดับจังหวัด และภูมิภาค เพื่อเพิ่มช่องทางทางการค้า รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

2.4.3 จัดตั้งศูนย์ประสานการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมในระดับจังหวัดและระดับภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

1. แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรฐานสามารถรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
2. แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และมีการขยายตัวอย่างยั่งยืน
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์และแนวทาง

3.1 ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ

3.1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพเพื่อเพิ่มทางเลือกให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวชั้นนำของภาคอีสาน

3.1.2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจรและท่องเที่ยวได้ตลอดปีและทุกฤดูกาล

3.1.3 พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

3.2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยว

3.2.1 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

3.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจสินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวพัฒนาสู่มาตรฐานและบริการระดับสากล

3.2.3 การดูแลรักษาความปลอดภัยและให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.4 พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และบริการให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ

3.2.5 พัฒนาและปรับปรุงศูนย์สารสนเทศด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงข้อมูลการท่องเที่ยวระดับจังหวัดเข้ากับการท่องเที่ยวในระดับชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

3.2.6 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพไปยังตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย

3.2.7 สนับสนุนการรวมกลุ่มสินค้าชุมชน และบริการเพื่อพัฒนาสินค้าการท่องเที่ยวที่สร้าง สรรค์จากเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยใช้ความรู้และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม

3.2.8 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งทักษะชีวิต และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ มีหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต

2. ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลทันต่อการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนตลอดชีวิต มีศักยภาพในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

3. สถานศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

4. ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพอย่างครอบคลุม มีคุณภาพและเข้าถึงบริการได้อย่างไม่เป็นอุปสรรค

5. การบริการและการบริหารจัดการสาธารณสุข มีประสิทธิภาพครอบคลุมมีคุณภาพมาตรฐาน

6. ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี มีพฤติกรรมสุขภาพเหมาะสม สามารถควบคุมและลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคเรื้อรัง รวมทั้งมีระบบเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคเชิงรุก

7. เด็ก เยาวชนและประชาชนได้ออกกำลังกายเล่นกีฬาเป็นประจำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
8. เด็ก เยาวชนและประชาชนได้ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม
9. ขยายโอกาสการมีงานทำและเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์และแนวทาง

4.1 การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

4.1.1 เพิ่มศักยภาพและส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเข้ามามีบทบาทหลักในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งร่วมกับครอบครัว ชุมชน และสถาบันการศึกษา ในการสร้างค่านิยมครอบครัวอบอุ่น และการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมนำความรู้

4.1.2 การปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในชุมชน/ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูเผยแพร่และสืบสานคุณค่าความหลากหลายของวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยมที่ดีงามภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1.3 สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชน และประชาชนผู้มีความรู้ความสามารถ ด้านวัฒนธรรมได้มีเวทีแสดงออก เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนและระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4.1.4 พัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้มีขีดความสามารถที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการของสมองและอารมณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม

4.1.5 เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่โดยส่งเสริมให้ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน สามารถวางและจัดทำผังเมือง การจัดบริการขั้นพื้นฐาน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชน ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยสาธารณะ และสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

4.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และส่งเสริมการออม เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

4.2 การพัฒนาการศึกษา

4.2.1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ

สร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยม คุณธรรม วัฒนธรรม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2 สร้างโอกาสและทางเลือกสำหรับประชาชนในการเข้าถึงบริการการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนสร้างปัจจัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย

4.2.3 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ เพื่อการเรียนรู้ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

4.2.4 สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษา และสร้างหลักประกันโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ในการให้บริการ และช่วยเหลือทางการศึกษาให้กับผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส

4.2.5 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน/ วิชาชีพชุมชน ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ช่างท้องถิ่น รวมทั้งการรับรองและตรวจสอบคุณภาพ สินค้าชุมชน

4.3 การพัฒนาการสาธารณสุข

4.3.1 เพิ่มคุณภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ประชาชนเข้าถึง บริการได้อย่างไม่เป็นอุปสรรค รวมทั้งพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐาน

4.3.2 จัดระบบบริหารจัดการทางการแพทย์และสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ และครบวงจร ทั้งการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ

4.3.3 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประเมินความเสี่ยงและเตือนภัยสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพมาตรฐานประสิทธิภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพ

4.3.4 ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นฐานการแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย เพื่อการพัฒนาสุขภาพของประชาชน

4.3.5 พัฒนาระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค รวมทั้งภัยสุขภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของเครือข่าย

4.3.6 สนับสนุนสร้างแรงจูงใจ ทักษะความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อรองรับการขยายภารกิจในการปฏิบัติงาน โดยเชื่อมโยงการดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครอง ท้องถิ่น

4.3.7 ส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพ โดยการจัดกิจกรรมและเพิ่มช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกีฬาและนันทนาการ

4.3.8 ส่งเสริมและพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ และกีฬาอาชีพ โดยการพัฒนา และนำวิทยาศาสตร์ทางการกีฬามาใช้อย่างจริงจัง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์

1. เสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบราชการมีความโปร่งใส ระบบงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล
3. หน่วยงานของรัฐสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน รวมทั้งยกระดับคุณภาพมาตรฐาน และธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับของประชาชน
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ ป่าต้นน้ำ และทรัพยากรดินได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์
5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นของตนเอง
6. แรงงานต่างด้าวได้รับการจัดระบบตามกฎหมาย

กลยุทธ์และแนวทาง

5.1 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

5.1.1 ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สร้างกลไกชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5.1.2 การพัฒนาองค์กรชุมชนและผู้นำชุมชนให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมของชุมชน

5.1.3 เสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็งเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยกระบวนการแผนชุมชน โดยยึดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5.2.1 ปรับปรุงรูปแบบการให้บริการประชาชนอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนการทำงาน และนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

5.2.2 พัฒนาข้าราชการและบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะ ศักยภาพ ทักษะคติ และจิตสำนึกที่เอื้อต่อการบริการประชาชน

5.2.3 สร้างจิตสำนึกค่านิยม จรรยาบรรณ ของข้าราชการ ในการปฏิบัติราชการ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างต่อเนื่อง

5.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถของอำเภอในการประสานและบูรณาการในระดับอำเภอเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนระดับจังหวัดเพื่อให้ระบบแผนและงบประมาณของจังหวัดสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้ตรงตามความต้องการของประชาชน

5.2.5 สร้างความโปร่งใสของการปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับโดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการผ่านสื่อช่องทางต่างๆ

5.3 ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5.3.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน/ประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน/ชุมชน การแก้ไขปัญหายาเสพติดในเชิงรุก และพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

5.3.2 เร่งรัดปราบปรามการค้ายาเสพติด และผู้มีอิทธิพลในทุกๆ ด้าน ดำเนินการป้องกันมิให้กลุ่มเสี่ยงตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.3.3 เสริมสร้างสมรรถนะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและระงับข้อพิพาทเบื้องต้น รวมทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อย เสริมสร้างความปลอดภัยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่

5.3.4 เพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน อาสาสมัคร ชุมชนและประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการสาธารณภัยทุกชั้นตอน

5.3.5 พัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเน้นการบริหารจัดการที่โปร่งใสถูกต้องเป็นธรรม

5.3.6 คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและผู้บริโภคเชิงรุก เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอำนวยความสะดวก

5.3.7 พัฒนาระบบบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

5.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4.1 เร่งรัดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน

5.4.2 การบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม รวมทั้งแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และลดข้อพิพาทเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของรัฐ

5.4.3 ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการป่าชุมชน ป่าต้นน้ำลำธาร การปลูกป่า และไม้เศรษฐกิจ อนุรักษ์ฟื้นฟูป่า รุงดินและน้ำ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า การเผาป่าและพื้นที่การเกษตร

5.4.4 การควบคุมมลพิษทั้งในส่วนของชุมชนเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย

5.4.5 ส่งเสริมเกษตรกร ชุมชน และท้องถิ่นวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในการใช้พลังงานทดแทน การผลิตพืชพลังงานทดแทน การปลูกพืชพลังงานทดแทนในที่ดินรกร้าง เพื่อสร้างรายได้ และลดรายจ่ายด้านพลังงาน

5.4.6 ส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชนเกิดการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความตระหนักและทัศนคติที่เป็นมิตรกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

ระดับนโยบาย

- กำหนดเป็นนโยบายและทิศทางการพัฒนาจังหวัด เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน องค์กรประชาชน นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาของทุกภาคส่วน และแปลงไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี และคำของบประมาณประจำปี

- ให้มีการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป็น แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552 – 2555) ของจังหวัด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และนำเสนอคณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ระดับบริหาร

- การผลักดันทิศทางพัฒนาจังหวัดให้บังเกิดผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริงในทุกระดับ โดยใช้กลไกหรือองค์กรจากทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552 – 2555) และแผนปฏิบัติการประจำปี และคำของบประมาณประจำปี พ.ศ. 2552

- ให้มีการบูรณาการจัดทำแผนเฉพาะด้านในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาจังหวัดที่ยั่งยืน อาทิ เช่น แผนพัฒนาแหล่งน้ำ แผนพัฒนาถนน แผนพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต เป็นต้น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้านขึ้นรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ และมีบุคลากรและประชาชนชาวบ้านในพื้นที่เป็นทีมที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในเรื่องของปัญหาและความต้องการในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมและสมบูรณ์แบบในทางปฏิบัติต่อไป
- กำหนดระบบการติดตามและประเมินผล ในห้วงระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน และหนึ่งปี เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

(พยอม ธรรมบุตร, 2551) กล่าวไว้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว 4 ประการ คือ

1. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่สำคัญๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่พักแรม อุตสาหกรรมกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมด้านนันทนาการตลอดจนอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าต่างๆ ทั้งสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสินค้าทั่วไป อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ตลอดจนภาคบริการ และระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก การวางแผนและการจัดการอุตสาหกรรมนี้อย่างยิ่งยดนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง การวางแผนด้านการท่องเที่ยวได้มีแนวความคิดที่หลากหลายในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมา ในปัจจุบันเราจำเป็นต้องเพิ่มแนวความคิดในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโลกยุคใหม่ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงและมีอุปสรรค ภัยพิบัติรูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วโลกเจริญเติบโตไปในทิศทางที่ยั่งยืน

2. ประวัติความเป็นมาของการวางแผนพัฒนา

หลังสงครามโลกครั้งที่สองในราว ค.ศ. 1945 เป็นต้นมา ประเทศในกลุ่มสังคมนิยมได้ริเริ่มวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวสำหรับช่วงเวลา 5 ปี และกลุ่มประเทศทุนนิยมก็ได้นำแนวความคิดในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาว 5 ปี มาประยุกต์ใช้แทนการวางแผนพัฒนาระยะสั้นปีต่อปี สำหรับประเทศไทยนั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เป็นผู้ริเริ่มให้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสำหรับระยะ 5 ปี และได้เริ่มทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (2505-2509) ในปัจจุบันได้มีการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวม 9 ฉบับ ฉบับที่ 9 คือช่วง 2545-

2509 และในวันที่ 23 มีนาคม 2548 คณะรัฐมนตรีซึ่งมีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาว่าด้วยหลักการ 9 ยุทธศาสตร์ ที่จะปรับพื้นฐานและเป็นกรอบความคิดหลักในการดำเนินนโยบายสาธารณะใน 4 ปี ได้แก่ ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาความยากจน ยุทธศาสตร์การศึกษา ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่สมดุล ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์การบริหารบ้านเมืองที่ดี ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาสังคม ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทุก 5 ปี จำเป็นต้องเปลี่ยนมาใช้แนวทางของการวางแผน ยุทธศาสตร์เข้าไปเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดด้านการวางแผนการท่องเที่ยว

แนวคิดด้านการวางแผนการท่องเที่ยวมี 5 แนวคิด ดังนี้

3.1 การวางแผนการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างเงิน (Boss tourism)

นักพัฒนาคือผู้คิดสร้างกำไร โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นโดยปราศจากความคิดเรื่อง อนุรักษ์ ชุมชนชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา นักพัฒนาต้องการสร้างโรงแรมเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าโดยไม่คำนึงถึงการทำลายสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและวัฒนธรรม

3.2 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวเศรษฐกิจ (Economic Based)

นักพัฒนาคือนักเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นภาคหนึ่งของ เศรษฐกิจ ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่อการเติบโตและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติ เป็นการ สร้างเงินสร้างงาน และการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ โดยยังไม่มีความคิดด้านอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.3 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว (Destination Based)

นักพัฒนาคือนักวางแผนการใช้ที่ดินและนักวางแผนเมือง ซึ่งให้ความสำคัญกับการ อนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity = CC) การกำหนดขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Charge = LAC) การจัดการผลกระทบที่เกิดจากนักท่องเที่ยว (Visitor Impact Management = VIM) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการกระจายการท่องเที่ยวเพื่อลด ผลกระทบต่อพื้นที่

3.4 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community - Based)

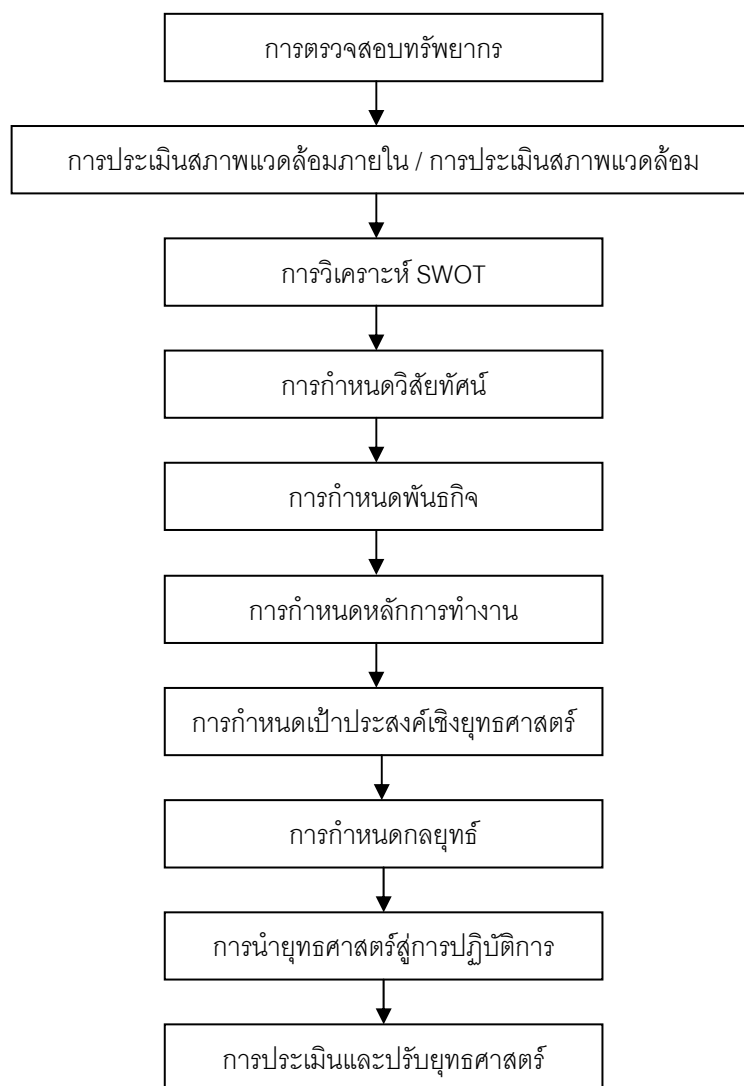
นักพัฒนาคือผู้ประสานงาน การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาชุมชน โดยให้ชุมชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวแทนการเป็นแรงงานราคาถูก มีการวางแผนพัฒนาท่องเที่ยวควบคู่กับการวางแผนพัฒนาชุมชน การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคม การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม การท่องเที่ยวจึงเป็น เครื่องมือเพื่อพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน อันจะนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3.5 การวางแผนท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

นักพัฒนาคือนักวางแผนแบบบูรณาการ มีการวางแผนการท่องเที่ยวบูรณาการเข้ากับการวางแผนพัฒนาชุมชนในภาพรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการพัฒนาด้านจิตสำนึกไปในแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ตั้งไว้ แนวคิดในแนวนี้ คือ แนวคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั่นเอง

4. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่เป็นวงจร ดังนี้

ภาพ 5 แสดงกระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

4.1 การตรวจสอบทรัพยากร (Resource Audit)

การตรวจสอบทรัพยากรต้องสำรวจทั้งปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ทรัพยากรอาจแบ่งตรวจสอบตามประเภท คือ

4.1.1 ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resource) ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม กิจกรรม งานมหกรรม ประเพณี และบริการในแหล่งท่องเที่ยว หรือทรัพยากรของบริษัท เช่น คอมพิวเตอร์ web sites ระบบการจอง เครื่องบิน เรือ รถ ฯลฯ

4.1.2 ทรัพยากรด้านการเงิน (Financial Resource) ได้แก่ จำนวนและประเภทของทรัพย์สินที่องค์กรมีอยู่ ทรัพย์สินระยะยาว ทรัพย์สินในปัจจุบัน เงินทุนระยะยาว หนี้สินในปัจจุบัน

4.1.3 ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) ได้แก่ ลูกจ้างแรงงาน พนักงาน เจ้าหน้าที่ระดับล่าง ระดับกลาง และระดับผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร มีจำนวนเท่าไร มีระดับการศึกษา ความชำนาญ ได้รับการฝึกอบรม มีประสบการณ์ อายุ แรงจูงใจ ค่าจ้าง เงินเดือน และขีดความสามารถในการผลิต

4.1.4 ทรัพยากรที่สัมผัสไม่ได้ (Intangible Resource) ได้แก่ Brand ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ที่ดี ความชำนาญ การมีส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน การมีลูกค้าประจำ

การตรวจสอบทรัพยากรอาจวิเคราะห์ความมีคุณสมบัติเฉพาะด้าน (specificity) คือ แบ่งเป็นประเภทเฉพาะด้านกับไม่เฉพาะด้าน เช่น แรงงานอาจมีประเภททั่วไปที่ทำงานไม่เฉพาะด้าน และแรงงานที่ต้องมีความชำนาญพิเศษ หรือในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นประเภททั่วไป ใช้ทำ แต่ของสายการบินและโรงแรมเป็นเครื่องมือเฉพาะด้าน ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจอย่างยิ่ง

การตรวจสอบทรัพยากรอาจมุ่งเน้นที่การดำเนินการภายในขององค์กร ได้แก่ เป้าหมายด้านธุรกิจ การดำเนินการด้านการเงิน การวัดการผลิต การเปรียบเทียบการดำเนินการในอดีตกับปัจจุบัน ส่วนการตรวจสอบการดำเนินการภายนอกขององค์กร ได้แก่ การเปรียบเทียบกับคู่แข่ง โดยเฉพาะกับคู่แข่งที่เป็นผู้นำในอุตสาหกรรมเดียวกัน และคู่แข่งที่คู่คี่กับองค์กร หรืออยู่ในกลุ่มยุทธศาสตร์เดียวกัน และการเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นๆ ที่อยู่ในอุตสาหกรรมบริการด้วยกัน

ด้วยวิธีการดังกล่าว บริษัทหรือองค์กรจะสามารถวินิจฉัยการดำเนินงานของตนเอง เพื่อที่จะปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานนั้นมีได้ตั้งอยู่บนฐานของการมีทรัพยากรอะไรเท่านั้น หากยังต้องพิจารณาถึงความชำนาญ (Competence) ขององค์กรในการดำเนินงานด้วยเช่นกัน

การตรวจสอบความชำนาญ (Competences) เราอาจแบ่ง เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความชำนาญทั่วไป ซึ่งบริษัทสายการบิน หรือโรงแรมใด องค์กรไหนก็มักจะมีกันทั้งนั้น ซึ่งก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอด ส่วนความชำนาญที่เป็นหัวใจมีความสำคัญอย่างยิ่ง

(Core Competences) นั้น ได้แก่ ความชำนาญที่บริษัทที่มีการดำเนินงานธุรกิจอยู่เหนือใครๆ ทั้งหมดในอุตสาหกรรมเดียวกัน ความชำนาญที่โดดเด่นเฉพาะของบริษัทที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าความชำนาญอื่นๆ ธรรมดาๆ ความชำนาญที่ยากที่จะลอกเลียนแบบ (Copy) เกี่ยวเนื่องกับการสนองความต้องการของลูกค้าอย่างสนใจ และเป็นการเพิ่มมูลค่า ส่วนมากจะเป็นความชำนาญด้านความสัมพันธ์ที่โดดเด่นกับลูกค้า ผู้จัดจำหน่าย และ superiors ความชำนาญดังกล่าวมักจะมีฐานมาจากทักษะด้านการบริหารจัดการและองค์ความรู้ที่เหนือกว่า เราอาจวัดความชำนาญแบบ Core Competences จากการพิจารณาได้ว่า บริษัทได้สนองความต้องการลูกค้าอย่างเหมาะสมหรือไม่ ความโดดเด่นอาจถูกลอกเลียนแบบได้โดยง่ายหรือไม่ บริษัทมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวสูงหรือไม่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงด้านลูกค้าหรือสภาพแวดล้อมในอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ได้มีการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการของบริษัทหรือไม่ และโดยเฉพาะความเป็นผู้ชำนาญที่เหนือกว่าใครนั้นจะยั่งยืนยาวนานหรือไม่ ผลของการวิเคราะห์ Core Competences จะทำให้องค์กรเข้าใจธรรมชาติและแหล่งที่มาของความชำนาญหัวใจนี้ การรู้วิธีปรับ Core Competence เมื่อจำเป็น การเสริมสร้าง Core Competence รูปแบบใหม่ขึ้น ตลอดจนสามารถชี้ให้เห็นศักยภาพที่จำเป็นในการสร้าง Core Competence โดยใช้ทรัพยากรและความชำนาญเดิมที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม Core Competence ต้องมุ่งเน้นการสนองความต้องการของลูกค้า

4.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน (The Internal Assessment)

การประเมินภายในมีความสำคัญและนับเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากความสามารถที่โดดเด่นขององค์กร จุดแข็งของบริษัทลอกเลียนแบบได้ยาก

4.2.1 กระบวนการในการตรวจสอบภายใน

ผู้จัดการและพนักงานจากทั้งองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน ขององค์กร การตรวจสอบภายในต้องการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ

- การบริหารองค์กร
- การตลาด
- การเงิน
- การบัญชี
- การผลิต
- การดำเนินการ

- การวิจัยและพัฒนา (R+D)
- การดำเนินการของระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์
- การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร
- การประสานงานที่มีประสิทธิผลระหว่างผู้บริหาร ผู้จัดการ ฝ่ายการตลาด การเงิน/การบัญชี การผลิต การดำเนินการ การวิจัยและพัฒนา และระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์
- การประสานยุทธศาสตร์และวัฒนธรรมองค์กร/วัฒนธรรมชาติ
- การวางแผน
- การจัดองค์กร
- การจูงใจ
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- การควบคุม

ขั้นตอนโดยสรุป การตรวจสอบการบริหารเชิงยุทธศาสตร์คือการสร้าง Internal Factor Evaluation MATRIX (IFEM) เครื่องมือการสร้างกลยุทธ์ที่จะสรุปและประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนหลักในหน่วยงานที่ของธุรกิจและจะให้พื้นฐาน ในการระบุและประเมินความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหน้าที่ต่างๆ เพื่อสร้างและเลือกยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการตรวจสอบภายในยังบ่งชี้ถึงโอกาสสำหรับผู้จัดการและพนักงานต่างๆ ในบริษัทที่จะเข้าร่วมในการกำหนดอนาคตของบริษัท การมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้สามารถกระตุ้นความแข็งแกร่งและซบเซาขับเคลื่อนการดำเนินการไปข้างหน้า

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในบุคคลปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นอนาคต ต้องประนีประนอม เพื่อลดขีดความสามารถ ที่จะสนองความต้องการของเขาต่อไปได้

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2540 อ้างอิงใน UN Commission on Environment and Development) ได้เขียนให้คำจำกัดความคำว่าพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ไว้ดังนี้

“ Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to met their own needs ” แปลว่าการ

พัฒนาแบบ ยั่งยืนคือ การพัฒนาที่สนองความต้องการปัจจุบันโดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้อง ประเพณีประนอมยอมลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง

(พระธรรมปิฎก(ป.อ ปยุตโต.), 2546 ,หน้า 65 – 66) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Global Ecology Handbook ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในปัจจุบันโดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต

World commission on Environment and Development (WCED, หรือที่เรียกกันว่า Brundtland Commission 1987) การพัฒนาแบบยั่งยืนคือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำลายความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการสนองความต้องการของพวกเขาเอง

จากคำนิยามมีหลักการ 2 ข้อ ปราภฏเด่นชัดคือ ความยุติธรรมของคน 2 รุ่น (Intergenerational equity) และความยุติธรรมระหว่างกลุ่มคนภายในรุ่นเดียวกัน (Intragenerational equity) ในคำนิยามมีความหมายทางด้านนิเวศวิทยาแฝงด้วย ถ้ามีการพัฒนาที่ทำลายสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมในอนาคตก็จะอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมด้วยซึ่งจะกระเทือนการดำรงชีวิตของคน รุ่นหลังๆ เหล่านั้น

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2542, หน้า42) ให้ความเห็น เกี่ยวกับการสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันนั้นแนวทางของ WCED ได้ย้ำชัดเจนว่า “กลุ่มคนผู้ยากไร้ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของคนในสังคมจะต้องได้รับความสำคัญสูงสุด เพราะ ประชาชนมีหลายกลุ่มที่มีฐานะแตกต่างกัน การพัฒนาแบบยั่งยืน ต้องเน้นการสนองความต้องการ ของประชาชนผู้ยากไร้ซึ่งจะเหมือนกันต้องไม่ทำอะไรที่เป็นการทำลายอนาคตของคนรุ่นต่อไปที่ยังไม่เกิดมา”

(พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตโต), 2546, หน้า68 – 69) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้องค์การ รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือมีดุลยภาพ(Balance) ลักษณะที่เป็นองค์รวมยกตัวอย่าง เช่น เาภากรกิจใน การคุ้มครองแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมาบูรณาการเข้ากับภากรกิจในการแก้ไขบรรเทาปัญหาความ ยากจน ถ้าสองอย่างมาบูรณาการกันได้ ก็ถือว่าเป็นลักษณะของการพัฒนากันไปโดยที่ให้ทั้งสอง อย่างนี้ไปด้วยกันได้หรืออีกความหมายหนึ่งก็คือการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับ กฎเกณฑ์ของธรรมชาติซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การนิยามความหมายของคำว่ายั่งยืนนั้น จะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับเงื่อนไขในอนาคต ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะเชื่อมโยงกับความไม่แน่นอนที่ไม่มีเกณฑ์หรือรูปแบบที่ตายตัว เราจะต้องตระหนักว่าความยั่งยืนสัมพันธ์โดยตรงกับการประเมินเหตุการณ์และเงื่อนไขในอนาคต หรือ

กล่าวอีกอย่างว่าความหมายของความยั่งยืนสัมพันธ์โดยตรงกับการประเมินเหตุการณ์และเงื่อนไขในอนาคต หรือกล่าวอีกอย่างว่าความหมายของความยั่งยืนนั้นสามารถที่จะกำหนดโดย ชุมชนจากกระบวนการประเมินทางการเมืองเหนือสิ่งอื่นใดเราสามารถ พูดได้ว่า หากชุมชนใช้คำว่า “ความยั่งยืน” สำหรับการให้ทรัพยากรชนิดหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดการใช้ทรัพยากรชนิดนั้นก็จะนำไป อย่างต่อเนื่อง และมีคุณค่าต่อชุมชนในระยะเวลายาวนาน เนื่องจากความยั่งยืนนั้นไม่มีความหมายที่สมบูรณ์ แต่สามารถที่จะนิยามได้ในบริบททางสังคมการเมืองหนึ่งๆ เท่านั้น จึงดีกว่าหากจะพูดว่า “ระดับของความยั่งยืน” (degrees of sustainability)

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งได้มีการจัดทำรายงานฉบับหนึ่งชื่อ Thailand Country Report to the United Nations Conference on Environment and Development (UNCED) ระบุว่า

ประเทศไทยกำลังใช้การพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ไม่ได้ให้ความหมายที่ชัดเจน เพียงแต่บอกว่า จะมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน มหาวิทยาลัย ประชาชน ข้อเสนอชี้ให้เห็นว่าเราไม่สามารถจะกำหนดมาตรฐานของความยั่งยืน ที่แน่นอนตายตัวได้ แต่ผู้ที่บอกได้ว่าการใช้ทรัพยากรในรูปแบบหนึ่งจะมีความยั่งยืนหรือไม่ ก็คือชุมชนที่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรนั้นนั่นเอง โดยประเมินควบคู่กับสถานการณ์แวดล้อมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เราจะต้องคำนึงว่าความยั่งยืนไม่ได้มีความหมายว่าเงื่อนไขไม่มีทางเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรแต่ละชนิดย่อมถูกใช้อย่างแตกต่างกันในเวลาเปลี่ยนแปลงไป การใช้ทรัพยากรหนึ่งๆ อาจจะถูกแทนที่อย่างสมบูรณ์โดยอย่างอื่น คุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรต่อชุมชนหนึ่งๆ จึงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา การเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรชนิดหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อทรัพยากรชนิดอื่น โดยเฉพาะที่ดิน และเมื่อการใช้ที่ดินเปลี่ยนไประบบนิเวศก็เปลี่ยนไปด้วย ระบบนิเวศจะถูกจัดการใหม่ (rearranged) จะเป็นผลบวกหรือลบหรือได้เพิ่มหรือลดระดับของความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรก็ขึ้นกับการประเมินสถานการณ์เฉพาะหนึ่งในบริบทของสังคมการเมืองขณะนั้น

แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547, หน้า 11) กล่าวว่า “บูรณาการ หมายถึง การนำนามธรรมที่อยู่ในรูปของแผนงาน สมมติฐาน กระบวนทัศน์ ทฤษฎี และโครงการ โดยใช้แผน 2 แนวคิดขึ้นไปมาบูรณาการให้เกิดรูปแบบใหม่ ผลที่ได้จะนำพามาใจกว่าที่แต่ละแนวจะอยู่อย่างแยกส่วน”

ธงชัย สันติวงษ์ (2533, หน้า 78) ได้กล่าวเสริมว่า “ขอบเขตของเรื่องที่เกี่ยวข้องในทางบริหารในที่นี้จะมีขอบเขตเกี่ยวกับการวางแผนงาน การจัดการโครงสร้าง และการปฏิบัติคือการจัดคน การสั่งการ และการควบคุม”

นิยาม ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่ากรวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

(McFarland, 1979, p.56) ได้ให้คำจำกัดความของการวางแผนกลยุทธ์ว่า

...การเริ่มพิจารณาจากวิสัยทัศน์องค์กร ที่ต้องการให้เป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต จึงต้องมีการเสาะแสวงหาโอกาสและวิธีการที่จะให้บรรลุถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ รวมไปถึงการเลือกวัตถุประสงค์ การคาดการณ์เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถทำนายได้ และความจำเป็นในการปรับกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับผู้อื่น

(บุญเลิศเย็นคงคา และคณะ, 2546, หน้า 22-24) กล่าวว่า

...การวางแผนกลยุทธ์เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวขององค์การบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในกลุ่มบริษัท การวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วย การตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก การกำหนดเป้าหมาย การพัฒนากลยุทธ์ และการกำหนดนโยบายขององค์การ

(ธงชัย สันติวงษ์, 2533, หน้า 13) ให้คำจำกัดความไว้ว่า

...การวางแผนทั้งระบบที่เป็นการวางแผนเชิงรวม และมีขอบเขตรอบคลุมไปถึงทุกส่วนขององค์กร และเป็นกรวางแผนที่เกี่ยวข้องและจัดทำโดยฝ่ายบริหารระดับสูง ที่จะเข้ามาพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนงานหลักต่างๆ ที่จะมีผลทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ใหม่ เพื่อให้้องค์กรสามารถเผชิญอุปสรรค และสามารถก้าวเข้าไปทำธุรกิจที่กำลังมีโอกาสและที่จะเป็นผลดีต่อองค์กรได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปแนวคิดได้ว่า “การวางแผนกลยุทธ์หรือการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) หมายถึง การวางแผนที่ให้ความสำคัญกับการมองไปในอนาคต ภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถขององค์กรเพื่อระดม

ทรัพยากรมาใช้และพิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบและชัดเจนว่าสามารถนำองค์กรไปสู่ภารกิจเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ การวางแผนกลยุทธ์ยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทุกปัจจัยที่คาดว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและจะมีผลกระทบต่อองค์กรทั้งในแง่ของโอกาสและอุปสรรค เพื่อจะบอกถึงทิศทางที่องค์กรกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนเพื่อการปฏิบัติในอนาคต

(พวงรัตน์ เกสรแพทย์, 2543, หน้า 235-243) กล่าวไว้ว่า การวางแผนกลยุทธ์(Strategic Planning) ได้ถูกพัฒนาจนกระทั่งเกิดเป็นกระบวนการบริหารงานสำหรับการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยเฉพาะซึ่งเรียกว่ากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์(Strategic Management) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ทางกลยุทธ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งสามารถช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งตรงกันข้ามกับการวางแผนกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดแผนการทำงานในด้านต่างๆ ที่ดีที่สุดสำหรับระยะเวลายาวสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ รวมทั้งช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการวางแผนกลยุทธ์ได้ถูกพัฒนาจนเกิดเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับองค์กร ส่วนการบริหารเชิงกลยุทธ์จะเป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานเพื่อที่จะทำให้การทำงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดการวางแผนกลยุทธ์และการบริหารเชิงกลยุทธ์จะมีขอบเขตของเรื่องที่เกี่ยวข้องในการบริการเหมือนกันจะแตกต่างกันตรงที่การวางแผนกลยุทธ์จะเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์จากข้อมูลที่ถูกรวบรวมอย่างสมบูรณ์ที่สุดจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อกำหนดแผนการทำงานแต่การบริหารเชิงกลยุทธ์จะเป็นขั้นตอนของการใช้เทคนิควิธีต่างๆ เพื่อการบริหารและควบคุมการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ทั้งกล่าวให้สำเร็จผลด้วยดี

แนวคิดเกี่ยวกับตลาดท่องเที่ยว

ความหมายของการตลาด

วินิจ วีรยางกูร (2538, หน้า 83) ได้ให้ความหมายของคำว่าตลาดการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง “ปรัชญาทางการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการเพื่อให้ธุรกิจได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้”

ธรรมนุญ ประจวบเหมาะ (2529, หน้า 4-5) ได้ให้ความหมายว่า “การศึกษาองค์ประกอบ (การผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการ) ทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้กำหนดลู่ทางในการพัฒนา

สินค้าการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดนักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Demand) และอุปทานทางการท่องเที่ยว (Tourism Supply)”

ลักษณะของตลาดการท่องเที่ยว

(ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2548, หน้า 15 -18) ตลาดการท่องเที่ยวเป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการมากที่สุด องค์ประกอบของตลาดมีลักษณะเฉพาะดังนี้

ผู้ซื้อ ได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงสูงมาก เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ราคาการท่องเที่ยว ฤดูกาล สมัยนิยม รสนิยม ทัศนคติ ประสบการณ์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว และเหตุการณ์สำคัญอื่นๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ แต่อาจสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะมีผลกระทบอะไรบ้างต่อตลาดการท่องเที่ยวและทำให้การวางแผนการตลาดมีความลำบากมากขึ้น ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษา ความต้องการของตลาด (Market Demand) และเตรียมกิจกรรมทางการตลาด เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางการตลาดที่อาจเปลี่ยนแปลงไป

(Mathieson and Wall, 1996, pp.16 - 17) ได้แบ่งความต้องการของนักท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความต้องการปัจจุบัน (Actual Demand) หมายถึง ความต้องการเดินทางท่องเที่ยว มีความพร้อม และเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในขณะนั้น นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการประเภทนี้จะซื้อสินค้าและบริการ และเดินทางทันที
2. ความต้องการที่มีแนวโน้ม (Potential Demand) หมายถึง นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทาง เพราะมีความต้องการอยู่แล้ว แต่ขาดองค์ประกอบอื่น เช่น เงิน เวลา และการจัดการเพื่อเดินทาง ซึ่งความต้องการแบบนี้สามารถโน้มน้าวให้เป็น Actual Demand ได้โดยอาศัยการพัฒนาการให้บริการและระบบการตลาดของธุรกิจ
3. ความต้องการที่อาจเกิดขึ้นได้ (Deferred Demand) ความต้องการท่องเที่ยวอยู่ในส่วนลึกของจิตใจทุกคน แต่ไม่มีความรู้ หรือไม่มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่าสนใจ ความต้องการแบบนี้อาจชักจูงให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เทคนิคการขาย การอำนวยความสะดวกในการติดต่อต่างๆ ตลอดจนพัฒนาาระบบข้อมูล ก็อาจกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวได้โดยไม่ยาก

ผู้ขาย ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจจัดหาสินค้าและบริการการท่องเที่ยว (Travel Suppliers) ผลิตภัณฑ์ดูดิบในลักษณะการแปรรูปสินค้าและบริการ เช่น ที่พักในโรงแรม การเดินทางโดยเครื่องบิน

การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การเข้าชมการแสดงในสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสินค้าและบริการอื่นๆ ในสายของสินค้าเดียวกัน และขายให้แก่กลุ่มผู้ซื้อ

สินค้าและบริการ สินค้าในตลาดการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

สินค้าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล เขตรักษาพันธุ์พืช และสัตว์ป่า ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ฯลฯ

สินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็นหลายชนิด ได้แก่

- สิ่งก่อสร้างที่สำคัญ เช่น อนุสาวรีย์ทางประวัติศาสตร์ วัด โบสถ์ สถานที่สำคัญทางศาสนา ศิลปะ สถาปัตยกรรม พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ สวนสนุก ท่าเรือ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

- สิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น ศาสนา ภาษา เทศกาล ประเพณี ศิลปะหัตถกรรม สิ่งบันเทิงต่างๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม อาหาร การแต่งกาย ทัศนคติ ความเชื่อ ฯลฯ

- สินค้าและบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ สายการบินและการขนส่ง ที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม การจําหน่ายเที่ยว สินค้าของที่ระลึก กิจกรรมการท่องเที่ยว บันเทิงและพักผ่อน

องค์ประกอบทางการตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2548, หน้า 59 -60) องค์ประกอบหรือส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึงองค์ประกอบหลายๆ อย่างที่ผู้ประกอบการธุรกิจใช้เป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถควบคุมหรือพัฒนาได้ และปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ยากหรือควบคุมไม่ได้ เพื่อให้ธุรกิจการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ องค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าและบริการทุกอย่างที่ผู้ประกอบการธุรกิจเสนอขาย เช่น รายการทัวร์ เรือสำราญ
2. ราคา (Price) หมายถึง ราคาของสินค้าและบริการทุกอย่างที่ผู้ประกอบการธุรกิจเสนอขาย
3. ช่องทางจัดจำหน่าย (Place/Process of Delivery) หมายถึง กระบวนการหรือช่องทางจำหน่ายสินค้าและบริการไปให้ถึงลูกค้าโดยรวดเร็วและสะดวกที่สุด
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง วิธีการที่จะกระตุ้นให้ลูกค้าต้องการซื้อสินค้าและบริการเร็วขึ้น ซื้อจำนวนมากขึ้น เช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย

5. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) หมายถึง บรรยากาศ ขณะซื้อขายสินค้าและบริการ และขณะที่ลูกค้าบริโภคสินค้า ซึ่งจะสามารถสร้างความรู้สึกพอใจไม่พอใจได้ในทันที

6. กระบวนการซื้อ (Purchasing Process) หมายถึง การศึกษาข้อมูลทางการตลาด เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการซื้อของนักท่องเที่ยวและการเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยว

7. การจัดรวมผลิตภัณฑ์ (Packaging) หมายถึง การจัดรวมสินค้าและบริการการท่องเที่ยวหลายๆ อย่างที่เหมาะสมเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองของกลุ่มตลาดเป้าหมายของธุรกิจ เช่น รายการนำเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ

8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership / Participation) หมายถึง การประสานงานร่วมมือกันทางธุรกิจระหว่างผู้ซื้อ และผู้ขาย ในธุรกิจท่องเที่ยวในการร่วมมือกันเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและได้รับความพอใจสูงสุด โดยรักษาคุณภาพมาตรฐานการบริการ และระดับราคาที่เหมาะสม

นอกจาก 8Ps ข้างต้นแล้ว องค์ประกอบทางการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีอีกหลายอย่างที่ธุรกิจควบคุมได้ยากหรือควบคุมไม่ได้ เช่น บุคลากรการท่องเที่ยว (Personnel) ประชาชน (People) การเมือง (Politics) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์การตลาดท่องเที่ยว การเพิ่มหรือลดจำนวนนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนของการวางแผนการตลาดของการท่องเที่ยว

(โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์, 2542, หน้า 92-99) การวางแผนการตลาดเป็นการวางแผนเพื่อให้การตลาดของการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวมีขั้นตอนดังนี้

การวิเคราะห์ (Analysis)

การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้องค์กรสามารถที่จะทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของการตลาด และจัดวางการวางรูปแบบให้เป็นที่ไปตามหน้าที่และเป้าหมาย นอกจากนี้ยังต้องทำการตรวจสอบสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยในการบอกคุณลักษณะ โทษ และประโยชน์ของการวางตลาด

การทำการวิจัยการตลาด (Market Research)

การตัดสินใจทางด้านธุรกิจจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ การวิจัยตลาดก็คือการรวมข้อมูลอย่างมีระบบ ตามความต้องการและผลผลิตทางการท่องเที่ยว การวิจัยทางการตลาดจะต้อง

กำหนดคำถามที่จะถาม 2 ข้อ คือ ใครคือนักท่องเที่ยว และทำไมนักท่องเที่ยวเหล่านั้นจึงซื้อผลผลิตทางการท่องเที่ยว ประเภทของข้อมูลที่จะใช้ถาม ได้แก่

1. ประเทศของนักท่องเที่ยว
2. อายุ เพศ อาชีพ
3. เวลาที่จะเดินทาง
4. เหตุผลในการเดินทาง
5. ทศนคติเกี่ยวกับการเดินทาง
6. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางสู่จุดหมายปลายทาง
7. กิจกรรมหลักเมื่อถึงจุดหมายปลายทาง
8. ประเภทของที่พักรวม
9. ระยะเวลาที่พักรวม
10. จำนวนเงินที่ใช้จ่าย
11. ทศนคติเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่า จากข้อมูลที่ต้องการถาม สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

- ข้อมูลทางด้านคุณภาพ (Qualitative Information)
- ข้อมูลทางด้านปริมาณ (Quantitative Information)

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด (Market Segmentation)

ขั้นตอนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด คือ การกำหนดกลุ่มลูกค้าที่มีคุณลักษณะดังนี้

- กลุ่มอายุและเพศ เพราะการที่นักท่องเที่ยวมีกลุ่มอายุและเพศที่แตกต่างกันจะทำให้การเลือกสถานที่เที่ยวและกิจกรรมต่างกันออกไป
- กลุ่มสภาพสังคม นักท่องเที่ยวที่มาจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวต่างกัน และพฤติกรรมของการเที่ยวก็จะแตกต่างกันด้วย
- กลุ่มรายได้ของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีฐานะดี รายได้สูง ความต้องการในการท่องเที่ยวและบริการจะมีมาก และมีอำนาจในการซื้อค่อนข้างสูง
- กลุ่มลูกค้าตามความชอบ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เช่น ชอบธรรมชาติ วัฒนธรรม ช้อสินค้า ผู้ประกอบการจะต้องจัดการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

การกำหนดเป้าหมายของการวางสินค้าและการตลาด (Product Positioning and Target Marketing)

ผู้ประกอบการจะต้องสามารถให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้ในด้านความแตกต่างของการให้บริการ และเลือกแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะแตกต่างจากผู้ประกอบการอื่นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้มีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจเลือกสินค้า

ส่วนผสมของการดำเนินการด้านการตลาด (Marketing Mix)

การบริหารงานทางด้านการตลาด ประกอบด้วยการจัดการด้านสินค้า การจัดการด้านราคา การจัดช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมการขายสินค้า เช่น ที่พัก ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ให้กับผู้สนใจ

บริบทจังหวัดชัยภูมิ

ประวัติเมืองชัยภูมิ

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองชัยภูมิ ปรากฏในทำเนียบแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ว่าเป็นเมืองขึ้นกับเมืองนครราชสีมา แต่ต่อมาผู้คนได้อพยพออกไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินที่อื่น และ พ.ศ.2360 "นายแล" ข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์ ได้อพยพครอบครัวและบริวารเดินทางข้ามลำน้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองน้ำขุ่น (หนองอีจาน) ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันปี พ.ศ. 2362 เมื่อมีคนอพยพเข้ามาอยู่มาก นายแลก็ได้ย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่บ้านโนนน้ำอ้อม บ้านชีลอง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 6 กิโลเมตร นายแลได้เก็บส่วยผ้าขาวส่งไปบรรณาการเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ จนได้รับบำเหน็จความชอบแต่งตั้งเป็น "ขุนภักดีชุมพล" ในปี พ.ศ. 2365 นายแลได้ย้ายชุมชนอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากที่เดิมกันดารน้ำ มาตั้งใหม่ที่บริเวณบ้านหลวง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหนองปลาเฒ่ากับหนองหลอด เขตอำเภอเมืองชัยภูมิ

ปัจจุบัน และได้หันมาขึ้นตรงต่อเมืองนครราชสีมา และส่งส่วยทองคำถวายแด่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ยอมขึ้นต่อเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์อีกต่อไปจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้ายกบ้านหลวงเป็นเมืองชัยภูมิ และแต่งตั้งขุนภักดีชุมพล (แล) เป็น "พระยาภักดีชุมพล" เจ้าเมืองคนแรกต่อมาเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ได้ก่อการกบฏ ยกทัพเข้ามาหมายจะตีกรุงเทพฯ โดยหลอกหัวเมืองต่าง ๆ ที่เดินทัพมาว่าจะมาช่วยกรุงเทพฯ รบกับอังกฤษ จนกระทั่งเจ้าอนุวงศ์สามารถยึดเมืองนครราชสีมาได้เมื่อปี พ.ศ. 2369 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งต่อมา เมื่อความแตกเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ได้กวาดต้อนชาวเมืองนครราชสีมาเพื่อนำไปยังเมืองเวียงจันทน์ เมื่อไปถึงทุ่งสัมฤทธิ์ หญิงชายชาวเมืองที่ถูกจับโดยการนำของ

คุณหญิงโม ภรรยาเจ้าเมืองนครราชสีมาได้ลุกฮือขึ้นต่อสู้ พระยาภักดีชุมพลเจ้าเมืองชัยภูมิพร้อมด้วยเจ้าเมืองใกล้เคียงได้ยกทัพออกไปสมทบกับคุณหญิงโมตีกระหนาบทัพเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์จนแตกพ่ายไปฝ่ายกองทัพลาวส่วนหนึ่งล่าถอยจากเมืองนครราชสีมาเข้ายึดเมืองชัยภูมิไว้และเกลี้ยกล่อมให้พระยาภักดีชุมพล (แล) เข้าร่วมเป็นกบฏด้วย แต่พระยาภักดีชุมพลไม่ยอมเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์เกิดความแค้น จึงจับตัวพระยาภักดีชุมพลมาประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามใหญ่ริมหนองปลาเฒ่า ซึ่งต่อมาชาวชัยภูมิได้ระลึกถึงคุณความดีที่ท่านมีความซื่อสัตย์และเสียสละต่อแผ่นดินจึงได้พร้อมใจกันสร้างศาลขึ้น ณ บริเวณนั้น ปัจจุบันทางราชการได้สร้างศาลขึ้นใหม่เป็นศาลาทรงไทยชื่อว่า "ศาลาพระยาภักดีชุมพล (แล)" มีรูปหล่อของท่านอยู่ภายใน เป็นที่เคารพกราบไหว้และถือเป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของจังหวัดตั้งอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดชัยภูมิประมาณ 3 กิโลเมตร

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัด

ภาพ 6 แสดงตราประจำจังหวัด

เป็นรูปธงสามชาย ซึ่งเป็นธงนำกระบวนทัพในสมัยโบราณหมายถึง ธงแห่งชัยชนะ สงคราม เดิมผู้ครองนคร ได้เลือกภูมิประเทศเพื่อตั้งเป็นเมือง พบว่าตรงจังหวัดนี้มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ทำเลเหมาะแก่การสู้รบป้องกันตัวจึงตั้งเมืองขึ้นและให้สัญลักษณ์เป็นรูปธงชัย 3 แฉก

ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกกระเจียว

ภาพ 7 แสดงดอกไม้ประจำจังหวัด

ต้นไม้ประจำจังหวัด คือ ต้นขี้เหล็ก

ภาพ 8 แสดงต้นไม้ประจำจังหวัด

คำขวัญประจำจังหวัด

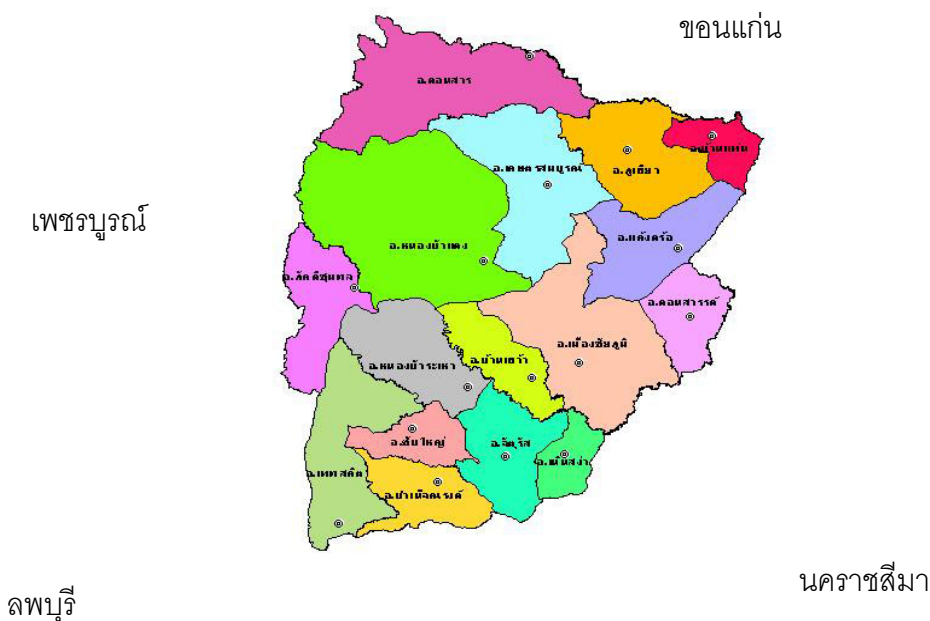
“ชัยภูมิทิวทัศน์สวย รวยป่าใหญ่ มีช้างหลาย ดอกไม้งาม ลือนามวีรบุรุษ สูดยอดผ้าไหม พระใหญ่ทวารวดี”

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรงบริเวณใจกลางของประเทศ บริเวณเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 631 ฟุต ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 332 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 7 ของประเทศ

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดขอนแก่นและเพชรบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดจังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดลพบุรี และเพชรบูรณ์

ภาพ 9 แสดงอาณาเขตจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยภูมิมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ครึ่งหนึ่งของจังหวัดเป็นป่าไม้และภูเขา นอกจากนั้นเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาตั้งเรียงรายจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก ประกอบด้วยเทือกเขาสำคัญคือ ภูเขียว ภูแล่นคา และภูพังเหย ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงทำให้พื้นที่จังหวัด ถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนเหนือ มีอำเภอหนองบัวแดง แก้งคร้อ บ้านแท่น เกษตรสมบูรณ์ ภูเขียว คอนสาร และภักดีชุมพลส่วนนี้ได้ มีอำเภอเมืองชัยภูมิ บ้านเขว้า จัตุรัส บำเหน็จณรงค์ เทพสถิต หนองบัวระเหว คอนสวรรค์ อำเภอเนินสง่า และกิ่งอำเภอซับใหญ่

ลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

1. พื้นที่ราบฝั่งแม่น้ำ เขตนี้มีพื้นที่ประมาณ 1,048,000 ไร่ หรือร้อยละ 13 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงตั้งแต่ 0- 200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำชี ในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ บำเหน็จณรงค์ จัตุรัส คอนสวรรค์ บริเวณนี้จะเป็นเขตที่ราบ น้ำท่วมถึงในฤดูฝน
2. พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่ตอนกลางของพื้นที่จังหวัดเป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ ตามแนวเทือกเขาดงพญาเย็น มีความสูงประมาณ 200- 500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ จัตุรัส บำเหน็จณรงค์ บ้านเขว้า และคอนสวรรค์

3. พื้นที่สูงและภูเขา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนลึกและภูเขาในเขตเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ 500- 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งได้แก่พื้นที่บางส่วนของอำเภอหนองบัวระเหว คอนสาร เกษตรสมบูรณ์ ภูเขียว แก้งคร้อ และพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองชัยภูมิ

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มี 3 ฤดูโดยระยะเวลาในแต่ละฤดูอาจคลาดเคลื่อนไปตามสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปีมีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวร้อนจัดในฤดูร้อน และช่วงฝนสลับกับช่วงแห้งแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจนตามห้วงเวลาฤดูกาดังนี้

1. ฤดูหนาว ประมาณเดือน พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์
2. ฤดูร้อน ประมาณเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
3. ฤดูฝน ประมาณเดือน มิถุนายน – ตุลาคม

และจากการที่ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีเทือกเขาเพชรบูรณ์ทอดตัวเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออก เทือกเขาตงพญาเย็นทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้เทือกเขาดังกล่าวเป็นสิ่งที่กีดขวางลมฝน จากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนไม่มากเท่าที่ควรในฤดูฝน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในเขตเงาฝน โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และด้านตะวันตกของจังหวัด

ภาพ 10 แสดงลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ

อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

อุทยานแห่งชาติป่าหินงามตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต บนเทือกเขาพังเหย ภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับซับซ้อน ระดับความสูงประมาณ 200-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ปกคลุมด้วยป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ มีความหลากหลายของระบบนิเวศและมีไม้ดอกจำพวกดุสิตา เอนอ้าและกล้วยไม้ ขึ้นอยู่จำนวนมาก จุดท่องเที่ยวในเขตอุทยานได้แก่ลานหินงามและลานหินหน่อ เป็นบริเวณที่มีโขดใหญ่รูปร่างแปลก ๆ กระจายอยู่เต็มไปหมดในเนื้อที่กว่า 10 ไร่ เกิดจากการกัดเซาะของเนื้อดินและหินเป็นรูปลักษณะแตกต่างกัน สามารถจินตนาการเป็นรูปต่าง ๆ เช่น หินรูปตะปู รูปเรดาร์ รูปแม่ไก่ รูปถ้วยฟ้า ฯลฯ

ทุ่งดอกกระเจียว หรือ ทุ่งบัวสวรรค์ เหมาะมาเที่ยวชมในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายน-สิงหาคม บนท้องทุ่งหญ้าเพ็กสีเขียวจะมีดอกกระเจียวสีชมพูอมม่วงขึ้นแซมอยู่ทั่วไป มองดูสวยงามมาก ห่างจากที่ทำการอุทยานประมาณ 1 กิโลเมตร สุดแผ่นดิน ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นจุดที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหย ห่างจากที่ทำการอุทยานราว 2 กิโลเมตร มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 846 เมตร เป็นแนวหน้าผาซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน ที่จุดชมวิวสุดแผ่นดินจะมองเห็นทิวทัศน์สันเขาสลับซับซ้อน และมีสายลมพัดเย็นสบายตลอดวันผาก่อรัก อยู่ห่างจากสุดแผ่นดินไปทางทิศเหนือประมาณ 400 เมตร เป็นหน้าผาตัดแนวตั้ง 90 องศา สูง 30 เมตร ยาว 100 เมตร อุทยานจัดกิจกรรมรอยตัว ปีนหน้าผาไว้บริการนักท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติภูแลนคา

อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ครอบคลุมพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 177 ตารางกิโลเมตร ในเขต 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง บ้านเขว้า หนองบัวแดง และเกษตรสมบูรณ์ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน สภาพป่ามีทั้งป่าดิบและป่าโปร่ง เป็นต้นน้ำลำธารของลำห้วยที่ไหลลงสู่แม่น้ำชี มีจุดเด่นทางธรรมชาติหลากหลายทั้งหน้าผาสันเขา ลานหินและก้อนหินรูปร่างแปลก ๆ รวมทั้งพืชพันธุ์ที่น่าสนใจ เหมาะมาเที่ยวชมในระหว่าง เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม

ทางอุทยานได้จัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของอุทยานได้แก่

ทุ่งดอกกระเจียว เป็นพื้นที่ป่าเต็งรังที่มีต้นกระเจียวขึ้นอยู่ตามซอกหินสลับกับต้นไม้นานาชนิด มีทั้งดอกสีชมพูและดอกสีขาว เหมาะมาเที่ยวชมในช่วง เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม

ลานหินแตก เป็นลานหินที่แตกเป็นร่องลึกตามธรรมชาติ ทอดตัวยาวตามแนวหน้าผาชัน เขา สามารถชมทัศนียภาพพื้นที่อำเภอหนองบัวแดงและเกษตรสมบูรณ์ ใกล้กันเป็นผากล้วยไม้ ในช่วงปลายฝนต้นหนาวมีกล้วยไม้ที่เกาะตามก้อนหินและคาคบไม้ดอกดกสวยงามมาก

ประตูดง เป็นก้อนหินขนาดใหญ่รูปร่างคล้ายซุ้มประตูหิน บริเวณโดยรอบยังมีก้อนหิน ลักษณะแปลกพิศดารจำนวนมากสลักกับป่าเต็งรัง เคยเป็นที่ล่ามช้างที่เคยใช้ชักลากไม้จึงได้ชื่อว่า ประตูดง

ผากล้วยไม้ เป็นหน้าผาส่งลดหลั่นตามลำดับ โดยทอดตัวยาวติดต่อกัน มีพันธุ์กล้วยไม้หายากหลายชนิดขึ้นเป็นจำนวนมากตลอดหน้าผา มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติผากล้วยไม้-ผาแจ้ง ระหว่างทางจะผ่าน หินหงส์ฟ้า ซึ่งเป็นก้อนหินใหญ่ลักษณะคล้ายหงส์

ภูคิ เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติภูแลนคา เชื่อมต่อกันระหว่างอำเภอเกษตรสมบูรณ์กับอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,038 เมตร เป็นยอดภูที่สูงที่สุดของพื้นที่อุทยานฯ ซึ่งสามารถมองเห็นภูมิประเทศและบรรยากาศภูห้วยก ภูตะเภา เทือกเขาภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ และมีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี รวมทั้งพื้นที่ที่มีพันธุ์ไม้ป่าและสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก

ภูเกษตร เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติภูแลนคา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 966 เมตร เป็นยอดภูที่สูงเป็นอันดับสองรองจากภูคิของพื้นที่อุทยานฯ ซึ่งสามารถมองเห็นภูมิประเทศและบรรยากาศของภูคิ ภูอ้อม ภูกล้อ ภูกลาง เทือกเขาภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่ที่ภูมิประเทศหนาวเย็นและแห้งแล้ง เพราะสภาพพื้นที่ป่าไม้บนยอดภูถูกทำลายจากการบุกรุกพื้นที่ของราษฎรและกลายเป็นไร่ร้างที่มีพื้นที่กว้างใหญ่บนเทือกเขาภูแลนคา

อุทยานแห่งชาติตาดโตน

อุทยานแห่งชาติตาดโตน ตั้งอยู่ในตำบลนาฝาย ตำบลท่าหินโหม ตำบลห้วยด้อน และตำบลนาเสียว ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของเทือกเขาภูแลนคา มีเนื้อที่รวมประมาณ 217 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญ คือ ลำปะทาว และจะไหลรวมกับแม่น้ำชี มีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกตาดโตน น้ำตกตาดฟ้า และน้ำตกผาเอียง

น้ำตกตาดโตน เป็นน้ำตกที่สวยงามใกล้ที่ทำการอุทยานฯ มีน้ำไหลตลอดปี โดยเฉพาะในฤดูฝนจะสวยงามเป็นพิเศษ มีความสูงประมาณ 6 เมตร และกว้าง 50 เมตร ด้านบนเป็นธารน้ำไหลผ่านลานหินสองฝั่งธารรมรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ เหมาะที่จะนั่งพักผ่อนชมธรรมชาติและเล่นน้ำ

ศาลเจ้าพ่อตาดโตน (ปู่ดั่ง) และศาลยาดี ตั้งอยู่ในบริเวณน้ำตกตาดโตน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตน ซึ่งชาวจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียงเคารพ

นับถือ ประวัติเล่าว่า ปู่ด้วง ท่านเป็นคนเชื้อสายเขมร ดำเนินชีวิตอยู่ในยุคเดียวกับเจ้าพ่อพญาแล ท่านประพฤติตนเป็นชีปะขาวยึดมั่นในสมณะ กรรมฐาน ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถในการใช้ยาสมุนไพรรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ประกอบกับคาถาเวทย์มนต์อันศักดิ์สิทธิ์ของท่าน ได้ช่วยเหลือผู้คนที่บาดเจ็บจนเป็นที่นับถือของราษฎรเป็นจำนวนมาก เมื่อท่านถึงแก่กรรมจึงมีการสร้างศาลขึ้นเพื่อเป็นที่เคารพสักการะ นอกจากนี้ยังมีศาลปู่ด้วงที่ช่องสามหมอ และที่วัดชัยภูมิพิทักษ์อีกด้วย ซึ่งปัจจุบันมีประเพณีรำผีฟ้า ผีทรง รำวง-สรวงเจ้าพ่อปู่ด้วงทุกวันพุธ และมีการบวงสรวงใหญ่ปีละ 4 ครั้ง คือ วันขึ้น 4 ค่ำเดือน 3 วันขึ้น 14 ค่ำเดือน 4 วันแรม 2 ค่ำเดือน 8 และวันแรม 2 ค่ำเดือน 11

เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)

เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งพระ อำเภอคอนสาร สร้างปิดกั้นลำน้ำพรมบนเทือกเขาขุนพาย ลักษณะเขื่อนเป็นเขื่อนหินทิ้ง แกนกลางเป็นดินเหนียว ตัวสันเขื่อนยาว 700 เมตร ความสูงจากฐานราก 70 เมตร เป็นลักษณะเขื่อนเอนกประสงค์ในความดูแลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โดยใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าและยังอำนวยประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม ในอ่างเก็บน้ำของเขื่อนยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดอีกด้วย นอกจากนี้ บริเวณโดยรอบของเขื่อนยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกคือ

พระพุทธสิริสัตตราชจำลอง (หลวงพ่อเจ็ดกษัตริย์) ประดิษฐานที่บริเวณหัวเขื่อนฝั่งซ้ายตรงข้ามสวนเขื่อนจุฬาภรณ์

สวนเขื่อนจุฬาภรณ์ ตกแต่งเป็นป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่ประมาณ 41 ไร่ มีไม้ป่านานาชาติ พร้อมศาลาพรมพิสมัยสำหรับนั่งพักผ่อน ทางเดินภายในสวนปูพื้นด้วยหินธรรมชาติ มีพืชโบราณ 325 ล้านปี เป็นพืชตระกูลหญ้ามี 2 สายพันธุ์ คือ สามร้อยยอดและสนหางม้าหรือหญ้าถอดปล้อง ศาลาชมวิวยุคโบราณ เป็นจุดชมวิวยู่ที่ระดับความสูง 800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีสถานที่กางเต็นท์พักผ่อนและแคมป์ไฟ บริเวณริมอ่างเก็บน้ำ

สถานริมน้ำข้างพระตำหนัก มีบรรยากาศสงบร่มรื่น สามารถมองเห็นสันเขื่อนได้ นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆอีกเช่น ทุ่งกะมัง สถานีวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าภูเขียว สวนรุกขชาติน้ำมุดทับลาว ถ้ำค้างคาวภูผาม่าน เป็นต้น

บริเวณเขื่อนมีทิวทัศน์ที่งดงาม อากาศเย็นสบายตลอดปี จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแห่งหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ ภายในบริเวณเขื่อนมีบ้านพัก ร้านอาหารไว้รับรองนักท่องเที่ยวเรือสำหรับให้ล่องชมอ่างเก็บน้ำ มีจุดชมวิวยุคใหม่เหนือเขื่อน ศูนย์ทดลองพืชเมืองหนาว และหอดูดาว

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกะมัง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกะมัง มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ป่าในเขตอำเภอคอนสาร เกษตรสมบูรณ์ และหนองบัวแดง ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า การเพาะเลี้ยงและการขยายพันธุ์สัตว์ป่า เช่น ไก่ฟ้าพญาลอ นกยูง เก้ง กวาง และเนื้อทราย เป็นต้น โดยปล่อยสัตว์ให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ สามารถสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ได้เอง ได้มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติสำหรับผู้สนใจศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ทุ่งกะมัง เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ใจกลางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว แหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์กินพืช มีเนื้อที่ 830 ไร่ เมื่อปี พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2535โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ปล่อยสัตว์ป่าคืนถิ่นในบริเวณนี้ เช่น เก้ง กวาง กระซัง และนกต่างๆ มีการจัดทำดินโป่งในบริเวณทุ่งกะมังเพื่อให้สัตว์มากินดินโป่งและเผาแปลงทุ่งหญ้าเพื่อให้เกิดหญ้าระบัดเป็นอาหารของเก้ง กวางในช่วงฤดูแล้ง บนยอดเนินเหนือบริเวณทุ่งกะมัง มีพระตำหนักที่ประทับอยู่เหนืออ่างน้ำ

ถ้ำแก้ว

จากอำเภอภักดีชุมพลไปทางทิศเหนือ 9 กิโลเมตร ตามทางหลวง 2359 ถึงบ้านซับเจริญ มีทางแยกซ้ายไปอีก 5 กิโลเมตร ถ้ำแห่งนี้ตั้งอยู่ในบริเวณวัดถ้ำแก้ว ลักษณะของถ้ำคล้ายห้องโถง ลึกลงไปในภูเขา บรรยากาศเย็นและชื้นตลอดเวลา มีไฟฟ้าให้แสงสว่างภายในถ้ำ จากปากถ้ำมีทางเดินลงลึกไปถึงด้านล่าง ซึ่งมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ และมีหินย้อย อยู่ตามผนังถ้ำ เมื่อต้องแสงเกิดเป็นประกายแวววาวสวยงาม

พระธาตุหนองสามหมื่น

พระธาตุหนองสามหมื่น เป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญและน่าสนใจมากแห่งหนึ่งของชัยภูมิ ตั้งอยู่ที่บ้านแก้ง จากตัวเมืองชัยภูมิเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 201 ผ่านอำเภอภูเขียวไปจนถึงบ้านหนองสองห้องระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2055 อีก 9 กิโลเมตรถึงบ้านแก้งและแยกซ้ายไปวัดพระธาตุหนองสามหมื่นอีกประมาณ 5 กิโลเมตร พระธาตุหนองสามหมื่น เรียกชื่อตามหนองน้ำ ซึ่งอยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัด เป็นพระธาตุที่มีลักษณะสวยงาม และสมบูรณ์ที่สุดองค์หนึ่ง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อใด แต่จากลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่ปรากฏเกิดจากการผสมผสานกันระหว่างศิลปะล้านนา ล้านช้าง และอยุธยา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 ในสมัยพระไชยเชษฐาธิราชแห่งราชอาณาจักรลาว

พระธาตุหนองสามหมื่นมีลักษณะเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ตั้งอยู่บนฐานเขียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีความสูงประมาณ 45 เมตร มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ด้าน ฐานเขียงเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงายรองรับองค์พระธาตุ ซึ่งมีซุ้มทั้งสี่ทิศ ประดิษฐานพระพุทธรูปปางรำพึง และปางลีลา

ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า รูปแบบดังกล่าวอาจเปรียบเทียบได้กับพระธาตุอื่นๆ ทั้งในนครเวียงจันทน์และในเขตไทย เช่น พระธาตุวัดเทพพล เมืองเวียงคุก จังหวัดหนองคาย พระธาตุศรีเมือง นครเวียงจันทน์ เป็นต้น

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าบริเวณนี้เคยเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่สมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-16 ปรากฏร่องรอยของคูน้ำ คันดิน และโคกเนินโบราณสถานหลายแห่ง โบราณวัตถุสำคัญที่พบทั้งในและนอกเขตคูเมืองหลายชิ้นได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่วัด เช่น กลุ่มใบเสมาหินทราย บางแผ่นก็มีจารึกอักษรปัลลวะภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 และมีแผ่นหนึ่งนำไปตั้งเป็นหลักเมืองประจำอำเภอภูเขียวด้วย นอกจากนี้ยังมีประติมากรรมรูปเคารพอีก 2 ชิ้น สภาพชำรุดชิ้นหนึ่งคล้ายเศียรพระพุทธรูปขนาดปรกในศิลปะขอมแบบบายน อายุราวพุทธศตวรรษที่ 18

ศูนย์รวมไม้ตัดบ้านแซ้

ศูนย์รวมไม้ตัดบ้านแซ้ อยู่บนทางหลวงหมายเลข ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 76 กิโลเมตร หรือก่อนถึงอำเภอภูเขียวประมาณ 1 กิโลเมตร สองข้างทางจะเป็นแหล่งจำหน่ายไม้ตัดรูปร่างลักษณะต่างๆ มากมายหลายขนาด เหมาะที่จะนำไปปลูกตกแต่งสวน การทำไม้ตัดเป็นอาชีพของชาวบ้านแซ้โดยเฉพาะ โดยนำไม้ประเภทข่อย มะสัง ตะโกที่มีอยู่มากในบริเวณนี้มาตัดและตัดแต่งให้เป็นรูปทรงที่สวยงาม และจำหน่ายในราคาที่ย่อมเยา

ผาเก็ง

เป็นส่วนหนึ่งของภูแลนคา หากเดินทางมาตามเส้นทางชัยภูมิ-หนองบัวแดง จะเห็นหน้าผาสูงริมทางคล้ายพระจันทร์เสี้ยวยื่นออกมา ชาวบ้านจึงเรียกว่า ผาเก็ง ซึ่งหมายถึงพระจันทร์ในภาษาอีสาน บนเขามีวัดผาเก็งหรือวัดชัยภูมิพิทักษ์ตั้งอยู่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชัยภูมิพิทักษ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่สูง 14 เมตร ด้านหน้าองค์พระเป็นจุดชมวิวยอดนิยมมองเห็นทัศนียภาพของทุ่งนาได้กว้างไกล ผาเก็งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 36 กิโลเมตรบนหลวงหมายเลข 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง)

ปราสาทค์

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว ตำบลในเมือง จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ประมาณ 1 กิโลเมตร มีทางแยกขวาเข้าปราสาทค์ตามทางหลวง 2158 เป็นระยะทางอีก 2 กิโลเมตรปราสาทค์เป็นปราสาทหินสมัยขอมที่มีแผนผังและลักษณะเช่นเดียวกับปราสาทอื่นที่เป็นอโรคยาศาล หรือสถานพยาบาลที่สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 นั่นคือ มีปราสาทค์ประธานอยู่ตรงกลาง 1 องค์ วิหารหรือบรรณาลัยด้านหน้า 1 หลัง ล้อมรอบด้วยกำแพงศิลาแลง นอกกำแพงตรงมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีสระน้ำ 1 สระ ปราสาทค์ประธานมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 5 เมตร

ย่อมุมไม้สิบสอง ด้านหน้ามีประตูเข้าออกทำเป็นมุขยื่นออกมา ผนังปรางค์อีก 3 ด้านเป็นประตู
 หลอก เหนือประตูหลอกด้านทิศเหนือยังคงมีทับหลังติดอยู่ จำหลักภาพตรงกลางเป็นพระพุทธรูป
 ประทับนั่งปางสมาธิเหนือหน้ากาล ซึ่งจับท่อนพวงมาลัยไว้ด้วยมือทั้งสองข้าง ด้านหน้ามีทับหลัง
 เช่นกันแต่ลบเลือนไปมาก ที่ช่องประตูหลอกด้านทิศเหนือมีพระพุทธรูปศิลาปางสมาธิ ศิลปะแบบ
 ทวารวดี สูง 1.75 เมตร ประดิษฐานอยู่ โดยเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่น ชาวชัยภูมิให้การเคารพ
 สักการะ มีการจัดงานประจำปีในช่วงกลางเดือน 5 ของทุกปี

วัดศิลาอาสน์ ภูพระ

ตั้งอยู่ที่บ้านนาไก้เซา ตำบลนาเสียว ภายในบริเวณวัดมีเพิงผาหินซึ่งมีภาพจำหลักกลุ่ม
 พระพุทธรูป อันเป็นที่มาของชื่อ ภูพระ และเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านมาช้านาน ปัจจุบันมี
 การสร้างหลังคาครอบไว้ ประกอบด้วยพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร หน้าตักกว้าง
 5 ฟุต สูง 7 ฟุต พระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่พระเพลา พระหัตถ์ซ้ายพาดอยู่ที่พระชงฆ์ (พระหัตถ์อยู่ในท่า
 ตรงข้ามกับปางมารวิชัย) เรียกกันว่า พระเจ้าตื้อ มีพระพุทธรูปหินทรายขนาดเล็กสูง 7 นิ้วลักษณะ
 เดียวกันอีก 1 องค์ตั้งวางอยู่ด้านหน้า ใกล้กันมีพระพุทธรูปอีก 7 องค์จำหลักรอบเสาหินทราย
 ประทับนั่งเรียงแถว ปางสมาธิ 5 องค์ ปางเดียวกับพระเจ้าตื้อ 2 องค์ พระพุทธรูปเหล่านี้มีพุทธ
 ลักษณะเป็นแบบพระพุทธรูปอุททอง มีอายุอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-19 ร่วมสมัยอยุธยา
 ตอนต้น ทุกปีมีงานนมัสการพระพุทธรูปที่ภูพระปีละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 วัน ในช่วงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3
 และวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งมีประเพณีการรำผีฟ้า เพื่อบวงสรวงในงานเทศกาลช่วงเดือนเมษายน
 ทุกปี การรำผีฟ้าเป็นการรำบวงสรวงโดยชาวบ้านเป็นกลุ่มๆ มีหมอแคนเป่าประกอบการรำเพื่อ
 บวงสรวงและแก้บนต่อพระเจ้าตื้อที่เชื่อกันว่าศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะการรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

โบสถ์วัดกุดโง้ง

เก็บรักษาอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนวัดกุดโง้ง ตำบลกุดตุ้ม จากตัวเมืองชัยภูมิไปตามทาง
 หลวงหมายเลข 202 ประมาณ 12 กิโลเมตร มีทางแยกขวาไปอีก 3 กิโลเมตรถึงบ้านกุดตุ้ม แล้ว
 แยกขวาเข้าเส้นทางสาย กุดตุ้ม-บึงคล้า อีก 4 กิโลเมตร โบสถ์หินทรายศิลปะทวารวดีอายุราวพุทธ
 ศตวรรษที่ 12-15 ที่พบเป็นจำนวนมากในบริเวณรอบๆ หมู่บ้านได้ถูกนำมารวบรวมไว้ในอาคาร
 อย่างเป็นระเบียบ ส่วนมากมีลักษณะเป็นแผ่นใหญ่ ด้านหน้าจำหลักลายและบางแผ่นมีจารึกอยู่ที่
 ด้านหลังด้วย ลวดลายที่ปรากฏเป็นเรื่องราวทางพุทธศาสนาเล่าเรื่องชาดกตอนต่างๆ หรือเป็นภาพ
 รูปเคารพ เช่น ภาพพระโพธิสัตว์ประทับยืนบนดอกบัว ภาพพระพุทธรูปเจ้าประทับนั่งบนบัลลังก์ใต้ต้น
 โพธิ์ นับเป็นกลุ่มเสมาที่สวยงามแห่งหนึ่งในอีสาน

อนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล (แล)

ชาวบ้านเรียกว่าอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล ตั้งอยู่กลางวงเวียนศูนย์ราชการ ในตัวเมือง ชาวชัยภูมิได้ร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่เจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิ ตามประวัติเล่าว่า ในปี 2360 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 2 นายแล ซึ่งเป็นข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ได้อพยพครอบครัวและบริวารข้ามลำน้ำโขงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านน้ำซุ่น บริเวณอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน ต่อมาจึงได้ย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่โนนน้ำอ้อม บ้านชีลอง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 6 กิโลเมตร ได้ส่งส่วยต่อเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ต่อมาจึงย้ายชุมชนมาอยู่ที่บ้านหลวง ในเขตอำเภอเมืองปัจจุบัน และได้หันมาขึ้นตรงต่อเมืองนครราชสีมา ส่งส่วยแก่รัชกาลที่ 3 ไม่ขึ้นแก่เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์อีกต่อไป จึงโปรดเกล้าฯ ยกบ้านหลวงเป็นเมืองชัยภูมิ และแต่งตั้ง ขุนภักดีชุมพล (แล) เป็นเจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิครั้น พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ก่อการกบฏ ยกทัพเข้าตีเมืองนครราชสีมา ขุนภักดีชุมพลพร้อมเจ้าเมืองใกล้เคียงยกทัพไปสมทบกับคุณหญิงโม ตีกระหนาบทัพเจ้าอนุวงศ์จนแตกพ่าย เจ้าอนุวงศ์เกิดความแค้นจึงย้อนกลับมาจับขุนภักดีชุมพลประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามริมหนองปลาเฒ่า ด้วยความดีที่ขุนภักดีชุมพลมีต่อแผ่นดินไทย จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาภักดีชุมพล (แล)

มอหินขาว

เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคาตั้งอยู่ที่บ้านวังคำแคน หมู่ 9 ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง เป็นกลุ่มหินทรายสีขาวยาวขนาดใหญ่กลางทุ่งหญ้าบนเนินเขา มองเห็นได้เด่นชัดในระยะไกล ลักษณะคล้ายสโตนเฮ็นจ์ (Stonehenge) ของประเทศอังกฤษ มีอายุระหว่าง 197-175 ล้านปี เกิดจากการสะสมของตะกอนทรายแป้งและดินเหนียวจากทางน้ำ ต่อมาสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง การตกตะกอนเปลี่ยนเป็นทราย ในสภาวะอากาศแบบแห้งแล้งก็ร้อนขึ้นทับถมลงบนตะกอนทรายแป้งและดินเหนียวที่เกิดก่อนจึงแข็งตัวกลายเป็นหิน หลังจาก 65 ล้านปีที่ผ่านมา เกิดการเคลื่อนไหวของเปลือกโลกจากแรงบีบด้านข้างทำให้มีการคดโค้ง แตกหัก ผุพัง และการกัดเซาะทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ก่อให้เกิดลักษณะของเสาหินและแท่งหินอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปร่างและลักษณะแตกต่างกันออกไปตามจินตนาการของผู้พบเห็น บริเวณรอบๆนั้นยังมีกลุ่มหินอีกหลายแห่งซึ่งสามารถเดินศึกษาธรรมชาติได้ ทั้งยังเป็นพื้นที่ศึกษาสังคมของพันธุ์พืชต่างๆ สัตว์ป่าขนาดเล็ก แมลงและเป็นแหล่งป่าต้นน้ำลำธารภูแลนคาซึ่งชาวบ้านทำฝายกั้นน้ำกักเก็บไว้ใช้

น้ำตกเทพพนา

อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของที่ทำการอุทยานฯ ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยกระโจนที่ไหลจากเทือกเขาพังเหย แบ่งเป็นสามชั้นลดหลั่นกัน

ชั้นบนสุดมีความสูงประมาณ 2-3 เมตร ชั้น 2 สูงประมาณ 2-3 เมตร และชั้นสุดท้ายมีความสูงประมาณ 6 เมตร จะมีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝน

อุทยานแห่งชาติไทรทอง

ครอบคลุมพื้นที่ป่าบนเทือกเขาพังเหย ในอำเภอหนองบัวระเหว เทพสถิต ภูเกตุชุมพล และหนองบัวแดง มีเนื้อที่ 319 ตารางกิโลเมตร เป็นป่าต้นน้ำลำธารของลำห้วยหลายสายซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำชี สภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ผสมกับป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้รกขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สวยงาม ภายในเขตอุทยานฯ มีสถานที่ที่น่าสนใจคือ

น้ำตกไทรทอง ห่างจากที่ทำการ 1 กิโลเมตรไปตามทางรถยนต์และเดินเท้าอีก 400 เมตร เป็นน้ำตกชั้นเดียว สูงเพียง 5 เมตรแต่มีความกว้างประมาณ 80 เมตร ด้านหน้าเป็นแอ่งน้ำใหญ่สามารถลงเล่นน้ำได้ เหนือน้ำตกมีวังน้ำขนาดใหญ่เรียกว่า วังเจ็อก สายน้ำไหลไปตามแก่งหินที่ลาดต่ำลงที่ละน้อย มีความยาวไม่ต่ำกว่า 100 เมตร ในบริเวณนั้นจะมีต้นกระบากพันปี เป็นต้นไม้ที่ใหญ่มาก นักท่องเที่ยวสามารถแวะชมได้

น้ำตกชวนชม อยู่เหนือน้ำตกไทรทองไปตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2 กิโลเมตร น้ำตกมีความสูง 20 เมตร รอบบริเวณมีต้นไม้ร่มรื่น

ผาพ่อเมือง เป็นแนวหน้าผาตามสันเขาพังเหยด้านตะวันตก ตามเส้นทางขึ้นสู่ทุ่งบัวสวรรค์ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 700-900 เมตร มองลงไปเป็นตัวอำเภอภูเกตุชุมพลและเทือกเขาพญาฝ่อที่กั้นระหว่างชัยภูมิกับเพชรบูรณ์

ผาห้าหลด ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นสันเขาตรงจุดสูงสุดของเทือกเขาพังเหย สูงจากระดับน้ำทะเล 864 เมตร เป็นจุดชมวิวมองเห็นทิวทัศน์สวยงาม และมีชะง่อนหินยื่นออกไปจากหน้าผา เป็นจุดที่ถ่ายภาพได้สวยงามน่าหวาดเสียว

ทุ่งบัวสวรรค์ หรือ ทุ่งดอกกระเจียว อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 12 กิโลเมตร ในช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนสิงหาคม ต้นกระเจียวจะออกดอกสวยงามเต็มทุ่ง มีทั้งดอกสีชมพูและสีขาว นอกจากนี้ ในช่วงฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มกราคมบริเวณนี้จะมีพรรณไม้จำพวกดุสิตา สร้อยสุวรรณา กระดุมเงิน กระดุมทอง ขึ้นอยู่ทั่วบริเวณ การเดินทางไปทุ่งดอกกระเจียวสามารถขับรถหรือเช่ารถกระบะจากที่ทำการอุทยานฯ ไปยังลานจอดรถและลานกางเต็นท์ ระยะทาง 9 กิโลเมตร ค่าเช่ารถคันละ ประมาณ 500 บาทและจากนั้นเป็นเส้นทางเดินเท้าผ่านผาพ่อเมือง ผาห้าหลด ผาเพลินใจ ทุ่งบัวสวรรค์ 2 (ดอกกระเจียวสีชมพู) ทุ่งดอกกระเจียวขาว ผาอาทิตย์อัสดง ตามลำดับ ระยะทางเดินเท้าจากลานจอดรถไปผาห้าหลด 300 เมตร และไปทุ่ง

บัวสวรรค์สีชมพูและสีขาว เป็นระยะทางอีก 1,300 เมตร และ 700 เมตร ตามลำดับ ช่วงที่มีดอก กระเจียวเป็นช่วงฤดูฝน ควรเตรียมร่มหรือเสื้อกันฝนติดตัวไปด้วย

หินเทิน เป็นก้อนหินขนาดใหญ่ขนาดกว้าง 10 เมตร สูง 5 เมตร ตั้งอยู่บนก้อนหินที่เล็กกว่ากันมากได้อย่างสมดุลโดยไม่ร่วงหล่น

จุดชมวิวเขาพังเหย

อยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) ประมาณกิโลเมตรที่ 70 เป็นที่แวะพักรถยนต์และชมทิวทัศน์ของผืนป่าและแนวสันเขาสลับซับซ้อนของเขาพังเหย เมื่อมองลงไปเบื้องล่างจะเห็นที่ราบภาคกลางในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะในช่วงยามเย็นที่อาทิตย์จะอัสดง

บ้านเขว้า

เป็นแหล่งทอผ้าไหมที่มีชื่อเสียงของชัยภูมิ โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่ผู้ที่นิยมใช้ผ้าพื้นเมืองของไทย มีทั้งลวดลายดั้งเดิมและลายที่คิดขึ้นใหม่ มีจำหน่ายทั้งผ้าผืนและตัดเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผู้สนใจเลือกซื้อหาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเหล่านี้สามารถติดต่อร้านจำหน่ายผ้าไหมในตัวอำเภอบ้านเขว้าซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายร้าน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่สนใจวิถีชีวิตการทอผ้าของบ้านเขว้าสามารถติดต่อพักในโฮมสเตย์ของชาวบ้านและเยี่ยมชมการทอผ้าไหมได้ที่พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า

ภูกุ่มข้าว

อยู่ที่บ้านโนนมะค่า ตำบลกุดเลาะ มีลักษณะคล้ายภูเขาค้างคาวขนาดใหญ่และภูเขาไฟขนาดเล็ก มีพระธาตุไม้และพระพุทธรูปอยู่บนยอดเขา ภูกุ่มข้าวเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมและศุภนิยกรวมแห่งความสามัคคีของชุมชนในตำบลกุดเลาะ และชาวอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี จะมีชาวบ้านมาทำบุญ เรียกว่า "เอาบุญภูกุ่มข้าว" ปัจจุบันกรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นสวนรุกขชาติ 100 ปี

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นภูเขาสูงคล้ายภูเขาไฟ บนยอดเขามีรอยขุดลึกประมาณ 2 เมตร ยาวประมาณ 3 เมตร มีเทวรูปและพระพุทธรูป ประดิษฐานอยู่บริเวณรอบบ่อและยังมีหามาจิ้งจอกไปอาศัยอยู่ จึงมีคนเรียกว่า "ถ้ำหมาจิ้งจอก" ซ่องกลางภูกุ่มข้าวจะเป็นลานหินเดินรอบได้ ชาวบ้านเรียกว่า "เอวขัน" นอกจากนี้ ยังมีพันธุ์ไม้ที่เป็นอาหารที่พบโดยทั่วไป เช่น ผักหวาน ผักสามมะขามป้อม และสมอไทย การเดินทาง สามารถนั่งรถโดยสารประจำทางสายชัยภูมิ-ชุมแพ ลงที่อำเภอกุฉินารายณ์ ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร และต่อรถสายอำเภอเกษตรสมบูรณ์ถึงสวนรุกขชาติ 100 ปี ภูกุ่มข้าว ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

วัดป่าสุคะโต

ตั้งอยู่บริเวณบ้านใหม่ไทยเจริญ หมู่ที่ 8 ตำบลท่ามะไฟหวาน ห่างจากที่ว่าการอำเภอขึ้น ไปบนเขาประมาณ 35 กิโลเมตร ตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2519 เป็นวัดที่คงสภาพธรรมชาติของป่าไม้ สมบูรณ์ เหมาะที่จะปฏิบัติธรรมและศึกษาธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะหลวงพ่อกำเขียนสุวรรณ โณ เจ้าอาวาส เป็นพระนักปฏิบัติที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา มีชาวญี่ปุ่นเข้ามาบวชเรียนเป็นศิษย์ ท่านเคยไปจำพรรษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกามาแล้ว การเดินทาง จากจังหวัดชัยภูมิ ใช้เส้นทาง หลวงหมายเลข 201 ถึงอำเภอแก้งคร้อ ประมาณ 45 กิโลเมตร เลี้ยวขวาการอำเภอ เลี้ยวซ้ายเข้า ทางหลวงหมายเลข 2353 บ้านท่ามะไฟหวาน ประมาณ 35 กิโลเมตร หากไม่มีรถส่วนตัวสามารถ เช่ารถสองแถวได้ที่สถานีขนส่งประจำทาง ราคาแล้วแต่จะตกลงกัน

พระธาตุกุดจอก

ตั้งอยู่ที่บ้านยางน้อย ตำบลบ้านยาง ประกอบด้วยเจดีย์ก่ออิฐ 2 องค์ องค์แรกมีเรือนธาตุ กลวง ภายในมีพระพุทธรูปหินปูนขนาดใหญ่ และพระพุทธรูปหินทรายปางมารวิชัย องค์ที่สอง เป็น ธาตุรูปสอปลายแหลมคล้ายพระธาตุพนม ธาตุเจดีย์องค์นี้มีฐานสูงประมาณ 5 ชั้น เป็นมุขยื่น และเป็นมุมสวยงาม ลักษณะของธาตุทั้งสององค์เป็นสถาปัตยกรรมแบบลาว มีอายุอยู่ในราวพุทธ ศตวรรษที่ 19-20 ปัจจุบันมีสำนักสงฆ์อยู่บริเวณพระธาตุ พระธาตุกุดจอกอยู่ห่างจากอำเภอเกษตร สมบูรณ์ประมาณ 3 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากเมืองชัยภูมิประมาณ 78 กิโลเมตร

เขื่อนลำปะทาว

สร้างโดยสำนักงานการพลังงานแห่งชาติ ในเขตอำเภอแก้งคร้อ เป็นอ่างเก็บน้ำที่มี ทิวทัศน์สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจอีกแห่งหนึ่งของชาวชัยภูมิ ซึ่งทางจังหวัดได้ มอบให้สำนักงานป่าไม้ร่วมกับอำเภอแก้งคร้อ และองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าย่ำดี ดูแลในด้ำน การจัดการสิ่งแวดล้อมให้สะอาด บริเวณอ่างเก็บน้ำมีร้านอาหารประเภทปลาเผา บริการ นักท่องเที่ยว และระหว่างทางยังสามารถซื้อเสบียงสดจากไร่ที่ชาวบ้านนำมาจำหน่ายสองข้าง ทางการเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 35 กิโลเมตร จากตัวเมืองใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2051 ไปทางอุทยานแห่งชาติตาดโตน ก่อนถึงด่านเก็บค่าธรรมเนียม ประมาณ 500 เมตร มีทาง แยกเลี้ยวซ้ายไปเขื่อนลำปะทาว (ป้ายบอกทางเดียวกับไปมอหินขาว) ที่ตำบลเก่าย่ำดี ระยะทาง 17 กิโลเมตร ทางลาดยางตลอดสาย

วัดพระพุทธบาทภูแฝด

ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเสียว ห่างจากตัวเมืองประมาณ 23 กิโลเมตร เส้นทางเดียวกับวัดศิลา อาสน์ ภูพระ โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 201 (ชัยภูมิ-แก้งคร้อ) เป็นเนินเขาเตี้ยๆมีรอยพระพุทธร

บาทในก้อนหินคล้ายพระพุทธรูปที่จังหวัดสระบุรี ทางเข้าวัดทั้งสองข้างทางมีต้นไม้เรียงรายตลอดแนว ดูแล้ววรมันยิ่งนัก

ภูคิง

มีลักษณะเป็นภูเขาหินที่มีความสูงที่สุดของป่าภูเขียวซึ่งได้ชื่อว่าเป็นมรดกเมื่อดงามแห่งอีสานใต้ มีความสูงถึง 1,214 เมตร จากระดับน้ำทะเล สูงเป็นอันดับ 5 ของยอดเขาในภาคอีสาน รองจากภูหลวง ภูเรือ เขาแหลมและภูกระดึงตามลำดับ ด้านหนึ่งเป็นภูผาส่งที่ให้มุมมองไกลสุดตามีลานหินกว้างยื่นมาจากหน้าผา สามารถมองเห็นเขื่อนห้วยกุ่ม ภูกระดึง ภูแล่นคา ภูเวียง หากมองลงตรงหุบเขาแคบ ๆ ด้านล่างจะเห็นทุ่งนา ไร่สวน เขื่อน อ่างเก็บน้ำ

ยอดภูคิง มีจุดท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ทุ่งหญ้าสะวันนาที่มีความกว้างคล้ายสนามกอล์ฟบนภูเขาสูง พันธุ์ไม้ กล้วยไม้และสัตว์ป่านานาชนิด แลเห็นเงาที่มีลักษณะเป็นหินวางซ้อนทับคล้ายเพิงหมาแหงนบริเวณนี้เป็นแหล่งกำเนิดพืชกินแมลง "หม้อข้าวหม้อแกงลิง" แลเห็นจิ้งห่าจากแลเห็นเงา 3 กิโลเมตร จะเห็นเนินมหัศจรรย์วางซ้อนทับกับก้อนมหึมา แต่มีจุดตั้งเล็กๆเท่ากำปั้นเท่านั้น ชาวบ้านเรียก "หินจิ้งห่า" หมายถึง ร่ม ในภาษาถิ่น เรียกว่า "แหลมหินตั้ง" หรือ "แหลมพรานอ้อน" การเดินทางพิชิตยอดภูคิง ดังคำพูดเปรียบเปรยว่า "สี่ภูกระดึงยังไม่เท่าหนึ่งภูคิง"

การเดินทาง จากตัวเมืองชัยภูมิใช้ทางหลวงหมายเลข 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง) จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 2037 หนองบัวแดง-เกษตรสมบูรณ์ วิ่งเข้าเส้นทางสายเกษตร-บ้านกลาง ถึงบ้านบุงสิบลีและบ้านโนนหนองไฮ รวมระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร จากเชิงเขาถึงยอดภูคิง มีระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร มีความสูงชันเกือบ 80 องศา บางช่วงต้องโหนเถาวัลย์ขึ้นและใช้เวลาประมาณ 5 ชั่วโมงในการพิชิตภูคิง

การเดินทางโดยโดยสารประจำทาง ใช้รถโดยสารสายชัยภูมิ-ชุมแพ ลงที่อำเภอภูเขียว ต่อบรรณภูเขียว-หนองบัวแดง ลงที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ระยะทาง 22 กิโลเมตร ต่อบรรณสองแถวเกษตรสมบูรณ์-บ้านกลาง ลงที่บ้านบุงสิบลี 17 กิโลเมตร จากนั้นนั่งเรือแจวข้ามน้ำพรม เดินไปในเชิงเขาประมาณ 2 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางจากบ้านบุงสิบลีถึงยอดภูคิงประมาณ 5 ชั่วโมง

พระพุทธรูปใหญ่สมัยทวารวดี

อยู่ที่วัดคอนสวรรค์ ห่างจากตัวอำเภอคอนสวรรค์ไปทางทิศตะวันออก 5 กิโลเมตร เป็นพระพุทธรูปหินแกะสลักองค์ใหญ่ศิลปะทวารวดี สูงประมาณ 3 เมตร ชาวบ้านเรียกว่า "หลวงพ่อบูใหญ่" ประดิษฐานในวิหารหลังเล็กๆ ให้ผู้คนได้สักการะ มีใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่จำหลักภาพชาดกเก็บรักษาอยู่ด้วยหลายชิ้น รวมทั้งจารึกอักษรมอญ ศตวรรษที่ 14 ด้านนอกยังมีเสมาทั้งที่มีและไม่มีลวดลายวางเรียงรายอยู่อีกจำนวนมาก

บึงแวง

เป็นบึงน้ำหน้าที่ว่าการอำเภอคอนสวรรค์ มีเนื้อที่ประมาณ 104 ไร่ มีถนนตัดรอบบึง เป็นพื้นที่ซึ่งประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เนื่องจากในช่วงฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนเมษายน จะมีนกเป็ดน้ำอพยพจากที่อื่นมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนับหมื่นตัว ยามเย็นเวลาโพล้เพล้นกเป็ดน้ำจะโฉบบินขึ้นเป็นฝูงๆ เต็มท้องฟ้า ตัดกับแสงอาทิตย์อัสดงสวยงามมาก บริเวณรอบบึงมีการสร้างหอสูงสำหรับดูนกอยู่เป็นระยะ เหมาะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ถึงบ้านลาดใหญ่ แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2054 ไปอำเภอคอนสวรรค์ รวมระยะทางจากตัวเมือง 38 กิโลเมตร หรือเดินทางไปตามทางหลวง 201 (ชัยภูมิ-แก้งคร้อ) ราว 30 กิโลเมตร มีทางแยกขวาไปอำเภอคอนสวรรค์อีก 14 กิโลเมตร

ภูแดง

ตั้งอยู่ในวัดกุฎยาง ตำบลตลาดแร้ง จากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้ทางหลวงหมายเลข 225 ผ่านอำเภอบ้านเขว้าจนถึงบ้านหลุมโพธิ์ประมาณ 30 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปบ้านกุฎยางอีก 8 กิโลเมตร เป็นโบราณสถานสมัยขอม ปัจจุบันคงเหลือเพียงฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ก่อสูงด้วยศิลาแลง มีร่องรอยบันไดทางขึ้นทั้ง 4 ด้าน ผนังก่ออิฐแต่หักพังหมด คงเหลือเสากรอบประตูทั้ง 4 ด้าน พบทับหลังสลักเป็นภาพพระกฤษณะประลองกำลังกับช้าง ส่วนทางด้านเหนือถูกตัดแปลงโดยทางวัดได้สร้างพระพุทธรูปประทับนั่งพร้อมบันไดทางขึ้นครอบอาคารเดิม โบราณสถานแห่งนี้ประมาณอายุจากลวดลายทับหลังอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะเขมรแบบบาปวน

น้ำตกผาเอียง

ตั้งอยู่ที่บ้านชีลอง ในเขตอุทยานแห่งชาติตาดโตนด้านตะวันตก ห่างจากตัวเมืองไปตามทางหลวง 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง) ประมาณ 27 กิโลเมตร แยกขวาอีก 2 กิโลเมตรถึงลานจอดรถ และเดินเท้าต่ออีก 800 เมตร เป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยชีลอง มีลักษณะเป็นหน้าผาเอียงตัดลำห้วย และทำให้เกิดเป็นน้ำตกไหลเอียงไปด้านหนึ่ง บริเวณโดยรอบเป็นป่าดิบแล้งและยังมีไม้ขนาดใหญ่อยู่มาก ทำให้บรรยากาศร่มรื่น เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังมีน้ำตกอีกสองแห่งในบริเวณนี้คือ น้ำตกผานิต อยู่ก่อนถึงน้ำตกผาเอียง 500 เมตร และน้ำตกผาสองชั้น ซึ่งต้องเดินเท้า 1,200 เมตร น้ำตกเหล่านี้มีน้ำมากในช่วงฤดูฝน ส่วนฤดูแล้งน้ำแห้ง

วัดสระหงส์

ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเสียว ห่างจากตัวเมือง 12 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 2051 มีทางแยกเข้าทางเดียวกับไปอ่างเก็บน้ำช่อระกา บริเวณวัดเป็นลาดหินเนินเขา มีหินก้อนหนึ่งรูปร่างคล้ายหงส์ ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ถัดจากศาลาวัดไปด้านหลังมีสระน้ำโบราณกว้างประมาณ 10 เมตร มีน้ำตลอดปี

ศาลเจ้าพ่อพระยาแล

ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ ประมาณ 3 กิโลเมตรตามเส้นทางสาย ชัยภูมิ-บ้านเขว้า (ทางหลวงหมายเลข 225) มีแยกขวาเข้าสู่หนองปลาเฒ่า เป็นที่สถิตดวงวิญญาณของพระยาภักดีชุมพล (แล) และเป็นศูนย์กลางที่ยึดเหนี่ยวจิตใจชาวเมืองชัยภูมิ ทุกปีมีงานสักการะศาลเจ้าพ่อในช่วงเดือน 6 ก่อนวันวิสาขบูชา และมีพิธีเช่นไหว้รำผีฟ้าถวายเจ้าพ่อเป็นประจำ

ตำหนักเขี้ยว

ตั้งอยู่ภายในบริเวณจวนผู้ว่าราชการชัยภูมิ สร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2493 เดิมเป็นที่ตั้งของจวนผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ต่อมาใช้เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เมื่อคราวเสด็จเยี่ยมราษฎรจังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อวันศุกร์ที่ 4 พฤศจิกายน 2498

ปัจจุบันตำหนักเขี้ยว เปิดให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปเข้าชมโดยมีการจัดแสดงเป็น 2 ส่วน ชั้นล่าง จัดแสดงผ้ามัดหมี่ ซึ่งผ้าบางชิ้นมีอายุมากกว่า 100 ปี ส่วนที่สอง ชั้นบน จัดแสดงห้องต่างๆที่เคยใช้เป็นที่ประทับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เช่น ห้องพระสุธารส ห้องเสด็จประพาส ห้องเจ้าเมือง ห้องเครื่อง รวมทั้งพระฉายาลักษณ์ที่เก็บรวบรวมไว้เพื่อการศึกษา

ตำหนักเขี้ยว เปิดให้เข้าชมทุกวันยกเว้นวันหยุดราชการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกันดังนี้

(สนธยา พลรัตน์, 2541) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของสถานี่ พัฒนา และส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่มอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เยาวชนโดยส่วนรวม เยาวชนค่ายโรงเรียนโนนหันวิทยายน และเยาวชนค่ายมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเยาวชนค่ายโรงเรียนเทศบาลศรีมงคล มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนโดยส่วนรวมและเยาวชนค่าย โรงเรียนโนนหันวิทยายน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนเยาวชนค่ายโรงเรียนเทศบาลศรีมงคล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม และเยาวชนค่าย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีความคิดเห็นทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ในการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ระดับ

การศึกษาของผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ ดำเนินการจัดกิจกรรม ขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในเรื่องงานวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ

(สมชาย เลี้ยงพรรณ, 2541) ศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งหมด 70 แหล่ง โดยกระจายอยู่ในจังหวัด พัทลุง 5 อำเภอ 7 ตำบล รวม 21 แห่ง และในจังหวัดสงขลา 5 อำเภอ 10 ตำบล รวม 49 แห่ง โดยจากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความกระจายตัวไปในบริเวณต่าง ๆ ทั้ง 2 จังหวัด และแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาแล้ว และอยู่ใกล้ตัวเมือง ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ส่วนแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่เข้าถึงได้ ปานกลาง - ยาก ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งที่บางแห่งมีความสวยงามตามธรรมชาติมากกว่าแหล่งที่เข้าถึงได้ง่าย เมื่อพิจารณาจากศักยภาพบางประการแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมแล้ว แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะมีศักยภาพสูงขึ้นได้ และสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มขึ้นได้อีกด้วย

(อร สีแพร, 2543) วิจัยเรื่องลักษณะเฉพาะของเกษตรกรรมที่สนับสนุนโครงข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อจัดระบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการค้นคว้าหาลักษณะเฉพาะของเกษตรกรรมที่จะเป็นจุดดึงดูด และสนับสนุนโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ บางส่วนของจังหวัดสระบุรี บางส่วนของจังหวัดชัยภูมิ บางส่วนของจังหวัดขอนแก่น บางส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวรูปแบบ แนวคิดในการทำการเกษตรเพื่อกำหนดปัจจัยในการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ประกอบไปด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณค่า สภาพการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ชีตจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังศึกษาตลาดการท่องเที่ยวเกษตรกรรมด้วยการสำรวจโครงสร้าง ความคิดเห็น และความต้องการของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเกษตรกรรมได้ใช้วิธีการต่าง ๆ คือจัดลำดับของแต่ละปัจจัยด้วยการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วคำนวณหาค่าคะแนนรวมของพื้นที่เกษตรกรรมแต่ละแห่ง โดยกำหนดค่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมตามค่าศักยภาพและการกระจายตัวในพื้นที่ สำหรับการวิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยวเกษตรกรรม ได้ใช้การกระจายส่วนร้อยละ ประกอบการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมความเป็นไปได้ และโอกาสในการเชื่อมโยงกับโครงข่ายการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดนครราชสีมา

(บัวกนก วัชรปรีดา, 2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การผสมผสานวัฒนธรรม:กรณีศึกษาบ้านท่ามะไฟหวาน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบการผสมผสานวัฒนธรรมด้านสภาพความเป็นอยู่พบว่า การกินเป็นวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานกันน้อยที่สุด เพราะแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมยังแสดงเอกลักษณ์ของการกินเฉพาะถิ่นอยู่ ส่วนการแต่งกายเป็นวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานกันมากที่สุด ทุกกลุ่มวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงการแต่งกายแบบท้องถิ่นเดิมมาเป็นการแต่งกายในรูปแบบเดียวกัน สำหรับที่อยู่อาศัยนั้นมีการผสมผสานกันบ้างและรักษาของเดิมบ้าง การรักษาโรคมีการผสมผสานกันในเรื่องระบบการแพทย์แผนตะวันตกและการแพทย์แผนไทย ส่วนการแพทย์แผนท้องถิ่นนั้น กลุ่มวัฒนธรรมลาวยังคงรักษาของเดิมไว้มากกว่ากลุ่มวัฒนธรรมไทยและกลุ่มวัฒนธรรมต่างประเทศ ส่วนรูปแบบของการผสมผสานวัฒนธรรมด้านความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม นั้นพบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัฒนธรรมในหมู่บ้านท่ามะไฟหวานมีความเชื่อหลักคือความเชื่อในพุทธศาสนาเหมือนกัน แต่ความเชื่อรองซึ่งเป็นความเชื่อเรื่องผีและพราหมณ์นั้นกลุ่มวัฒนธรรมไทยและกลุ่มวัฒนธรรมลาวจะมีความคล้ายคลึงกัน แต่กลุ่มวัฒนธรรมต่างประเทศจะไม่เชื่อในเรื่องนี้สำหรับรูปแบบการผสมผสานวัฒนธรรมด้านภาษาพบว่า มีการใช้ภาษาอีสานเป็นภาษาหลักในการสื่อสารทั่วไปและใช้ภาษาถิ่นเดิมของตนในการสื่อสารในครอบครัวหรือในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน

(วัฒนาพร สุฉายา, 2545) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวดอยตุง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษพบว่า บริบทของสภาพแหล่งท่องเที่ยวดอยตุงตามองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือองค์ประกอบด้านการจัดการ มีความพร้อมและสามารถจัดการแหล่งท่องเที่ยวดอยตุง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้ด้านพื้นที่ท่องเที่ยวดอยตุง ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรจะมีการปรับปรุงในด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

(กิติรัตน์ สีหพันธ์, 2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุบลราชธานีและแนวทางการพัฒนา พบว่าจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่อุดมไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุและแหล่งภูมิปัญญาชาวบ้านจำนวนมากที่ถือว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญการ

ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์สำคัญได้แก่การมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือประวัติการก่อสร้าง คุณค่าที่โดดเด่นทางด้านสถาปัตยกรรม คุณค่าที่โดดเด่นทางด้านศิลปะ และคุณค่าที่เกิดจากความรู้อิงทางเทคโนโลยี เมื่อนำมาพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุบลราชธานีแล้ว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้แก่ ภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม แหล่งโบราณคดี ก้านเหลือง ปราสาทบ้านเบญจ หอไตรหนองขุหลุ พระเจ้าใหญ่องอินแปง หอไตรวัดทุ่งศรีเมือง หอพระบาทวัดทุ่งศรีเมือง อุโบสถวัดสุปฏิหาราม พระแก้วบูรคำม สิมวัดแจ้ง วัดบูรพา วัดหนองป่าพง วัดปานานาชาติ แหล่งผลิตทองเหลืองบ้านปะอ่าว แหล่งปั้นหม้อบ้านท่าซอเหล็ก แหล่งปั้นไหบ้านท่าไห และแหล่งผลิตหม้อบ้านทรายมูล เหล่านี้ล้วนแต่เข้าหลักเกณฑ์ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านไปพร้อมๆ กัน ส่วนการกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นใน ส่วนการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับที่การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก สิ่งที่จะต้องให้ความสนใจในอนาคต ได้แก่ การจัดทำแผนการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น การจัดทำแผนการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสมบัติของตน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุบลราชธานีมีศักยภาพมากขึ้นในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต

(ณัฐกนก เจนสุขสถิตไพศาล, 2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ยุทธศาสตร์การพัฒนาของชุมชนปทุมมอโคกกับการพัฒนาที่ยั่งยืน" พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถีพุทธและระบบบุญนิยมของชุมชนอโคกเป็นแนวทางการพัฒนาเชิงพุทธซึ่งสามารถนำชุมชนอโคกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ 1. ด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนอโคกมีการใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวัง รอบคอบและอย่างฉลาด การใช้ให้พอเพียงต่อความต้องการไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป มีการบำรุงรักษา ซ่อมแซมทรัพยากร และมีการลดการใช้สารเคมีและสารพิษต่างๆ โดยการทำกิจกรรมธรรมชาติหรือกิจกรรมไร้สารพิษที่ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพแทน 2. ด้านสังคม ภายในชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งปราศจากปัญหาอาชญากรรม การปล้น ลักขโมย ปัญหายาเสพติดและมลพิษ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่มีการเบียดเบียนข่มเหงกัน และไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน 3. ด้านปัจเจกบุคคล สมาชิกชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ สมาชิกชุมชนมีร่างกายแข็งแรง ได้รับปัจจัยขั้นพื้นฐานเพียงพอกับการดำรงชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค มีงานทำมีรายได้เพียงพอ กับการยังชีพ สมาชิกทุกคนมีโอกาสการรักษาพยาบาล และมีสุขภาพจิตที่ดี 4. ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของชุมชนปทุมมอโคกเป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ซึ่งสามารถผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคได้เพียงพอ

กับความต้องการของสมาชิกชุมชนโดยมีกระบวนการผลิตที่เหมาะสม ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีการพึ่งพาชุมชนภายนอกน้อยมาก

(วีณา ชุ่มบัณฑิต, 2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ศึกษาเพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาทำให้เกิดแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ โดยมีทิศทางคือ การพัฒนาสู่การเป็นเมืองประมง ศูนย์กลางแห่งการผลิตอาหารทะเลเพื่อความเป็นหนึ่งในฐานะครัวโลก พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและศึกษาระบบประมงและสัตว์น้ำ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัย และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมทางเลือกใหม่ที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร นอกเหนือจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

(ศิริรัตน์ โตสัมพันธมงคล, 2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก พบว่า 1. จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมาก โดยมีความโดดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ง่าย มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีจำนวนโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบุคลากรเพียงพอในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว พอเพียง ในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายสื่อความหมายชัดเจน และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้มีการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมรักษา และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นมากที่สุด ในด้านดารท่องเที่ยวประชาชนมีโอกาสประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสมาคม หรือชมรมการท่องเที่ยว และการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตากควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีพันธกิจในการกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการสร้างงาน และการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของบุคลากรในการให้บริการ แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก ควรประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประเด็นคือ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วม

ของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริการการท่องเที่ยวและด้านตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้ โดยมีกิจกรรมที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้

(สุนทร ปัญญะพงษ์ และคณะ, 2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำด้านการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากลุ่มน้ำลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กลุ่มน้ำลำปะทาวตั้งอยู่ในบริเวณเทือกเขาภูแล่นศาลักษณ์โดยทั่วไปของพื้นที่เป็นเขาสูงสลับเนินเขามีสันลอนลูกคลื่นเป็นเทือกเขาที่มีภูเขาน้อยใหญ่รายล้อมซึ่งมีพื้นที่ราบตรงกลางเป็นรูปแอ่งกระทะคล้ายภูเขาไฟ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอ คือ อำเภอแก้งคร้อและอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ มีชุมชนตั้งถิ่นฐานจำนวน 44 หมู่บ้าน พื้นที่แห่งนี้มีความสำคัญต่อจังหวัดชัยภูมิเพราะเป็นพื้นที่ต้นน้ำไปสู่แหล่งน้ำอื่น ๆ จึงมีลักษณะเด่นในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ลำปะทาวเป็นพื้นที่ต้นน้ำอันเป็นที่ตั้งของเขื่อนลำปะทาว ส่วนพื้นที่ตรงกลางเป็นสายน้ำที่มีน้ำตกขนาดใหญ่อันเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติตาดโตน ส่วนพื้นที่ปลายน้ำเป็นที่ตั้งของหนองตาดำลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการทำนาและการเกษตร สำหรับทรัพยากรน้ำของเขื่อนลำปะทาวพบว่า มีสภาพน้ำและการเปลี่ยนแปลงแบ่งเป็น 3 ยุคคือ ยุคก่อนการสร้าง ยุคการก่อสร้างเขื่อน และยุคหลังสร้างเขื่อน โดยแต่ละยุคสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชน กล่าวคือชาวบ้านใช้ประโยชน์จากน้ำเพื่อการเกษตร การประมง การทำน้ำประปา การอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเขื่อนลำปะทาวมีรูปแบบการบริหารเป็น 3 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยส่วนกลางอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพลังงานแห่งชาติที่เน้นนโยบายการนำน้ำไปผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน ในระดับภูมิภาคมีสำนักงานประมงอำเภอและจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ประสานคอยควบคุมและดูแลด้านปริมาณและคุณภาพของน้ำ ส่วนในระดับท้องถิ่นมีองค์กรชุมชนซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้ในแต่ละหมู่บ้านที่กลุ่มน้ำลำปะทาวไหลผ่าน และกลุ่มธรรมชาติกรเข้ามามีส่วนช่วยในการควบคุมดูแลทางอ้อมเช่นกัน ด้านการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการท่องเที่ยวในเขตกลุ่มน้ำลำปะทาว ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนา เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตกลุ่มน้ำปะทาวให้เป็นไปตามที่ได้วางแผนและวัตถุประสงค์ดังกล่าว ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้ยั่งยืน ส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพื่อยกระดับเขื่อนลำปะทาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ โดยอาศัยยุทธศาสตร์สำคัญในการท่องเที่ยวได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ 2) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน 5) ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว 6) ด้านพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านการบริการ/การป้องกันรักษาความปลอดภัย 7) ด้านการพัฒนาศักยภาพการประสานงานของหน่วยงานในพื้นที่

(นันทภัทร บวรจรกุล, 2551) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดจันทบุรีที่จำเป็นและเหมาะสมควรประกอบด้วย 1. การกำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดจันทบุรี จันทบุรีมุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นแหล่งการค้า อัญมณีระดับโลกพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร วัฒนธรรมและธรรมชาติ และเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์คือ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการวางแผนพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก รวมทั้งการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ โดยการศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ซึ่งผู้วิจัยมีกระบวนการและวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอ เมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานสาธารณสุข
2. ภาคเอกชน คือ ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ด้านที่พัก แรม บริษัทนำเที่ยว บริการขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ สมาคมธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
3. ภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ
4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวแดง อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยงานที่มีส่วนในการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ ทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ หัวหน้างานวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดชัยภูมิ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานสาธารณสุข บุคลากรในหน่วยงานรวมทั้งสิ้น 100 คน

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ประกอบการกิจการด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิ จำแนกเป็น ผู้ประกอบการด้านที่พัก บริษัทนำเที่ยว บริการด้านขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ สมาคมธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน

3. ประชาชน จำนวน 1,120,608 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 100 คน โดยเทียบจากตารางของ Taro Yamane (ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ, 2545, ตาราง 3) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซ็นต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 10 เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 E = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดให้มีระดับนัยสำคัญ 0.05

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 609,307คน(สำนักงานจังหวัด, 2551, หน้า16, 32) ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในอำเภอที่มีการท่องเที่ยวมาก ได้แก่ เขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวแดง อำเภอคอนสาร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยเทียบจากตารางของ Taro Yamane (ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ, 2545, ตาราง 3) ที่ค่าความเชื่อมั่น 90 เปอร์เซ็นต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 10 เปอร์เซ็นต์

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัยครั้งนี้		
กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1.หน่วยงานภาครัฐ	-	100
2.หน่วยงานภาคเอกชน	-	100
3.ประชาชน	1,119,597	100
4.นักท่องเที่ยวชาวไทย	609,307	100
รวมทั้งสิ้น	1,728,904	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource Audit) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มรดกวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะ/ชาติพันธุ์
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางมหกรรม ที่สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้า งานแสดงอื่นๆ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางบริการ การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ ร้านอาหาร บริการอื่นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยอิงแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่างรวม 2 ชุดดังนี้ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Supply side) ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องการสินค้า และการบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ (Demand side) คือ นักท่องเที่ยว

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้สำรวจความคิดเห็นของประชากรภาครัฐภาคเอกชนและประชาชน โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ใช้หลักเกณฑ์คะแนนเป็นค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม กิจกรรม และการบริการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 บทบาทของภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

โดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean)	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้สำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ใช้หลักเกณฑ์คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทาง และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ใช้หลักเกณฑ์คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจ ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ คำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม กิจกรรม และการบริการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

โดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean)	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย

1.00 – 1.80

น้อยที่สุด

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

วิธีการในการตรวจสอบเครื่องมือ

ขั้นแรก ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่าน มาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามนั้น

ขั้นที่สอง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ราย แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	ค่าจำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

เมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นดังกล่าวแล้ว ถ้าค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า .83 ก็ต้องนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนกว่าจะได้ค่าสูงกว่าเดิม จึงจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อไปเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้มีการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิที่ได้รวบรวมมา และการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งแบบออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นระยะการติดต่อประสานงานเพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวรไปยังหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดชัยภูมิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า

อำเภอจัตุรัส อำเภอหนองบัวระเหว และเทพสถิต สำนักงานศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน และเก็บข้อมูล จำนวน 100 ชุด จากภาครัฐ

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวรไปยังหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ด้านที่พักแรม บริษัทนำเที่ยว บริการขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ สมาคมธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และเก็บข้อมูล จำนวน 100 ชุด จากภาคเอกชน

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับประชาชน ทั้งอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอหนองบัวระเหว และเทพสถิต จำนวน 100 ชุด

ระยะที่ 4 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับนักท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวแดง อำเภอคอนสาร ได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง หมู่บ้านผ้าไหมบ้านเขว้า น้ำผุดทับลาว มอหินขาว พระธาตุหนองสามหมื่น อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา จำนวน 100 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ และแบบสอบถามอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences) For Windows Version 10

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานได้แก่ การหาค่าร้อยละ(Percentage)เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ

$$\text{ค่าร้อยละ} \quad P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร

การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ

$$\text{ค่าเฉลี่ย} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ

$$\text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \quad S = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในชุดนั้น
	N	แทน	จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	ค่าจำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักท่องเที่ยว ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในด้านต่างๆ ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์หายุทธศาสตร์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประมวลผลและรายงานผลวิจัย

การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกมิติ การสำรวจพื้นที่ การตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลได้จัดทำออกมาในรูปแบบการนำเสนอด้วย ตาราง กราฟ พร้อมการบรรยาย ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ นำเสนอทรัพยากรท่องเที่ยว ภูมิอากาศ กิจกรรมท่องเที่ยว โดยการบรรยายพร้อมภาพประกอบ
2. ผลการวิเคราะห์ประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว สรุปรายงานผลในรูปแบบของตาราง กราฟ ประกอบการบรรยาย
3. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับจังหวัดชัยภูมิ
4. ผลสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยกำหนดหัวข้อและรายละเอียดให้สอดคล้องกับแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

1. รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นในภาพรวมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

2.6 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-ทุ่งดอกกระเจียว

ที่ตั้ง เทือกเขาพังเหย ต.บ้านไร่ อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ

การเข้าถึง อุทยานแห่งชาติป่าหินงามอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 270 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-พยุหะ-ลำน้ำราชมัย-เทพสถิต ระยะทาง 240 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายที่วะตะแบก อำเภอเทพสถิตเข้าไปอีก 30 กิโลเมตร หรือใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-สีคิ้ว-ด่านขุนทด (ทางหลวงหมายเลข 2217) ผ่านวัดบ้านไร่ เลี้ยวซ้ายไปอำเภอเทพสถิต

หากเดินทางจากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้เส้นทางสายจตุรัส-บำเหน็จณรงค์-เทพสถิต ระยะทางห่างจากชัยภูมิประมาณ 100 กิโลเมตร ถึงบ้านวะตะแบกแยกขวาไปอีก 30 กิโลเมตร นอกจากนี้จากทางหลวงหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) บริเวณอำเภอหนองบัวระเหวก็มีทางแยกไปซ้ายใหญ่และต่อไปยังอุทยานฯ ได้เช่นกัน

ผู้ที่เดินทางโดยรถประจำทาง สามารถใช้บริการรถสองแถวซึ่งจอดรับส่งนักท่องเที่ยวอยู่ที่ปากทางบริเวณวะตะแบกเข้าไปยังตลาดใกล้ที่ทำการอุทยาน ในช่วงเทศกาลดอกกระเจียวบาน มีบริการรถสองแถววิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในบริเวณอุทยานฯ ด้วย

ความเป็นมา เดิมบริเวณลานหินงามเป็นที่รู้จักเฉพาะราษฎรในท้องถิ่น ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2528 นายอำเภอเทพสถิต และป่าไม้อำเภอเทพสถิต ได้ออกตรวจพื้นที่และพบกับลานหินธรรมชาติที่มีรูปร่างสวยงามมีคุณค่าควรอนุรักษ์ไว้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนของบุคคลทั่วไป จึงเสนอเรื่องไปยังกรมป่าไม้ผ่านทางจังหวัดชัยภูมิ ในขั้นต้นกรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นวนอุทยานป่าหินงาม เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2529 ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,250 ไร่

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2536 กรมป่าไม้ได้ทำการสำรวจพื้นที่ใกล้เคียงอย่างละเอียด และพบว่ายังมีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เมื่อรวบรวมพื้นที่แล้วประมาณ 112 ตารางกิโลเมตร หรือ 70,000 ไร่ โดยพื้นที่ดังกล่าวได้กันหมู่บ้านออกจากพื้นที่เรียบร้อยแล้วโดยการปฏิรูปที่ดิน อีกทั้งพื้นที่เตรียมจัดตั้งนี้มีความโดดเด่นทางธรณีวิทยา มีลานหินที่มีรูปลักษณะสวยงาม มีพันธุ์ไม้ล้มลุกประจำถิ่น ที่มีดอกสีชมพูอมม่วงชูดอกสะพรั่งในช่วงต้นฤดูฝน มีน้ำตกไหลตลอดปี สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ในรูปแบบของอุทยานแห่งชาติ

ต่อมาปี 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่านายางกลัก ในท้องที่ตำบลโป่งนก ตำบลนายางกลัก ตำบลบ้านไร่ ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิต และตำบลซับใหญ่ อำเภอซับใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 26 ก ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2550 จัดเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 105 ของประเทศ

ความสำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญกับจังหวัดชัยภูมิเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นำรายได้สู่จังหวัดชัยภูมิเป็นอันดับหนึ่ง

ลักษณะเด่น อุทยานแห่งชาติป่าหินงามมีลักษณะเป็นหินก้อนใหญ่ๆรูปร่างแปลกๆ กระจายเป็นบริเวณกว้างกว่า 200 ไร่ มีต้นไม้เล็กใหญ่เกิดขึ้นทั่วบริเวณ

ทุ่งดอกกระเจียว หรือ ทุ่งบัวสวรรค์จะมีดอกกระเจียวสีชมพูอมม่วงขึ้นแซมอยู่ทั่วไปจะ ออกดอกในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายน-สิงหาคม บนท้องทุ่งหญ้าเพ็กสีเขียว

ภาพ 11 แสดงอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

สภาพปัจจุบัน ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวเทศกาลทุ่งดอกกระเจียวบานนั้น แหล่งท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป

ปัญหา ในช่วงของฤดูการท่องเที่ยวเทศกาลดอกกระเจียวบานมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้สาธารณูปโภคและการรักษาความปลอดภัยมีไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก

ข้อจำกัดในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และขาดบุคลากรในการดูแลพื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติ อยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ

แนวโน้มในอนาคต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้หากมีการบริหารจัดการที่ดีและมีงบประมาณสนับสนุน

ภาพ 12 แสดงทุ่งดอกกระเจียว

แหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา

ที่ตั้ง ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

การเข้าถึง จากตัวเมืองชัยภูมิเดินทางไปตามทางหลวง 2051 ประมาณ 6 กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางหลวง 2159 ทางไปหนองบัวแดงอีก 20 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานฯซึ่งตั้งอยู่ริมถนนด้านซ้ายมือ มีรถสองแถวสายชัยภูมิ-หนองบัวแดง วิ่งผ่านหน้าที่ทำการอุทยานฯ

ภาพ 13 แสดงอุทยานแห่งชาติภูแลนคา

ความเป็นมา เป็นอุทยานแห่งชาติที่กรมป่าไม้ ได้มีคำสั่งให้ทำการสำรวจ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2539 โดยได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติด้านทิศเหนือและป่าสงวนแห่งชาติป่าภูแลนคาด้านทิศใต้ในท้องที่ ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิตำบลภูแลนคา อำเภอบ้านเขว้าตำบลกุดชุมแสง ตำบลคูเมือง อำเภอหนองบัวแดง ตำบลบ้านหัน ตำบลสระโพนทอง ตำบลโนนกกอก ตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นอุทยานแห่งชาติภูแลนคา รวมพื้นที่ครอบคลุมถึง 4 อำเภอ 8 ตำบล ซึ่งในการจัดตั้งอุทยานแห่งนี้ได้ยึดแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 เป็นหลักสำคัญ โดย

เอาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติภูแล่นคาด้านทิศเหนือ และป่าสงวนแห่งชาติภูแล่นคา ด้านทิศใต้รวมเข้าด้วยกันเป็นพื้นที่ประมาณ 110,625 ไร่ หรือ 177 ตารางกิโลเมตร

ต่อมาปี 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าภูแล่นคาด้านทิศเหนือ และ ป่าภูแล่นคาด้านทิศใต้ ในท้องที่ จังหวัดชัยภูมิ เนื้อที่ประมาณ 200.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 125,312.50 ไร่ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 37 ก ลง วันที่ 27 กรกฎาคม 2550 จัดเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 108 ของประเทศ

ความสำคัญ เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เป็น พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่ก่อกำเนิดลำห้วยน้อยใหญ่มากกว่า 80 สาย เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์สายพันธุ์ พืชและสัตว์ป่านานาชนิด

ลักษณะเด่น อุทยานแห่งชาติภูแล่นคาเป็นอุทยานที่มีความหลากหลายทางด้านสัตว์ ป่าและพันธุ์พืชโดยจะมีลักษณะเด่นทางธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวเช่น

ป่าหินงามจันทร์แดง จะเป็นลานหินกว้างที่มีก้อนหินรูปร่างลักษณะแปลกวิจิตรพิสดาร จำนวนมากโดยมีต้นจันทร์แดงเจริญเติบโตบนโขดก้อนหินใหญ่

ป่าหินงามปราสาท เป็นลานหินกว้างสลัดกับป่าเต็งรัง โดยมีก้อนหินที่มีรูปร่างแปลก พิสดารตามสภาพผันแปรของธรรมชาติแต่จะมีก้อนหินขนาดใหญ่มีรูปร่างคล้ายปราสาท

ภูคี อยู่ในท้องที่ อ.เกษตรสมบูรณ์เป็นภูเขาที่สูงที่สุดของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูแล่นคามีสภาพอากาศหนาวเย็นมีพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าจำนวนมาก เป็นต้นน้ำลำประทาว

ผาเกิ้ง เป็นหน้าผาที่มีลักษณะเป็นหินก้อนใหญ่ที่ยื่นออกไปจากผืนดินอยู่ติดแนวเขตวัด ชัยภูมิพิทักษ์

มอหินขาวเป็นกลุ่มหินทรายสีขาวยาวขนาดใหญ่กลางทุ่งหญ้าบนเนินเขา มองเห็นได้เด่นชัด ในระยะไกลบริเวณรอบๆนั้นยังมีกลุ่มหินอีกหลายแห่งซึ่งสามารถเดินศึกษาธรรมชาติได้ ทั้งยังเป็น พื้นที่ศึกษาสังคมของพันธุ์พืชต่างๆ สัตว์ป่าขนาดเล็ก แมลงและเป็นแหล่งป่าต้นน้ำลำธาร

ภาพ 14 แสดงมอหินขาว

สภาพปัจจุบัน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางธรรมชาติอยู่มากแม้ว่าพื้นที่ป่าบางส่วนของอุทยานแห่งชาติภูแล่นภูบกูกอกทำลายจากชาวบ้านเพื่อใช้เป็นที่ทำกิน

ปัญหา ขาดงบประมาณและบุคลากรในการดูแลรักษาพื้นที่ป่าของอุทยานทำให้บริเวณอุทยานบางส่วนถูกชาวบ้านลักลอบทำลายบ้าง

ข้อจำกัดในการพัฒนา อยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ

แนวโน้มในอนาคต หากมีการศึกษาความหลากหลายของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์อย่างจริงจังสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงได้

แหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติตาดโตน

ที่ตั้ง ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

การเข้าถึง จากตัวเมืองทางหลวงหมายเลข 2159 และแยกขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 2051 ระยะทางจากตัวเมืองถึงที่ทำการอุทยานฯ ระยะทางประมาณ 21 กิโลเมตร หรืออาจใช้เส้นทางหมายเลข 201 ทางไปอำเภอภูเขียว จะมีเส้นทางแยกซ้ายอีก 21 กิโลเมตรไปน้ำตกตาดโตนได้เช่นกัน สำหรับผู้ที่เดินทางโดยรถโดยสาร สามารถใช้บริการรถสองแถวสายชัยภูมิ-ท่าหินโงมลงที่ด่านเก็บค่าธรรมเนียมแล้วเดินเท้าอีก 1 กิโลเมตร

ความเป็นมา ในปี พ.ศ. 2513 ป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ ได้พิจารณาเห็นว่าน้ำตกตาดโตน ซึ่งอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติภูแล่นคา ท้องที่ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยลานหินกว้างและมีน้ำไหลตลอดปีเหมาะสมที่จะจัดเป็นวนอุทยานขึ้น จึงได้เสนอให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ซึ่งกรมป่าไม้มีมติเห็นชอบตามที่จังหวัดเสนอให้จัดตั้ง “วนอุทยานน้ำตกตาดโตน” ขึ้น เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2518 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ

ต่อมากองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การจัดวนอุทยานแห่งนี้เป็นไปตามหลักวิชาการ และเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติอันสวยงามแห่งนี้ไว้ ควรสำรวจและปรับปรุงยกฐานะวนอุทยานน้ำตกตาดโตน ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ จึงมีคำสั่งกรมป่าไม้ที่ 655/2518 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2518 ให้นายไกรลาส เทพสัมฤทธิ์พร นักวิชาการป่าไม้ 4 หัวหน้าวนอุทยานน้ำตกตาดโตน ดำเนินการสำรวจหาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า วนอุทยานน้ำตกตาดโตนมีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ มีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่ง เหมาะสมจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ตามหนังสือวนอุทยานน้ำตกตาดโตน ที่ กษ 0808(ตน)/28 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2519

กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 2/2519 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2519 เห็นชอบให้ยกฐานะวนอุทยานน้ำตกตาดโตนเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าภูแลนคา ในท้องที่ตำบลท่าหินโงม ตำบลห้วยต้อน ตำบลนาฝาย และตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 97 ตอนที่ 208 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2523 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 23 ของประเทศ

ความสำคัญ น้ำตกตาดโตน เป็นน้ำตกที่สวยงามใกล้ที่ทำการอุทยานฯ มีน้ำไหลตลอดปี โดยเฉพาะในฤดูฝนจะสวยงามเป็นพิเศษ เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญ คือ ลำปะทาว และจะไหลรวมกับแม่น้ำชี มีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกตาดโตน น้ำตกตาดฟ้า และน้ำตกผาเสียด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนและจังหวัดชัยภูมิโดยเฉพาะในช่วงของเทศกาลสงกรานต์

ลักษณะเด่น อุทยานแห่งชาติตาดโตน อยู่ในท้องที่อำเภอเมืองชัยภูมิ ทางทิศเหนือของจังหวัดชัยภูมิ ลักษณะทางธรณีวิทยาประกอบด้วย หินปูนและหินดินดาน โดยเฉพาะบริเวณน้ำตกตาดโตนประกอบด้วยลานหินที่กว้างใหญ่และสวยงาม พื้นที่ทั่วไปปกคลุมด้วยป่าดิบแล้งและป่าเต็งรังเป็นส่วนใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 135,737.50 ไร่ หรือ 217.18 ตารางกิโลเมตร

สภาพปัจจุบัน มีการบริหารจัดการที่ดีจึงทำให้ได้รับรางวัลกินรีทองในปีและมีน้ำไหลตลอดปี

ปัญหา ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสงกรานต์ในเรื่องของความปลอดภัยและสาธารณูปโภคยังมีน้อยมาก

ข้อจำกัดในการพัฒนา อยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ

แนวโน้มในอนาคต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เส้นทางหลักในจังหวัดชัยภูมิ

ภาพ 15 แสดงอุทยานแห่งชาติตาดโตน

แหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติไทรทอง

ที่ตั้ง บ้านวังน้ำเขียว ต.วังตะเฒ่า อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ

การเข้าถึง จากตัวเมืองชัยภูมิใช้ทางหลวงหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) ประมาณ 65 กิโลเมตร มีป้ายบอกทางแยกขวาไปที่ทำการอุทยานฯ อีก 7 กิโลเมตร

ความเป็นมา เนื่องจากบริเวณที่ดินป่าเทือกเขาพังเหย และป่านายางกลัก ในท้องที่ตำบลท่าใหญ่ ตำบลถ้ำวัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ตำบลบ้านเจียง ตำบลเจาทอง ตำบลวังทอง กิ่งอำเภอกำแพงแสน อำเภอหนองบัวแดง ตำบลห้วยแย้ ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า เช่น พันธุ์ไม้ ของป่า สัตว์ป่า นานาชนิด ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขาที่สวยงามยิ่ง เช่น น้ำตกไทรทอง พุ่งบัวสวรรค์ ฯลฯ สมควรกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือ ที่ นร 0602/723 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2535 ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าดังกล่าวข้างต้น และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร 0203/9140 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2535 ว่า บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาร่างดังกล่าวเสร็จแล้ว ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพิกถอนป่าสงวนในส่วนที่ทับซ้อนกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการใช้บังคับกฎหมายสองฉบับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือที่ กษ 0713.2/43143 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2535 เห็นชอบ ในข้อสังเกตดังกล่าวในการเพิกถอนป่าสงวนที่ทับซ้อน

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร 0203/855 ลงวันที่ 21 มกราคม 2536 แจ้งว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเทือกเขาพังเหย และป่านายางกลัก ในท้องที่ตำบลท่าใหญ่ ตำบลถ้ำวัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ตำบลบ้านเจียง ตำบลเจาทอง ตำบลวังทอง กิ่งอำเภอกำแพงแสน อำเภอหนองบัวแดง ตำบลห้วยแย้ ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 126 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2535 โดยใช้ชื่อว่า “อุทยานแห่งชาติไทรทอง” นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 77 ของประเทศไทย

ความสำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณโดยรอบอุทยานแห่งชาติไทรทอง มีความหลากหลายทางพันธุ์พืชและสัตว์ป่า

ลักษณะเด่น อุทยานแห่งชาติไทรทองอยู่ในเขตเทือกเขาพระยาฝ่อ และเทือกเขาพังเหย มีลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสูงต่ำหลายลูกเรียงรายสลับซับซ้อน มีระดับความสูงตั้งแต่ 300 เมตรจากระดับน้ำทะเล ถึงสูงสุดที่ยอดเขาพังเหย 1,008 เมตร เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำของลำห้วยโป่งขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแย้ ลำห้วยยาง ลำน้ำเจา ลำน้ำเจียง ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำชี

สภาพปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวขาดการดูแลเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ของอุทยานทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง บริเวณน้ำตกมีน้ำน้อยทำให้ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด

ปัญหา การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้อยเกินไป ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเดินทางไปเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติไทรทองเท่าที่ควร

ข้อจำกัดในการพัฒนา อยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ

แนวโน้มในอนาคต สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงได้ เนื่องจากมีความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า

ภาพ 16 แสดงอุทยานแห่งชาติไทรทอง

แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกผาเอียง

ที่ตั้ง บ้านชีลอง ต.ห้วยต้อน อ.เมือง

การเข้าถึง อยู่ห่างจากทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง) บริเวณบ้านชีลองเหนือ ประมาณ 3 กิโลเมตร มีทางเดินเท้าถึงตัวน้ำตกประมาณ 800 เมตร

ลักษณะเด่น เป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยชีลอง มีลักษณะเป็นหน้าผาเอียงตัดลำห้วยและทำให้เกิดเป็นน้ำตกไหลเอียงไปด้านหนึ่ง บริเวณรอบน้ำตกแห่งนี้เป็นป่าดิบแล้งค่อนข้างสมบูรณ์โดยมีต้นไม้ขนาดใหญ่เหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ร่มรื่นเหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง

สภาพปัจจุบัน น้ำตกผาเอียงมีธรรมชาติที่สวยงามในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำมากและปริมาณน้ำจะลดน้อยลงแต่ในช่วงฤดูแล้ง

ปัญหา ไม่มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว จึงทำให้ฤดูกาลท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากและธรรมชาติถูกทำลาย

ข้อจำกัดในการพัฒนา งบประมาณที่สนับสนุนในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องของความปลอดภัยและสาธารณสุขปโภค

แนวโน้มในอนาคต สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงและเป็นเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติเส้นทางหลักได้

ภาพ 17 แสดงน้ำตกผาเอียง

แหล่งท่องเที่ยว ถ้ำแก้ว

ที่ตั้ง อำเภอภักดีชุมพล

การเข้าถึง จากอำเภอภักดีชุมพลไปทางทิศเหนือ 9 กิโลเมตร ตามทางหลวง 2359 ถึงบ้านซับเจริญมีทางแยกซ้ายไปอีก 5 กิโลเมตร

ลักษณะเด่น ลักษณะของถ้ำคล้ายห้องโถงลึกลงไปใต้อุโมงค์ บรรยากาศเย็นและชื้นตลอดเวลา จากปากถ้ำมีทางเดินลงลึกไปถึงด้านล่าง ซึ่งมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ และมีหินย้อย อยู่ตามผนังถ้ำ เมื่อต้องแสงเกิดเป็นประกายแวววาวสวยงาม

สภาพปัจจุบัน ถ้ำแก้วมีสภาพทรุดโทรมมาก เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว

ปัญหา ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและงบประมาณในการบริหารจัดการ

ข้อจำกัดในการพัฒนา อยู่ในความดูแลของวัดถ้ำ ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิอีกแห่งหนึ่งได้

ภาพ 18 แสดงถ้ำแก้ว

แหล่งท่องเที่ยว ถ้ำพระ

ที่ตั้ง อ.ภักดีชุมพล

การเข้าถึง ห่างจากที่ว่าการกิ่งอำเภอภักดีชุมพลประมาณ 20 กิโลเมตร

ความเป็นมา เชื่อกันว่าเป็นที่มรณภาพของพระสงฆ์สมัยโบราณและเป็นที่อยู่ของมนุษย์โบราณหลายร้อยปีและยังเชื่อกันว่าเป็นบริเวณที่มีสายแร่ทองคำไหลผ่าน

ลักษณะเด่น เป็นถ้ำขนาดใหญ่อยู่บนเทือกเขาหัวแดง มีศาลาสร้างไว้ในภายในมีหินงอกหินย้อย ลักษณะเป็นผลึกแก้วเวลาถูกแสงไฟจะสะท้อนแสงแวววาวสวยงามมากบนเพดานถ้ำ ปัจจุบันยังคงมีร่องรอยให้ศึกษา

สภาพปัจจุบัน ถ้ำพระยังมีความเป็นธรรมชาติอยู่มากเนื่องจากมีพระที่จำพรรษาอยู่หนึ่งรูปต้องการให้ถ้ำคงสภาพความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

ปัญหา ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ไม่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นชาวชัยภูมิหรือคนทั่วไป

ข้อจำกัดในการพัฒนา ชุมชนมีความต้องการให้ถ้ำมีความเป็นธรรมชาติอยู่จึงไม่สามารถพัฒนาได้

แนวโน้มในอนาคต หากภาครัฐและประชาชนให้ความสนใจร่วมกันในการพัฒนาถ้าพระให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะเกิดประโยชน์ด้านใดบ้างเชื่อว่าถ้าพระจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้

แหล่งท่องเที่ยว ถ้ำวัวแดง

ที่ตั้ง บ้านนาเจริญ หมู่ 11 ต.บ้านเจียง อ.ภักดีชุมพล

ลักษณะเด่น ถ้ำวัวแดงเป็นถ้ำขนาดใหญ่บนเทือกเขาวัวแดง มีชอกหลืบถ้ำที่มี ความสวยงาม มีศาลาการเปรียญอยู่ที่บริเวณทางขึ้นไปยังวัดถ้ำวัวแดง ด้วยบันไดทางขึ้น 1,401 ขั้น เลาะลัดตามไหล่เขา ซึ่งอุดมไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติ

สภาพปัจจุบัน ถ้ำวัวแดงขาดการดูแลทำให้มีสภาพที่ทรุดโทรม ไม่มีสิ่งดึงดูดใจให้เดินทางไปเที่ยว

ปัญหา ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดเจ้าหน้าที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และขาดการประชาสัมพันธ์

ข้อจำกัดในการพัฒนา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

แนวโน้มในอนาคต หากมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาถ้ำวัวแดงจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและให้ความรู้กับผู้มาเยี่ยมชมได้

ภาพ 19 แสดงถ้ำวัวแดง

แหล่งท่องเที่ยว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว - ทุ่งกระมัง

ที่ตั้ง อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ

การเข้าถึง ไปเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวใช้เส้นทางเดียวกับเขื่อนจุฬาภรณ์ ก่อนถึงเขื่อน 3 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายจากด่านตรวจ (ปางม่วง) ไปยังที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 24 กิโลเมตร การ

เข้ามาทัศนศึกษาในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีสองกรณีคือ หากเข้าชมแบบไป-กลับวันเดียวสามารถขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่บริเวณด่านตรวจปางม่วง กรณีพักค้างแรมต้องได้รับอนุญาตจากส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ กรุงเทพฯโดยตรง ทางเขตฯค่อนข้างเคร่งครัดในกฎระเบียบเพราะสภาพพื้นที่ที่อุดมไปด้วยป่าไม้และสัตว์ป่า การเดินทางเข้ามาในพื้นที่ก็เสมือนการเข้ามาบริเวณธรรมชาติ ดังนั้น จึงเหมาะสำหรับผู้สนใจศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าจริงๆ และทางเขตฯ ไม่เปิดให้เข้าทัศนศึกษาในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน

ความเป็นมา สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลทุ่งลุยลาย ตำบลห้วยยาง อำเภอคอนสาร ตำบลโนนทอง ตำบลบ้านบัว ตำบลหนองขา ตำบลลูกเดือย ตำบลบ้านยาง ตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และตำบลหนองบัวแดง ตำบลนางแดด ตำบลหนองแวง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ มีเนื้อที่ 975,000 ไร่ หรือ 1,500 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่เชื่อมต่อเป็นผืนป่าผืนเดียวกับป่าอนุรักษ์แห่งอื่น รวมเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 2,800,000 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศา 5 ลิปดา ถึง 16 องศา 35 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศา 20 ลิปดา ถึง 101 องศา 55 ลิปดา ตะวันออก อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดแนวเขตด้านใต้ของพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ทิศใต้ จดเนินเขาด่านนอก อันมีเขากระแต เขาลาดกวาง เขาล้อมกวาง เขาช่องลม เขาแหลมคา เขาลาดหิน และเขายอดชี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะแบะ-ห้วยใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ทิศตะวันออก จดภูเขาดิน บริเวณห้วยน้ำพรม กุดีด้านนอก และป่าสงวนแห่งชาติโคกใหญ่ ทิศตะวันตก จดแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะแบะ-ห้วยใหญ่ และอุทยานแห่งชาติตาดหมอก จังหวัดเพชรบูรณ์

ความสำคัญ เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ที่ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า การเพาะเลี้ยง และการขยายพันธุ์สัตว์ป่า เช่น ไก่ฟ้าพญาลอ นกยูง เก้ง กวาง และเนื้อทราย เป็นต้น โดยปล่อยให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ

ลักษณะเด่น ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาหินทราย มีหน้าผาสูงอยู่ทั่วไป สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำพรม ลำสะพุง แม่น้ำชี และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามากมาย

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกะมัง มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ป่าในเขตอำเภอคอนสาร เกษตรสมบูรณ์ และหนองบัวแดง ทุ่งกะมัง เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ใจกลางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว แหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์กินพืช มีเนื้อที่ 830 ไร่

สภาพปัจจุบัน มีสภาพความเป็นธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด

ปัญหา สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา บริเวณจุดกางเต็นท์ยังมีไม่เพียงพอ ต้องการการพัฒนาและดูแลรักษาอย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดในการพัฒนา หน้าที่หลักของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว –ทุ่งกระมัง คือการดูแล ป้องกัน พื้นที่ป่า ยังขาดการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

แนวโน้มในอนาคต หากได้รับงบประมาณสนับสนุนและมีนโยบายพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์อย่างเต็มตัวก็จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศได้

ภาพ 20 แสดงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว –ทุ่งกระมัง

แหล่งท่องเที่ยว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง

ที่ตั้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง ตำบลทุ่งพระ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

การเข้าถึง จากกรุงเทพมหานคร ถึง จังหวัดสระบุรี ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร จากสระบุรี ถึง อำเภอสีคิ้ว ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ระยะทางประมาณ 115 กิโลเมตร จากอำเภอสีคิ้ว ถึง อำเภอชุมแพ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ผ่านอำเภอด่านขุนทด-บ้านหนองบัวโคก-อำเภอจัตุรัส-บ้านค้าย-อำเภอเมืองชัยภูมิ-บ้านช่องสามหมอ-อำเภอแก้งคร้อ-อำเภอภูเขียว ระยะทางประมาณ 220 กิโลเมตร จากอำเภอชุมแพ-อำเภอคอนสาร ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร จากสี่แยกคอนสาร ถึง ที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าตามทางดินอีกประมาณ 1.5 กิโลเมตร

ความเป็นมา พื้นที่ป่าภูซำผักหนาม จังหวัดชัยภูมิ ได้ถูกประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 538 (พ.ศ. 2516) ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2516 มีเนื้อที่ประมาณ 290,000 ไร่ ต่อมา ได้มีราษฎรบุกรุกครอบครองพื้นที่ จึงทำให้สภาพป่าบางส่วนได้เสื่อมโทรมลงมาก ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้ตระหนักถึงปัญหาและเล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ป่าภูซำผักหนาม จึงได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า ออกไปสำรวจพื้นที่ป่าภูซำผักหนาม ในปี พ.ศ. 2534 และเสนอให้เร่งดำเนินการจัดตั้งป่าภูซำผักหนามเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยเร็ว ในปี พ.ศ. 2543 ได้ออกพระราชกฤษฎีกาประกาศจัดตั้งป่าสงวนแห่งชาติภูซำผักหนาม เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง จังหวัดชัยภูมิ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 117 ตอนที่ 98 ก. ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2543 มีพื้นที่ประมาณ 118,403 ไร่

ความสำคัญ เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดชัยภูมินอกจากนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของห้วยด่านอี่ป้อง ห้วยตูปกบ ห้วยสนามทราย ห้วยสุนัข ห้วยป่าพง ห้วยป่าโป่ง ห้วยด่านคบ ห้วยโป่งนกเป็ดน้ำ ห้วยไห ห้วยวังปลาก้อน และห้วยน้ำผุด ซึ่งห้วยเหล่านี้เป็นแหล่งน้ำอุปโภคที่สำคัญของชุมชนรอบป่าและใกล้เคียงมาเป็นเวลานาน

ภาพ 21 แสดงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง

ลักษณะเด่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้งมีสภาพเป็นภูเขาสูง ปลายยอดแหลม และบางยอดมีที่ราบลักษณะเดียวกับภูกระดึง ความสูงตั้งแต่ระดับ 300 เมตรถึง 1,061 เมตรจากระดับน้ำทะเล

สภาพปัจจุบัน มีสภาพความเป็นธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด

ปัญหา สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา บริเวณจุดกางเต็นท์ยังมีไม่เพียงพอ ต้องการการพัฒนาและดูแลรักษาอย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดในการพัฒนา หน้าที่หลักของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาม้างคือการดูแล ป้องกัน พื้นที่ป่า ยังขาดการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

แนวโน้มในอนาคต หากได้รับงบประมาณสนับสนุนและมีนโยบายพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์อย่างเต็มตัวก็จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศได้

ภาพ 22 แสดงความงามของธรรมชาติที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาม้าง

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหามหมอก

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่บ้านหนองไข่นุ่น ตำบลลุ่มน้ำชี อำเภอบ้านเขว้า

ความเป็นมา สันนิษฐานว่ามีการตั้งชุมชนในเมืองแห่งนี้ อยู่สองระยะคือ ระยะแรกสมัยทวารวดี มีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 - 16 ระยะที่สองในสมัยขอมเรืองอำนาจ เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 - 18

ลักษณะเด่น แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหามหมอกเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ มีคูน้ำคันดินล้อมรอบสองชั้น มีฐานฐานเป็นรูปวงรี เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีห้วยซึ่งเป็นสาขาแม่น้ำชีโอบเมืองไว้ พบโบราณสถานที่ก่อด้วยอิฐ ใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่ เศษภาชนะดินเผาแบบทวารวดี และขอม เครื่องมือเหล็ก พายกาตินเผา และลูกกระสุนดินเผา

สภาพปัจจุบัน สภาพทรุดโทรมขาดการดูแลและให้ความสำคัญ

ปัญหา ขาดงบประมาณในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและขาดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยตรง ประชาชนขาดจิตสำนึกในการรักษาโบราณวัตถุ

ข้อจำกัดในการพัฒนา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาโบราณวัตถุต่างๆ ทำให้การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทำได้ยาก

แนวโน้มในอนาคต หากมีการร่วมมือและประสานงานกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงได้

แหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้อง- โใบเสมอบ้านโนนซ้อง

ที่ตั้ง ตำบลโนนซ้อง อำเภอเกษตรสมบูรณ์

ความสำคัญ เชื่อว่าแหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้องเคยเป็นสถานที่ในการประกอบพิธีกรรม หรือการทำสังกรรมทางพระพุทธศาสนาในอดีต

ลักษณะเด่น พบในเสมาศิลปะทวารวดี โดยปักตามตำแหน่งตั้งแปดทิศ รอบพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 7 เมตร ยาวประมาณ 22 เมตร มีการปักแบบใบเดี่ยวบ้าง สามใบบ้าง โใบเสมานี้ส่วนใหญ่เป็นแบบแผ่นหินเรียบ มีอยู่บ้างที่แกะสลักเป็นลายเส้น เช่น เป็นเส้นตรงกลางใบ เป็นภาพสัตว์หันหน้าเข้าหากัน สัตว์ดังกล่าวมีขายาวเหมือนหงส์ แต่ส่วนหัวเป็นลายผักกูด มีอายุอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 – 16

ภาพ 23 แสดงแหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้อง

สภาพปัจจุบัน ไบเสมาส่วนใหญ่ยังคงปักอยู่ในตำแหน่งเดิมแต่ขาดการดูแลรักษาที่เหมาะสมทำให้มีสภาพที่เสื่อมโทรม

ปัญหา ขาดการดูแลพัฒนา ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

ข้อจำกัดในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการจัดการพื้นที่โดยรอบให้สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว ขาดระบบบริหารจัดการที่ดี ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาวัตถุโบราณ

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบูรณะและจัดบริเวณพื้นที่โดยรอบให้มีความสวยงามเหมาะสมและมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวจึงจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้

ภาพ 24 แสดงไบเสมาบ้านโนนห้อง

แหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณคดีพันลำ- ไบเสมาบ้านพันลำ

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่บ้านพันลำ ตำบลสระโพนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์

ความเป็นมา ไบเสมาที่พบเป็นศิลปะทวารวดี อยู่ในสภาพฝังจมดินอยู่ พระสงฆ์และชาวบ้านจึงได้ร่วมกันขุดขึ้นมาทำความสะอาดและปักใหม่ในตำแหน่งเดิม

ลักษณะเด่น ไบเสมาส่วนใหญ่มีสองลักษณะคือ เป็นแบบแผ่นหิน และแท่งหิน ที่ปลายเรียวเล็กลง ลวดลายที่สลักมีลายสันนูนตรงกลางใบ ลายกลีบบัวซ้อนกัน และลายอื่น ๆ

ไบเสมาใบหนึ่ง สลักเป็นภาพบุรุษนั่งอยู่ในท่ามหาราชสีห์ ชันเข้าซ้ายขึ้น ที่ศีรษะมีวงโค้งคล้ายรัศมี เส้นผมสยายยาวออกมาด้านซ้าย ส่วนผ้าถุงปล่อยชายลงมา ท่อนบนไม่สวมอะไร ไบเสมาเหล่านี้มีอายุอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 – 16

ภาพ 25 แสดงแหล่งโบราณคดีบ้านพันลำ

สภาพปัจจุบัน ปัจจุบันมีการสร้างอาคารขึ้นคลุมเพื่อทำการสักการะบูชาเนื่องจาก
ราชกรและพระสงฆ์เชื่อว่าเป็นเทวรูปศักดิ์สิทธิ์

ปัญหา ขาดงบประมาณและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลและพัฒนาให้เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ

ข้อจำกัดในการพัฒนา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกในการดูแล
รักษาอนุรักษ์วัตถุโบราณ

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบริหารจัดการที่ดี มีงบประมาณสนับสนุนและมีการ
ประชาสัมพันธ์สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีชื่อของจังหวัดชัยภูมิได้

ภาพ 26 แสดงใบเสมาบ้านพันลำ

แหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์

ที่ตั้ง อยู่ที่บ้านคอนสวรรค์ ตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์

ภาพ 27 แสดงแหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์

ลักษณะเด่น แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ เป็นชุมชนโบราณ มีคูน้ำ คันดินล้อมรอบ พบใบเสมา และพระพุทธรูปตามเนินดิน รอบหมู่บ้านและวัดต่าง ๆ ในเขตหมู่บ้าน

พระพุทธรูปองค์หนึ่งที่พบ เป็นพระพุทธรูปประทับยืน ยังแกะสลักไม่เสร็จ ครองจีวรห่มคลุมเป็นลักษณะศิลปะทวารวดี ใบเสมาส่วนใหญ่เป็นแบบหินเรียบ ส่วนที่เป็นแบบแท่งหินมีการแกะสลักภาพบุคคล ที่แสดงเรื่องราวจากชาดกในพระพุทธศาสนา ได้แก่ มหาเวสสันดรชาดก สุวรรณสามชาดก ภูริทัตตชาดก เตมียชาดก มโหสถชาดก มาตุโปสกชาดก สันนิษฐานว่า มีอายุอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 14 – 16

สภาพปัจจุบัน มีการจัดเก็บใบเสมาต่างๆอยู่ในสภาพที่ดี มี และ

ปัญหา ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดการประชาสัมพันธ์

ข้อจำกัดในการพัฒนา ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเข้าไปดำเนินการบริหารจัดการ ประชาชนในหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงในการจัดเก็บวัตถุโบราณต่างๆ

แนวโน้มในอนาคต หากมีงบประมาณและการบริหารจัดการที่ดีสามารถพัฒนาเป็นแหล่งศึกษา ประวัติและโบราณคดีพร้อมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สนใจในทางโบราณคดี อีกทั้งบ้านคอนสวรรค์มีโบราณวัตถุจำนวนมากสามารถตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ ประจำหมู่บ้านได้

ภาพ 28 แสดงใบเสมาบ้านคอนสวรรค์

แหล่งท่องเที่ยว วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง)

ที่ตั้ง ตำบลชุมแสง อำเภอหนองบัวแดง

การเข้าถึง วัดชัยภูมิพิทักษ์(ผาเกิ้ง)อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 36 กิโลเมตรบนหลวงหมายเลข 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง) มีรถประจำทางสายชัยภูมิ-หนองบัวแดงผ่านตลอดวัน

ความสำคัญ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชัยภูมิพิทักษ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่สูง 14 เมตร ด้านหน้าองค์พระเป็นจุดชมวิวที่สวยงามมองเห็นทัศนียภาพของทุ่งนาได้กว้างไกล เป็นสถานศึกษาธรรมของพระสงฆ์-สามเณร

ภาพ 29 แสดงพระพุทธรูปชัยภูมิพิทักษ์ที่ประดิษฐานอยู่วัดชัยภูมิพิทักษ์ (วัดผาเกิ้ง)

สภาพปัจจุบัน วัดชัยภูมิพิทักษ์ขาดการดูแลทำให้สภาพภายในวัดไม่มีสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม

ปัญหา เนื่องจากมีผู้ไปปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมากทำให้ไม่มีการดูแลสถานที่ให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลาและขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา

แนวโน้มในอนาคต หากมีงบประมาณและมีแผนการจัดการที่ดีจะพัฒนาเป็นวัดที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงได้

แหล่งท่องเที่ยว วัดศิลาอาสน์(ภูพระ)

ที่ตั้ง บ้านนาไก่อ่เช่า ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง

ลักษณะเด่น ลักษณะทั่วไปเป็นเพิงผาหิน ที่ผนัง ภูพระจำหลักเป็นพระพุทธรูปหลายองค์รวมทั้งหมดมี 9 องค์ มีองค์หนึ่งซึ่งมีขนาดใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกกันว่า "พระเจ้าองค์ตื้อ" นั่งขัดสมาธิราบ พระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่ พระเพลลา พระหัตถ์ซ้ายวางพาดอยู่ที่พระชงฆ์ หน้าตัก กว้าง 5 ฟุต สูง 7 ฟุต เป็นพระพุทธรูปสมัยอยู่ทองหรือเขมรตอนปลาย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 - 19 ร่วมสมัยกับกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

ความเป็นมา บริเวณแห่งนี้เดิมเคยเป็นที่ปฏิบัติธรรมของพระเกจิอาจารย์ต่าง ๆ เช่น พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์ฝั้น และหลวงปู่แหวน แต่เดิมมีสภาพเป็นป่าที่บอบเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมอย่างยิ่ง ในทุก ๆ ปีจะมีผู้คนจากทั่วทุกสารทิศขึ้นไป กราบไหว้พระเจ้าองค์ตื้อในวันขึ้น 13 - 15 ค่ำ เดือน 5 เป็นจำนวนมาก

ภาพ 30 แสดงพระเจ้าองค์ตื้อ วัดศิลาอาสน์(ภูพระ)

สภาพปัจจุบัน มีสภาพทรุดโทรมเนื่องจากขาดการดูแลรักษาอย่างถูกต้อง

ปัญหา ขาดงบประมาณและไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบมาบูรณะ

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา

แนวโน้มในอนาคต หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาบูรณะให้ถูกต้องและสร้างความเข้าใจในการสักการะบูชาก็จะทำให้องค์พระยังมีความสมบูรณ์สวยงามและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิได้

ภาพ 31 แสดง วัดศิลาอาสน์ (ภูประ)

แหล่งท่องเที่ยว วัดสระหงส์

ที่ตั้ง ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง

การเข้าถึง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิไปทางทิศเหนือ ประมาณ 12 กม. ตามทางหลวงหมายเลข 2051 ทางด้านซ้ายมือ (ทางแยกเข้าอ่างเก็บน้ำช่อระกา)

ลักษณะเด่น ภายในบริเวณวัดเขาสระหงษ์ เป็นสระโบราณอยู่กลางเนินเขา เตี้ย ๆ กว้างประมาณ 5 วา ห่างจากสระนี้ประมาณ 3 เมตรมีหินก้อนหนึ่งลักษณะคล้ายหงส์ ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

สภาพปัจจุบัน ขาดการบูรณะที่ถูกต้อง ภายมีประชาชนบางกลุ่มร่วมกันสร้างพระใหญ่เพื่อเป็นที่สักการะและเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่สำหรับชาวชัยภูมิและบุคคลทั่วไป

ปัญหา หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่เข้ามาดูแล ในการก่อสร้างพระใหญ่อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับสภาพเดิมที่มีอยู่

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา

แนวโน้มในอนาคต หากมีการพัฒนาที่ถูกต้องการก่อสร้างพระใหญ่ที่ไม่กระทบกับสิ่งก่อสร้างเดิมจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิได้

แหล่งท่องเที่ยว วัดคอน สวรรค์(หลวงพ่อใหญ่)

ที่ตั้ง บ้านคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

การเข้าถึง ห่างจากที่ว่าการอำเภอคอนสวรรค์ไปทางทิศตะวันออก 5 กิโลเมตร(ทางแยกสถานีส่งน้ำบ้านหนองปลาบึก)และห่างจากตัวเมืองชัยภูมิประมาณ 42 กิโลเมตร

ความเป็นมา หลวงพ่อใหญ่เป็นพระพุทธรูปหินทราย สร้างในสมัยทวารวดี เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองนครกาหลงมาแต่โบราณ

ภาพ 32 แสดงวัดคอนสวรรค์สถานที่ประดิษฐานพระใหญ่

ลักษณะเด่น เป็นพระพุทธรูปปางประทับยืน สร้างด้วยศิลาแลง แกะสลักองค์ใหญ่ รูปทรงสวยงาม มีขนาดวัดโดยรอบประมาณ 2 เมตร สูง 3 เมตร 1 องค์

สภาพปัจจุบัน ได้มีการสร้างหลังคาครอบองค์พระใหญ่และจัดสถานที่สำหรับให้บุคคลทั่วไปกราบไหว้บูชา

ปัญหา ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์และมึงงบประมาณสนับสนุนจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาที่สำคัญของชัยภูมิและระดับประเทศไทย

ภาพ 33 แสดงหลวงพ่อใหญ่ วัดคอนสวรรค์

แหล่งท่องเที่ยว พระพุทธบาทเขายายหอม

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บนลานหินบนเขายายหอม เทือกเขาพังเหย ในบริเวณวัดพระพุทธบาทเขายายหอม ตำบลนายางกัก อำเภเทพสถิต

การเข้าถึง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภเทพสถิตไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 65 กิโลเมตร หรือหากจะเริ่มต้นจากที่ว่าการกิ่งอำเภซับใหญ่ไปทางทิศเหนือเพียง 8 กิโลเมตร

ความเป็นมา ชาวบ้านได้ค้นพบเมื่อปี พ.ศ. 2412

ความสำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และมีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

ลักษณะเด่น เป็นรอยพระพุทธบาทข้างซ้ายประทับลึกลงไปบนลานหินสีแดงขนาดกว้าง 75 เซนติเมตร ยาว 180 เซนติเมตร ลึก 45 เซนติเมตรปลายรอยพระพุทธบาทหันเยื้องไปทางทิศอาคเนย์

สภาพปัจจุบัน รอยพระพุทธบาทยังอยู่ในสภาพที่ดีเนื่องจากการสร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธบาทไว้

ปัญหา ด้านสาธารณูปโภคไม่เพียงพอสำหรับผู้มาสักการะพระพุทธบาทเขายายหอมขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์

ข้อจำกัดในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการจัดการเส้นทาง และการบริหารจัดการที่เป็นแบบแผน

แนวโน้มในอนาคต สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศได้

แหล่งท่องเที่ยว พระธาตุหนองสามหมื่น

ที่ตั้ง บ้านแก่ง อำเภอกุฉีชัย

การเข้าถึง จากตัวเมืองชัยภูมิเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 201 ผ่านอำเภอกุฉีชัย ไปจนถึงบ้านหนองสองห้องระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2055 อีก 9 กิโลเมตรถึงบ้านแก่งและแยกซ้ายไปวัดพระธาตุหนองสามหมื่นอีกประมาณ 5 กิโลเมตร

ความเป็นมา กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 53 ตอนที่ 24 เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2479 และได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานมีพื้นที่ 5 ไร่ 1 งาน 79 ตารางวาประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 130 วันที่ 14 กันยายน พุทธศักราช 2525 ดำเนินการขุดแต่งบูรณะแล้วเสร็จระหว่างปีพุทธศักราช 2511-2533เหตุที่เรียกชื่อว่าพระธาตุหนองสามหมื่นนั้นเพราะเรียกตามหนองสามหมื่นซึ่งเป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ขนาดใหญ่มีพื้นที่ 3,060 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัด

ความสำคัญ ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า

ลักษณะเด่น เป็นสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่ปรากฏเกิดจากการผสมผสานกันระหว่าง ศิลปล้านนา ล้านช้าง และอยุธยา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 ในสมัยพระไชยเชษฐาธิราชแห่งราชอาณาจักรลาวพระธาตุหนองสามหมื่นมีลักษณะเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ตั้งอยู่บนฐานเขียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีความสูงประมาณ 45 เมตร มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ด้าน ฐานเขียงเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงายรองรับองค์พระธาตุ ซึ่งมีซุ้มทั้งสี่ทิศ ประดิษฐานพระพุทธรูปปางรำพึง และปางลีลา ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า

ภาพ 34 แสดงพระธาตุหนองสามหมื่น

สภาพปัจจุบัน เป็นพระธาตุที่มีลักษณะสวยงาม และสมบูรณ์อยู่มากบริเวณโดยรอบมีความเงียบสงบเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปเจริญภาวนารักษาศีลเป็นอย่างมาก

ปัญหา ขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงและขาดงบประมาณในการบูรณะให้อยู่ในสภาพดี

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา อยู่ในความดูแลของวัดบ้านแก้ง

แนวโน้มในอนาคต หากมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรงก็สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงได้

แหล่งท่องเที่ยว พระธาตุพืพวย

ที่ตั้ง บ้านพืพวย ตำบลสระโพ้นทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์

การเข้าถึง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิไปตามถนนสายหนองบัวแดง-เกษตรสมบูรณ์ ประมาณ 9 กิโลเมตรเป็นถนนลาดยางจากนั้นแยกทางซ้ายมือเข้าบ้านพืพวยตามถนนลูกรังประมาณ 2 กิโลเมตร ก็ถึงที่ตั้งของพระธาตุพืพวย

ลักษณะเด่น พระธาตุพืพวยเป็นธาตุเจดีย์ที่ก่อด้วยอิฐสอปูน ส่วนผสมของฐานและเรือธาตุมีลักษณะคล้ายบัวคว่ำเหนือเรือธนูทำเป็นกลีบบัวหงายและส่วนยอดคล้ายกับยอดของพระธาตุพนม เจดีย์ธาตุองค์นี้ยังคงเหลือร่องรอยของการฉาบผิวนอกด้วยปูนให้เห็นอยู่บ้าง ส่วนวิหารนั้นก่อด้วยอิฐ ปัจจุบันพังทลายเหลือเพียงฐานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า อยู่ทางทิศใต้ของเจดีย์เป็นลักษณะของศิลปะแบบลาว ประมาณพุทธศตวรรษที่ 19-20

สภาพปัจจุบัน องค์พระธาตุปัจจุบันทรุดโทรม บริเวณรอบๆพระธาตุชาวบ้านชาวบ้านเข้ามาทำไร่เต็มบริเวณ ที่ตั้งพระธาตุองค์นี้อยู่

ปัญหา ขาดการดูแลที่ถูกต้อง และการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ที่เข้าไปใช้ประโยชน์บริเวณโดยรอบพระธาตุ

ข้อจำกัดในการพัฒนา ในการบูรณะขึ้นมาใหม่ต้องใช้งบประมาณในการบูรณะจำนวนมาก และขาดผู้ที่มีความรู้ทำให้การบูรณะอาจเป็นไปได้ยาก

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบูรณะจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิและเป็นแหล่งความด้านประวัติของชัยภูมิที่ดีได้

แหล่งท่องเที่ยว ปรากฏ์

ที่ตั้ง บ้านหนองบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

การเข้าถึง จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ประมาณ 1 กิโลเมตร มีทางแยกขวาเข้าปรากฏ์ตามทางหลวง 2158 เป็นระยะทางอีก 2 กิโลเมตร

ความเป็นมา ปรากฏ์เป็นปราสาทหินสมัยขอม เป็นอโรคยาศาลหรือสถานพยาบาลที่สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18

ความสำคัญ ชาวชัยภูมิให้การเคารพสักการะ มีการจัดงานประจำปีในช่วงกลางเดือน 5 ของทุกปี

ลักษณะเด่น ปรากฏ์ประธานอยู่ตรงกลาง 1 องค์ วิหารหรือบรรณาลัยด้านหน้า 1 หลัง ล้อมรอบด้วยกำแพงศิลาแลง นอกกำแพงตรงมุขทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีสระน้ำ 1 สระ ปรากฏ์ประธานมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 5 เมตร ย่อมุมไม้สิบสอง ด้านหน้ามีประตูเข้าออกทำเป็นมุขยื่นออกมา ผังปรากฏ์อีก 3 ด้านเป็นประตูหลอก เหนือประตูหลอกด้านทิศเหนือยังคงมีทับหลังติดอยู่ จำหลักภาพตรงกลางเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งปางสมาธิเหนือหน้ากาล ซึ่งจับท่อนพวงมาลัยไว้ด้วยมือทั้งสองข้าง ด้านหน้ามีทับหลังเช่นกันแต่ลบเลือนไปมาก ที่ช่องประตูหลอกด้านทิศเหนือมีพระพุทธรูปศิลาปางสมาธิ ศิลปะแบบทวารวดี สูง 1.75 เมตร

สภาพปัจจุบัน ปัจจุบันมีการบูรณะให้อยู่ในสภาพดี และมีการจัดงานเฉลิมฉลองทุกปี เปิดให้เข้าชมทุกวัน

ปัญหา ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและความเป็นมาของปรากฏ์

ข้อจำกัดในการพัฒนา เป็นปรากฏ์ขนาดเล็ก

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้ปรากฏ์เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

ภาพ 35 แสดงปราสาท์กู

แหล่งท่องเที่ยว กูแดง

ที่ตั้ง วัดกุดยาง บ้านกุดยาง ตำบลตลาดแร้ง อำเภอบ้านเขว้า

การเข้าถึง จากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้ทางหลวงหมายเลข 225 ผ่านอำเภอบ้านเขว้าจนถึงบ้านหุมโพธิ์ประมาณ 30 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปบ้านกุดยางอีก 8 กิโลเมตร

ความเป็นมา โบราณสถานแห่งนี้ประมาณอายุจากลวดลายทับหลังอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะเขมรแบบบาปวน

ภาพ 36 แสดงกูแดง

ลักษณะเด่น เป็นโบราณสถานรูปปราสาทก่อด้วยอิฐแดงและศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศ ตะวันออก มีมุขยื่นออกมาด้านหน้าเป็นประตูทางเข้าประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาแลง ศิลาทับหลัง 4 ชิ้น เสาแปดเหลี่ยมประดับกรอบประตูยอดปราสาทเป็นหินทราย

สภาพปัจจุบัน ปัจจุบันคงเหลือเพียงฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ก่อสูงด้วยศิลาแลง มีร่องรอยบันไดทางขึ้นทั้ง 4 ด้าน ผนังก่ออิฐแต่หักพังหมด คงเหลือเสากรอบประตูทั้ง 4 ด้าน พบทับ หลังสลักเป็นภาพพระกฤษณะประลองกำลังกับช้าง ส่วนทางด้านเหนือถูกตัดแปลงโดยทางวัดได้ สร้างพระพุทธรูปประทับนั่งพร้อมบันไดทางขึ้นครอบอาคารเดิม

ปัญหา ขาดงบประมาณในการบูรณะและประชาชนในพื้นที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโบราณ ถานนี้ทำให้ชิ้นส่วนหลายชิ้นสูญหายไป

ข้อจำกัดในการพัฒนา ในการบูรณะอาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรเนื่องจากชิ้นส่วนต่างๆ ของกู๋แดงหายไปเป็นจำนวนมาก

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบูรณะแล้วสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ของจังหวัดชัยภูมิได้

ภาพ 37 แสดงกู๋แดง

แหล่งท่องเที่ยว กู๋บ้านหัวสระ

ที่ตั้ง บ้านหัวสระ ตำบลหัวทะเล อำเภอบำเหน็จณรงค์

การเข้าถึง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์ประมาณ 6 กิโลเมตร

ความเป็นมา เป็นโบราณสถานที่ก่อด้วยหินทรายและศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศตะวันออก

ลักษณะเด่น เสาประตูและกรอบทำด้วยเป็นหินสลักลายกนก พบทับหลัง หลายชิ้นในบริเวณนี้

สภาพปัจจุบัน ปัจจุบันกุ๋บ้านหัวสระมีสภาพทรุดโทรมและได้พังทลายลงมา

ปัญหา ในการบูรณะจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากและต้องมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ทางโบราณคดีมาสืบค้นข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องหรือใกล้เคียงที่สุดในการบูรณะกุ๋บ้านหัวสระ

ข้อจำกัดในการพัฒนา การบูรณะค่อนข้างเป็นไปได้ยากเนื่องจากบริเวณโดยรอบกุ๋เหลือหลักฐานในการสืบค้นน้อยมาก

แนวโน้มในอนาคต หากมีการบูรณะจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี

เทศกาลท่องเที่ยว เทศกาลวันดอกกระเจียวบาน

ที่ตั้ง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อำเภอเทพสถิต

การเข้าถึง อุทยานแห่งชาติป่าหินงามอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 270 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-พุแค-ลำน้ำราษายณ์-เทพสถิต ระยะทาง 240 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายที่วະตะแบก อำเภอเทพสถิตเข้าไปอีก 30 กิโลเมตร หรือใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-สีคิ้ว-ด่านขุนทด (ทางหลวงหมายเลข 2217) ผ่านวัดบ้านไร่ เลี้ยวซ้ายไปอำเภอเทพสถิต

หากเดินทางจากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้เส้นทางสายจตุรัส-บำเหน็จณรงค์-เทพสถิต ระยะทางห่างจากชัยภูมิประมาณ 100 กิโลเมตร ถึงบ้านวະตะแบกแยกขวาไปอีก 30 กิโลเมตร นอกจากนี้จากทางหลวงหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) บริเวณอำเภอหนองบัวระเหวก็มีทางแยกไปชัยใหญ่และต่อไปยังอุทยานฯ ได้เช่นกัน

ผู้ที่เดินทางโดยรถประจำทาง สามารถใช้บริการรถสองแถวซึ่งจอดรับส่งนักท่องเที่ยวอยู่ที่ปากทางบริเวณวະตะแบกเข้าไปยังตลาดใกล้ที่ทำการอุทยาน ในช่วงเทศกาลดอกกระเจียวบาน มีบริการรถสองแถววิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในบริเวณอุทยานฯ

ภาพ 38 แสดงพิธีเปิดเทศกาลวันดอกกระเจียวบาน

ความเป็นมา เนื่องจากในช่วงฤดูฝนเป็นช่วงที่ดอกกระเจียวบานและเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ จึงได้มีการกำหนดเทศกาลวันดอกกระเจียวบานขึ้น

ความสำคัญ เป็นเทศกาลที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิและเป็นเทศกาลที่นำรายได้สู่ชุมชนและจังหวัดชัยภูมิเป็นจำนวนมาก

ลักษณะเด่น จัดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ณ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อ.เทพสถิต ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน จะเป็นช่วงที่ดอกกระเจียวป่าสีชมพูอมม่วงขึ้นอยู่ทั่วบริเวณ ภายในงานมีการเที่ยวชมธรรมชาติในบริเวณอุทยานนอกจากนั้นยังมีการแสดงพื้นบ้านและการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์พื้นบ้านด้วย

สภาพปัจจุบัน กำหนดการจัดเทศกาลขึ้นในระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคมของทุกปี

ปัญหา ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติไทรทองยังไม่เพียงพอเนื่องจากมีสาธารณูปโภคน้อย การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละปี

ข้อจำกัดในการพัฒนา ช่วงระยะเวลาที่ดอกกระเจียวบานเป็นระยะเวลาที่สั้นทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเทศกาลดังกล่าวมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาในบางปีดอกกระเจียวอาจจะมีระยะเวลาที่ออกดอกยาวนานบางปีออกดอกเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ทำให้การวางแผนพัฒนาไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและยกระดับคุณภาพของงาน มีการวางแผนที่ดีจะทำให้เทศกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียวมีชื่อเสียงระดับโลกได้

ประเพณีท่องเที่ยว ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล(บุญเดือน 6)

ที่ตั้ง บ้านหนองปลาเฒ่า อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

การเข้าถึง ศาลเจ้าพ่อพระยาแล ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ ประมาณ 3 กิโลเมตรตามเส้นทางสาย ชัยภูมิ-บ้านเขว้า (ทางหลวงหมายเลข 225) มีแยกขวาเข้าสู่หนองปลาเฒ่า

ความเป็นมา เดิมมีเพียงศาลไม้ตั้งอยู่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2511 ชาวชัยภูมิได้สร้างศาลพระยาภักดีชุมพลขึ้นใหม่ และมีงานสักการะเจ้าพ่อพญาแลทุกปี เป็นสถานที่ซึ่งเจ้าพ่อพญาแลเสด็จชีวิตในการสู้รบกับทหารเวียงจันทร์ เมื่อปี 2369 เป็นที่เคารพนับถือของชาวชัยภูมิและและบุคคลทั่วไป

ภาพ 39 แสดงบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล(บุญเดือน 6)

ความสำคัญ ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแลเป็นงานเทศกาลฉลองใหญ่ของชาวชัยภูมิ เรียกว่า งานเทศกาลบุญเดือนหก อันเป็นการรำลึกถึง ความดีของเจ้าพ่อพญาแลเจ้าเมืองคนแรกของจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะเด่น โดยในการจัดงานนี้ประกอบด้วยพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณของเจ้าพ่อพญาแล ขบวนแห่สักการะอนุสาวรีย์เจ้าพ่อ ขบวนถวายช้างแต่เจ้าพ่อ และขบวนแห่ของอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งการออกร้าน จัดนิทรรศการของหน่วยงานราชการและเอกชน การประกวดสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองและสินค้าเกษตร งานบุญเดือนหกจึงถือเป็นงานใหญ่ประจำปีของชาวชัยภูมิ ลูกเจ้าพ่อพญาแลนั่นเอง

สภาพปัจจุบัน บริเวณศาลหนองปลาเฒ่า จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12-20 พฤษภาคม ของทุกปี

ปัญหา ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของศาลหนองปลาเผ่ายังไม่เพียงพอ เนื่องจากมีสาธารณูปโภคน้อย การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละปี

ข้อจำกัดในการพัฒนา ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดชัยภูมิ

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและยกระดับคุณภาพของงาน มีการวางแผนที่ดีจะทำให้เทศกาลบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแลมีชื่อเสียงระดับประเทศได้

ประเพณีท่องเที่ยว ประเพณีรำผีฟ้า (วัดศิลาอาสน์)

ที่ตั้ง วัดศิลาอาสน์ ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง

ความสำคัญ เป็นการรำบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพระเจ้าองค์ตื้อ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปแกะสลักในหินทราย สูงประมาณ 2 เมตร

ภาพ 40 แสดงการรำผีฟ้า

ลักษณะเด่น การรำผีฟ้าเป็นการรำบวงสรวงโดยชาวบ้านเป็นกลุ่มๆ มีหมอแคนเป่าประกอบการรำเพื่อบวงสรวง และแก้บนต่อพระเจ้าองค์ตื้อที่เชื่อกันว่าศักดิ์สิทธิ์

สภาพปัจจุบัน การรำบวงสรวงจะมีขึ้นในระหว่างวันขึ้น 13-15 ค่ำเดือน 5 ในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษาซึ่งประชาชนทั่วไปมาทำบุญกันมาก

ปัญหา การจัดการมาตรการด้านความปลอดภัย และขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ

4. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม

กิจกรรมท่องเที่ยว เทียวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล

ที่ตั้ง บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดและสี่แยกอนุสาวรีย์ เจ้าพ่อพระยาแล กลางวงเวียนศูนย์ราชการ อำเภอเมือง

ความสำคัญ จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของเจ้าพ่อพระยาแลผู้สร้างเมืองชัยภูมิคนแรก

ลักษณะเด่น ในการจัดงานนี้ประกอบด้วยพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณของเจ้าพ่อพระยาแล ขบวนแห่สักการะอนุสาวรีย์ เจ้าพ่อ ขบวนถวายช้างแต่เจ้าพ่อ และขบวนแห่ของอำเภอต่างๆ รวมทั้งการออกร้าน จัดนิทรรศการของหน่วยราชการและเอกชน การประกวดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพ 41 แสดงพิธีเปิดงานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล

สภาพปัจจุบัน ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิจะร่วมกันจัดงานประจำปีเจ้าพ่อพระยาแลในราวเดือนมกราคมของทุกปี โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 12-20 มกราคม ของทุกปี

ปัญหา การจัดการมาตรการด้านความปลอดภัย และขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อจำกัดในการพัฒนา การจัดงานในแต่ละปีเป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารระดับจังหวัด

แนวโน้มในอนาคต หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ

กิจกรรมท่องเที่ยว งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า

ที่ตั้ง บริเวณสวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า

การเข้าถึง สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่าอยู่ในบริเวณเดียวกันกับศาลเจ้าพ่อพระยาแล ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ ประมาณ 3 กิโลเมตรตามเส้นทางสาย ชัยภูมิ-บ้านเขว้า (ทางหลวงหมายเลข 225) มีแยกขวาเข้าสู่หนองปลาเฒ่า

ภาพ 42 แสดงการแข่งขันเรือพาย

ความเป็นมา จังหวัดชัยภูมิได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีบนสายน้ำ จึงได้มีการจัดแข่งเรือพายขึ้นในช่วงของการจัดงานประเพณีบุญเดือน 6 ระหว่างเดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคมของทุกปี ณ สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า บริเวณศาลเจ้าพ่อพระยาแล จังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และมรดกของจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการจัด กิจกรรมให้คนชัยภูมิแลบุคคลทั่วไปเดินทางท่องเที่ยวและมีการจับจ่ายใช้สอยภายในจังหวัด เพื่อกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นรวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนอีกด้วย

สภาพปัจจุบัน จัดในช่วงของการจัดงานประเพณีบุญเดือน 6 ระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม

ปัญหา เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการมาเพียงไม่นานทำให้ไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และขาดงบประมาณสนับสนุน

แนวโน้มในอนาคต สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิได้

รถโดยสารประจำทาง

มีบริการเดินรถ กรุงเทพฯ-ชัยภูมิ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมงครึ่ง ติดต่อขอรายละเอียดได้ที่

สถานีขนส่งหมอชิต 2 โทร. 0 2936 2852-66

สถานีขนส่งชัยภูมิ โทร. 0 4481 1493 บริษัท

แอร์ชัยภูมิ โทร. 0 4481 1556

นครชัยแอร์ โทร. 0 44 81 1739

ชัยภูมิจงเจริญ โทร. 0 4481 1780

ชัยภูมิทัวร์ โทร. 0 4481 6012

ที่พักแรม

ที่พัก ชัยภูมิ อินน์

ที่อยู่ ถนนอนันตกุล อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์ 0 4483 0276

จำนวนห้องพัก 50 ห้อง

ราคา 250 - 550 บาท

ที่พัก สวนเงิน รีสอร์ท

ที่อยู่ ถนนชัยภูมิ-บัวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ 0 4481 0215-6

จำนวนห้องพัก 12 ห้อง

ราคา 450 - 450 บาท

ที่พัก ดีพร้อม

ที่อยู่ 339/9 ก ถนนบรรณาคาร อำเภอเมือง

จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ 0 4482 2222

จำนวนห้องพัก 98 ห้อง

ราคา 800 - 2000 บาท

ที่พัก ไร่จนา

ที่อยู่ 108 บ้านเทพนา ต.บ้านไร่ อ.เทพสถิต

จ.ชัยภูมิ

โทรศัพท์ 0 2652 0423-4

จำนวนห้องพัก :	14 ห้อง
ราคา :	300 - 700 บาท
ที่พัก ไร่ผกาสูง	
ที่อยู่ :	74 หมู่ 3 บ้านโคกกระเบื้องไทร ต.บ้านไร่ อ.เทพสถิตย์ จ.ชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1834 0438
จำนวนห้องพัก :	4 ห้อง ,
ราคา :	200 - 600 บาท
ที่พัก บ้านชมฟ้า	
ที่อยู่ :	64 หมู่ 15 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1836 1287, 08 6132 7017, 0 2978 8950
จำนวนห้องพัก :	13 ห้อง ,
ราคา :	800 - 3000 บาท
ที่พัก ไร่สักทอง	
ที่อยู่ :	88 หมู่ 15 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1704 3984
จำนวนห้องพัก :	5 ห้อง
ราคา :	500 - 1200 บาท
ที่พัก ปุยหมอก	
ที่อยู่ :	ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1876 9348, 08 7964 9917
จำนวนห้องพัก :	4 ห้อง
ราคา :	700 - 1000 บาท
ที่พัก ไร่สตรอเบอร์รี่ ฮิลล์	
ที่อยู่ :	138 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1300 5657, 08 14113344

จำนวนห้องพัก :	16 ห้อง
ราคา :	500 - 3500 บาท
ที่พักเอ บี การ์เด้น ฮิลล์	
ที่อยู่ :	ตั้งอยู่ปากทางเข้าอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 9812 3542, 08 1918 9699
จำนวนห้องพัก :	3 ห้อง
ราคา :	600 - 2500 บาท
ที่พักไร่อรุณเทพสถิตย์	
ที่อยู่ :	99 หมู่ 1 ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	0 4485 5054
จำนวนห้องพัก :	5 ห้อง
ราคา :	500 - 1500 บาท
ที่พักสเลต ซาเล่ท์	
ที่อยู่ :	ห่างจากอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ประมาณ 400 เมตร อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	08 1815 1543
จำนวนห้องพัก :	2 ห้อง
ราคา :	1400 - 1600 บาท
ที่พักบ้านสวนชวนฝัน	
ที่อยู่ :	9 หมู่ 1 ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 6870 8608, 08 6582 5302
จำนวนห้องพัก :	10 ห้อง
ราคา :	500 - 1500 บาท
ที่พัก ไร่บันดาลสุข	
ที่อยู่ :	ก่อนถึงอุทยานฯ 700 เมตร
โทรศัพท์:	08 6527 0321, 08 1296 7939, 08 1722 1790

ราคา :	500 - 2500 บาท
ที่พักบ้านตาดโตนไฮมสเตย์	
ที่อยู่ :	199 หมู่ 1 บ้านตาดโตน ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000
โทรศัพท์:	0 4485 3389
จำนวนห้องพัก :	7 ห้อง
ราคา :	150 - 200 บาท
ที่พักต้นคูณ	
ที่อยู่ :	379 ก ถนนบรรณาการ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000
โทรศัพท์:	0 4481 7881, 0 4481 6881
จำนวนห้องพัก :	40 ห้อง
ราคา :	400 - 500 บาท
ที่พักสวนทิพย์ รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000
โทรศัพท์:	08 6009 1357, 08 6877 2988
จำนวนห้องพัก :	10 ห้อง
ราคา :	200 - 350 บาท
ที่พัก แมกไม้ รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 9629 4777
จำนวนห้องพัก :	12 ห้อง
ราคา :	300 - 380 บาท
ที่พัก ช่อระกา รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	0 4481 3615

จำนวนห้องพัก : 35 ห้อง

ราคา : 300 - 350 บาท

ที่พักรุ่งวิमान รีสอร์ท

ที่อยู่ : 147 ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน ตำบลนาฝาย
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์: 0 4481 0424

จำนวนห้องพัก : 17 ห้อง

ราคา : 350 - 450 บาท

ที่พักพวงเกษม คันทรี รีสอร์ท

ที่อยู่ : 290/43-45 ถนนชัยภูมิ-สีคิ้ว ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

ที่พัก ภูสวดยปาร์ควิว

ที่อยู่ : 366 หมู่ 2 ถนนชัยภูมิ-แก้งคร้อ ตำบลบ้านเล่า
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4485 4111

แฟกซ์: 0 4485 4244

จำนวนห้องพัก : 48 ห้อง

ราคา : 500 - 1500 บาท

ที่พัก ชุมชนบ้านดินแห่งประเทศไทย

ที่อยู่ : ตำบลบ้านไร่ ห่างจากอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
3 กิโลเมตร อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์: 08 7242 6114, 08 1629 3354

จำนวนห้องพัก : 10 ห้อง

ที่พักบ้านหม่อนทองคำ

ที่อยู่ : 89 หมู่ 15 บ้านโนนสวรรค์ ตำบลบ้านไร่
อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230

โทรศัพท์: 08 4826 0116

จำนวนห้องพัก : 2 ห้อง ,

ราคา : 500 - 30000 บาท

ที่พักสายรุ่ง รีสอร์ท

ที่อยู่ :	72 หมู่ 15 ตำบลบ้านไร่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	0 4489 0077, 08 5765 6810, 08 9539 3042
จำนวนห้องพัก :	23 ห้อง
ราคา :	800 - 6000 บาท

ที่พักเจษฎาบ้านตอไม้รีสอร์ท

ที่อยู่ :	295 หมู่ 9 บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	08 1907 2549, 08 6719 5019
จำนวนห้องพัก :	19 ห้อง
ราคา :	790 - 3000 บาท

ที่พักไร่กันยรัตน์

ที่อยู่ :	108 หมู่ 9 บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	0 4489 0029, 08 1815 0370
จำนวนห้องพัก :	24 ห้อง
ราคา :	1000 - 1500 บาท

ที่พักบ้านสวนขมบุญ

ที่อยู่ :	77 หมู่ 4 บ้านวังใหญ่ ตำบลวังทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 9772 9721, 08 1669 1877
จำนวนห้องพัก :	10 ห้อง
ราคา :	350 - 900 บาท

ที่พักบ้านไร่เทพไกรวัลล์

ที่อยู่ :	142 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1373 5117
แฟกซ์:	0 3651 2975
จำนวนห้องพัก :	5 ห้อง

ราคา :	600 - 8000 บาท
ที่พักไร่ศรีสุข	
ที่อยู่ :	93 หมู่ 9 บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	0 4481 0011, 0 4489 0108,
จำนวนห้องพัก :	7 ห้อง
ราคา :	500 - 2500 บาท
ที่พักไร่ภูเงิน	
ที่อยู่ :	214 หมู่ 9 บ้านซับสะเรต ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	08 1411 7049, 0 4489 0089
จำนวนห้องพัก :	7 ห้อง
ราคา :	700 - 3500 บาท
ที่พักไร่ภูพรรษา รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	271 หมู่ 9 บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	08 6000 4455, 0 4489 0094
จำนวนห้องพัก :	6 ห้อง
ราคา :	2000 - 2500 บาท
ที่พักไร่รุ่งทิพย์	
ที่อยู่ :	60 หมู่ 1 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	0 4485 0359, 08 1999 1097
จำนวนห้องพัก :	7 ห้อง
ราคา :	500 - 1000 บาท
ที่พักไร่เรือนเทพ	
ที่อยู่ :	55 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	08 1311 3725, 0 4489 0042, 08 1323 6725
จำนวนห้องพัก :	12 ห้อง
ราคา :	600 - 1500 บาท

ที่พักเทพวลัญสเด็กเฮ้าส์

ที่อยู่ :	404 ถนนเทพสถิต -นาयाงกรัก ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	0 4485 7130, 08 9948 6618
จำนวนห้องพัก :	5 ห้อง
ราคา :	500 - 2000 บาท

ที่พักภูฟ้าป่าตะวันตก โฮมสเตย์

ที่อยู่ :	99 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	08 1801 9528, 08 7246 3228
จำนวนห้องพัก :	7 ห้อง
ราคา :	500 - 2000 บาท

ที่พักภูเทพสำราญ

ที่อยู่ :	108 หมู่ 10 ตรงข้ามกับภูเทพพิมาน ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 9281 7304, 08 1929 0501
จำนวนห้องพัก :	11 ห้อง
ราคา :	600 - 600 บาท

ที่พักเจริญรัตน์ รีสอร์ท

ที่อยู่ :	หมู่บ้านเทพพนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	08 4733 8436, 08 9898 0422
จำนวนห้องพัก :	16 ห้อง
ราคา :	1000 - 3000 บาท

ที่พักสยามริเวอร์ รีสอร์ท

ที่อยู่ :	55 ถนนบรรณาคาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
โทรศัพท์:	0 4481 1999 แฟกซ์: 0 4482 1520
จำนวนห้องพัก :	98 ห้อง
ราคา :	890 - 3500 บาท

ที่พักไร่ใบเตย

ที่อยู่ :	105/4 ถนนเลียงเมือง ตำบลในเมือง
-----------	---------------------------------

	อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000
โทรศัพท์:	0 4481 6314, 0 4481 2060
จำนวนห้องพัก :	24 ห้อง
ราคา :	500 - 500 บาท
ที่พักตะวันนา	
ที่อยู่ :	101 หมู่ 12 ตำบลหนองไผ่ อำเภอแก้งคร้อ
โทรศัพท์:	0 4488 2915 แฟกซ์: 0 4488 2927
จำนวนห้องพัก :	20 ห้อง
ราคา :	270 - 450 บาท
ที่พักไร่เอ็นวี รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	155 หมู่ 3 ใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
จำนวนห้องพัก :	9 ห้อง
ราคา :	500 - 5000 บาท
ที่พักบ้านไร่อิงดอย	
ที่อยู่ :	224 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	0 4489 0033
แฟกซ์:	0 4489 0053
จำนวนห้องพัก :	29 ห้อง
ราคา :	350 - 2200 บาท
ที่พัก ไร่จ่าเทพ	
ที่อยู่ :	13 หมู่ 9 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัด
โทรศัพท์:	08 1989 4970, 08 6800 8133, 8730,
จำนวนห้องพัก :	9 ห้อง
ราคา :	500 - 1500 บาท
ที่พักภูเทพพิมาน	
ที่อยู่ :	111 หมู่ 10 บ้านเทพพนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	0 2954 1311-3, 08 1897 2144,

จำนวนห้องพัก :	30 ห้อง
ราคา :	700 - 900 บาท
ที่พักภูสวณน้ำใส รีสอร์ท	
ที่อยู่ :	ริมอ่างเก็บน้ำหนองผักบึง หลังโรงเรียนภูเขียว 189 หมู่ 4 ถนนภูเขียว - ชุมแพตำบลผักบึง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 36110
โทรศัพท์:	08 1470 4016, 0 4484 4212, 0 4484 4316, 08 1955 6918
แฟกซ์:	0 4484 4316
จำนวนห้องพัก :	22 ห้อง
ราคา :	300 - 800 บาท
ที่พักอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	
ที่อยู่ :	ติดต่อตู้ ปณ.2 ปทจ.เทพสถิต ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230
โทรศัพท์:	0 4489 0105
จำนวนห้องพัก :	4 ห้อง
ราคา :	1000 - 2500 บาท
ที่พักไร่เอ๋ยฝัน	
ที่อยู่ :	121 ไร่อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ตำบล บ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์:	08 1936 4279, 0 4489 0023
จำนวนห้องพัก :	5 ห้อง
ราคา :	800 - 3000 บาท
ที่พักไร่สุนทรี	
ที่อยู่ :	207 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต
โทรศัพท์:	0 3643 1313, 08 1909 8771, 08 1304 7083, 08 1847 0054, 08 1304 7083,08 1269 0182
จำนวนห้องพัก :	15 ห้อง
ราคา :	400 - 999 บาท

ที่พัก อุทยานแห่งชาติตาดีตาดโตน

ที่อยู่ : 22 ตำบลนาฝาย ติดต่อกับส่วนอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อำเภอเมืองชัยภูมิ
จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 2562 0760, 0 4481 0020-1, 0 4485 3333,
0 4485 3293

จำนวนห้องพัก : 21 ห้อง

ราคา : 1000 - 3500 บาท

ที่พัก ศิริชัยไฮเต็ล

ที่อยู่ : 565/1 ถนนโนนม่วง ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4481 1461, 0 4481 1543, 04481 2824

แฟกซ์: 0 4482 2335, 0 4481 2299

จำนวนห้องพัก : 120 ห้อง

ราคา : 240 - 1000 บาท

ที่พัก เลิศนิมิตร

ที่อยู่ : 447/1 ถนนนิเวศรัตน์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4481 1522-3

แฟกซ์: 0 4482 2335, 0 4483 3312-3

จำนวนห้องพัก : 79 ห้อง

ราคา : 200 - 1200 บาท

ที่พัก รัตนศิริ

ที่อยู่ : 677/11 ถนนโนนม่วง ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4482 1258-60

แฟกซ์: 0 4482 1261

จำนวนห้องพัก : 80 ห้อง

ราคา : 200 - 550 บาท

ที่พักชัยภูมิแกรนด์

ที่อยู่ : 349/25-39 ถนนอนันตกุล ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4483 0276-7

แฟกซ์: 0 4483 0277

จำนวนห้องพัก : 52 ห้อง

ราคา : 250 - 800 บาท

ที่พักเจริญโฮเต็ล

ที่อยู่ : 196/8-9 ถนนยุติธรรม ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์: 0 4481 1194-5, 0 4483 0625

จำนวนห้องพัก : 42 ห้อง

ราคา : 350 - 460 บาท

ร้านอาหาร**ร้านอาหาร สองโลกสวย**

ที่อยู่ : ริมหนองปลาเฒ่า อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 081661 3862, 08 6718 5772, 0 4483 7155-6

ร้านอาหาร ข้าวต้มใบเตย

ที่อยู่ : ถนนบรรณาการ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 0 4481 3543, 08 1483 1616

ร้านอาหารครัวเวียดนาม

ที่อยู่ : ถนนนันทนาคร อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 08 6878 6767

ร้านอาหารครัวอีสาน

ที่อยู่ : 998 หมู่ 1 ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิตย์

โทรศัพท์ : 0 4485 5160, 08 7958 2797, 08 6723 6744

ร้านอาหารครัวภัคดี

ที่อยู่ : เข้าอำเภอภักดีชุมพล ช้างโรงพยาบาล
ถนนภักดีชุมพล ถนนนครสวรรค์-ชัยภูมิ

โทรศัพท์ :	0 4482 8144, 0 8704 46114
ร้านอาหาร อินโดจีน	
ที่อยู่ :	ถนนบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4482 2319
ร้านอาหาร หม่องเนื้อย่างเกาหลี	
ที่อยู่ :	ถนนชัยประสิทธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4483 0708
ร้านอาหารสวนอาหารบัวทอง	
ที่อยู่ :	ถนนเลียงเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4481 1271
ร้านอาหารสวนอาหารดอนละนาม	
ที่อยู่ :	กิโลเมตรที่ 10 ถนนชัยภูมิ-สีคิ้ว อำเภอจตุรัส
โทรศัพท์ :	0 4482 2338 ต่อ 131, 08 1463 0958
ร้านอาหารสวนอาหารงาไม้	
ที่อยู่ :	กิโลเมตรที่ 5 ถนนชัยภูมิ-สีคิ้ว อำเภอเมือง
โทรศัพท์ :	0 4482 1708
ร้านอาหารศิริชัยคาเฟ่	
ที่อยู่ :	ในโรงแรมศิริชัย ถนนโนนม่วง อำเภอเมือง
โทรศัพท์ :	0 4481 1464
ร้านอาหารลูกตาล	
ที่อยู่ :	ถนนหฤทัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4481 2728
ร้านอาหารลานไทร	
ที่อยู่ :	ในโรงแรมเลิศนิมิตร ถนนนิเวศน์วิรัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4481 1522-3
ร้านอาหารโชคชัยแฮร์ส	
ที่อยู่ :	292 ถนนยุติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ :	0 4481 1235

ร้านอาหารคุ้มเสวย

ที่อยู่ : ถนนนิเวศน์รัตน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4483 3209

ร้านอาหารครัวน้องแพรว

ที่อยู่ : ถนนชัยประสิทธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4481 2057

ร้านอาหารครัวน้องตาล

ที่อยู่ : ถนนสนามบิน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4481 2947

ร้านอาหารครัวคุณพลอย

ที่อยู่ : ถนนบรรณาคาร อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4481 1335, 0 4481 2578

ร้านจำหน่ายของที่ระลึก**ร้านจำหน่ายของที่ระลึก นิลทวดดี**

ที่อยู่ : 290/7 ถนนนิเวศรัตน อำเภอเมือง
โทรศัพท์ : 0 44812054

ร้านจำหน่ายของที่ระลึก พรงาม

ที่อยู่ : 258/ก ถนนราชทัณฑ์ อำเภอเมือง จังหวัด
โทรศัพท์ : 0 4481 1879

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกยูวดีใหม่ไทย

ที่อยู่ : 397/184-6 ถนนหฤทัย อำเภอเมือง
โทรศัพท์ : 0 4481 1319, 0 4481 2032

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศิริเพิ่มพูนใหม่ไทย

ที่อยู่ : 64 ถนนหฤทัย (หน้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา
สาขาชัยภูมิ)อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 448 11701

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศูนย์รวมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดชัยภูมิ

ที่อยู่ : ถนนราชทัณฑ์ หลังศาลากลางจังหวัด
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 0 4481 2516

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกสุรชัยผ้า-ไหมไทย

ที่อยู่ : 273 ก/57-58 ถนนยุติธรรม อำเภอเมือง

โทรศัพท์ : 0 4481 1661, 0 4482 1973

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกแม่หล้าไหมไทย

ที่อยู่ : 169 หมู่ 1 บ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า

โทรศัพท์ : 044 891069

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกกฤษณาไหมไทย

ที่อยู่ : 9 หมู่ 2 ถนนตลาดเย็น อำเภอบ้านเขว้า

โทรศัพท์ : 0 4483 9179

ร้านจำหน่ายของที่ระลึก จรูญไหมไทย

ที่อยู่ : ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 0 4489 1086

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภูวนาไหมไทย

ที่อยู่ : หน้าวัดมัสฌิมาวาส อำเภอบ้านเขว้า

อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 0 4489 1052

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกเรณูไหมไทย

ที่อยู่ : ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ : 0 4489 1033

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศิริพรผ้าไหม

ที่อยู่ : 566 หมู่ 1 ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า

โทรศัพท์ : 0 4489 1076

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศูนย์ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ

ที่อยู่ : 690 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า

โทรศัพท์ : 0 4489 1082

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกสุกานดาไหมไทย

ที่อยู่ : 411/1 หมู่ 13 ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า

โทรศัพท์ : 0 4489 1074 , 0 4489 1133

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกอนุชิตใหม่ไทย

ที่อยู่ : 411/1 หมู่ 13 ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4489 1074

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกอรุณีใหม่ไทย

ที่อยู่ : 155/7 หมู่ 1 ถนนเทพนิมิตร อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4489 1079

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกกลุ่มสตรีทอผ้าชิตบ้านโนนเสลา

ที่อยู่ : 12/11 หมู่ 11 ตำบลหนองตุม อำเภอภูเขียว
โทรศัพท์ : 08 1967 7951

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศูนย์ส่งเสริมหัตถกรรมภูเขียว

ที่อยู่ : 19/7-8 หมู่ 1 ซ่างธนาคารออมสิน ตำบลฝักบัว
อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4486 1273

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศูนย์ศิลปชีพทุ่งกะมัง

ที่อยู่ : บ้านหนองหอย 5 กิโลเมตร จากตัวอำเภอ
หนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกกลุ่มสตรีทอผ้าชิตบ้านโนนทัน

ที่อยู่ : ตำบลหนองตุม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 08 1600 6931

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกกลุ่มผ้าฝ้ายหมักโคลน

ที่อยู่ : 75 หมู่ 13 ถนนสุขวงศ์รำลึก ต.หนองบัวแดง
อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4487 2037

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกดาววันใหม่ไทย

ที่อยู่ : 396/1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4489 1216

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกทองยุ่นใหม่ไทย

ที่อยู่ : 216-2 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9530

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกนพพรใหม่ไทย

ที่อยู่ : ตัดป้อมบางจากา สหกรณ์การเกษตร
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4483 9948

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกนรินทร์ใหม่ไทย

ที่อยู่ : 223 ถนนบูรพาชัย อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9196, 0 4489 1094

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกบ่อใหม่ไทย

ที่อยู่ : 223 ถนนบูรพาชัย อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9196

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกผ้าไหมไทยพรทิพย์

ที่อยู่ : 24/2 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4489 1056

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกแม่ทองสุขใหม่ไทย

ที่อยู่ : 248/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9122

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกแม่เหล่าใหม่ไทย

ที่อยู่ : สามแยกขุนด่าน อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4489 1069 , 0 4483 9143

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกศูนย์รวมหัตถกรรมพื้นบ้าน

ที่อยู่ : สามแยกขุนด่าน อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9143

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกสมภารใหม่ไทย

ที่อยู่ : 619 หมู่ 1 อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 0 4483 9296

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกสุภาพรใหม่ไทย

ที่อยู่ : 832/7 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9478

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกหนึ่งใหม่ไทย

ที่อยู่ : 21 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9080

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกอรวรรณใหม่ไทย

ที่อยู่ : 330 หมู่ 14 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9289

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกวิไล ใหม่ไทย

ที่อยู่ : 45 หมู่ 1 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า
โทรศัพท์ : 0 4483 9251, 08 7262 6997

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกหม่าป่าฮึด 2

ที่อยู่ : 25 ถนนพหลุฑย ตำบลในเมือง หน้าอนุสาวรีย์
เจ้าพ่อพญาแล อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ : 08 6866 6556, 08 1547 8194

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดย นำเสนอข้อมูลในรูปความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	63	63.00
หญิง	37	37.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	7	7.00
25 – 34 ปี	31	31.00
35 – 44 ปี	25	25.00
45 – 54 ปี	28	28.00
55 – 64 ปี	9	9.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	29	29.00
สมรส	67	67.00
หม้าย	4	4.00
หย่าร้าง	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	6	6.00
ระดับมัธยมศึกษา	3	3.00
ระดับประกาศนียบัตร ม.3	4	4.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ม.6	16	16.00
ปริญญาตรี	58	58.00
ปริญญาโท	13	13.00
ปริญญาเอก	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
ข้าราชการ	100	100.00
ข้าราชการบำนาญ	0	0.00
เกษตรกร	0	0.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	0.00
พนักงานบริษัทเอกชน	0	0.00
กิจการขนส่ง	0	0.00
นักเรียน/นักศึกษา	0	0.00
กิจการบริการที่พัก	0	0.00
พ่อค้า/นักธุรกิจ	0	0.00
กิจการบริการนำเที่ยว	0	0.00
กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	0	0.00
กิจการบันเทิง	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ / ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	8	8.00
5,001 – 10,000 บาท	30	30.00
10,001 – 15,000 บาท	19	19.00
15,001 – 20,000 บาท	13	13.00
20,001 – 25,000 บาท	10	10.00
25,001 บาทขึ้นไป	20	20.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 45-54 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 สถานภาพสมรส จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 อาชีพรับราชการ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 30 คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง
ภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม พุ่มดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.25	0.730	มากที่สุด
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง	4.17	0.667	มาก
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร	3.70	0.810	มาก
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว พุ่มกระมัง	3.98	0.853	มาก
รวม	4.03	0.594	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม พุ่มดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคาเป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวอันดับแรก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมาได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียงซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวพุ่มกระมังซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนฮ่อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณ หามหมอก	3.37	0.787	ปานกลาง
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)	3.59	0.818	มาก
3. พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระ ธาตุพืพวย	3.29	0.844	ปานกลาง
4. โบสถ์บ้านกุดไธ้ โบสถ์บ้านโนนฮ่อง โบสถ์บ้านพันลำ	3.51	0.916	มาก
5. ปรางค์กู่ กู่แดง กู่บ้านหัวสระ	3.47	1.020	มาก
รวม	3.45	0.746	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
ที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่า 3.45 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ)
วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีระดับความ
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 รองลงมาได้แก่ โบสถ์บ้านกุดไธ้ โบสถ์บ้านโนน
ฮ่อง โบสถ์บ้านพันลำซึ่งมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และ ปรางค์กู่
กู่แดง กู่บ้านหัวสระซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เทศกาลดอกกระเจียวบาน	4.39	0.709	มากที่สุด
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5)	4.05	0.809	มาก
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม	3.36	0.689	ปานกลาง
4. ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)	3.30	0.859	ปานกลาง
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ	3.37	0.861	ปานกลาง
รวม	3.69	0.506	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เทศกาลดอกกระเจียวบานเป็นเทศกาลที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมาได้แก่ ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และเทศกาลอาหารชัยภูมิซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล	4.25	0.730	มากที่สุด
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว	4.33	0.711	มากที่สุด
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม	3.97	0.846	มาก
4. ล่องแพ แลภูคิง	3.80	0.841	มาก
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์	3.41	0.753	มาก
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า	3.11	0.815	ปานกลาง
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ	3.04	0.909	ปานกลาง
รวม	3.70	0.501	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .3.70 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียวเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมาได้แก่ เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และนอนดูดาวที่ป่าหินงามซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยว
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ	3.68	0.695	มาก
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)	3.51	0.798	มาก
3. ร้านอาหาร (ส่องโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้)	3.30	0.759	ปานกลาง
4. การเดินทางโดยรถไฟ	2.81	1.125	ปานกลาง
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์	3.36	1.020	ปานกลาง
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล	3.42	0.843	มาก
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3.38	0.763	ปานกลาง
8. ป้ายบอกทาง	3.43	0.967	มาก
9. บิมน้ำมัน / ห้องสุขา	3.36	0.969	ปานกลาง
รวม	3.36	0.654	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟเป็นบริการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมาได้แก่ ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร) ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และป้ายบอกทางซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งหรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาคครัว

จุดแข็ง / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ทุ่งดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม	4.21	0.715	มากที่สุด
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง	3.97	0.745	มาก
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า	3.79	0.913	มาก
4. มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)	3.61	0.931	มาก
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้	3.84	0.940	มาก
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญ้อ	3.20	1.025	ปานกลาง
รวม	3.77	0.698	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคครัวในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ทุ่งดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงามเป็นจุดแข็งมากที่สุดซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาได้แก่ มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทองซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และเป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

จุดอ่อน / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.37	0.928	ปานกลาง
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก	3.12	1.008	ปานกลาง
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว	3.28	0.922	ปานกลาง
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.42	0.987	มาก
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ	3.55	0.925	มาก
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง	3.73	0.908	มาก
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.64	0.882	มาก
รวม	3.44	0.773	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือจุดดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นจุดอ่อนมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาได้แก่ ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

โอกาสในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.78	0.860	มาก
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.42	0.781	มาก
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว	3.36	0.927	ปานกลาง
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ	3.32	0.942	ปานกลาง
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน	3.52	0.858	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูสักรู	3.13	0.971	ปานกลาง
รวม	3.42	0.646	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นโอกาสมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมา ได้แก่ มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศและการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

อุปสรรคในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.68	0.931	มาก
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.52	1.010	มาก
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน	3.54	0.947	มาก
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการ นักท่องเที่ยว	3.53	0.809	มาก
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการ เกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.51	0.797	มาก
รวม	3.56	0.764	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นอุปสรรคมากที่สุดซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา ได้แก่ ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรงขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างภาครัฐ

วิสัยทัศน์	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับสากล	3.72	0.817	มาก
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่น	3.64	0.718	มาก
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	3.76	0.900	มาก
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.73	0.863	มาก
รวม	3.71	0.707	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดย
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา
ชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมาได้แก่
จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และ
จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงาม
ที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากลซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.72 ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาครัฐ

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.00	0.899	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	3.69	0.918	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง	3.76	0.866	มาก
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ	3.77	0.920	มาก
รวม	3.81	0.812	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางเหมาะสมมากที่สุดซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.90	0.927	มาก
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว ในจังหวัดชัยภูมิ	3.94	0.897	มาก
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของ การพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.60	0.865	มาก
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับภูมิทัศน์ที่มอหินขาว	3.91	0.992	มาก
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยาน แห่งชาติภูแล่นคา	3.85	0.925	มาก
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดชัยภูมิ	3.92	1.002	มาก
รวมโครงการ	3.85	0.746	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว	4.02	0.943	มาก
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำปะทาว	3.97	0.881	มาก
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว	3.93	0.879	มาก
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ	3.81	0.884	มาก
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง	3.52	1.123	มาก
รวมโครงการ	3.81	0.809	มาก
รวมกลยุทธ์	3.90	0.702	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และเมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาวมีความเหมาะสมมากที่สุดซึ่ง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และโครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และโครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มอหินขาว ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ตามลำดับ

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่
2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างภาคภาครัฐ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด	3.89	0.931	มาก
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ	3.86	0.932	มาก
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า พุงดอกกระเจียว เป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก	3.90	0.893	มาก
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ใน การแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว	3.75	0.957	มาก
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์พุงดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ	3.74	0.914	มาก
รวมโครงการ	3.82	0.772	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว	3.77	0.993	มาก
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	3.80	1.005	มาก
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ	3.93	0.987	มาก
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	3.90	0.980	มาก
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ	3.58	0.912	มาก
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุค ก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ	3.48	1.000	มาก
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม	3.49	1.040	มาก
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษัฏ	3.34	0.977	มาก
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา ปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล	4.78	1.006	มากที่สุด
รวมโครงการ	3.79	1.231	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.71	0.913	มาก
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ	3.66	0.913	มาก
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม	3.92	0.946	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน	3.94	0.941	มาก
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.88	0.988	มาก
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.93	1.062	มาก
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน	3.83	1.074	มาก
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	3.85	0.1073	มาก
รวมโครงการ	3.86	0.895	มาก
รวมกลยุทธ์	3.82	0.882	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอันดับแรก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการพบว่า โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก เป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และโครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่น ห้องสุขา ปิมน้ำมัน โรงพยาบาลเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหารจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3.93 และโครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืนเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และโครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์
ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของ
กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง			
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	3.88	0.977	มาก
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด ชัยภูมิตะดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด	3.88	0.913	มาก
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.87	0.884	มาก
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.78	0.949	มาก
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)	3.99	0.959	มาก
รวมโครงการ	3.88	0.861	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	3.76	0.933	มาก
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการ ท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ	3.70	0.948	มาก
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์ จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	3.73	0.903	มาก
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการด้านการท่องเที่ยว	3.57	0.967	มาก
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ	3.55	1.019	มาก
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	3.71	1.110	มาก
โครงการที่ 6 อบรมภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตร ในท้องถิ่น	3.75	1.038	มาก
รวมโครงการ	3.69	0.889	มาก
รวมกลยุทธ์	3.79	0.839	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์) เป็นโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และโครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอันดับสอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 6 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่นเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และโครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจจังหวัด ชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.57	0.946	มาก
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ	3.58	0.912	มาก
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา	4.20	0.522	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำหมอนมัดหมี่ การทอผ้าซิด	3.82	1.038	มาก
รวมโครงการ	3.87	1.981	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว	3.85	0.999	มาก
โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว	3.81	1.012	มาก
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	3.76	1.013	มาก
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน	3.63	0.971	มาก
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน	3.77	1.014	มาก
โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่อจื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ	3.63	0.825	มาก
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	3.80	0.910	มาก
โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำปะทาวโดยคณะกรรมการ	3.59	0.793	มาก
รวมโครงการ	3.71	0.799	มาก
รวมกลยุทธ์	3.79	1.222	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยวเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และโครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษาเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำหม้อไหม้ การทอผ้าซิด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และโครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่น วัดศิลาอาสน์ ภูพระ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ตามลำดับ

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาท ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว
 เชิงนิเวศ จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

บทบาท	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ			
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	3.82	0.968	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.82	0.968	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐาน สินค้าและบริการ	4.01	0.969	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว	3.87	1.012	มาก
รวมบทบาท	3.88	0.893	มาก
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	3.91	0.877	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้าง มาตรฐานสินค้าและบริการ	3.98	0.910	มาก
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยว	3.90	0.937	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.93	1.047	มาก
รวมบทบาท	3.93	0.858	มาก
บทบาทภาคประชาชน			
1. บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	3.91	0.889	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในท้องถิ่น	1.04	0.963	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล	3.76	0.986	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	3.81	0.929	มาก
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.81	0.895	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.79	0.977	มาก
รวมบทบาท	3.85	0.864	มาก
รวมทั้ง 3 ด้าน	3.89	0.929	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมาได้แก่ บทบาทภาครัฐ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และบทบาทภาคประชาชน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

2.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอข้อมูลในรูปความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 19 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	45	45.00
หญิง	55	55.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	26	26.00
25 – 34 ปี	49	49.00
35 – 44 ปี	23	23.00
45 – 54 ปี	2	2.00
55 – 64 ปี	0	0.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	65	65.00
สมรส	32	32.00
หม้าย	0	0.00
หย่าร้าง	3	3.00
รวม	100	100.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	0	0.00
ระดับมัธยมศึกษา	5	5.00
ระดับประกาศนียบัตร ม.3	4	4.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ม.6	6	6.00
ปริญญาตรี	72	72.00
ปริญญาโท	10	10.00
ปริญญาเอก	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
ข้าราชการ	13	13.00
ข้าราชการบำนาญ	2	2.00
เกษตรกร	5	5.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20	20.00
พนักงานบริษัทเอกชน	17	17.00
กิจการขนส่ง	3	3.00
นักเรียน/นักศึกษา	18	18.00
กิจการบริการที่พัก	12	12.00
พ่อค้า/นักธุรกิจ	2	2.00
กิจการบริการนำเที่ยว	0	0.00
กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	8	8.00
กิจการบันเทิง	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ / ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	2.00
5,001 – 10,000 บาท	43	43.00
10,001 – 15,000 บาท	23	23.00
15,001 – 20,000 บาท	8	8.00
20,001 – 25,000 บาท	4	4.00
25,001 บาทขึ้นไป	20	20.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 55คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 สถานภาพโสด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.28	0.726	มากที่สุด
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง	4.10	0.732	มาก
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร	3.65	0.880	มาก
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทุ่งกระมัง	3.97	0.810	มาก
รวม	4.00	0.634	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคาเป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมาได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวทุ่งกระมังซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนสี้อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณ หามหมอก	3.68	0.851	มาก
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)	3.91	0.842	มาก
3. พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระ ธาตุพิพวย	3.74	0.906	มาก
4. ไบเสมาบ้านกุดไจ้ ไบเสมาบ้านโนนสี้อง ไบเสมาบ้านพันลำ	3.89	0.898	มาก
5. ปราสาทคู้ กู่แดง กู่บ้านหัวสระ	3.70	0.905	มาก
รวม	3.78	0.752	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
ที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่า 3.78 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ)
วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็น
อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมาได้แก่ ไบเสมาบ้านกุดไจ้ ไบเสมาบ้านโนนสี้อง
ไบเสมาบ้านพันลำ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และ พระพุทธรูปเขาหาย
หอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพิพวย ซึ่งมีความเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74
ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยว
 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่าง
 ภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เทศกาลดอกกระเจียวบาน	4.37	0.825	มาก
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5)	4.65	5.240	มากที่สุด
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม	3.62	0.814	มาก
4. ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)	3.48	0.847	มาก
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ	3.66	0.781	มาก
รวม	3.96	1.268	มาก

จากตาราง 22 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) เป็นเทศกาลที่น่าเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 รองลงมาได้แก่ เทศกาลดอกกระเจียวบาน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และเทศกาลอาหารชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล	4.13	0.849	มาก
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว	4.24	0.955	มากที่สุด
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม	4.23	0.750	มากที่สุด
4. ล่องแพ แลภูคิง	3.97	0.810	มาก
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์	4.01	0.893	มาก
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า	3.46	0.947	มาก
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ	3.39	0.827	มาก
รวม	3.92	0.628	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียวเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาได้แก่ นอนดูดาวที่ป่าหินงาม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ	3.77	0.839	มาก
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)	3.82	0.845	มาก
3. ร้านอาหาร (ส่องโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตูไม้)	3.75	0.783	มาก
4. การเดินทางโดยรถไฟ	2.55	1.077	มาก
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์	3.42	0.955	มาก
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล	3.26	1.041	ปานกลาง
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	4.08	4.683	มาก
8. ป้ายบอกทาง	3.42	0.987	มาก
9. ปิมน้ำมัน /ห้องสุขา	3.37	1.022	มาก
รวม	3.49	0.870	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นการบริการที่เหมาะสมที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมาได้แก่ ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และรถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

จุดแข็ง / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่มดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม	4.30	0.644	มากที่สุด
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง	4.02	0.724	มาก
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า	4.01	0.859	มาก
4. มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)	3.92	0.907	มาก
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้	3.98	0.853	มาก
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญัฮกุร	3.54	0.892	มาก
รวม	3.96	0.610	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่มดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงามเป็นจุดแข็งมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 รองลงมาได้แก่ มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

จุดอ่อน / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.74	0.906	มาก
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก	3.53	1.068	มาก
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว	3.33	0.853	มาก
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.52	0.904	มาก
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ	3.39	0.886	มาก
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง	3.37	0.928	มาก
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.58	0.878	มาก
รวม	3.49	0.775	มาก

จากตาราง 26 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือจุดดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นจุดอ่อนมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมาได้แก่ ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ การคมนาคมภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัดไม่สะดวก ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ตามลำดับ

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

โอกาสในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.85	0.702	มาก
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.61	0.827	มาก
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว	3.54	0.858	มาก
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ	3.34	0.855	ปานกลาง
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษามรดกชาติภาคอีสานตอนบน	3.58	0.890	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษักภู	3.33	0.842	ปานกลาง
รวม	3.54	0.602	มาก

จากตาราง 27 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นโอกาสมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมาได้แก่ ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และมีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศและการศึกษามรดกชาติภาคอีสานตอนบน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ตามลำดับ

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคเอกชน

อุปสรรคในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.97	0.784	มาก
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.72	0.866	มาก
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน	3.66	1.017	มาก
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการ นักท่องเที่ยว	3.69	0.692	มาก
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการ เกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.70	0.718	มาก
รวม	3.75	0.691	มาก

จากตาราง 28 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
เป็นอุปสรรคมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา
ได้แก่ ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรงขาดการประสานงานของหน่วยงานที่
รับผิดชอบ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และขาดการสนับสนุนด้าน
อุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการเกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างภาคเอกชน

วิสัยทัศน์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับสากล	4.13	0.812	มาก
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่น	4.01	0.882	มาก
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	4.02	0.921	มาก
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	4.08	0.861	มาก
รวม	4.06	0.796	มาก

จากตาราง 29 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และจังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ตามลำดับ

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม ตัวอย่างภาคเอกชน

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	3.97	1.029	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจ	3.84	0.801	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง	4.01	0.835	มาก
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา วัฒนธรรมสังคมและจิตใจ	3.82	0.869	มาก
รวม	3.91	0.781	มาก

จากตาราง 30 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบ รวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางเหมาะสมมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และยุทธศาสตร์ด้านการ พัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

ตาราง 31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.91	0.805	มาก
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว ในจังหวัดชัยภูมิ	4.04	0.737	มาก
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของ การพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.96	0.764	มาก
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับภูมิทัศน์ที่มอหินขาว	4.01	0.835	มาก
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยาน แห่งชาติภูแลนคา	4.09	0.877	มาก
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดชัยภูมิ	4.20	2.118	มาก
รวมโครงการ	4.06	0.700	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว	4.06	0.962	มาก
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำปะทาว	4.16	0.817	มาก
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว	4.15	0.880	มาก
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ	4.17	0.829	มาก
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง	4.15	0.845	มาก
รวมโครงการ	4.16	0.759	มาก
รวมกลยุทธ์	4.11	0.669	มาก

จากตาราง 31 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และโครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีระดับความคิดเห็นเป็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และโครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ

ตาราง 32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด	4.19	0.849	มาก
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ	4.23	0.827	มากที่สุด
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า พืชดอกกระเจียว เป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก	4.14	0.888	มาก
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว	4.00	0.853	มาก
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์พืชดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ	4.24	0.767	มากที่สุด
รวมโครงการ			
	4.15	0.732	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	4.13	0.928	มาก
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ	4.19	0.813	มาก
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	4.07	0.907	มาก
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ	4.03	0.810	มาก
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุค ก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ	3.84	0.972	มาก
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์วิถีวิถีทยาป่าหินงาม	4.01	0.835	มาก
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษฏ	3.88	1.018	มาก
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา ปิ้งน้ำมัน โรงพยาบาล	4.15	0.833	มาก
รวมโครงการ			
	4.03	0.748	มาก

ตาราง 32 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	4.06	0.862	มาก
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ	3.96	0.887	มาก
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม	4.03	0.915	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน	4.35	0.796	มากที่สุด
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ	4.20	0.888	มาก
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	4.15	0.869	มาก
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน	4.05	0.880	มาก
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	4.02	0.995	มาก
รวมโครงการ	4.10	0.781	มาก
รวมกลยุทธ์	4.09	0.720	มาก

จากตาราง 32 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และโครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับที่สอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และโครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับที่สาม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืนเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

ตาราง 33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง			
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	4.01	0.810	มาก
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด ชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด	4.11	0.827	มาก
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ	4.01	0.893	มาก
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ			มาก
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)	4.00	0.899	มาก
รวมโครงการ	3.98	0.829	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	4.00	0.696	มาก
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ	4.09	0.793	มาก
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	4.05	0.796	มาก
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว	4.03	0.915	มาก
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ	3.98	0.876	มาก
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	3.97	0.904	มาก
โครงการที่ 6 อบรมภาคีคู่เก้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตร ในท้องถิ่น	4.02	0.887	มาก
รวมโครงการ	4.02	0.740	มาก
รวมกลยุทธ์	4.00	0.759	มาก

จากตาราง 33 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิตะดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัดเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และโครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และโครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ตามลำดับ

ตาราง 34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 4 แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	4.02	0.841	มาก
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ	3.93	0.820	มาก
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา	4.09	0.805	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด	4.19	0.800	มาก
รวมโครงการ	4.07	0.713	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว	4.18	0.744	มาก
โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว	4.00	0.778	มาก
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	3.96	0.828	มาก
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน	3.97	0.784	มาก
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน	4.15	0.730	มาก
โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ	4.13	0.800	มาก
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.20	0.778	มาก
โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะธรรมยาตรา	4.04	0.909	มาก
รวมโครงการ	4.06	0.691	มาก
รวมกลยุทธ์	4.07	0.676	มาก

จากตาราง 34 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 พื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าขิดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และโครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่น วัดศิลาอาสน์ ภูพระมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคาเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และโครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลนภานาคณพัณฺธมุตโต (หลวงพ่อจื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ตามลำดับ

ตาราง 35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว
 เชิงนิเวศจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

บทบาท	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ			
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	3.97	0.915	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.07	0.967	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐาน สินค้าและบริการ	4.11	0.942	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว	4.14	0.817	มาก
รวมบทบาท	4.07	0.820	มาก
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.02	0.910	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้าง มาตรฐานสินค้าและบริการ	4.23	0.802	มาก
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยว	4.07	0.742	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.98	0.791	มาก
รวมบทบาท	4.08	0.703	มาก
บทบาทภาคประชาชน			
1. บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.16	0.849	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในท้องถิ่น	4.06	0.874	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล	4.17	0.779	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	4.25	.857	มาก
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.13	0.884	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.17	0.877	มาก
รวมบทบาท	4.16	0.764	มาก
รวมทั้ง 3 ด้าน	4.10	0.717	มาก

จากตาราง 35 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาได้แก่ บทบาทภาคเอกชน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และบทบาทภาครัฐ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ตามลำดับ

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชนด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 36 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	25	25.00
หญิง	75	75.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	13	13.00
25 – 34 ปี	60	60.00
35 – 44 ปี	23	23.00
45 – 54 ปี	2	2.00
55 – 64 ปี	2	2.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	52	52.00
สมรส	46	46.00
หม้าย	1	1.00
หย่าร้าง	1	1.00
รวม	100	100.00

ตาราง 36 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	0	0.00
ระดับมัธยมศึกษา	7	7.00
ระดับประกาศนียบัตร ม.3	3	3.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ม.6	8	8.00
ปริญญาตรี	64	64.00
ปริญญาโท	18	18.00
ปริญญาเอก	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
ข้าราชการ	13	13.00
ข้าราชการบำนาญ	2	2.00
เกษตรกร	1	1.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	27	27.00
พนักงานบริษัทเอกชน	29	29.00
กิจการขนส่ง	0	0.00
นักเรียน/นักศึกษา	23	23.00
กิจการบริการที่พัก	0	0.00
พ่อค้า/นักธุรกิจ	5	5.00
กิจการบริการนำเที่ยว	0	0.00
กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	0	0.00
กิจการบันเทิง	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 36 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ / ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	6.00
5,001 – 10,000 บาท	69	69.00
10,001 – 15,000 บาท	12	12.00
15,001 – 20,000 บาท	2	2.00
20,001 – 25,000 บาท	6	6.00
25,001 บาทขึ้นไป	5	5.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 36 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 สถานภาพโสด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ตามลำดับ

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.29	0.686	มากที่สุด
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง	4.26	0.774	มากที่สุด
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร	3.66	0.867	มาก
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ทุ่งกระมัง	3.86	0.88	มาก
รวม	4.02	0.653	มาก

จากตาราง 37 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทยทอง น้ำตกผาเอียง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผามิ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทุ่งกระมัง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนฮ่อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหามหมอก	3.49	0.904	มาก
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)	3.83	0.753	มาก
3. พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพื้พวย	3.50	0.893	มาก
4. ไบเสมาบ้านกุดไธ้ ไบเสมาบ้านโนนฮ่อง ไบเสมาบ้านพันลำ	3.31	0.873	มาก
5. ปรางค์กู๋ กู๋แดง กู๋บ้านหัวสระ	3.44	0.868	มาก
รวม	3.51	0.736	มาก

จากตาราง 38 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่า 3.51 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็น

อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมาได้แก่ พระพุทธบาทเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพิพวย ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และแหล่งโบราณคดีบ้านโนนฆ้อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหมอกซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาล และงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เทศกาลดอกกระเจียวบาน	4.39	0.751	มากที่สุด
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5)	4.85	0.217	มากที่สุด
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม	4.61	0.790	มากที่สุด
4. ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)	4.43	0.820	มากที่สุด
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ	3.52	0.904	มาก
รวม	4.36	1.260	มาก

จากตาราง 39 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) เป็นเทศกาลที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 รองลงมาได้แก่ ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ตามลำดับ

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาค
ประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล	4.32	0.875	มากที่สุด
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว	4.44	0.715	มากที่สุด
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม	4.17	0.842	มาก
4. ล่องแพ แลภูคิง	4.08	0.861	มาก
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์	3.83	0.933	มาก
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า	3.58	0.923	มาก
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ	3.43	0.946	มาก
รวม	3.98	0.648	มาก

จากตาราง 40 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเป็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียวเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมาได้แก่ เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล ซึ่งมีระดับความคิดเห็นเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และนอนดูดาวที่ป่าหินงาม ซึ่งมีระดับความคิดเห็นเป็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ตามลำดับ

ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์)การเดินทางโดยรถไฟ	3.49	1.150	มาก
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)	3.79	1.004	มาก
3. ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้)	3.62	0.962	มาก
4. การเดินทางโดยรถไฟ	2.81	1.110	ปานกลาง
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์	3.22	1.040	ปานกลาง
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล	3.31	1.080	ปานกลาง
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3.00	0.995	ปานกลาง
8. ป้ายบอกทาง	3.15	0.986	ปานกลาง
9. ปิมน้ำมัน /ห้องสุขา	3.04	1.112	ปานกลาง
รวม	3.26	0.822	ปานกลาง

จากตาราง 41 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)เป็นการบริการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมาได้แก่ ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และรถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์)การเดินทางโดยรถไฟ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

ตาราง 42 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

จุดแข็ง / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ทุ่งดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม	4.14	0.817	มาก
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง	3.95	0.821	มาก
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า	3.86	0.815	มาก
4. มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)	3.80	0.865	มาก
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้	3.77	0.952	มาก
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญ้อฮก	3.47	1.029	มาก
รวม	3.84	0.632	มาก

จากตาราง 42 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ทุ่งดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงามเป็นจุดแข็งมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาได้แก่ มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ตาราง 43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

จุดอ่อน / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.58	0.966	มาก
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก	3.49	1.040	มาก
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว	3.37	0.971	ปานกลาง
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.38	0.940	ปานกลาง
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ	3.48	1.020	มาก
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง	3.48	1.010	มาก
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.48	1.049	มาก
รวม	3.47	0.888	มาก

จากตาราง 43 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือจุดดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นจุดอ่อนมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 รองลงมาได้แก่ การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ตามลำดับ

ตาราง 44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคประชาชน

โอกาสในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.74	0.836	มาก
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.30	0.959	ปานกลาง
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว	3.21	0.988	ปานกลาง
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ	3.29	1.094	ปานกลาง
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน	3.46	1.068	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษักรู	3.35	0.999	ปานกลาง
รวม	3.39	0.772	ปานกลาง

จากตาราง 44 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นโอกาสมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา ได้แก่ มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และมีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษักรู ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ตามลำดับ

ตาราง 45 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

อุปสรรคในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.82	1.058	มาก
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.85	1.038	มาก
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน	3.80	0.985	มาก
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยว	3.62	0.962	มาก
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการ เกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.66	0.934	มาก
รวม	3.75	0.909	มาก

จากตาราง 45 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นอุปสรรคมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมาได้แก่ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ตามลำดับ

ตาราง 46 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างภาคประชาชน

วิสัยทัศน์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับสากล	3.97	1.049	มาก
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่น	3.74	0.906	มาก
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	3.77	0.863	มาก
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.76	0.900	มาก
รวม	3.81	0.836	มาก

จากตาราง 46 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง
ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล ซึ่งมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาก
การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และ
จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

ตาราง 47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.94	0.930	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	3.77	0.897	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง	3.78	0.927	มาก
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ	3.79	0.938	มาก
รวม	3.82	0.820	มาก

จากตาราง 47 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ตามลำดับ

ตาราง 48 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.82	0.833	มาก
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว ในจังหวัดชัยภูมิ	3.83	0.829	มาก
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของ การพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.86	0.876	มาก
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับภูมิทัศน์ที่มอหินขาว	4.01	0.823	มาก
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยาน แห่งชาติภูแลนคา	3.98	0.804	มาก
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดชัยภูมิ	4.42	1.023	มากที่สุด
รวมโครงการ	4.02	0.701	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว	4.03	0.784	มาก
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาว	3.94	0.941	มาก
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว	4.16	0.861	มาก
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ	4.02	0.816	มาก
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง	4.00	0.765	มาก
รวมโครงการ	4.03	0.759	มาก
รวมยุทธศาสตร์	4.04	0.697	มาก

จากตาราง 48 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียวเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และโครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุงทัศนียภาพที่มอหินขาว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และโครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคาซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ตาราง 49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด	4.04	0.828	มาก
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ	3.93	0.967	มากที่สุด
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า พืชดอกกระเจียว เป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก	4.08	0.774	มาก
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ใน การแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว	3.99	0.870	มาก
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์พืชดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ	4.18	0.796	มากที่สุด
รวมโครงการ			
	4.05	0.727	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	4.06	0.897	มาก
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ	3.96	0.953	มาก
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	3.98	0.816	มาก
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ	3.82	0.903	มาก
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุค ก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ	3.62	0.993	มาก
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม	3.85	0.809	มาก
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษุกร	3.74	0.787	มาก
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา ปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล	3.87	0.939	มาก
รวมโครงการ			
	3.86	0.693	มาก

ตาราง 49 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.91	0.866	มาก
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ	3.83	0.900	มาก
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม	3.85	0.957	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน	4.07	0.924	มาก
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.99	0.893	มาก
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.89	0.942	มาก
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน	3.86	0.954	มาก
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	3.97	0.915	มาก
รวมโครงการ	3.92	0.762	มาก
รวมยุทธศาสตร์	3.94	0.683	มาก

จากตาราง 49 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหารในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และโครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสาม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืนเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และโครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97ตามลำดับ

ตาราง 50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิของ กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง			
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	4.09	0.842	มาก
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด ชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด	4.06	0.814	มาก
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.85	0.833	มาก
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.84	0.762	มาก
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)	3.92	0.929	มาก
รวมโครงการ	3.92	0.754	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ	3.93	0.902	มาก
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	3.82	0.833	มาก
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการด้านการท่องเที่ยว	3.86	0.888	มาก
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ	3.76	0.818	มาก
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	3.72	0.933	มาก
โครงการที่ 6 อบรมภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตร ในท้องถิ่น	3.89	0.852	มาก
รวมโครงการ	3.83	0.707	มาก
รวมกลยุทธ์	3.87	0.692	มาก

จากตาราง 50 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิตำบล อำเภอและระดับจังหวัดเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และโครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 6 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และโครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

ตาราง 51 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์
ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ
จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.94	0.874	มาก
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ	3.87	0.895	มาก
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา	3.90	0.718	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด	4.00	0.841	มาก
รวมโครงการ	3.92	0.746	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว	4.12	0.856	มาก
โครงการที่ 1 อบรรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบ นิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว	4.03	0.846	มาก
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	4.00	0.953	มาก
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน	4.08	0.895	มาก
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน	3.94	0.983	มาก
โครงการที่ 5 อบรรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัว ระเหว จ.ชัยภูมิ	4.12	0.868	มาก
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.09	0.842	มาก
โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะธรรมยาตรา	3.98	0.887	มาก
รวมโครงการ	4.03	0.785	มาก
รวมกลยุทธ์	3.98	0.706	มาก

จากตาราง 51 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมล ภาวนาคณพัณธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหวเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแล่นคาซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และโครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมที่สุดเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิดเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 พื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระบุงในช่วงเทศกาลออกพรรษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และโครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ตามลำดับ

ตาราง 52 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว
 เชิงอนุรักษ์จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

บทบาท	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ			
บทบาทภาครัฐ			
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	4.01	0.904	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.98	0.829	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐาน สินค้าและบริการ	4.05	0.880	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว	4.07	0.868	มาก
รวมบทบาท	4.03	0.769	มาก
บทบาทภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	4.06	0.764	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้าง มาตรฐานสินค้าและบริการ	4.09	0.877	มากที่สุด
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยว	4.10	0.954	มาก
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	4.02	0.864	มาก
รวมบทบาท	4.04	0.840	มาก
บทบาทภาคประชาชน			
1. บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.06	0.919	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในท้องถิ่น	4.12	0.844	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล	4.02	0.910	มาก
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	4.06	0.802	มากที่สุด
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.99	0.959	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	4.03	0.887	มาก
รวมบทบาท	4.05	0.788	มาก
รวมทั้ง 3 ด้าน	4.04	0.724	มาก

จากตาราง 52 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างประชาชนโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูิมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมาได้แก่ บทบาทภาคเอกชน ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และบทบาทภาครัฐ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ตามลำดับ

2.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคนักท่องเที่ยวด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอข้อมูลในรูปความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 53 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	76	76.00
หญิง	24	24.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	7	7.00
25 – 34 ปี	80	80.00
35 – 44 ปี	13	13.00
45 – 54 ปี	0	0.00
55 – 64 ปี	0	0.00
65 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	75	75.00
สมรส	25	25.00
หม้าย	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 53 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	0	0.00
อนุปริญญา / ปวส.	0	0.00
ปริญญาตรี	89	89.00
ปริญญาโท	5	5.00
ปริญญาเอก	6	6.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
ข้าราชการ	0	0.00
ข้าราชการบำนาญ	0	0.00
เกษตรกร	0	0.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	1.00
พนักงานบริษัทเอกชน	93	93.00
กิจการขนส่ง	0	0.00
นักเรียน/นักศึกษา	3	3.00
กิจการบริการที่พัก	0	0.00
พ่อค้า/นักธุรกิจ	3	3.00
กิจการบริการนำเที่ยว	0	0.00
กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	0	0.00
กิจการบันเทิง	0	0.00
รวม	100	100.00

ตาราง 53 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ / ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	1	1.00
5,001 – 10,000 บาท	0	0.00
10,001 – 15,000 บาท	34	34.00
15,001 – 20,000 บาท	53	53.00
20,001 – 25,000 บาท	8	8.00
25,001 บาทขึ้นไป	4	4.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 53 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00 มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 44 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 สถานภาพโสด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 89.00 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 93 คิดเป็นร้อยละ 93.00 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00

ตาราง 54 แสดงจำนวน ร้อยละ การเดินทางมายังจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยว

การเดินทางมาจังหวัดชัยภูมิ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	100	100.00
ไม่เคย	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 54 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เคยเดินทางมาจังหวัดชัยภูมิ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตาราง 55 แสดงจำนวน ร้อยละ ของลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	0	0.00
กลุ่มเพื่อน	95	95.00
ครอบครัว	5	5.00
คณะผู้ร่วมเดินทาง	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 55 พบว่า ลักษณะการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 95.00 และเดินทางมากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตาราง 56 แสดงจำนวน ร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ยานพาหนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถไฟ	0	0.00
เรือ	0	0.00
รถยนต์ส่วนตัว	99	99.00
รถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์)	1	1.00
รถโดยสารประจำทาง (บขส)	0	0.00
รถสองแถว	0	0.00
รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 56 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 99.00 และเดินทางด้วยรถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์) คิดเป็นร้อยละ 1.00

ตาราง 57 แสดงจำนวน ร้อยละ ของการพักค้างคืน ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การพักค้างคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักค้างคืน	99	99.00
ไม่พักค้างคืน	1	1.00
รวม	100	100.00

จาก ตาราง 57 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 99.00 และไม่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 1.00

ตาราง 58 แสดงจำนวน ร้อยละ ประเภทของที่พักรวมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ประเภทสถานที่พักรวม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงแรม	31	31.00
รีสอร์ต	16	16.00
บ้านพักรับรอง	0	0.00
พักค้างในบ้าน (Home Stay)	6	6.00
บ้านญาติ / เพื่อน	10	10.00
กางเต็นท์	37	37.00
วัด/โรงเรียน	0	0.00
รวม	100	100.00

จาก ตาราง 58 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักค้างคืนด้วยการกางเต็นท์ คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาได้แก่ พักค้างคืนที่โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 31.00 และพักค้างคืนที่รีสอร์ต คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ

ตาราง 59 แสดง จำนวน ร้อยละ ของระยะเวลาในการพักค้างคืนของนักท่องเที่ยว
ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ระยะเวลาที่พักค้างคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 คืน	100	100.00
2 คืน	0	0.00
3 คืน	0	0.00
มากกว่า 3 คืน	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 59 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักค้างคืน จำนวน 1 คืนมากที่สุด คิดเป็น ร้อย 100.00

ตาราง 60 แสดงจำนวน ร้อยละ วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักผ่อน / ท่องเที่ยว	100	100.00
เยี่ยมญาติ / เพื่อน	0	0.00
ประกอบธุรกิจ	0	0.00
ปฏิบัติราชการ	0	0.00
ประชุมสัมมนา	0	0.00
พักผ่อน	0	0.00
เยี่ยมญาติ/เพื่อน	0	0.00
ทัศนศึกษา	0	0.00
ไหว้พระ/ปฏิบัติธรรม	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 60 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางมาพักผ่อน /
ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตาราง 61 แสดงจำนวน ร้อยละ แหล่งข้อมูลที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักจังหวัดชัยภูมิ
ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แหล่งข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	0	0.00
วารสาร / นิตยสาร	0	0.00
อินเทอร์เน็ต	6	6.00
หน่วยงาน/ททท.	0	0.00
เพื่อน/ญาติ	94	94.00
วิทยุ/โทรทัศน์	0	0.00
บริษัททัวร์	0	0.00
โบรชัวร์	0	0.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 61 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิจากเพื่อน/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 94.00 และรู้จักจากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 6.00

ตาราง 62 แสดง จำนวน ร้อยละ ของค่าใช้จ่ายในท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000 บาท	7	7.00
1,001 – 3,000 บาท	93	93.00
3,001 – 5,000 บาท	0	0.00
มากกว่า 5,001 บาท	0	0.00
รวม	100	100.00

จาก ตาราง 62 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1,001 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.00 และ จำนวน ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.00

ตอนที่ 3 แรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดจันทบุรี

ตาราง 63 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ศึกษารวมชาติที่บริสุทธิ์ ชื่นชมทัศนียภาพ วิถีชีวิตที่คนใหม่ทั้งดงงาม อากาศบริสุทธิ์ ความสงบสุข	3.69	0.647	มาก
2. การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตท้องถิ่น กิจกรรมด้านศาสนาและการพัฒนาจิตใจ เช่น การทำสมาธิ	3.00	0.402	ปานกลาง
3. การพักผ่อนหย่อนใจ ความบันเทิง ความสนุกสนาน	4.26	0.661	มากที่สุด
4. การออกกำลังกาย การผจญความเสี่ยง การทำอะไรให้สำเร็จ	2.90	0.541	ปานกลาง
5. การหนีจากการงาน ชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ จากความแออัดในเมือง	4.47	0.594	มากที่สุด
6. ความคุ้มค่าเงินที่ใช่ แพคเกจราคาเหมาะสม ค่าครองชีพ ค่าเดินทางที่พักราคาถูก	2.82	0.716	ปานกลาง
7. มีแหล่งช้อปปิ้งหลากหลาย สินค้าของที่ระลึก พื้นเมืองมีคุณภาพ ราคาถูก คนขายอัธยาศัยดี	2.67	0.533	ปานกลาง
8. มีอาหารท้องถิ่นและนานาชาติหลากหลาย สะอาดและถูก สุขลักษณะ ราคาไม่แพง	2.71	0.591	ปานกลาง
9. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีเจ้าบ้านที่หวังดีมีความเป็นมิตรเป็นกันเอง	2.71	0.574	ปานกลาง
10. มีความสะดวกด้านการสื่อสารและมีความคล่องตัวในการเดินทาง	3.04	0.448	มาก
11. มีข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว	2.98	0.531	ปานกลาง
12. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่งดงาม	2.97	0.559	ปานกลาง
รวม	3.19	0.312	ปานกลาง

จากตาราง 63 พบว่า แรงจูงใจและความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การหนีจากการงาน ชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ จากความแออัดในเมืองเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเลือกเดินทางมาเที่ยว ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจ ความบันเทิง ความสนุกสนานซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และศึกษาธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ชื่นชมทัศนียภาพ วิถีชีวิตใหม่ทั้งดงาม อากาศบริสุทธิ์ ความสงบสุขซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 ตามลำดับ

ตาราง 64 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	3.22	0.561	ปานกลาง
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง	3.19	0.486	ปานกลาง
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร	3.16	0.420	ปานกลาง
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทุ่งกระมัง	3.19	0.465	ปานกลาง
รวม	3.19	0.469	ปานกลาง

จากตาราง 64 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยวโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคาเป็นสถานที่น่าท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 รองลงมาได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียงและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวทุ่งกระมังซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชรซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ตามลำดับ

ตาราง 65 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้อย แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณ หามหมอก	2.96	0.425	ปานกลาง
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)	3.03	0.460	ปานกลาง
3. พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระ ธาตุพิพวย	3.04	0.511	ปานกลาง
4. โบสถ์บ้านกุดไธ้ โบสถ์บ้านโนนซ้อย โบสถ์บ้านพันลำ	3.02	0.492	ปานกลาง
5. ปรางค์กู๋ กู๋แดง กู๋บ้านหัวสระ	3.00	0.512	ปานกลาง
รวม	3.01	0.452	ปานกลาง

จากตาราง 65 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
ที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปาน
กลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่า 3.01 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนอง
สามหมื่น พระธาตุพิพวย เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 รองลงมาได้แก่ วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์
วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 และ
โบสถ์บ้านกุดไธ้ โบสถ์บ้านโนนซ้อย โบสถ์บ้านพันลำซึ่งมีระดับความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ตามลำดับ

ตาราง 66 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านเทศกาล และงานประเพณี ของกลุ่มตัวอย่าง
 นักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เทศกาลดอกกระเจียวบาน	3.12	0.556	ปานกลาง
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5)	3.04	0.374	ปานกลาง
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม	3.04	0.346	ปานกลาง
4. ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)	3.00	0.348	ปานกลาง
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ	3.01	0.389	ปานกลาง
รวม	3.04	0.353	ปานกลาง

จากตาราง 66 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านเทศกาลและงานประเพณีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เทศกาลดอกกระเจียวบานเป็นเทศกาลที่น่าเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 รองลงมาได้แก่ ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) และประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอมซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 เท่ากัน และเทศกาลอาหารชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ตามลำดับ

ตาราง 67 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล	3.06	0.397	ปานกลาง
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว	3.13	0.525	ปานกลาง
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม	3.16	0.526	ปานกลาง
4. ล่องแพ แลภูคิง	3.09	0.429	ปานกลาง
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์	3.07	0.408	ปานกลาง
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า	3.07	0.383	ปานกลาง
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ	3.11	0.345	ปานกลาง
รวม	3.10	0.392	ปานกลาง

จากตาราง 67 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นอนดูดาวที่ป่าหินงามเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมาได้แก่ ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 และชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิซึ่งมีระดับความคิดเห็นเป็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11ตามลำดับ

ตาราง 68 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ	3.00	0.550	ปานกลาง
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)	2.96	0.530	ปานกลาง
3. ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้)	2.95	0.557	ปานกลาง
4. การเดินทางโดยรถไฟ	2.54	0.892	น้อย
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์	2.94	0.547	ปานกลาง
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล	2.92	0.486	ปานกลาง
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	2.94	0.468	ปานกลาง
8. ป้ายบอกทาง	2.91	0.534	ปานกลาง
9. ปิมน้ำมัน / ห้องสุขา	2.87	0.544	ปานกลาง
รวม	2.89	0.496	ปานกลาง

จากตาราง 68 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟเป็นการบริการที่เหมาะสมที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 รองลงมาได้แก่ ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 และร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ตามลำดับ

ตาราง 69 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งหรือข้อของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จุดแข็ง / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่มดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม	3.09	0.404	ปานกลาง
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง	3.04	0.448	ปานกลาง
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า	3.04	0.425	ปานกลาง
4. มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)	3.03	0.413	ปานกลาง
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้	3.03	0.388	ปานกลาง
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญัฮกุร	2.98	0.426	ปานกลาง
รวม	3.04	0.392	ปานกลาง

จากตาราง 69 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่มดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงามเป็นจุดแข็งมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 รองลงมาได้แก่ มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทองและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้าซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 และมีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ และเป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน(แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ตามลำดับ

ตาราง 70 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จุดอ่อน / ข้อดี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว	2.96	0.315	ปานกลาง
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก	2.98	0.284	ปานกลาง
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว	2.99	0.266	ปานกลาง
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	2.97	0.300	ปานกลาง
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ	2.96	0.346	ปานกลาง
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง	2.96	0.315	ปานกลาง
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	2.97	0.388	ปานกลาง
รวม	2.97	0.264	ปานกลาง

จากตาราง 70 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือจุดดีของจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดอ่อนมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 รองลงมาได้แก่ การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวกซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่า 2.98 และขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97ตามลำดับ

ตาราง 71 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

โอกาส	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.30	0.577	ปานกลาง
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.00	0.550	ปานกลาง
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว	3.02	0.531	ปานกลาง
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ	2.98	0.449	ปานกลาง
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน	2.95	0.435	ปานกลาง
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษักรู	2.99	0.389	ปานกลาง
รวม	3.00	0.464	ปานกลาง

จากตาราง 71 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นโอกาสมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 รองลงมาได้แก่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 และประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ตามลำดับ

ตาราง 72 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ของกลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยว

อุปสรรคในการพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.03	05.2	ปานกลาง
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	2.90	0.522	ปานกลาง
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน	2.99	0.577	ปานกลาง
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการ นักท่องเที่ยว	2.97	0.521	ปานกลาง
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการ เกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.92	0.526	ปานกลาง
รวม	2.96	0.491	ปานกลาง

จากตาราง 72 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
จังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเป็นอุปสรรคมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03
รองลงมาได้แก่ ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานซึ่งมีความคิดเห็นอยู่
ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการ
ให้บริการนักท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ตามลำดับ

ตาราง 73 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่ม
ตัวอย่างนักท่องเที่ยว

วิสัยทัศน์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับสากล	2.99	0.611	ปานกลาง
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่น	2.99	0.438	ปานกลาง
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	2.94	0.509	ปานกลาง
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	2.97	0.437	ปานกลาง
รวม	2.97	0.429	ปานกลาง

จากตาราง 73 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดย
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทาง
ธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านระดับสากลและจังหวัดชัยภูมิ
จะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนามากที่สุดซึ่งมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยว
เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 และจังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อ
พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ตามลำดับ

ตาราง 74 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.16	0.662	ปานกลาง
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	3.09	0.698	ปานกลาง
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง	3.16	0.692	ปานกลาง
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ	3.14	0.682	ปานกลาง
รวม	3.14	0.673	ปานกลาง

จากตาราง 74 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางเหมาะสมมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ตามลำดับ

ตาราง 75 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์
ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.49	0.732	มาก
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว ในจังหวัดชัยภูมิ	3.47	0.731	มาก
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของ การพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.46	0.797	มาก
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับภูมิทัศน์ที่มอหินขาว	3.52	0.731	มาก
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยาน แห่งชาติภูแลนคา	3.51	0.3859	มาก
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดชัยภูมิ	3.50	0.745	มาก
รวมโครงการ	3.49	0.751	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว	3.58	0.806	มาก
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาว	3.50	0.847	มาก
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว	3.58	0.793	มาก
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ	3.55	0.796	มาก
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง	3.59	0.889	มาก
รวมโครงการ	3.56	0.796	มาก
รวมกลยุทธ์	3.53	0.740	มาก

จากตาราง 75 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และเมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคนักท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมืองมีความเหมาะสมมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และโครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระดับซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มอหินขาวมีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และโครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตามลำดับ

ตาราง 76 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด	3.74	0.917	มาก
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ	3.74	0.917	มาก
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า พืชดอกกระเจียว เป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก	3.71	0.957	มาก
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว	3.69	0.982	มาก
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์พืชดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ	3.75	0.903	มาก
รวมโครงการ	3.72	9.33	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว			
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	3.79	0.913	มาก
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ	3.73	0.973	มาก
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	3.70	0.882	มาก
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ	3.74	0.764	มาก
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุค ก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ	3.64	0.916	มาก
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม	3.65	0.903	มาก
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวนุ้ยฮากู	3.68	0.839	มาก
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา ปิ๊มน้ำมัน โรงพยาบาล	3.64	0.894	มาก
รวมโครงการ	3.71	0.860	มาก

ตาราง 76 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.61	0.942	มาก
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ	3.65	0.847	มาก
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม	3.55	0.783	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน	3.61	0.790	มาก
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.63	0.837	มาก
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.64	0.811	มาก
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน	3.59	0.805	มาก
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	3.61	0.777	มาก
รวมโครงการ	3.61	0.783	มาก
รวมกลยุทธ์	3.69	0.841	มาก

จากตาราง 76 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และโครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และโครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสาม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยวซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และโครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63

ตาราง 77 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์
ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) จังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง			
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	3.64	0.732	มาก
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด ชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด	3.60	0.791	มาก
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.69	0.761	มาก
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.63	0.761	มาก
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)	3.66	0.819	มาก
รวมโครงการ	3.65	0.765	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการ ท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ	3.76	0.638	มาก
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์ จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	3.67	0.817	มาก
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหาร และบริการด้านการท่องเที่ยว	3.67	0.792	มาก
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ	3.66	0.728	มาก
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	3.73	0.617	มาก
โครงการที่ 6 อบรมภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตร ในท้องถิ่น	3.68	0.709	มาก
รวมโครงการ	3.70	0.692	มาก
รวมกลยุทธ์	3.67	0.720	มาก

จากตาราง 77 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการ (SME) ในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และโครงการที่ 6 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่นซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และโครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ตามลำดับ

ตาราง 78 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ จังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์และโครงการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ			
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.81	0.692	มาก
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ	3.78	0.715	มาก
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา	3.80	0.711	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด	3.79	0.743	มาก
รวมโครงการ	3.79	0.710	มาก
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว	3.82	0.706	มาก
โครงการที่ 1 อบรรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว	3.84	0.721	มาก
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	3.92	0.720	มาก
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน	3.87	0.761	มาก
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน	3.90	0.745	มาก
โครงการที่ 5 อบรรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ	3.89	0.723	มาก
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	3.89	0.723	มาก
โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะธรรมยาตรา	3.89	0.723	มาก
รวมโครงการ	3.89	0.710	มาก
รวมกลยุทธ์	3.84	0.695	มาก

จากตาราง 78 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชัยภูมิของยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

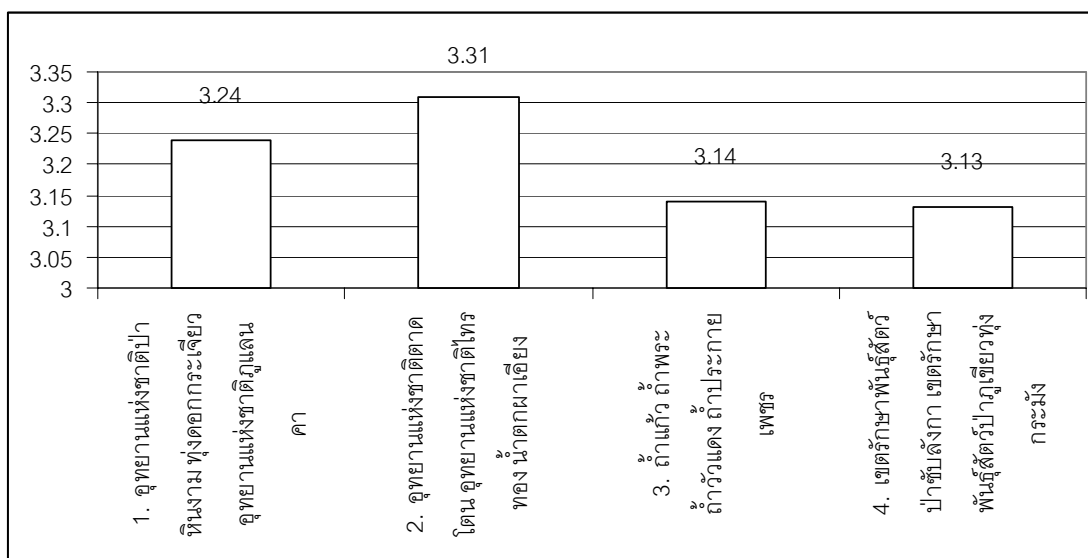
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ เป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถานซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และ โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณพันธุมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา และโครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะกรรมการซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษาเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำหมอนไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และ โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ตามลำดับ

2.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ตาราง 79 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	4.25	0.730	มาก ที่สุด	4.28	0.726	มาก ที่สุด	4.29	0.686	มาก ที่สุด	3.22	0.561	ปาน กลาง	3.24	0.539	ปาน กลาง
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง	4.017	0.667	มาก	4.10	0.732	มาก	4.26	0.774	มาก ที่สุด	3.19	0.486	ปาน กลาง	3.31	0.539	ปาน กลาง
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร	3.70	0.810	มาก	3.65	0.880	มาก	3.66	0.867	มาก	3.16	0.420	ปาน กลาง	3.14	0.448	ปาน กลาง
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าภูเขียวทุ่งกระมัง	3.98	0.853	มาก	3.97	0.810	มาก	3.86	0.88	มาก	3.19	0.465	ปาน กลาง	3.13	0.478	ปาน กลาง
รวม	4.03	0.594	มาก	4.00	0.634	มาก	4.02	0.653	มาก	3.19	0.469	ปาน กลาง	3.18	0.498	ปาน กลาง

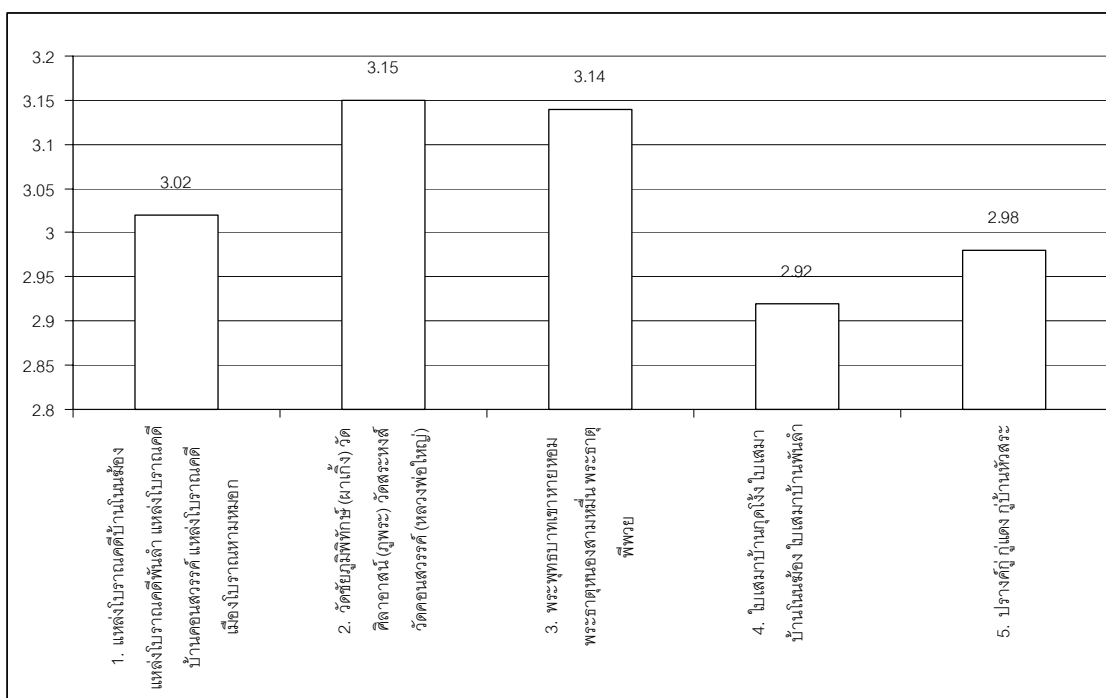

ภาพ 44 แสดงแผนภูมิแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 79 และภาพประกอบ 44 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไพรทอง น้ำตกผาเอียง เป็นแหล่งที่น่าท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาได้แก่ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 และถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ตามลำดับ

ตาราง 80 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นำท่องเที่ยวของ
จังหวัดชัยภูมิ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางเชิงวัฒนธรรม	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนสี้อง แหล่งโบราณคดี พันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่ง โบราณคดีเมืองโบราณหามหมอก	3.37	0.787	ปาน กลาง	3.68	0.851	มาก	3.49	0.904	มาก	2.96	0.425	ปาน กลาง	3.02	0.483	ปาน กลาง
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)	3.59	0.818	มาก	3.91	0.842	มาก	3.83	0.753	มาก	3.03	0.460	ปาน กลาง	3.15	0.427	ปาน กลาง
3. พระพุทธรูปเขาทรายหอม พระธาตุหนองสาม หมื่น พระธาตุพิมาย	3.29	0.844	ปาน กลาง	3.74	0.906	มาก	3.50	0.893	มาก	3.04	0.511	ปาน กลาง	3.14	0.535	ปาน กลาง
4. ไบเสมบ้านกุดโง้ง ไบเสมบ้านโนนสี้อง ไบเสม บ้านพันลำ	3.51	0.916	มาก	3.89	0.898	มาก	3.31	0.873	มาก	3.02	0.492	ปาน กลาง	2.92	0.470	ปาน กลาง
5. ปรางค์กู่ กู่แดง กู่บ้านหัวสระ	3.47	1.020	มาก	3.70	0.905	มาก	3.44	0.868	มาก	3.00	0.512	ปาน กลาง	2.98	0.436	ปาน กลาง
รวม	3.45	0.746	มาก	3.78	0.752	มาก	3.51	0.736	มาก	3.01	0.452	ปาน กลาง	3.04	0.447	ปาน กลาง

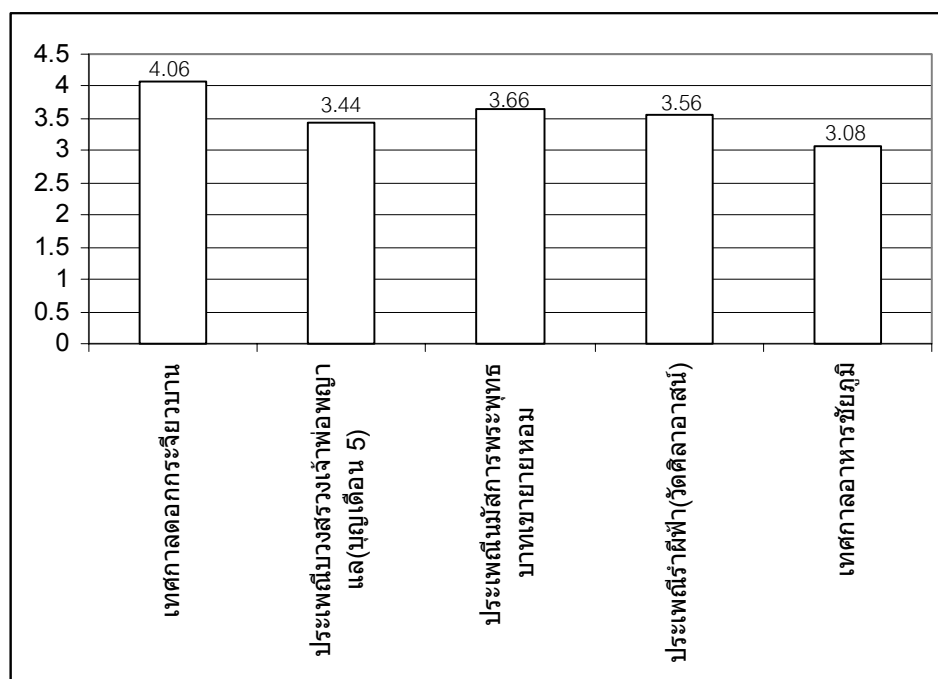

ภาพ 45 แสดงแผนภูมิแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 80 และภาพประกอบ 45 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเง็ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 รองลงมาได้แก่ พระพุทธบาทเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพิพวยมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และแหล่งโบราณคดีบ้านโนนฮ่อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหมอกหมอกมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ตามลำดับ

ตาราง 81 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล งานประเพณี และมหกรรมการท่องเที่ยวที่นำ
ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

เทศกาลประเพณี	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เทศกาลดอกกระเจียวบาน	4.39	0.709	มากที่สุด	4.37	0.825	มาก	4.39	0.751	มากที่สุด	3.12	0.556	ปานกลาง	4.06	0.7	มาก
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อบุญแล (บุญเดือน 5)	4.05	0.809	มาก	4.65	0.524	มากที่สุด	4.85	0.217	มากที่สุด	3.04	0.374	ปานกลาง	3.44	0.078	มาก
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม	3.36	0.689	ปานกลาง	3.62	0.814	มาก	4.61	0.790	มากที่สุด	3.04	0.346	ปานกลาง	3.66	0.396	มาก
4. ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์)	3.30	0.859	ปานกลาง	3.48	0.847	มาก	4.43	0.820	มากที่สุด	3.00	0.348	ปานกลาง	3.56	0.328	มาก
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ	3.37	0.861	ปานกลาง	3.66	0.781	มาก	3.52	0.904	มาก	3.01	0.389	ปานกลาง	3.08	0.410	ปานกลาง
รวม	3.69	0.506	มาก	3.96	1.268	มาก	3.96	1.260	มาก	3.04	0.353	ปานกลาง	3.56	0.3884	ปานกลาง

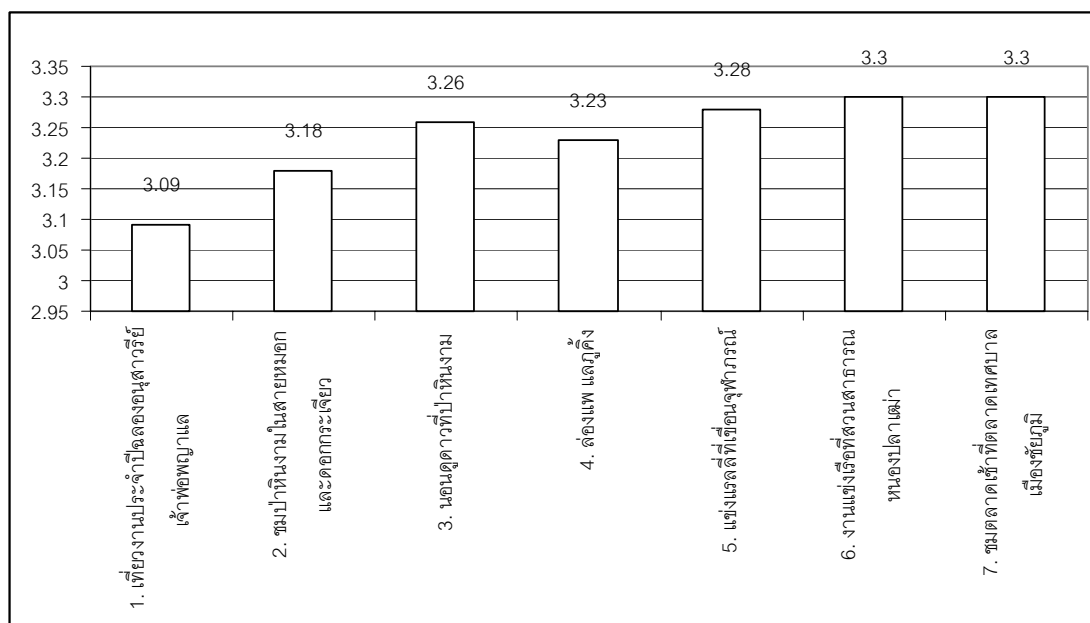

ภาพ 46 แสดงแผนภูมิเทศกาลงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 81 และภาพประกอบ 46 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาลงานประเพณีของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.388 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศกาลวันดอกกระเจียวบานเป็นเทศกาลที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาได้แก่ ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่า 3.56 และ ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ตามลำดับ

ตาราง 82 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เที่ยวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล	4.25	0.730	มากที่สุด	4.13	0.849	มาก	4.32	0.875	มากที่สุด	3.06	0.397	ปานกลาง	3.09	0.469	ปานกลาง
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว	4.33	0.711	มากที่สุด	4.24	0.955	มากที่สุด	4.44	0.715	มากที่สุด	3.13	0.525	ปานกลาง	3.18	0.527	ปานกลาง
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม	3.97	0.846	มาก	4.23	0.750	มากที่สุด	4.17	0.842	มาก	3.16	0.526	ปานกลาง	3.26	0.524	ปานกลาง
4. ล่องแพ แลภูคิง	3.80	0.841	มาก	3.97	0.810	มาก	4.08	0.861	มาก	3.09	0.429	ปานกลาง	3.23	0.439	ปานกลาง
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์	3.41	0.753	มาก	4.01	0.893	มาก	3.83	0.933	มาก	3.07	0.408	ปานกลาง	3.28	0.498	ปานกลาง
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า	3.11	0.815	ปานกลาง	3.46	0.947	มาก	3.58	0.923	มาก	3.07	0.383	ปานกลาง	3.30	0.437	ปานกลาง
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ	3.04	0.909	ปานกลาง	3.39	0.827	มาก	3.43	0.946	มาก	3.11	0.345	ปานกลาง	3.29	0.363	ปานกลาง
รวม	3.70	0.501	มากที่สุด	3.92	0.628	มากที่สุด	3.98	0.648	มากที่สุด	3.10	0.392	ปานกลาง	3.24	0.465	ปานกลาง

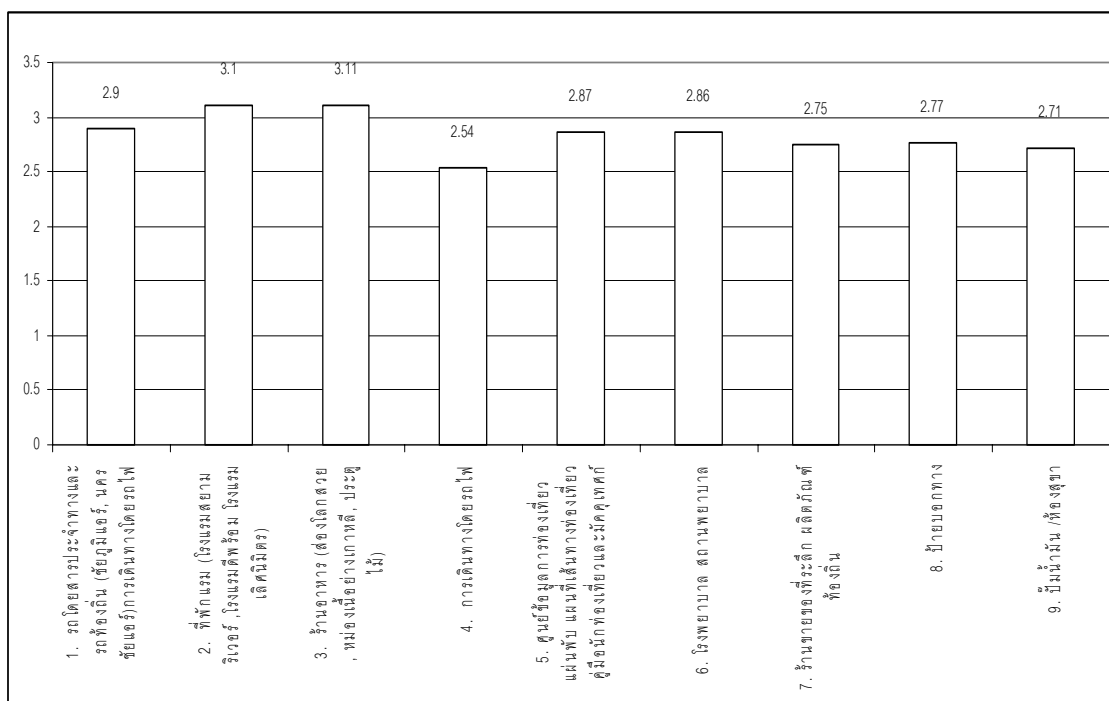

ภาพ 47 แสดงแผนภูมิกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 82 และภาพประกอบ 47 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่าเป็นกิจกรรมที่น่าเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 และแข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ตามลำดับ

ตาราง 83 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของจังหวัดชัยภูมิ

การบริการการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ	3.68	0.695	มาก	3.77	0.839	มาก	3.49	1.150	มาก	3.00	0.550	ปานกลาง	2.90	0.777	ปานกลาง
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)	3.51	0.798	มาก	3.82	0.845	มาก	3.79	1.004	มาก	2.96	0.530	ปานกลาง	3.10	0.633	ปานกลาง
3. ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประจักษ์ไม้)	3.30	0.759	ปานกลาง	3.75	0.783	มาก	3.62	0.962	มาก	2.95	0.557	ปานกลาง	3.11	0.658	ปานกลาง
4. การเดินทางโดยรถไฟ	2.81	1.125	ปานกลาง	2.55	1.077	มาก	2.81	1.110	ปานกลาง	2.54	0.892	น้อย	2.54	0.884	ปานกลาง
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์	3.36	1.020	ปานกลาง	3.42	0.955	มาก	3.22	1.040	ปานกลาง	2.94	0.547	ปานกลาง	2.87	0.557	ปานกลาง
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล	3.42	0.843	มาก	3.26	1.041	ปานกลาง	3.31	1.080	ปานกลาง	2.92	0.486	ปานกลาง	2.86	0.604	ปานกลาง
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3.38	0.763	ปานกลาง	4.08	0.683	มาก	3.00	0.995	ปานกลาง	2.94	0.468	ปานกลาง	2.75	0.584	ปานกลาง
8. ป้ายบอกทาง	3.43	0.967	มาก	3.42	0.987	มาก	3.15	0.986	ปานกลาง	2.91	0.534	ปานกลาง	2.77	0.543	ปานกลาง
9. บิมน้ำมัน /ห้องสุขา	3.36	0.969	ปานกลาง	3.37	1.022	มาก	3.04	1.112	ปานกลาง	2.87	0.544	ปานกลาง	2.71	0.615	ปานกลาง
รวม	3.36	0.654	ปานกลาง	3.49	0.870	มาก	3.26	0.822	ปานกลาง	2.89	0.496	ปานกลาง	2.84	0.580	ปานกลาง

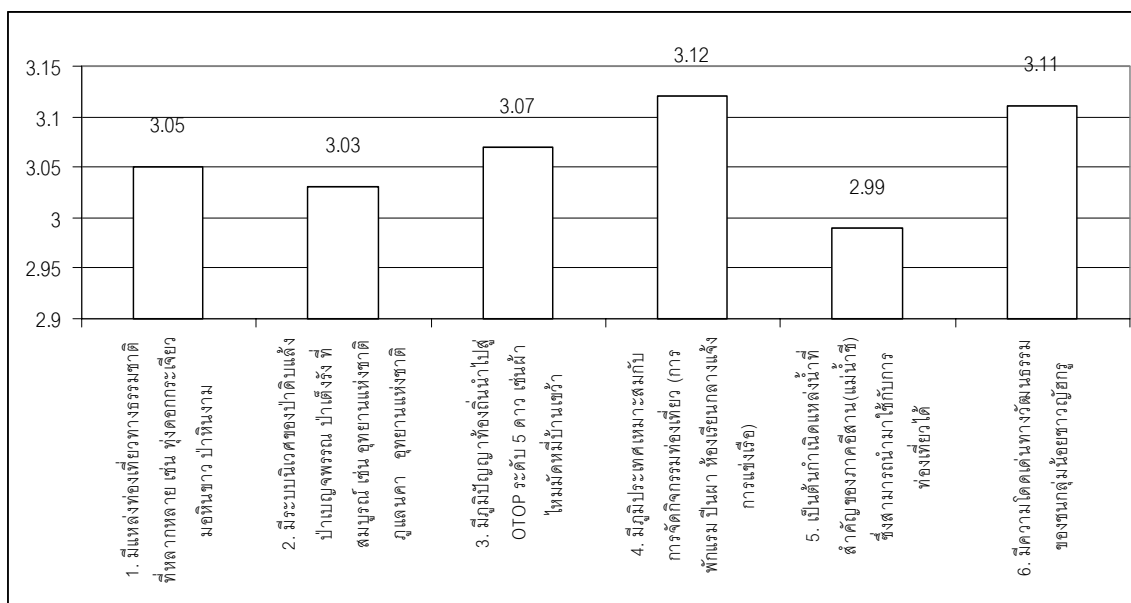

ภาพ 48 แสดงแผนภูมิการให้บริการที่เหมาะสมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 83 และภาพประกอบ 48 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการที่เหมาะสมทางการท่องเที่ยวโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตูไม้) เป็นการบริการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 รองลงมาได้แก่ ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และ รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

ตาราง 84 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดรวม

จุดแข็ง / ข้อดี	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุดดองกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม	4.21	0.715	มากที่สุด	4.30	0.644	มากที่สุด	4.14	0.817	มาก	3.09	0.404	ปานกลาง	3.05	0.455	ปานกลาง
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง	3.97	0.745	มาก	4.02	0.724	มาก	3.95	0.821	มาก	3.04	0.448	ปานกลาง	3.03	0.486	ปานกลาง
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า	3.79	0.913	มาก	4.01	0.859	มาก	3.86	0.815	มาก	3.04	0.425	ปานกลาง	3.07	0.376	ปานกลาง
4. มีภูมิประเทศเหมาะกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)	3.61	0.931	มาก	3.92	0.907	มาก	3.80	0.865	มาก	3.03	0.413	ปานกลาง	3.12	0.380	ปานกลาง
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้	3.84	0.940	มาก	3.98	0.853	มาก	3.77	0.952	มาก	3.03	0.388	ปานกลาง	2.99	0.394	ปานกลาง
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวภูษกรู	3.20	1.025	ปานกลาง	3.54	0.892	มาก	3.47	1.029	มาก	2.98	0.426	ปานกลาง	3.11	0.428	ปานกลาง
รวม	3.77	0.698	มาก	3.96	0.610	มาก	3.84	0.632	มาก	3.04	0.392	ปานกลาง	3.07	0.359	ปานกลาง

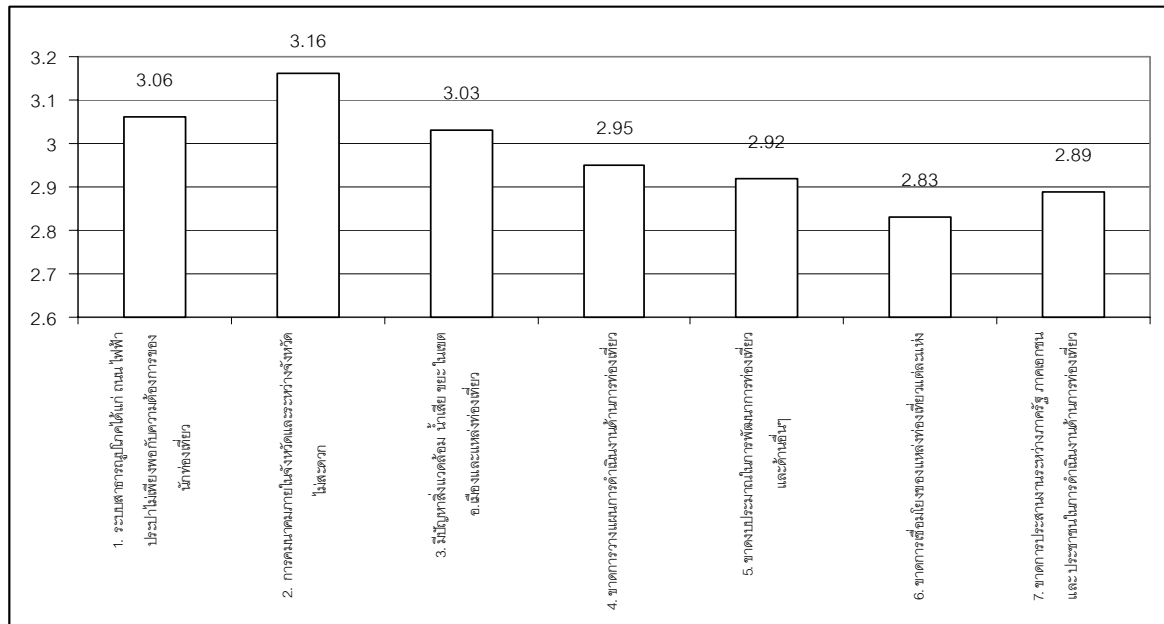

ภาพ 49 แสดงแผนภูมิแสดงจุดแข็งของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 84 และภาพประกอบ 49 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ) เป็นจุดแข็งมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3.12 รองลงมาได้แก่ เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่นผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ตามลำดับ

ตาราง 85 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดชัยภูมิ

จุดอ่อน / ข้อด้อย	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.37	0.928	ปานกลาง	3.74	0.906	มาก	3.58	0.966	มาก	2.96	0.315	ปานกลาง	3.06	1.641	ปานกลาง
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก	3.12	1.008	ปานกลาง	3.53	1.068	มาก	3.49	1.040	มาก	2.98	0.284	ปานกลาง	3.16	1.525	ปานกลาง
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว	3.28	0.922	ปานกลาง	3.33	0.853	มาก	3.37	0.971	ปานกลาง	2.99	0.266	ปานกลาง	3.03	1.490	ปานกลาง
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.42	0.987	มาก	3.52	0.904	มาก	3.38	0.940	ปานกลาง	2.97	0.300	ปานกลาง	2.95	1.496	ปานกลาง
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ	3.55	0.925	มาก	3.39	0.886	มาก	3.48	1.020	มาก	2.96	0.346	ปานกลาง	2.92	1.320	ปานกลาง
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง	3.73	0.908	มาก	3.37	0.928	มาก	3.48	1.010	มาก	2.96	0.315	ปานกลาง	2.83	1.062	ปานกลาง
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	3.64	0.882	มาก	3.58	0.878	มาก	3.48	1.049	มาก	2.97	0.388	ปานกลาง	2.89	1.625	ปานกลาง
รวม	3.44	0.773	มาก	3.49	0.775	มาก	3.47	0.888	มาก	2.97	0.264	ปานกลาง	2.98	1.603	ปานกลาง

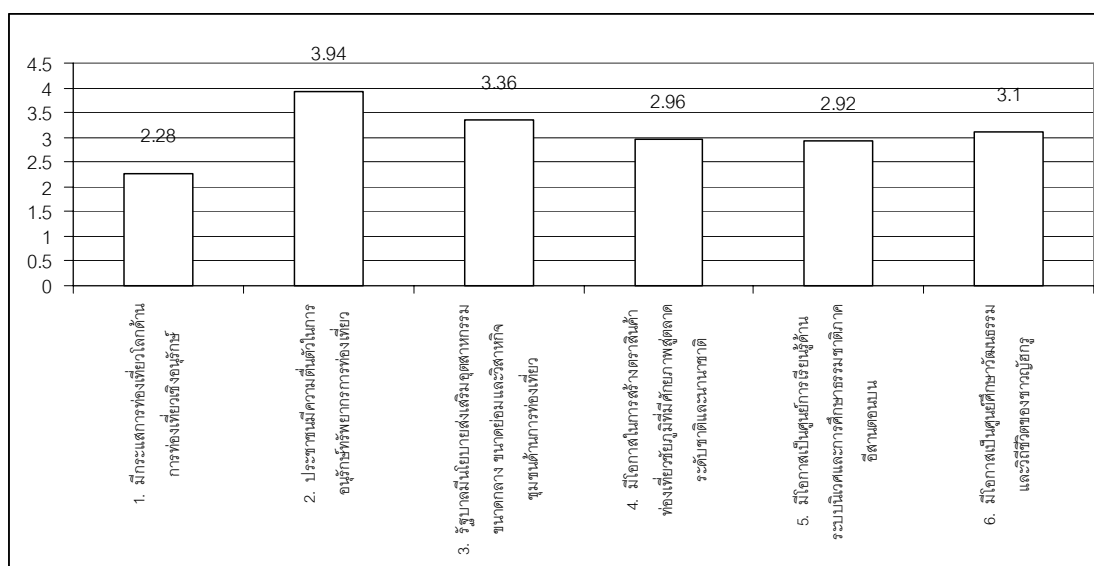

ภาพ 50 แสดงแผนภูมิแสดงจุดอ่อนของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 85 และภาพประกอบ 50 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวกเป็นจุดอ่อนมากที่สุดซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมาได้แก่ ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอความต้องการของนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 และมีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ตามลำดับ

ตาราง 86 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

โอกาสในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.78	0.860	มาก	3.85	0.702	มาก	3.74	0.836	มาก	3.30	0.577	ปานกลาง	3.28	0.565	ปานกลาง
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.42	0.781	มาก	3.61	0.827	มาก	3.30	0.959	ปานกลาง	3.00	0.550	ปานกลาง	3.94	0.639	มาก
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว	3.36	0.927	ปานกลาง	3.54	0.858	มาก	3.21	0.988	ปานกลาง	3.02	0.531	ปานกลาง	3.36	0.561	ปานกลาง
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ	3.32	0.942	ปานกลาง	3.34	0.855	ปานกลาง	3.29	1.094	ปานกลาง	2.98	0.449	ปานกลาง	2.96	0.525	ปานกลาง
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศและการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน	3.52	0.858	มาก	3.58	0.890	มาก	3.46	1.068	มาก	2.95	0.435	ปานกลาง	2.92	0.540	ปานกลาง
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษังกู	3.13	0.971	ปานกลาง	3.33	0.842	ปานกลาง	3.35	0.999	ปานกลาง	2.99	0.389	ปานกลาง	3.10	0.403	ปานกลาง
รวม	3.42	0.646	มาก	3.54	0.602	มาก	3.39	0.772	ปานกลาง	3.00	0.464	ปานกลาง	2.98	0.527	ปานกลาง

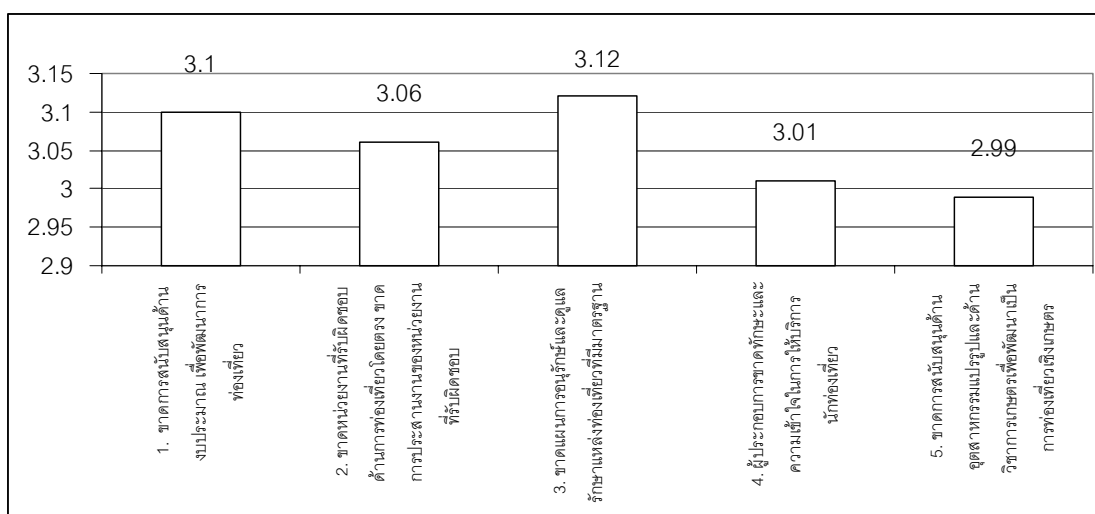

ภาพ 51 แสดงแผนภูมิแสดงโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 86 และภาพประกอบ 51 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นโอกาสในการพัฒนามากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาได้แก่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และมีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ตามลำดับ

ตาราง 87 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของ
จังหวัดชัยภูมิ

อุปสรรคในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.68	0.931	มาก	3.97	0.784	มาก	3.82	1.058	มาก	3.03	0.522	ปานกลาง	3.10	0.585	ปานกลาง
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.52	1.010	มาก	3.72	0.866	มาก	3.85	1.038	มาก	2.90	0.522	ปานกลาง	3.06	0.536	ปานกลาง
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน	3.54	0.947	มาก	3.66	1.017	มาก	3.80	0.985	มาก	2.99	0.577	ปานกลาง	3.12	0.596	ปานกลาง
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยว	3.53	0.809	มาก	3.69	0.692	มาก	3.62	0.962	มาก	2.97	0.521	ปานกลาง	3.01	0.597	ปานกลาง
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการเกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.51	0.797	มาก	3.70	0.718	มาก	3.66	0.934	มาก	2.92	0.526	ปานกลาง	2.99	0.594	ปานกลาง
รวม	3.56	0.764	มาก	3.75	0.691	มาก	3.75	0.909	มาก	2.96	0.491	ปานกลาง	3.05	0.563	ปานกลาง

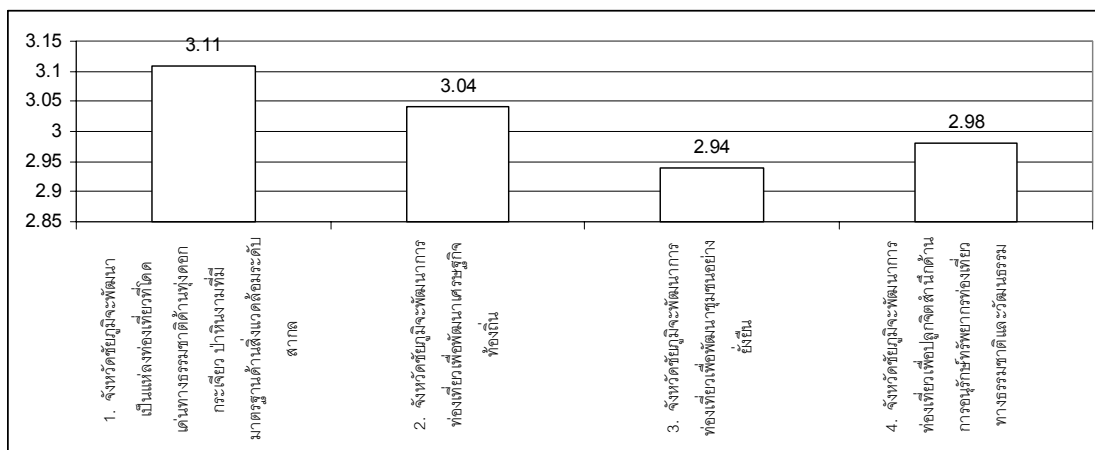

ภาพ 52 แสดงแผนภูมิแสดงอุปสรรคในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 87 และภาพประกอบ 52 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานเป็นอุปสรรคในการพัฒนามากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 รองลงมาได้แก่ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรงขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ตามลำดับ

ตาราง 88 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

วิสัยทัศน์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล	3.72	0.817	มาก	4.13	0.812	มาก	3.97	1.049	มาก	2.99	0.611	ปานกลาง	3.11	0.727	ปานกลาง
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.64	0.718	มาก	4.01	0.882	มาก	3.74	0.906	มาก	2.99	0.438	ปานกลาง	3.04	0.532	ปานกลาง
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	3.76	0.900	มาก	4.02	0.921	มาก	3.77	0.863	มาก	2.94	0.509	ปานกลาง	2.94	0.490	ปานกลาง
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนากองเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.73	0.863	มาก	4.08	0.861	มาก	3.76	0.900	มาก	2.97	0.437	ปานกลาง	2.98	0.455	ปานกลาง
รวม	3.71	0.707	มาก	4.06	0.796	มาก	3.81	0.836	มาก	2.97	0.429	ปานกลาง	3.02	0.493	ปานกลาง

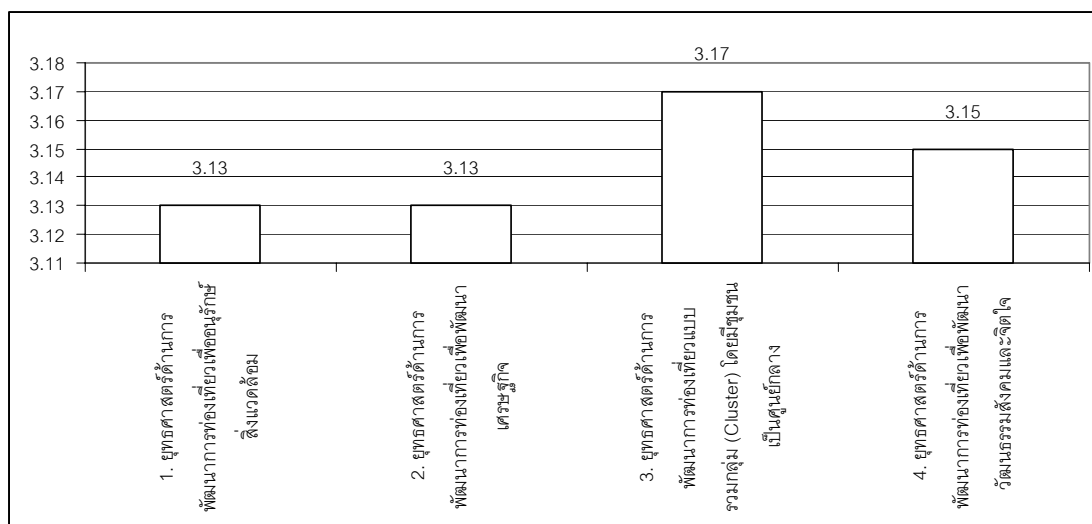

ภาพ 53 แสดงแผนภูมิแสดงวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ

จากตาราง 88 และภาพประกอบ 53 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากลเป็นวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 และ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ตามลำดับ

ตาราง 89 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน จังหวัดชัยภูมิ

ยุทธศาสตร์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากองเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.00	0.899	มาก	3.97	1.029	มาก	3.94	0.930	มาก	3.16	0.662	ปานกลาง	3.13	0.677	ปานกลาง
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากองเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	3.69	0.918	มาก	3.84	0.801	มาก	3.77	0.897	มาก	3.09	0.698	ปานกลาง	3.13	0.687	ปานกลาง
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากองเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง	3.76	0.866	มาก	4.01	0.835	มาก	3.78	0.927	มาก	3.16	0.692	ปานกลาง	3.17	0.722	ปานกลาง
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากองเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ	3.77	0.920	มาก	3.82	0.869	มาก	3.79	0.938	มาก	3.14	0.682	ปานกลาง	3.15	0.691	ปานกลาง
รวม	3.81	0.812	มาก	3.91	0.781	มาก	3.82	0.820	มาก	3.14	0.673	ปานกลาง	3.14	0.677	ปานกลาง

ภาพ 54 แสดงแผนภูมิแสดงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ

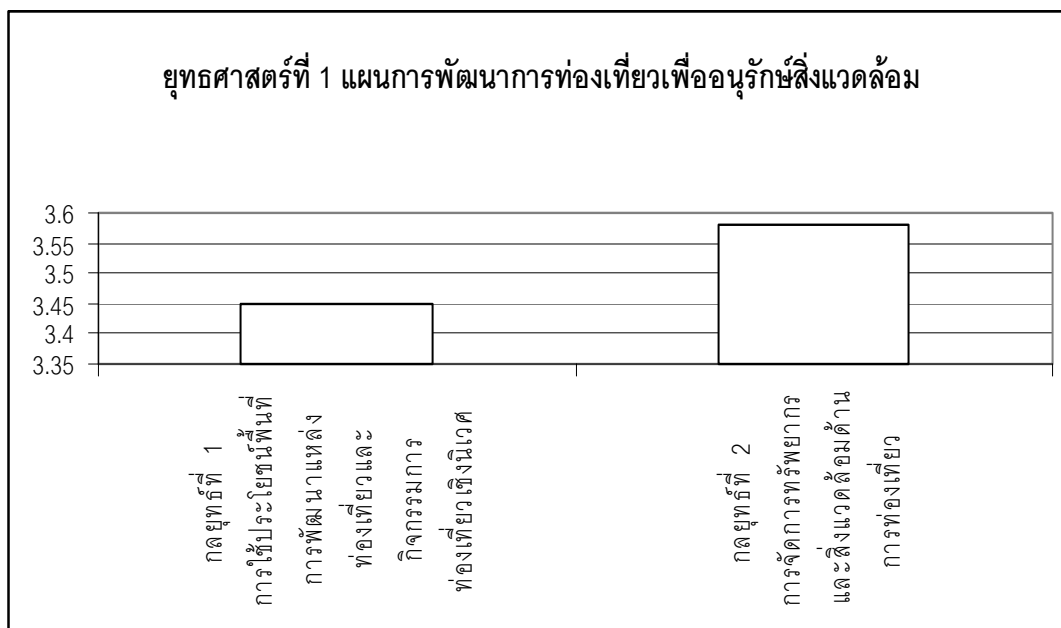
จากตาราง 89 และภาพประกอบ 54 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 และ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ตามลำดับ

ตาราง 90 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม			
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม																
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.90	0.927	มาก	3.91	0.805	มาก	3.82	0.833	มาก	3.49	0.732	มาก	3.45	0.685	มาก	
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	3.94	0.897	มาก	4.04	0.737	มาก	3.83	0.829	มาก	3.47	0.731	มาก	3.41	0.697	มาก	
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิง ยุทธศาสตร์ (SEA)ของ การพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.60	0.865	มาก	3.96	0.764	มาก	3.86	0.876	มาก	3.46	0.797	มาก	3.59	0.802	มาก	
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับภูมิทัศน์ที่ มอหินขาว	3.91	0.992	มาก	4.01	0.835	มาก	4.01	0.823	มาก	3.52	0.731	มาก	3.57	0.646	มาก	
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา	3.85	0.925	มาก	4.09	0.877	มาก	3.98	0.804	มาก	3.51	0.385	มาก	3.57	0.324	มาก	
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	3.92	1.002	มาก	4.20	2.118	มาก	4.42	1.023	มากที่สุด	3.50	0.745	มาก	3.75	0.755	มาก	
รวมโครงการ	3.85	0.746	มาก	4.06	0.700	มาก	4.02	0.701	มาก	3.49	0.751	มาก	3.57	0.728	มาก	

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว	4.02	0.943	มาก	4.06	0.962	มาก	4.03	0.784	มาก	3.58	0.806	มาก	3.58	0.726	มาก
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของ ลำน้ำลำปะทาว	3.97	0.881	มาก	4.16	0.817	มาก	3.94	0.941	มาก	3.50	0.847	มาก	3.48	0.877	มาก
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอก กระเจียว	3.93	0.879	มาก	4.15	0.880	มาก	4.16	0.861	มาก	3.58	0.793	มาก	3.69	0.784	มาก
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ	3.81	0.884	มาก	4.17	0.829	มาก	4.02	0.816	มาก	3.55	0.796	มาก	3.65	0.762	มาก
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขต อำเภอเมือง	3.52	1.123	มาก	4.15	0.845	มาก	4.00	0.765	มาก	3.59	0.889	มาก	3.83	0.710	มาก
รวมโครงการ	3.81	0.809	มาก	4.16	0.759	มาก	4.03	0.759	มาก	3.56	0.796	มาก	3.67	0.771	มาก
รวมกลยุทธ์	3.90	0.702	มาก	4.11	0.669	มาก	4.04	0.697	มาก	3.53	0.740	มาก	3.60	0.737	มาก

ภาพ 55 แสดงแผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 1

จากตาราง 90 และภาพประกอบ 55 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของ ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมืองเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมา ได้แก่ โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และโครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA)ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชายภูมิ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และโครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ

ตาราง 91 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 2 ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

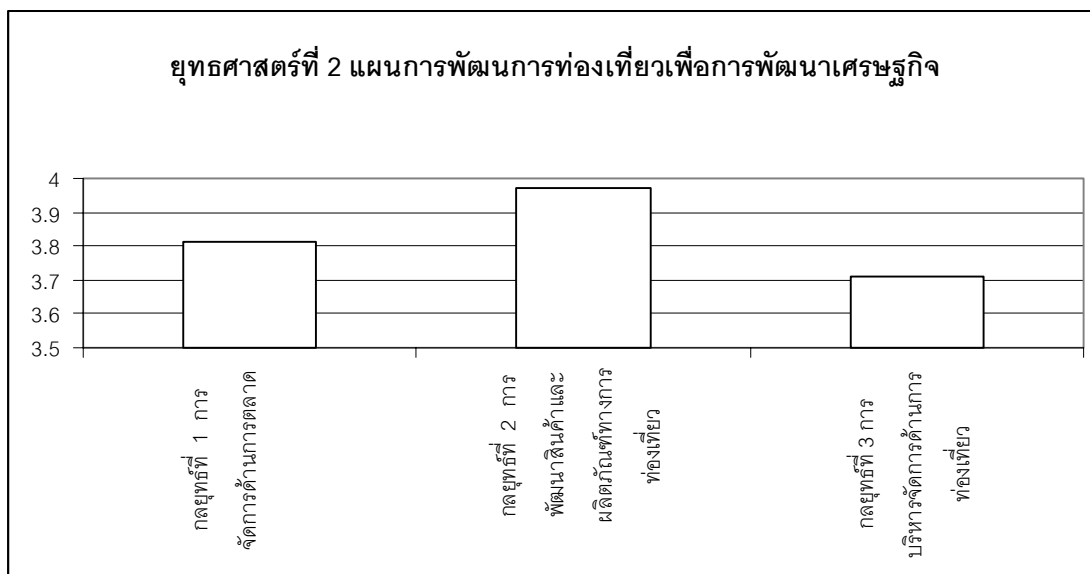
กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม			
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ																
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด	3.89	0.931	มาก	4.19	0.849	มาก	4.04	0.828	มาก	3.74	0.917	มาก	3.82	0.865	มาก	
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาด การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	3.86	0.932	มาก	4.23	0.827	มากที่สุด	3.93	0.967	มากที่สุด	3.74	0.917	มาก	3.77	0.934	มาก	
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก	3.90	0.893	มาก	4.14	0.888	มาก	4.08	0.774	มาก	3.71	0.957	มาก	3.80	0.897	มาก	
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย และสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของ การท่องเที่ยว	3.75	0.957	มาก	4.00	0.853	มาก	3.99	0.870	มาก	3.69	0.982	มาก	3.81	0.938	มาก	
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ	3.74	0.914	มาก	4.24	0.767	มากที่สุด	4.18	0.796	มากที่สุด	3.75	0.903	มาก	3.97	0.844	มาก	
รวมโครงการ	3.82	0.772	มาก	4.15	0.732	มาก	4.05	0.727	มาก	3.72	0.933	มาก	3.83	0.910	มาก	

ตาราง 91 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว	3.77	0.993	มาก	4.08	0.884	มาก	4.07	0.902	มาก	3.82	0.869	มาก	3.97	0.823	มาก
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	3.80	1.005	มาก	4.13	0.928	มาก	4.06	0.897	มาก	3.79	0.913	มาก	3.92	0.859	มาก
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ	3.93	0.987	มาก	4.19	0.813	มาก	3.96	0.953	มาก	3.73	0.973	มาก	3.74	0.956	มาก
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	3.90	0.980	มาก	4.07	0.907	มาก	3.98	0.816	มาก	3.70	0.882	มาก	3.74	0.800	มาก
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ	3.58	0.912	มาก	4.03	0.810	มาก	3.82	0.903	มาก	3.74	0.764	มาก	3.86	0.759	มาก
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ	3.48	1.000	มาก	3.84	0.972	มาก	3.62	0.993	มาก	3.64	0.916	มาก	3.71	0.912	มาก
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม	3.49	1.040	มาก	4.01	0.835	มาก	3.85	0.809	มาก	3.65	0.903	มาก	3.83	0.787	มาก
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูฮกรู	3.34	0.977	มาก	3.88	1.018	มาก	3.74	0.787	มาก	3.68	0.839	มาก	3.88	0.744	มาก
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา บิมน้ำมัน โรงพยาบาล	4.78	1.006	มากที่สุด	4.15	0.833	มาก	3.87	0.939	มาก	3.64	0.894	มาก	3.18	0.860	มาก
รวมโครงการ	3.79	1.231	มาก	4.03	0.748	มาก	3.86	0.693	มาก	3.71	0.860	มาก	3.74	0.591	มาก

ตาราง 91 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.71	0.913	มาก	4.06	0.862	มาก	3.91	0.866	มาก	3.61	0.942	มาก	3.71	0.918	มาก
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ	3.66	0.913	มาก	3.96	0.887	มาก	3.83	0.900	มาก	3.65	0.847	มาก	3.73	0.840	มาก
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม	3.92	0.946	มาก	4.03	0.915	มาก	3.85	0.957	มาก	3.55	0.783	มาก	3.51	0.788	มาก
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน	3.94	0.941	มาก	4.35	0.796	มากที่สุด	4.07	0.924	มาก	3.61	0.790	มาก	3.67	0.781	มาก
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขยายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.88	0.988	มาก	4.20	0.888	มาก	3.99	0.893	มาก	3.63	0.837	มาก	3.68	0.789	มาก
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว	3.93	1.062	มาก	4.15	0.869	มาก	3.89	0.942	มาก	3.64	0.811	มาก	3.62	0.751	มาก
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน	3.83	1.074	มาก	4.05	0.880	มาก	3.86	0.954	มาก	3.59	0.805	มาก	3.60	0.745	มาก
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	3.85	0.1073	มาก	4.02	0.995	มาก	3.97	0.915	มาก	3.61	0.777	มาก	3.67	1.180	มาก
รวมโครงการ	3.86	0.895	มาก	4.10	0.781	มาก	3.92	0.762	มาก	3.61	0.783	มาก	3.64	0.716	มาก
รวมกลยุทธ์	3.82	0.882	มาก	4.09	0.720	มาก	3.94	0.683	มาก	3.69	0.841	มาก	3.75	0.741	มาก

ภาพ 56 แสดงแผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 2

จากตาราง 91 และภาพประกอบ 56 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของ ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาได้แก่โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขาปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และโครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับที่สอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่าโครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติเป็นโครงการที่มีความ

เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 รองลงมาได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และโครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ตามลำดับ

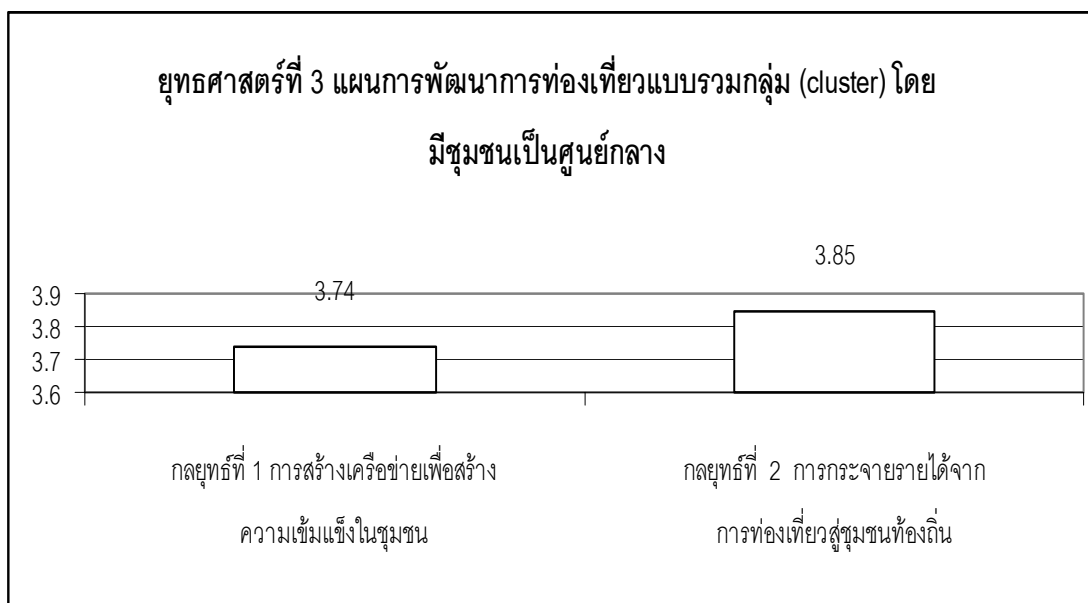
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับที่สาม ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 และโครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ

ตาราง 92 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 3 ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster)															
โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง															
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	3.88	0.977	มาก	4.01	0.810	มาก	4.09	0.842	มาก	3.64	0.732	มาก	3.74	0.664	มาก
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิระดับตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด	3.88	0.913	มาก	4.11	0.827	มาก	4.06	0.814	มาก	3.60	0.791	มาก	3.69	0.741	มาก
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ	3.87	0.884	มาก	4.01	0.893	มาก	3.85	0.833	มาก	3.69	0.761	มาก	3.68	0.735	มาก
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.78	0.949	มาก			มาก	3.84	0.762	มาก	3.63	0.761	มาก	3.66	0.667	มาก
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)	3.99	0.959	มาก	4.00	0.899	มาก	3.92	0.929	มาก	3.66	0.819	มาก	3.62	0.804	มาก
รวมโครงการ	3.88	0.861	มาก	3.98	0.829	มาก	3.92	0.754	มาก	3.65	0.765	มาก	3.67	0.711	มาก

ตาราง 92 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	3.76	0.933	มาก	4.00	0.696	มาก	4.00	0.853	มาก	3.73	0.679	มาก	3.85	0.639	มาก
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ	3.70	0.948	มาก	4.09	0.793	มาก	3.93	0.902	มาก	3.76	0.638	มาก	3.87	0.615	มาก
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	3.73	0.903	มาก	4.05	0.796	มาก	3.82	0.833	มาก	3.67	0.817	มาก	3.71	0.782	มาก
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว	3.57	0.967	มาก	4.03	0.915	มาก	3.86	0.888	มาก	3.67	0.792	มาก	3.81	0.752	มาก
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ	3.55	1.019	มาก	3.98	0.876	มาก	3.76	0.818	มาก	3.66	0.728	มาก	3.76	0.627	มาก
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์	3.71	1.110	มาก	3.97	0.904	มาก	3.72	0.933	มาก	3.73	0.617	มาก	3.73	0.528	มาก
โครงการที่ 6 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น	3.75	1.038	มาก	4.02	0.887	มาก	3.89	0.852	มาก	3.68	0.709	มาก	3.75	0.616	มาก
รวมโครงการ	3.69	0.889	มาก	4.02	0.740	มาก	3.83	0.707	มาก	3.70	0.692	มาก	3.77	0.601	มาก
รวมกลยุทธ์	3.79	0.839	มาก	4.00	0.759	มาก	3.87	0.692	มาก	3.67	0.720	มาก	3.71	0.646	มาก

ภาพ 57 แสดงแผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 3

จากตาราง 92 และภาพประกอบ 57 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของ ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนากองท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และโครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทยสมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัดเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และโครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ

ตาราง 93 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์และโครงการที่เหมาะสมในยุทธศาสตร์ที่ 4 ใน การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

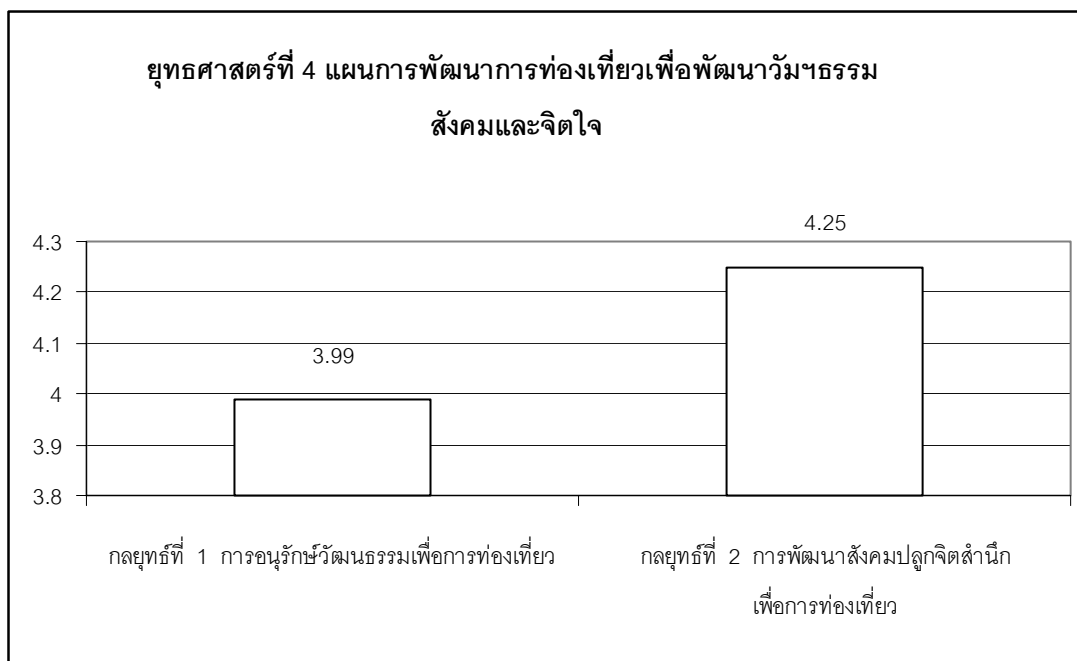
กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม			
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ																
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.57	0.946	มาก	4.02	0.841	มาก	3.94	0.874	3.94	3.81	0.692	มาก	3.99	0.656	มาก	
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่น วัดศิลาอาสน์ ภูพระ	3.58	0.912	มาก	3.93	0.820	มาก	3.87	0.895	3.87	3.78	0.715	มาก	3.92	0.706	มาก	
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระดุมในช่วงเทศกาลออกพรรษา	4.20	0.522	มาก	4.09	0.805	มาก	3.90	0.718	3.90	3.80	0.711	มาก	3.65	0.809	มาก	
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด	3.82	1.038	มาก	4.19	0.800	มาก	4.00	0.841	4.00	3.79	0.743	มาก	3.88	0.644	มาก	
รวมโครงการ	3.87	1.981	มาก	4.07	0.713	มาก	3.92	0.746	3.92	3.79	0.710	มาก	3.81	0.092	มาก	

ตาราง 93 (ต่อ)

กลยุทธ์และโครงการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว	3.85	0.999	มาก	4.18	0.744	มาก	4.12	0.856	มาก	4.12	0.706	มาก	4.25	0.634	มาก
โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว	3.81	1.012	มาก	4.00	0.778	มาก	4.03	0.846	มาก	4.03	0.721	มาก	4.14	0.638	มาก
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	3.76	1.013	มาก	3.96	0.828	มาก	4.00	0.953	มาก	4.00	0.720	มาก	4.12	0.690	มาก
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน	3.63	0.971	มาก	3.97	0.784	มาก	4.08	0.895	มาก	4.08	0.761	มาก	4.30	0.723	มาก
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน	3.77	1.014	มาก	4.15	0.730	มาก	3.94	0.983	มาก	3.94	0.745	มาก	4.02	0.729	มาก
โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคณุปันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ	3.63	0.825	มาก	4.13	0.800	มาก	4.12	0.868	มาก	4.12	0.723	มาก	4.36	0.744	มาก

ตาราง 93 (ต่อ)

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	3.80	0.910	มาก	4.20	0.778	มาก	4.09	0.842	มาก	3.89	0.723	มาก	4.035	0.689	มาก
โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำปะทาวโดยคณะกรรมการ	3.59	0.793	มาก	4.04	0.909	มาก	3.98	0.887	มาก	3.89	0.723	มาก	4.08	0.777	มาก
รวมโครงการ	3.71	0.799	มาก	4.06	0.691	มาก	4.03	0.785	มาก	3.89	0.710	มาก	4.05	0.703	มาก
รวมกลยุทธ์	3.79	1.222	มาก	4.07	0.676	มาก	3.98	0.706	มาก	3.84	0.695	มาก	3.93	0.437	มาก

ภาพ 58 แสดงแผนภูมิกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 4

จากตาราง 93 และภาพประกอบ 58 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิของ ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาแยกตามกลยุทธ์ พบว่า

ยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมล ภาวนาคุณพันธุมุตโต (หลวงพ่อจื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และโครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับสอง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณาเป็น

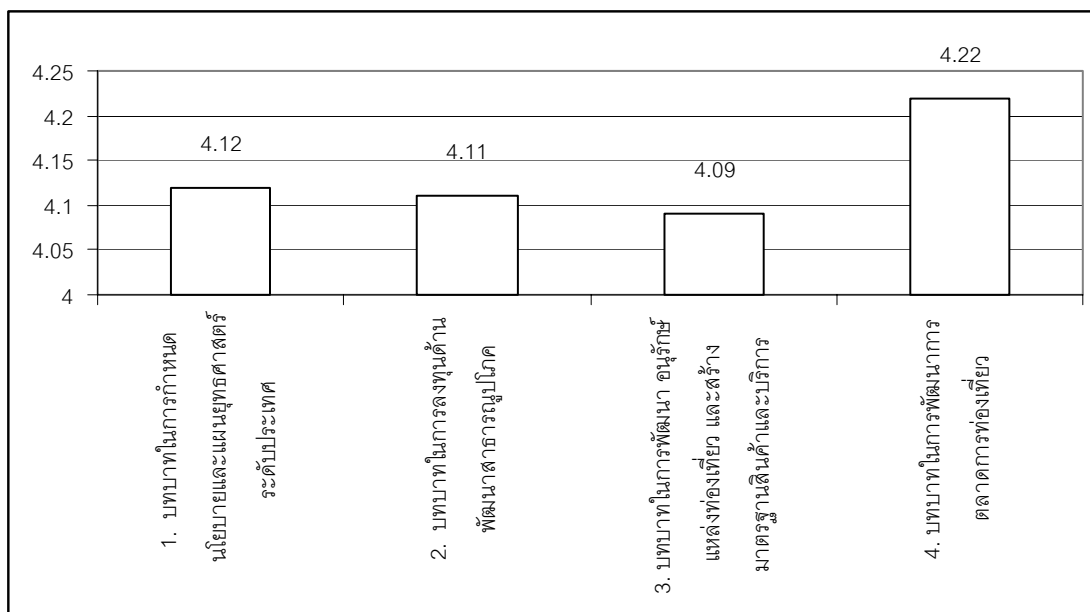
รายชื่อโครงการ พบว่า โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระเป็นโครงการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาได้แก่ โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และโครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

ตาราง 94 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน
จังหวัดชัยภูมิ

บทบาทในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ												
บทบาทภาครัฐ												
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ	3.82	0.968	มาก	3.97	0.915	มาก	4.01	0.904	มาก	4.12	0.982	มาก
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.82	0.968	มาก	4.07	0.967	มาก	3.98	0.829	มาก	4.11	0.922	มาก
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ	4.01	0.969	มาก	4.11	0.942	มาก	4.05	0.880	มาก	4.09	0.957	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว	3.87	1.012	มาก	4.14	0.817	มาก	4.07	0.868	มาก	4.22	1.094	มากที่สุด
รวมบทบาท	3.88	0.893	มาก	4.07	0.820	มาก	4.03	0.769	มาก	4.14	0.903	มาก
บทบาทภาคเอกชน												
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค	3.91	0.877	มาก	4.02	0.910	มาก	4.06	0.764	มาก	4.14	0.817	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ	3.98	0.910	มาก	4.23	0.802	มาก	4.09	0.877	มากที่สุด	4.21	0.971	มากที่สุด
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยว	3.90	0.937	มาก	4.07	0.742	มาก	4.10	0.954	มากที่สุด	4.22	1.072	มากที่สุด
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.93	1.047	มาก	3.98	0.791	มาก	4.02	0.864	มากที่สุด	4.06	1.156	มากที่สุด
รวมบทบาท	3.93	0.858	มาก	4.08	0.703	มาก	4.04	0.840	มากที่สุด	4.12	0.955	มากที่สุด

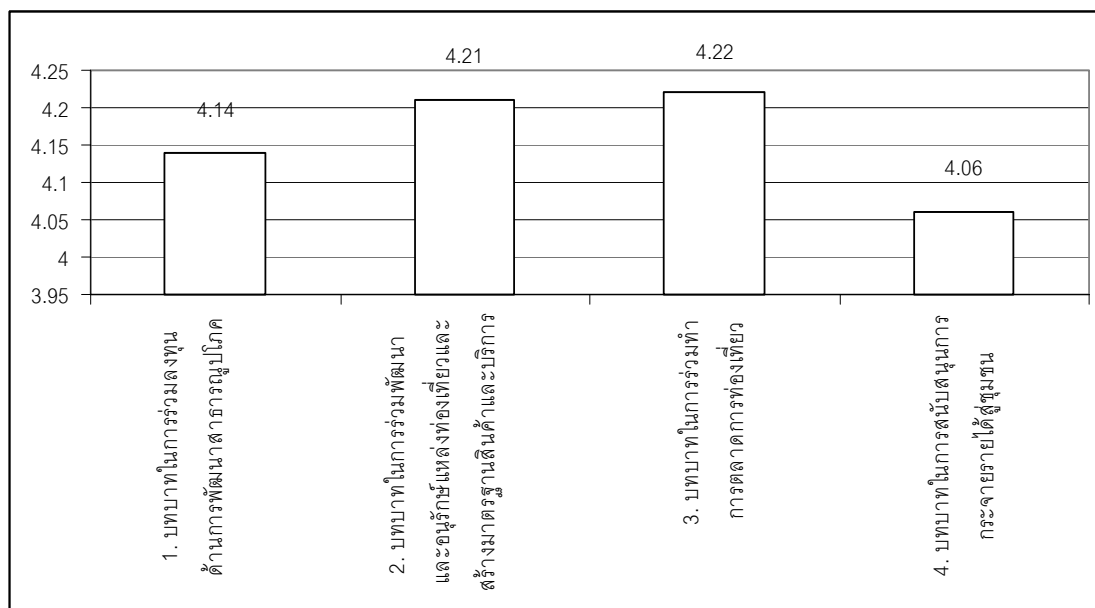
ตาราง 94 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
บทบาทภาคประชาชน												
1. บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	3.91	0.889	มาก	4.16	0.849	มาก	4.06	0.919	มาก	4.19	0.915	มาก
2. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในท้องถิ่น	4.04	0.963	มาก	4.06	0.874	มาก	4.12	0.844	มาก	4.15	0.774	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล	3.76	0.986	มาก	4.17	0.779	มาก	4.02	0.910	มาก	4.24	0.815	มากที่สุด
4. บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น	3.81	0.929	มาก	4.25	.857	มาก	4.06	0.802	มากที่สุด	4.29	0.735	มากที่สุด
5. บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.81	0.895	มาก	4.13	0.884	มาก	3.99	0.959	มาก	4.15	0.976	มาก
6. บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.79	0.977	มาก	4.17	0.877	มาก	4.03	0.887	มาก	4.23	0.823	มากที่สุด
รวมบทบาท	3.85	0.864	มาก	4.16	0.764	มาก	4.05	0.788	มาก	4.22	0.729	มากที่สุด
รวมทั้ง 3 ด้าน	3.89	0.929	มาก	4.10	0.717	มาก	4.04	0.724	มาก	4.16	0.585	มาก

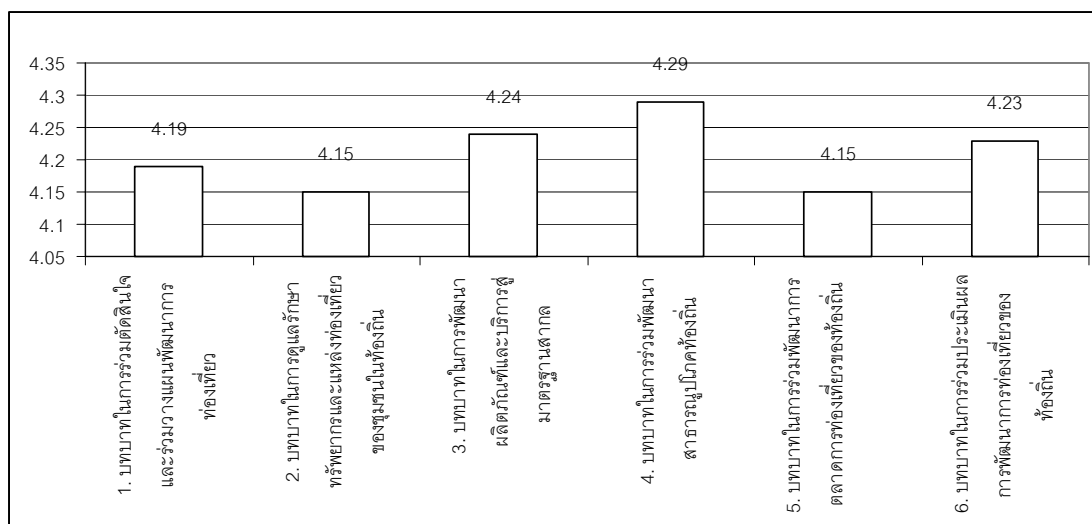
ภาพ 59 แสดงแผนภูมิแสดงบทบาทภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากตาราง 94 และภาพประกอบ 59 พบว่า บทบาทภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาได้แก่ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ตามลำดับ

ภาพ 60 แสดงแผนภูมิแสดงบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากตาราง 94 และภาพประกอบ 60 พบว่า บทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาได้แก่ บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และบทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ตามลำดับ

ภาพ 61 แสดงแผนภูมิแสดงบทบาทประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากตาราง 94 และภาพประกอบ 61 ผู้วิจัยพบว่า บทบาทประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาได้แก่ บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ตามลำดับ

2.6 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

ข้อเสนอแนะภาครัฐ

1. จังหวัดชัยภูมิควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อประสานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนเพื่อให้ทราบข้อมูลที่แน่นอนและหาแนวทางพัฒนาที่ถูกต้อง
2. ขาดความชัดเจน ขาดการประชาสัมพันธ์ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยมาก
3. อยากให้จังหวัดชัยภูมิดูแลด้านสาธารณูปโภค (น้ำ) ให้เพียงพอ กับประชาชนและอยากให้จังหวัดส่งเสริมงบประมาณทางการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม เช่นวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ และมีการจัดอบรมเยาวชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น
4. ให้จังหวัดประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับอุทยานแห่งชาติ4 แห่ง และสถาบันการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิให้มากกว่าเดิม
5. จัดระบบการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน
6. ควรประชาสัมพันธ์ให้ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งประชาชนได้มีส่วนร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม
8. ควรวางแผนเจาะลึก คน ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล
9. ให้จังหวัดร่วมกับการท่องเที่ยวมากกว่านี้โดยเน้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
10. ให้พัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มากขึ้นเพราะจังหวัดชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาก
11. ควรจัดการวางแผนการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติให้น้อยที่สุด และคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในเชิงข้อมูลหรือความรู้ ส่วนเรื่องรายได้นั้นควรพิจารณาเป็นระดับรองลงมา
12. ร่วมบูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจังโดยประชาชนมีส่วนร่วมและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้กับเยาวชนภายในจังหวัดชัยภูมิ
13. ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิให้มีความสวยงามน่าเที่ยวให้เป็นระบบอย่างยั่งยืน
14. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากที่สุด ให้เข้ามามีรายได้ จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของเขาเองอย่างแท้จริง ซึ่งปัจจุบันบุคคลภายนอกเข้ามาเอาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวมาก

ข้อเสนอแนะภาคเอกชน

1. อยากให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
2. ชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติที่สวยงามเหมาะสมกับการทำแผนการท่องเที่ยวในระยะยาว แต่ที่ผ่านมาอาจมิได้รับการส่งเสริมในขั้นนี้เท่าที่ควร ทำให้โรงแรมภายในจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าของกลุ่มข้าราชการที่มาศึกษาดูงาน-ตรวจงาน และมาประชุมสัมมนา มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว ดังนั้นทำให้การเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวชัยภูมิปัจจุบันเป็นไปอย่างล่าช้า และขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ

ข้อเสนอแนะภาคประชาชน

1. จัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น
2. ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรง และมีหัวใจรักการท่องเที่ยวหัวใจในการทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง
3. มีการจัดทัวร์นำเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิให้มาก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
4. ช่วงนี้วัยรุ่นส่วนมากให้ความสนใจเรื่องดนตรีแนะนำให้มีการจัดแข่งขันดนตรีตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
5. เมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวควรจะประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ในเขตต่างจังหวัดยังไม่ทราบ ควรให้ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในทุกระบบของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
6. ควรมีการจัดการเรื่องการคมนาคมโดยรถท่องเที่ยวให้มีเพียงพอต่อความต้องการต่อฤดูกาลท่องเที่ยวต่างๆ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้
7. การท่องเที่ยวขอให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้มีจิตสำนึกอยู่เสมอว่าทำอะไรเมื่อการท่องเที่ยวแต่ละครั้งแต่ละที่จะไม่มีผลกระทบต่อธรรมชาติ ขอให้การท่องเที่ยวแต่ละครั้งเกิดประโยชน์กับธรรมชาติมากที่สุด มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศวิทยา

ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว

1. ป้ายบอกทางมีจำนวนน้อย มีระยะที่ห่างเกินไปไม่มีความชัดเจน บางป้ายชำรุดเสียหาย อาจเกิดปัญหากับนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ
2. เส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังมีสภาพทรุดโทรมอยู่หลายจุดควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน
3. แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งขาดการบำรุงรักษาทำให้ไม่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาเที่ยวอีก

4. แหล่งท่องเที่ยวขาดสิ่งดึงดูดใจ เช่น น้ำพุร้อนบ่อลาวหากจัดให้มีสวนดอกไม้บานาพรรณ จัดเป็นสวนหย่อมต่างๆจะทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ที่น้ำพุร้อนบ่อลาวมากขึ้นไม่เพียงเป็นการมาดูจุดที่เกิดน้ำพุร้อนเท่านั้น อาจจะนำเอาสวนดอกไม้ต่างที่มีชื่อเสียงมาเป็นต้นแบบในการพัฒนา เช่น พระตำหนักภูพิงราชนิเวศ ดอยตุง สวนนงนุช ฯลฯ เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าสนใจและเพิ่มมูลค่าทางการตลาดท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 5

บทสรุป

ในการวิจัยเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. ความสำคัญของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยทำการวิจัยสำเร็จแล้วจะได้นำผลของการวิจัยครั้งนี้ มาวิเคราะห์ สรุปผล และนำไปเสนอต่อผู้มีบทบาทและหน้าที่ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนประชาชนชาวจังหวัดชัยภูมิเพื่อที่จะทำการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิอย่างยั่งยืนในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1.1 ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา ผู้อำนวยการศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ

1.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทขนส่ง สมาคมร้านอาหาร สมาคมโรงแรม หอการค้าจังหวัด

1.3 ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส ของจังหวัดชัยภูมิ

1.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 4 กลุ่มดังนี้

2.1 ภาครัฐ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเลือกออกมาจำนวน 100 คน

2.1 ภาคเอกชน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเลือกออกมาจำนวน 100 คน

2.3 ภาคประชาชน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทน 100 คน โดยการเทียบตาราง Taro Yamane

2.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส

3. ขอบเขตพื้นที่

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ของ อำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มรดกวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะ/ชาติพันธุ์
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางมหรหรรพ์ ที่สำคัญ งานมหรหรรพ์ การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้า งานแสดงอื่นๆ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางบริการ การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ ร้านอาหาร บริการอื่นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยอิงแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่างรวม 2 ชุดดังนี้ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Supply side) ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องการสินค้า และการบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ (Demand side) คือ นักท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้มีการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิที่ได้รวบรวมมา และการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งแบบออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นระยะการติดต่อประสานงานเพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวรไปยังหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดชัยภูมิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอหนองบัวระเหว และเทพสถิต สำนักงานศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน และเก็บข้อมูล จำนวน 100 ชุด จากภาครัฐ

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวรไปยังหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิด้านที่พักแรม บริษัทนำเที่ยว บริการขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ สมาคมธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และเก็บข้อมูล จำนวน 100 ชุด จากภาคเอกชน

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับประชาชน ทั้งอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอหนองบัวระเหว และเทพสถิต จำนวน 100 ชุด

ระยะที่ 4 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับนักท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวแดง อำเภอคอนสาร ได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาดีตาโดน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง หมู่บ้านผ้าไหมบ้านเขว้า น้ำผุดทับลาว มอหินขาว พระธาตุหนองสามหมื่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา จำนวน 100 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ และแบบสอบถามอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

- รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
- บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences) For Windows Version 10
 - สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ
 2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ราย แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับ 5
 3. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักท่องเที่ยว ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในด้านต่างๆ ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์หายุทธศาสตร์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประมวลผลและรายงานผลวิจัย

การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลได้จัดทำออกมาในรูปแบบการนำเสนอด้วย ตาราง กราฟ พร้อมการบรรยาย ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ นำเสนอทรัพย์สินทางท่องเที่ยว ภูมิภาค กิจกรรมท่องเที่ยว โดยการบรรยายพร้อมภาพประกอบ
2. ผลการวิเคราะห์ประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว สรุปรายงานผลในรูปของตาราง กราฟ ประกอบการบรรยาย
3. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับ จังหวัดชัยภูมิ
4. ผลสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับแบบสอบถาม โดยมีผลการตรวจสอบทรัพย์สินทางท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ด้านเทศกาลและงานประเพณี ด้านกิจกรรม ด้านบริการการท่องเที่ยว การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ตลอดจนการมีส่วนร่วมและบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในเรื่องของการพัฒนากการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ โดยนำค่าผลรวมสูงสุดของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มาสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

สรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินทาง

ทรัพย์สินทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติตาคลี อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง

ทรัพย์สินทางท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่)

ทรัพย์สินทางท่องเที่ยวด้านเทศกาลงานประเพณีที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ประเพณีนมัสการพระพุทธรูปเขาบายพอม

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิได้แก่ งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการที่มีความเหมาะสมของจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ร้านอาหาร ส่องโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตูลำไย ฯลฯ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของภาคีรัฐ เอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 45-54 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือรับราชการ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นชาย มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 44 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

ลักษณะการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือเดินทางมากับครอบครัว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัว และพักค้างคืนด้วยการกางเต็นท์เป็นระยะเวลา 1 คืน โดยในการเดินทางมาท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิจากเพื่อน/ญาติโดยในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่างอยู่ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท

การศึกษาลักษณะการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาที่จังหวัดชัยภูมิ มากกว่าไม่เคยมา

ลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมากับกลุ่มเพื่อนเป็นอันดับหนึ่งและเดินทางมากับครอบครัวเป็นอันดับสอง

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือรถยนต์ส่วนตัวเป็นอันดับหนึ่งและเดินทางด้วยรถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์) เป็นอันดับสอง

การพักค้างคืนที่จังหวัดชัยภูมินักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมที่จะพักค้างคืนมากกว่าไม่พัก

ประเภทของที่พักค้างคืนที่นักท่องเที่ยวนิยมคือการกางเต็นท์ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นอันดับหนึ่งและค้างคืนที่โรงแรมเป็นอันดับสอง

ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพักค้างคืน นิยมที่จะพักค้างคืนที่จังหวัดชัยภูมิเป็นเวลา 1 คืนเป็นอันดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวคือเดินทางมาพักผ่อน / ท่องเที่ยว

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักจากจากเพื่อน/ญาติ เป็นอันดับหนึ่ง และรู้จักจากอินเทอร์เน็ต เป็นอันดับสอง

ค่าใช้จ่ายในท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,001 – 3,000 บาท เป็นอันดับหนึ่ง และ จำนวน ต่ำกว่า 1,000 บาท เป็นอันดับสอง

แรงจูงใจในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิลส่วนใหญ่ คือการหนีจากการงาน ชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ จากความแออัดในเมืองเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเลือกเดินทางมาเที่ยว รองลงมาได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจ ความบันเทิง ความสนุกสนาน และศึกษาธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ชื่นชมทัศนียภาพ วิถีชีวิตใหม่ที่งดงาม อากาศบริสุทธิ์ ความสงบสุข

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรม เทศกาลประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ของกลุ่มประชากร 4 กลุ่ม คือ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันดับ 1 ของจังหวัดชัยภูมิคือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียงรองลงมาอันดับ 2 คือ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา และอันดับ 3 ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร ซึ่งทั้งหมดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยสรุปแล้ว

อุทยานแห่งชาติ และถ้ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง เนื่องจากมีความสวยงาม และเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนตามธรรมชาตินั่นเอง

ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันดับ 1 ของจังหวัดชัยภูมิ คือ วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อใหญ่) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 2 คือ พระพุทธรูปเขาหายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพิพวยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับ 3 คือ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้อย แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหามหมอก มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยสรุปแล้ว แต่สถานที่ที่เป็นสถานที่ที่มีจุดเด่นแตกต่างกันออกไป โดยแต่ละแห่ง มีความสวยงาม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าถึงประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชาวชัยภูมิได้เป็นอย่างดี

เทศกาล งานประเพณี และมหกรรมการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของจังหวัดชัยภูมิ คือ เทศกาลวันดอกกระเจียวบานเป็นเทศกาลที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ประเพณีรำผีฟ้า (วัดทรงศิลาอาสน์) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล (บุญเดือน 5) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเพณีนมัสการพระพุทธรูปเขาหายหอมเป็นงานเทศกาลที่มีชื่อเสียงและเป็นอย่างมากต่อทั้งชาวชัยภูมิและชาวไทย โดยในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีนักท่องเที่ยว ผู้มีจิตศรัทธาเดินทางมาขึ้นเขา เพื่อความเป็นสิริมงคล

กิจกรรมการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของจังหวัดชัยภูมิคือ งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่าเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 2 คือ ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับ 3 คือ แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่าเป็นกิจกรรมที่ชาวชัยภูมิให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้ประชาชนทั่วไปได้เห็นความสำคัญของทรัพยากรน้ำ

การบริการการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของจังหวัดชัยภูมิ คือ ร้านอาหาร (ส่องโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้) อันดับ 2 คือ ได้แก่ ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร) และอันดับ 3 คือ รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ โดยทั้งหมดมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการบริการของภาคเอกชนทั้งสิ้นโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ของจังหวัดชัยภูมิ

จุดแข็งของจังหวัดชัยภูมิที่มากที่สุดอันดับ 1 คือ มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ อันดับที่สองคือ มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญ้อฮกู่ ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยว ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่สามคือ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

จุดอ่อนของจังหวัดชัยภูมิที่มากที่สุดอันดับ 1 คือ การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 2 คือ ระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 3 คือ มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

โอกาสในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิ ที่มากที่สุดอันดับ 1 คือ ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 3 คือ มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

อุปสรรคในการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมิที่มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 2 คือ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 3 ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรงขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุปแล้วจุดแข็งที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ คือ มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญ้อฮกู่ และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่นผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้าแต่มีจุดอ่อนตรงที่ การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก ระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว ส่วนโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิคือ ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว รัฐบาลมี

นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว และมี
กระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้มีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
ของจังหวัดชัยภูมิคือ ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ขาดการ
สนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว
โดยตรงขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของจังหวัดชัยภูมิ ในรูปแบบตารางดังนี้

ตาราง 95 แสดง Swot Analysis

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ 2. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยชาวภูษักรู 3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ บ้านเขว้า 4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ฟุ้งดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม 5. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง 6. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน(แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก 2. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมือง และแหล่งท่องเที่ยว 4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว 5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ 6. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว 7. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว 3. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษักรู 5. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ 6. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษาธรรมชาติภาคอีสานตอนบน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน 2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว 3. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง 4. ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ 5. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยว 6. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการเกษตรเพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ

วิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของจังหวัดชัยภูมิที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 คือ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 2 คือ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 3 คือ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 4 คือ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

จึงอาจสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ที่มีความสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นทางธรรมชาติของทุ่งดอกกระเจียว และป่าหินงามที่มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสากล และการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเคยอยู่อันดับ 3 อันดับที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมสังคมและจิตใจ ซึ่งเคยอยู่อันดับที่ 4 อันดับที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเคยอยู่อันดับที่ 2 และอันดับ 4 คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเคยอยู่ในอันดับที่ 1

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าประเด็นยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางมีความขัดแย้งกับวิสัยที่เน้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มีความโดดเด่นโดยเฉพาะทุ่งดอกกระเจียวและป่าหินงามให้มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1.1 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นมีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 2 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว โครงการที่ 3 อบรมด้าน

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การวางแผนไทยสมุนไพรมอง อ.แก่งคร้อ โครงการที่ 4 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ โครงการที่ 6 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ กลยุทธ์ที่ 1.2 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน มีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิตำบล อำเภอและระดับจังหวัด โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 2.1 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยวมีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณพันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ โครงการที่ 2 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน โครงการที่ 3 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว โครงการที่ 4 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ โครงการที่ 5 ปลูกจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะกรรมการโครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา โครงการที่ 7 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน กลยุทธ์ที่ 2.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์มีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ โครงการที่ 2 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าขิดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 3 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3.1 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว มีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่เหมาะสมมากที่สุด โครงการที่ 2 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษกฏ โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางบุญไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 4 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม โครงการที่ 5 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 6 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา

ปืมน้ำมัน โรงพยาบาล กลยุทธ์ที่ 3.2 การจัดการด้านการตลาด มีโครงการตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ โครงการที่ 1 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ โครงการที่ 2 ศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว โครงการที่ 3 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก โครงการที่ 4 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ กลยุทธ์ที่ 3.3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว มีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 จัดตั้ง องค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ โครงการที่ 2 สร้างระบบ ฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ โครงการที่ 3 สร้าง หลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โครงการที่ 4 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและ ทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว โครงการที่ 6 แสวงหา แหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน โครงการที่ 7 วางแผน ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 4.1 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีโครงการตามลำดับ ความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ โครงการที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำ ลำประทาว กลยุทธ์ที่ 4.2 การใช้ประโยชน์พื้นที่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ มีโครงการตามลำดับความสำคัญดังนี้ โครงการที่ 1 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA)ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ โครงการที่ 3 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยาน แห่งชาติภูแลนคา โครงการที่ 5 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัด ชัยภูมิ

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ

ภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 คือ บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวมากที่สุด อันดับ 2 คือ บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ อันดับ 3 คือ บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค และอันดับ 4 คือ บทบาทในการพัฒนา อุตสาหกรรมแหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ

ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 คือ บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยวมากที่สุด อันดับ 2 คือ บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ อันดับ 3 คือ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค และอันดับ 4 คือ บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 คือ บทบาทในการร่วมพัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่นมากที่สุด อันดับ 2 คือ บทบาทในการร่วมประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น อันดับ 3 คือ บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสู่มาตรฐานสากล อันดับ 4 คือ บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว อันดับ 5 คือ บทบาทในการร่วมพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวของท้องถิ่นและอันดับ 6 คือ บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ด้านนโยบายและการวางแผน

- ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดให้มากกว่าเดิม
- ควรมีการจัดทำและพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดรวมทั้งศึกษาปัญหาและประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางการวางนโยบายให้สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว
- จัดให้มีศูนย์กลางประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดในทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
- จัดให้มีการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว แนวโน้มการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดทำและเผยแพร่สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

- จัดงบประมาณสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
- จัดทำรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวต่อไปอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- จังหวัดชัยภูมิควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อประสานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนเพื่อให้ทราบข้อมูลที่แน่นอนและหาแนวทางพัฒนาที่ถูกต้อง
 - ควรวางแผนโดยเน้นให้ คน ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวนโยบายด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - ควรจัดการวางแผนการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติให้น้อยที่สุด และคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในเชิงข้อมูลหรือความรู้ ส่วนเรื่องรายได้นั้นควรพิจารณาเป็นระดับรองลงมา

- ร่วมบูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจังโดยประชาชนมีส่วนร่วมและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้กับเยาวชนภายในจังหวัดชัยภูมิ

- ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิให้มีความสวยงามน่าเที่ยวให้เป็นระบบอย่างยั่งยืน

ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- ควรปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นจุดดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีกครั้ง
- ควรจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มากขึ้น
- ควรการจัดระบบการท่องเที่ยวและบ้านพักแบบโฮมสเตย์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง
- ควรทำให้จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นการสนับสนุนสินค้าทางการเกษตรและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิ
- ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว
- ควรการจัดงานเทศกาลอาหารที่เน้นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ความเป็นจังหวัดชัยภูมิอย่างต่อเนื่อง
- จัดระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การขยายเขตไฟฟ้าในชุมชน, การบริหารจัดการประปาชุมชน, การก่อสร้างและปรับปรุงระบบชลประทาน/ระบบระบายน้ำ

- ควรมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุที่ถูกต้องและเหมาะสม
- ควรจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มากกว่านี้โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
- ควรเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง ของจังหวัดชัยภูมิ ให้มากกว่าเดิม
- ให้พัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มากขึ้นเพราะจังหวัดชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาก
- มีการจัดทัวร์นำเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิให้มาก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
- จัดทำป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวให้เพียงพอและดูแลไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหาย
- ควรมีการจัดการเรื่องการคมนาคมโดยรถท่องเที่ยวให้มีเพียงพอต่อความต้องการต่อฤดูกาลท่องเที่ยว และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้

ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

- ควรมีการประชาสัมพันธ์เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอโดยมีช่องทางไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง
- การประชาสัมพันธ์ควรมีรูปแบบเนื้อหาที่หลากหลายหลากหลาย และครอบคลุมในกิจกรรมท่องเที่ยวของแต่ละแห่ง
- มีการนำประชาสัมพันธ์ย่อยๆ ในหนังสือหรือนิตยสารที่ได้รับความนิยมโดยเน้นให้มีความข้อที่กระชับและจับประเด็นการประชาสัมพันธ์ได้ดี
- ทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันในการวางแผนประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว
- จัดทำข้อมูลท่องเที่ยวในรูปแบบสารคดีสั้น (3-5 นาที) เพื่อให้หน่วยงานที่ต้องการและฝากประชาสัมพันธ์ตามสื่อและหน่วยงานต่างๆ
- เมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ในเขตต่างจังหวัดยังไม่ทราบ ควรให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทุกโครงการของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นเนื่องจากช่องทางดังกล่าวจะสื่อสารกับผู้รับข้อมูลได้รวดเร็วและประหยัดงบประมาณมาก

ด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว

- ให้จังหวัดประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อวางแผนในด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว

- เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการท่องเที่ยวมีโอกาสการพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยการเรียนรู้จากนักท่องเที่ยวและการฝึกปฏิบัติจริง มีการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง
- จัดให้มีการพัฒนาทีมงาน มีการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมหรือคณะทำงานเพื่อการจัดการด้านการท่องเที่ยว มีการอบรมให้ความรู้แก่ทีมงาน เช่น ไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ มีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาถ่ายทอดและให้ความรู้กับบุคลากรในพื้นที่
- สนับสนุนทุนวิจัยที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและประเมินผล เพื่อทราบสาเหตุและปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- จัดให้มีโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยว
- ควรจัดโครงการอบรมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานประกอบการและผู้บริหาร
- ควรจัดโครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำเที่ยวและมัคคุเทศก์(มัคคุเทศก์เฉพาะ/วัฒนธรรมท้องถิ่น)
- ควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมศักยภาพข้าราชการและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
- ควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารในพื้นที่ท่องเที่ยว
- ควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ควรจัดโครงการอบรมภาษาต่างประเทศเพื่อการท่องเที่ยวและการให้บริการ

อภิปรายผล

การวิจัยค้นคว้าเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังต่อไปนี้

การอภิปรายผลการตรวจสอบทรัพยากร

จากผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้วิจัยขออภิปรายผลเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิได้ดังนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2548, หน้า 84 - 88) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวคือ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมินับว่ามีความโดดเด่นในด้านธรณีวิทยา เพราะมีป่าหินงามที่กระจายอยู่ทั่วไปอีกทั้งยังมีดอกกระเจียวสีชมพูที่กระจายอยู่ทั่วบริเวณพร้อม

กับทะเลหมอกที่อยู่รายรอบตัวหากได้เข้าไปเที่ยวชม จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับการอนุรักษ์ เป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในช่วงของเทศกาลวันดอกกระเจียวบานในระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือน กรกฎาคม ของทุกปี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวปีละหลายแสนคนต่อปีที่ผ่านมา ในช่วงเวลาเดียวกัน และสถานที่เดียวกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการทำการตลาดและ Branding แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิมีคุณภาพที่อยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังคงต้องมีการปรับปรุงดูแลรักษาให้สู่มาตรฐานในระดับสากล เนื่องจากบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีปัญหาในเรื่องของขยะ และความปลอดภัยในการเล่นน้ำตก ในส่วนของพื้นที่ป่า ยังคงมีสภาพสมบูรณ์ ที่มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและได้รับความนิยมในจังหวัดชัยภูมิคือ วัดคอนสวรรค์(วัดพระใหญ่) ซึ่งเป็นวัดที่มีมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นสถานที่ประดิษฐานพลวงพ่อใหญ่ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสร้างด้วยศิลาแลงแกะสลักองค์ใหญ่ ในสมัยทวารวดี อีกทั้งวัดคอนสวรรค์ยังเป็นที่เก็บรวบรวมใบเสมา อีกจำนวนมาก แต่วัดคอนสวรรค์ยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการและการประชาสัมพันธ์ วัดคอนสวรรค์เป็นที่รู้จักดีในกลุ่มของชาวชัยภูมิ แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากที่อื่นยังไม่ทราบถึงความสำคัญและความเป็นของวัดคอนสวรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ควรมีการประสานงานและร่วมมือกันในการทำการประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงบริเวณรอบวัดให้มีความสวยงามและน่าท่องเที่ยวมากกว่าเดิม (วรรณา วงษ์วานิช, 2539ก, หน้า 63 - 65)

เทศกาลและงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิที่คือนงานเทศกาลดอกกระเจียวบาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับความน่าสนใจมาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เทศกาลดอกกระเจียวบาน ถือเป็นงานเทศกาลที่เป็นที่รู้จักของชาวชัยภูมิและคนไทย และมีชื่อเสียงระดับประเทศ ซึ่งในช่วงฤดูการท่องเที่ยวเทศกาลดอกกระเจียวบานนั้น อาจมีปัญหาด้านการใช้พื้นที่อนุรักษ์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด ได้แก่ การบำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะ โดยให้มีการทำลายธรรมชาติให้น้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ Carrying Capacity (วรรณา วงษ์วานิช, 2539ข, หน้า 63 - 65) ทางกายภาพ ทางสังคม เชิงนิเวศ และมีการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอกับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ การเดินศึกษาธรรมชาติป่าประเภทต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มีคุณภาพ และการจัดการเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนมาก และยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก เพราะมีหน่วยงานราชการหลายแห่งร่วมกัน

พัฒนาและดูแล ไม่ว่าจะเป็น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติตาเดโตน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอีกมากมาย และมีพื้นที่ซึ่งมีความเป็นธรรมชาติอยู่มากอีกทั้งแต่ละแห่งยังมีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนมากในแต่ละปี

การบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ที่มีความเหมาะสมที่สุด คือ ที่พัก ผู้วิจัยขออธิบายว่า โรงแรมและรีสอร์ทส่วนมากในจังหวัดชัยภูมิเป็นระดับ 1-2 ดาว อยู่ในตัวเมือง และแหล่งท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว ซึ่งบางรีสอร์ทมีการก่อสร้างที่อยู่ติดกับบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไป บางครั้งอาจทำให้ขัดแย้งกับความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ผู้วิจัยขออธิบายว่า ยังมีขาดโรงแรมที่พักระดับ 5 ดาว ที่มีมาตรฐานระดับสากล เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวระดับนานาชาติในอนาคต ร้านอาหารเป็นร้านขนาดกลางและเล็ก ดำเนินงานโดยคนท้องถิ่นและขายอาหารพื้นเมือง มีความสะอาดและคุณภาพดี ถูกสุขลักษณะ โดยใช้พืชผักสมุนไพรท้องถิ่น ด้านการขนส่ง มีถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย แต่ยังคงขาดรถโดยสารประจำทางที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ การเดินทางจากกรุงเทพฯ มายังจังหวัดชัยภูมิ มีบริการรถโดยสารประจำทางทุกวัน ออกทุกชั่วโมง ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเข้าถึงจังหวัดชัยภูมิ(วรรณ วรชวานิช , 2539ค, หน้า 17-18)

การอธิบายผลเรื่องข้อมูลทั่วไปของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขออธิบายผลเกี่ยวกับภาครัฐ เอกชน และประชาชน ถือว่าเป็นกลุ่มของผู้ผลิตและนำเสนอสินค้า ให้บริการ ด้านการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถปฏิบัติได้ง่ายและมีความยั่งยืนโดยอาจเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้ง 7 ด้าน คือ การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ความต้องการทางเศรษฐกิจ การตอบสนองความต้องการทางสังคม สุนทรียภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม กระบวนการและขอบเขตทางนิเวศวิทยา การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และการดำรงไว้ซึ่งระบบสนับสนุนชีวิต (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541, หน้า 51) สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงโดยสังเกตได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเพศชายมีความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิจะนิยมพักค้างคืนโดยการกางเต็นท์ ซึ่งข้อมูลนี้จะนำมากำหนดการวางแผนการท่องเที่ยว สินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองลูกค้าทั้ง 2 เพศได้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 25 – 44 ปี มีรายได้ระหว่าง 15,001-20000 บาท ผู้วิจัยขออธิบายว่าข้อมูลทางประชากรศาสตร์เหล่านี้ สามารถนำมาพิจารณาประกอบเตรียมแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ

ทางการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในตลาดที่แตกต่างกัน ซึ่งในปัจจุบันตลาดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อน โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อหนึ่งครั้งไม่เกิน 3000 บาท ดังนั้น การพัฒนาด้านการตลาดในอนาคต จำเป็นต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ด้านการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้นักท่องเที่ยว โดยเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเน้นในรูปแบบของการผจญภัย และสร้างความหลากหลายให้กับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว และมีตัวเลือกให้นักท่องเที่ยวมากขึ้น พัฒนามาตรฐานของที่พัก สถานที่กางเต็นท์ แหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ให้มีความสวยงามและปลอดภัย อีกทั้งในการพัฒนา รูปแบบของสินค้าที่ระลึกให้มีความหลากหลาย ประโยชน์ใช้สอย รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ซ้ำและนำกลับไปได้ง่าย เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการใช้จ่ายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งระยะเวลาการพักค้างคืนในจังหวัดชัยภูมิด้วย

การอภิปรายผลแรงจูงใจและเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยว

แรงจูงใจที่สำคัญที่สุดในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ คือการหนีจากการทำงานประจำ ความวุ่นวายความแออัดของสังคมเมือง การใช้ชีวิตประจำวันที่มีความซ้ำซากจำเจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างจากการใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดชัยภูมิกควรนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ โดยให้มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติมากที่สุด นอกจากนั้นเรื่องความปลอดภัย ก็เป็นประเด็นที่สำคัญที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิด้วยความสบายใจ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 28-29)

การอภิปรายสรุปผลทรัพยากรท่องเที่ยว

จังหวัดชัยภูมิมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น และจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโดน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา แสดงว่าให้เห็นว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิ ที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ โดยมีพื้นที่เป็นภูเขาสูง มีพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นจุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี ในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดชัยภูมิสามารถนำ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดมาเป็นจุดขายได้ โดยการสร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว การจัดระบบโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ตามหลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 8 - 9) เพราะทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิยังมีความสมบูรณ์อยู่มาก สามารถสนับสนุนเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนำเสนอกิจกรรม

ท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ อีกทั้งมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีความหลากหลายของพันธุ์พืช เพราะฉะนั้นสามารถพัฒนาและยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังไม่ถูกทำลาย โดยสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่ม นักอนุรักษ์ธรรมชาติหรือกลุ่มผจญภัยให้เข้ามาศึกษาความหลากหลายทางภูมิภาคของผืนป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ ผู้วิจัยจึงขอสรุปการอภิปรายด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชัยภูมิว่า ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสนองกรอบแนวคิดการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ชัยภูมิเป็นอีกจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็น วัดวาอารามต่างๆ พระธาตุ กู่ปราสาทยุคโบราณที่สร้างจากศิลาแลง ซึ่งมีความหลากหลาย มีเสน่ห์แตกต่างกันไป เช่น วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) เป็นวัดที่มีทิวทัศน์ที่สวยงาม และเป็นประดิษฐาน พระพุทธชัยภูมิพิทักษ์ และเป็นวัดของที่โดดเด่นในเรื่องการปฏิบัติธรรมภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์วัดอุโบสถ ให้นักท่องเที่ยวได้ชมอีกด้วย วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) เป็นวัดที่ลักษณะเป็นเพิงผาหิน ที่ผนังมีภูพระมีรูปแกะสลักพระจำนวน 9 องค์ ซึ่งองค์หนึ่งมีขนาดใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกว่าพระเจ้าองค์ตื้อ และบริเวณวัดดังกล่าวเคยเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระเกจิอาจารย์ดัง อาทิ หวงปู่แหวน พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์ฝั้น วัดคอนสวรรค์ (หลวงพ่อบึงใหญ่) เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นสถานที่ประดิษฐานหลวงพ่อบึงใหญ่ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสร้างด้วยศิลาแลงแกะสลักองค์ใหญ่ ในสมัยทวารวดี อีกทั้งวัดคอนสวรรค์ยังเป็นที่เก็บรวบรวมใบเสมา อีกจำนวนมาก ซึ่งวัฒนธรรมต่างๆเหล่านี้สามารถนำมาเป็นจุดขายของจังหวัดชัยภูมิได้ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดชัยภูมิควรโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติธรรมและควรยกระดับของพระพุทธรูปแกะสลักบนแผ่นหินที่วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ)หรือที่รู้จักกันในชื่อพระเจ้าองค์ตื้อให้มีความโดดเด่นมากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการฝึกสมาธิ เช่น วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง) และวัดเขาตาเงาะ ที่มีพระภิกษุและแม่ชีคอยให้คำแนะนำในการฝึกสมาธิ มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างถูกต้องตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 283 – 290) และมีการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวด้วยเพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในส่วนของเทศกาลประเพณีที่มีความสำคัญของจังหวัดชัยภูมิมากที่สุด คือ เทศกาลวันดอกกระเจียวบาน ซึ่งเป็นงานเทศกาลที่มีชื่อเสียงของมากในระดับประเทศ และมีปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดการจัดระเบียบต่างๆ และมีปัญหาเรื่องการจัดการด้านขยะ มลภาวะต่างๆ ระบบสาธารณสุขปลอดภัย และความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเกิดขึ้นตามมา ซึ่งทางภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ควรร่วมมือกัน ในการช่วยจัดระเบียบ ดูแลงานให้มีมาตรฐานความปลอดภัย ความสะอาด สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวควรเป็นการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้ยังมีประเพณีรำผีฟ้า และประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแลที่จัดขึ้นทุกปี ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ในการจัดงานเทศกาลและประเพณีต่างๆ ควรมีการร่วมมือกันจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการวางมาตรการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมาก และการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคควรมีให้มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อเป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและเป็นการพัฒนาที่ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งดูแลในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าชมงานด้วย และคงรักษาขนบประเพณีดั้งเดิมไว้ด้วย เพื่อสนอง 7 แนวทางสร้างความสุขด้านเทศกาลความสุข สีสันบรรยากาศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรมท่องเที่ยว จากผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิที่มีความสำคัญคือ การแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในระหว่างการจัดงานบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวัฒนธรรม ของชาวจังหวัดชัยภูมิ และกิจกรรมที่กำลังได้รับความนิยม ภาครัฐควรเร่งประชาสัมพันธ์เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เพิ่งเริ่มมีในจังหวัดชัยภูมิและเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกปี เป็นกิจกรรมแนวใหม่ที่ความท้าทาย และสร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ควรมีการตรวจสอบความต้องการของนักท่องเที่ยว (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2548, หน้า 15 - 18) การปรับปรุงพัฒนายกระดับให้มีมาตรฐานและร่วมมือกับภาครัฐ ทำการประชาสัมพันธ์ควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ ของจังหวัดชัยภูมิผู้วิจัยขออภิปรายว่าควรเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติธรรมและการท่องเที่ยวธรรมชาติในจังหวัดชัยภูมิ

ทรัพยากรด้านการบริการ ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีความเหมาะสมในเรื่องของที่พักร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก หากมีการเพิ่มในเรื่องของการสร้างมาตรฐานการบริการ ความสะอาด และระดับราคา ไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวก็จะเป็นโอกาสดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต ส่วนทรัพยากรด้านการบริการที่จังหวัดชัยภูมิต้องเร่งปรับปรุงคือ ในส่วนของป้ายบอกทาง ศูนย์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ห้องสุขาที่มีความสะอาดและจำนวนมากพอกับความต้องการในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการให้บริการรถโดยสารที่จะเดินทาง

เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังคงมีน้อยและไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ปัจจัยด้านบริการ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร สถานที่กางเต็นท์ ควรเร่งปรับปรุงให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัย รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่างๆ เป็นโดยในการพัฒนาให้ในขอบเขตของการพัฒนาในทิศทางและรูปแบบที่ยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2537, หน้า 2 - 19) โดยไม่กระทบกระเทือนกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

การอภิปรายผลเรื่องการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

ผู้วิจัยขออภิปรายว่าจุดแข็งที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ ภูมิประเทศเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อน ปีนเขา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวญ้อฮก ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยว มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่นผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า แต่จังหวัดชัยภูมิยังมีจุดอ่อนที่ต้องแก้ไข คือ การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว โดยยึดนโยบายของจังหวัดและของรัฐบาล และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 117 - 140) จากจุดอ่อนในเรื่องดังกล่าวก็สามารถแก้ไขและพัฒนาได้เนื่องจากโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมินั้น มีประเด็นสำคัญคือ ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ นั้นจะเป็นในเรื่องของการกำหนดนโยบายของภาครัฐ หน่วยงานราชการและการขาดงบประมาณสนับสนุนก็ตาม จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่กล่าวมาในเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดชัยภูมิควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้านการท่องเที่ยวดังกล่าวและภาครัฐควรให้การสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณทั้งงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว หากให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจะช่วยในการลดอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นด้วย ผู้วิจัยคิดว่าการที่จังหวัดชัยภูมิมีระบบธรณีวิทยาและธรรมชาติที่โดดเด่นตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความสงบนั้นควรมีโอกาสจัดโครงการนำร่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวธรณีวิทยาไปพร้อมๆกับการท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติธรรม

การอภิปรายผลความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

วิสัยทัศน์ประการแรกที่ว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล นั้นจะเห็นได้ว่า จังหวัดชัยภูมิกำหนดวิสัยทัศน์โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิและเป็นที่รู้จักของคนไทย ในการกำหนดวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะเป็นการมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ให้ดอกกระเจียวเป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศ ดังเช่นที่เรารู้จักดอกซากุระของญี่ปุ่น จังหวัดชัยภูมิจะต้องมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-ทุ่งดอกกระเจียวให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เพื่ออนุรักษ์ ทั้งสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

วิสัยทัศน์ประการที่สองที่ว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่จะนำเอาการท่องเที่ยวมาเป็นตัวกระตุ้นหรือพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น นั้นเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่ายหากทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังและช่วยกันสร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆไม่ว่าจะเป็น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกอีกทั้งยังเป็นวิสัยทัศน์ที่ตรงกับยุทธศาสตร์จังหวัดอีกด้วย (สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ, 2551) ซึ่งอย่างที่หลายๆท่านทราบว่าธุรกิจท่องเที่ยวครอบคลุมธุรกิจอื่นๆหลายธุรกิจซึ่งเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้อย่างมหาศาล หากมีระบบการบริหารจัดการที่ดี จะเป็นการกรายรายได้ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์ประการที่สามที่ว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สำหรับวิสัยทัศน์ในการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นถือเป็นประเด็นที่สำคัญมากหากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นแต่การสร้างวัตถุ พัฒนาสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีนโยบายในการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนและคนในท้องถิ่นแล้ว การพัฒนาในด้านต่างๆอาจจะสำเร็จได้อย่าง เนื่องจากประชาชนไม่ทราบถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ในครั้ง (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2543ก, หน้า 3)

วิสัยทัศน์ประการที่สี่ที่ว่า จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นวิสัยทัศน์ที่ตรงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 77 - 97) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างมหาศาล แต่หากไม่มีการบริหารจัดการระบบที่ดีรายได้ที่เกิดขึ้นนั้นจะไปตกอยู่ในกลุ่มธุรกิจเพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น ดังนั้นวิสัยทัศน์การพัฒนาการ

ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ต้องเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ที่เน้นการกระจายรายได้ ไปยังที่กลุ่ม เพื่อที่จะนำรายได้นั้นไปพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปได้ โดยไม่ต้องตกอยู่ที่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้นและผู้วิจัยขออภิปรายในส่วนของยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีกลยุทธ์ 2 ด้าน ได้แก่

กลยุทธ์ด้านการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น กลยุทธ์ด้านการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่นนั้น สามารถทำได้หลากหลายวิธีการซึ่งในการกระจายรายได้สู่ชุมชนนั้นสามารถทำได้และประสบความสำเร็จได้ง่ายหากเป็นการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน โดยอาจเริ่มจากการให้ความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นการจัดตั้งองค์กรหรือการรวมกลุ่มกันทำธุรกิจขนาดเล็ก โครงการอบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ ถือเป็นโครงการที่สร้างความสามัคคีภายในชุมชน โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว เป็นโครงการที่เพิ่มทักษะในการบริหารงานในธุรกิจและบริการในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เพื่อเป็นการร่วมกันสร้างมาตรฐานของ ที่พัก ร้านอาหาร และบริการอื่นๆทางการท่องเที่ยว โครงการอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การวางแผนไทยสมุนไพรมองอ.แก้งคร้อ นอกจากนั้นการนำเอาสมุนไพรมันที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ก็สามารถทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่นการนวดสปา ซึ่งสมุนไพรมันที่ใช้ในสปาหลาย ๆ แห่งเป็นสมุนไพรมันที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นและสามารถปลูกได้ง่าย ซึ่งหากมีการฝึกอบรมให้ชุมชนรู้จักประโยชน์จากสมุนไพรมันจริงๆแล้วนั้นย่อมเป็นการเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย โครงการอบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวได้รู้จักกับจังหวัดชัยภูมิว่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวอะไรบ้างที่น่าสนใจและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดโครงการอบรมมัคคุเทศก์แล้วจำนวน 1 รุ่นแต่ที่ผ่านมามีผู้ร่วมอบรมโครงการดังกล่าวไม่ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในทางการท่องเที่ยวเท่าที่ควรหากมีการจัดการอบรมอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมายที่น่าไปใช้จริงก็จะเป็นประโยชน์กับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โครงการอบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ธุรกิจโฮมสเตย์เป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันซึ่งนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมีความชอบในเรื่องของการท่องเที่ยวรูปแบบของการศึกษาและเรียนรู้วัฒนธรรมของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น หากมีการจัดอบรมโครงการที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจโฮมสเตย์ก็

จะทำให้ธุรกิจนี้เป็นการนำรายได้สู่ชุมชนได้อีกทางหนึ่งเพราะธุรกิจโฮมสเตย์เป็นธุรกิจที่พักประเภทหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างอะไรเพิ่มเติม เพียงแต่หากู้หลักในการบริหารจัดการแล้วก็สามารถทำธุรกิจดังกล่าวได้ นอกจากนั้นยังมีโครงการที่สำคัญอีกโครงการหนึ่งคือการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ เป็นโครงการที่สามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดหารจับจ่ายใช้สอยได้เป็นอย่างดี เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับธุรกิจท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์, 2542, หน้า 92 - 99)

กลยุทธ์ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การสร้างเครือข่ายในชุมชนนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากมีเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งแล้วการดำเนินงานการประสานงานในเรื่องต่างๆ สามารถทำได้ง่าย ในการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิตะดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด นั้นถือว่าเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวหากการรวมกลุ่มดังกล่าวมีบุคคลในทุกตำบล ทุกอำเภอแล้ว การการวางนโยบาย ก็จะเป็นนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเนื่องจากคนในแต่ละพื้นที่ แต่ละตำบล อำเภอ ต่างก็รู้และเข้าใจปัญหาในพื้นที่ของตนเอง ฉะนั้นในการวางแผนนโยบายย่อมเป็นนโยบายที่สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่นั้นๆ ได้จริง นอกจากนั้นแล้วการประสานงานก็สามารถทำได้ง่ายมากขึ้น เป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานอีกด้วย นอกจากนั้นแล้วในการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ ก็เป็นอีกหนึ่งโครงการที่จะเป็นการรวมกลุ่มของคนที่อยู่ในแวดวงของธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้เกิดภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความเป็นเอกภาพ บุคคลภายนอกเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจมีความสะดวกในการติดต่อประสานงานและลดความผิดพลาดซ้ำๆ องค์กรหรือหน่วยงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่ทำงานซ้ำซ้อน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการร่วมมือ

และรวมพลังในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์กว้างขึ้นทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคลากร การเงิน เวลา ให้เป็นประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ การจัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ การจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ จะต้องประสานแผนการพัฒนา กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (อบต. หรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการอีกประเด็นคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการการท่องเที่ยวควรเรียนรู้ในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวเพื่อใช้ประกอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรีรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์) นั้นเป็นการเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดที่มีอาณาเขตที่ติดต่อกันเป็นการสร้างรายได้ร่วมกันโดยกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ประกอบไปด้วย นครราชสีมาซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณีและความสำคัญทางประวัติศาสตร์มากมายอีกทั้งยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงคือเขาใหญ่ ชัยภูมิจะมีความโดดเด่นทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นวัฒนธรรมในกลุ่มเดียวกันกับของจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ก็เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นมาก สุรินทร์เช่นกัน ซึ่งในกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์นี้จะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความคล้ายคลึงกันสามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกันได้โดยอาจใช้จังหวัดนครราชสีมาเป็นประตูเข้าสู่กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์จากนั้นท่องเที่ยวในโคราชเดินทางไปเที่ยวที่ทุ่งดอกกระเจียวและไปแคมป์ปิ้งที่มอหินขาว จังหวัดชัยภูมิจากนั้นเดินทางท่องเที่ยวต่อบุรีรัมย์เพื่อชมปราสาทหินพนมรุ้งที่บุรีรัมย์ และเที่ยวบ้านช้างที่บ้านตากลาง จังหวัดสุรินทร์ แล้วเดินทางกลับกรุงเทพฯ ร่วมกันหาแนวทางการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้ทั้ง 4 จังหวัด และร่วมกันทำการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้แผนงานดังกล่าวบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจซึ่งมีกลยุทธ์ 2 ด้าน ได้แก่

กลยุทธ์ด้านการพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว เป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนโดยการมุ่งแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ การสร้างจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว โดยเป็นการปลูกจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนรู้ธรรมชาติ ผ่านการสัมผัสธรรมชาติจริงในรูปแบบและวิธีการที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทางความคิดและพฤติกรรมในทาง ที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว เชื่อว่าความหวงแหนธรรมชาติจะเกิดขึ้นเอง (สฤษฏ์ แสงอรุณ, 2550) โครงการ อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภาวนาคุณพันธุมุตโต (หลวงพ่อจื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิเป็นโครงการที่ใช้พระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนช่วยในการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรู้สึกในการหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยว โครงการ ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน เป็นโครงการที่เน้นให้ชุมชนที่อยู่บริเวณโดยรอบสถานที่ตั้งโบราณสถานเกิดความรู้สึกหวงแหนและรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนเองในการดูแลโบราณวัตถุและโบราณสถานเหล่านั้น การอบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญหากชุมชนไม่เข้าใจบาบาทและความสำคัญของระบบนิเวศและการท่องเที่ยวแล้วภาอนุรักษก็สามารถทำได้ยาก หากไม่ได้รับ

ความร่วมมือจากคนในชุมชน สำหรับการรักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ เนื่องจากแม่น้ำชีเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสายสำคัญต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหากประชาชนในจังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นชุมชนต้นน้ำไม่รักษาและดูแลต้นน้ำให้ดีก็จะเกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อแม่น้ำสายอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย นอกจากนี้ยังมีลำน้ำที่สำคัญอีกสายหนึ่งนั่นก็คือลำน้ำลำปะทาวที่ต้องมีการดูแลรักษาอย่างดีจึงทำให้เกิดโครงการปลูกจิตสำนึกการรักษาดินน้ำลำปะทาวโดยคณะกรรมการฯ จะเป็นการเดินรณรงค์ให้ร่วมมือกันในการรักษาดินน้ำลำปะทาวโดยพระภิกษุและเยาวชนกลุ่มหนึ่งซึ่งในการรณรงค์ดังกล่าวจะเป็นเส้นทางโดยทางเท้าตามผ่านชุมชนต่างๆที่ตั้งอยู่บริเวณลำน้ำลำปะทาว เมื่อถึงจุดพักจะมีการจัดเสวนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์น้ำและป่าในจังหวัดชัยภูมิ โดยในการเดินรณรงค์ดังกล่าวมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากและมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปีซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวได้รับการตอบรับอย่างดีจากคนในชุมชนโดยรอบลำน้ำลำปะทาว โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากซึ่งมีพื้นที่ป่าร้อยละ 54 ของจังหวัด และมีพื้นที่ป่าเป็นอันดับ 1 ของ 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็มีภาวะป่าเสื่อมโทรมเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำกินของประชาชนบริเวณโดยรอบ อีกทั้งปัญหาในเรื่องไฟป่าก็ทำให้พื้นที่ป่าหลายแห่งในจังหวัดถูกทำลายไปพอสมควร จึงควรส่งเสริมให้มีโครงการปลูกป่าในพื้นที่ต่างๆ โดยโครงการเริ่มแรกเป็นโครงการที่ดำเนินการที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งเป็นอุทยานที่มีพื้นที่ครอบคลุมหลายอำเภอด้วยกัน และได้รับผลกระทบในเรื่องของการตัดไม้ทำลายป่ามาก โครงการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถานในขณะเดียวกันหากขาดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและโบราณสถาน (สฤกษ์ แสงอรุณ, 2550) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรวัฒนธรรม โดยไม่ระมัดระวังจนก่อให้เกิดความเสียหายก็ยากที่จะทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นฟื้นตัวได้ในเวลาสั้น คนในรุ่นลูกหลานก็ไม่มีโอกาสได้เห็นทั้งนี้ภาคประชาชนหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐ ได้มีบทบาทในการสนับสนุนทุกวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นฟื้นฟูธรรมชาติและบูรณะโบราณสถานโบราณวัตถุต่างให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการจัดการให้ทุกภาคส่วนที่มาใช้ประโยชน์ได้มีส่วนเข้ามาดูแลและจัดการมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศ คือ เน้นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 283 - 290)

กลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่วัฒนธรรมที่เก่าแก่และประวัติศาสตร์ที่มีมาช้านานไม่แพ้จังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดชัยภูมิไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริมเท่าที่ควรทำให้วัฒนธรรมบางอย่างถูกกลืนเลือนไป จึงทำให้เกิดโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลา

อาสน์ ฎุพระ เนื่องจากวัดดังกล่าวจะมีผู้ให้ความสนใจเฉพาะในช่วงเทศกาลเท่านั้น ภายหลังจากเทศกาลก็ไม่ได้ได้รับความสนใจและการบำรุงรักษาเท่าที่ควรจะเป็นอีกทั้งในการบูรณะต่างๆ ก็เป็นการบูรณะที่อาจไม่ถูกต้องตามหลักการบูรณะโบราณสถานโบราณวัตถุเหล่านั้น ทำให้การบูรณะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ภาครัฐจึงควรเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างจริงๆ โดยการศึกษารายละเอียดและวิธีการบูรณะอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อโบราณสถานเหล่านั้น โครงการการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด ภูมิปัญญาไทยของจังหวัดชัยภูมิในเรื่องของการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด ก็เป็นภูมิปัญญาที่มีชื่อเสียงมากเพราะผ้าไหมและผ้าซิดของจังหวัดชัยภูมิเรียกได้ว่าเป็นผ้าทอมือที่มีความงดงามเป็นอย่างมาก ควรที่จะมีการอนุรักษ์และฟื้นฟู รูปแบบลักษณะ ขั้นตอนวิธีการทอ ให้คงอยู่สืบไปเพราะถือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่น่าท่องเที่ยวให้ความสนใจอีกทั้งยังสามารถนำกลับไปเป็นของฝากได้ ของที่ระลึกจากจังหวัดชัยภูมิได้อีกด้วย โครงการสุดท้ายคือโครงการ ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระต๊อบในช่วงเทศกาลออกพรรษา ต้นกระต๊อบเป็นสิ่งที่ประชาชนที่นับถือพุทธศาสนาใช้เป็นเครื่องแสดงถึงการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอดีตการทำต้นกระต๊อบหนึ่งต้นต้องใช้เวลานานและเนื่องจากมีขั้นตอนและวิธีการที่ค่อนข้างยุ่งยาก อีกทั้งต้องมีความร่วมมือจากคนในชุมชนทุกเพศทุกวัย แต่ในปัจจุบันต้นกระต๊อบจะมีวิธีการขั้นตอนที่ง่ายขึ้นใช้แรงงานของคนเพียงไม่กี่คนทำให้ในชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อกันลดน้อยลงภาครัฐจึงควรส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีดังกล่าวอีกทั้งประเพณีแห่ต้นกระต๊อบยังสามารถพัฒนาให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 283 - 290)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ กลยุทธ์ 3 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เป็นการสนองตอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุล และยั่งยืน เป็นกลยุทธ์เพื่อสร้างมาตรฐานของสินค้าและบริการต่างๆ ในการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยโครงการที่มีความสำคัญ โครงการ สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ โครงการ สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษฏโครงการ กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ โครงการ สร้างทิวทัศน์วิถียาป่าหินงาม โครงการ การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ โครงการการสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โครงการ สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ โครงการสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขาปั๊มน้ำมัน โรงพยาบาล เป็นต้น (พสุ เดชะรินทร์, 2546ก, หน้า 241)

กลยุทธ์ด้านการจัดการด้านการตลาด ผู้วิจัยขออภิปรายว่าจังหวัดชัยภูมิควรมีการวางแผนด้านการตลาดโดยการนำเอาแนวคิดด้านการตลาดมาปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยพิจารณาจากมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งมีโครงการต่างๆที่ควรดำเนินการ ดังนี้ โครงการจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ โครงการศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว โครงการ สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก โครงการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ฯลฯ จังหวัดควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น พนักงานต้อนรับ มัคคุเทศก์ พนักงานบริการด้านต่างๆ รวมทั้งการพัฒนา Destination Management System (DMS) ของจังหวัดให้สมบูรณ์ ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การขายตรงบนอินเทอร์เน็ต (พสุ เดชะรินทร์, 2546ก, หน้า 241)

กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดชัยภูมิควรมีการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยอาจจะเน้นประเด็นสำคัญต่างๆดังนี้ โครงการจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ โครงการ สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ โครงการสร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โครงการ อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน โครงการสร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว โครงการแสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน โครงการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วมหากทุกฝ่ายให้การร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วในการจัดการการท่องเที่ยวย่อมจะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น มีกลยุทธ์ที่สำคัญ 3 กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว กลยุทธ์นี้สนองตอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 77 - 97) โดยมีการร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น การรักษาและส่งเสริมจุดแข็งของการท่องเที่ยว รวมทั้งหาวิธีการแก้ปัญหาและลดจุดอ่อนของการท่องเที่ยว และการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการ

ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เพราะแผนยุทธศาสตร์ จะกำหนดให้ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดทิศทางของ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และแผน ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะสร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลยุทธ์ 2 ด้าน ได้แก่

กลยุทธ์ด้าน การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว การจัดการ สิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนดกิจกรรมที่จะทำ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมใดก็ได้ และกิจกรรมเหล่านั้นจะต้อง ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อดำเนินการไปแล้วสิ่งแวดล้อมทั้งระบบนั้นสามารถ ให้อำนวยความสะดวกให้มวลมนุษยชาติ พืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมอื่นคงอยู่อย่างถาวรต่อไปโดยไม่ก่อให้เกิด ปัญหาแก่สังคม (พยอม ธรรมบุตร, 2546, หน้า 17) โครงการการจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขต อำเภอเมือง ในการจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียในเขตอำเภอเมืองนั้นจะต้องมีการศึกษาถึงนโยบาย ด้านสิ่งแวดล้อม มีการวางแผนที่ดี ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง วิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียของการ ติดตั้งระบบน้ำเสีย เนื่องจากการติดตั้งระบบน้ำเสียต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการเป็น จำนวนมากการหาข้อมูลต่างๆ จึงต้องมีความละเอียดรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดหาก ใ้ศึกษารายละเอียดอย่างดีการติดตั้งอาจได้รับประโยชน์จากคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น โครงการ การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว เทศกาลวันดอกกระเจียวบานเป็นเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามการปล่อยให้มีการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจนเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ ของพื้นที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการรองรับการใช้ประโยชน์ พื้นที่ของการนักท่องเที่ยวเอง เช่น ปัญหาความแออัดสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ รวมทั้ง อาจก่อให้เกิดผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวลดลง และเป็น ผลเสียต่อการท่องเที่ยวในระยะยาวด้วย ผู้วิจัยขออภิปรายผลว่า อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ควร ดำเนินการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานสำหรับการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและนันทนาการให้อำนวยประโยชน์ได้สูงสุด โดย ยังคงประโยชน์ในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์หรือการรักษาสภาพธรรมชาติอย่างยั่งยืนและ คงไว้ซึ่งความเป็นแหล่งความรู้ในการศึกษาด้านธรรมชาติวิทยา และปัญหาที่ตามมาภายหลังการ ท่องเที่ยวทุกครั้งคือปัญหาในเรื่องของขยะต่างๆที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้ จึงทำให้เกิดโครงการจัดการ ขยะอย่างมีระบบ โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก

ปริมาณขยะภายหลังจากเทศกาลท่องเที่ยวจบลงนั้นมีปริมาณมากหากการจัดการไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพอาจก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาวได้เช่นกัน โครงการสุดท้ายคือโครงการจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาว ระบบการจัดการคุณภาพน้ำของจังหวัดชัยภูมิควรมีกลไกการดำเนินงานโดยมีศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อมของจังหวัดหรือชุมชนรอบลำน้ำลำประทาว เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ มีอาสาสมัครชุมชนที่ผ่านการอบรมการตรวจสอบคุณภาพน้ำเป็นระยะและเป็นการดูแลรักษาลำน้ำลำประทาวอย่างยั่งยืนอีกด้วย

กลยุทธ์ด้าน การใช้ประโยชน์พื้นที่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์ทางด้านการท่องเที่ยวมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดี หากการวางแผนนโยบายการใช้พื้นที่ไม่ได้อาจทำให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวได้ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ภาครัฐควรทำการศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้ประโยชน์พื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อจะได้กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ โครงการ การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากสภาพของถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีการชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก ทำให้ไม่เกิดความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวอาจจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจและไม่กลับมาเที่ยวที่จังหวัดชัยภูมิอีก ผู้วิจัยขออภิปรายว่า เป็นโครงการที่ภาครัฐควรให้ความสนใจและดำเนินการเร่งด่วน โดยอาจจะมีการศึกษาปัญหาต่างจากชุมชนบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว ถึงสาเหตุที่ถนนเกิดการชำรุดเสียหายเช่น ถนนบางสายอาจมีรถบรรทุกจำนวนมากทำให้ถนนเกิดการชำรุดเร็วขึ้น การวางแผนปรับปรุงถนน ควรจะดำเนินการแบบใด ถนนบางสายก็อาจจะก่อสร้างมายาวนานแล้วทำให้เกิดการชำรุดได้ การศึกษาปัญหาเหล่านี้เพื่อวางแผนในการปรับปรุงเส้นทางให้เข้ากับสภาพการใช้งานจริง โครงการ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ป่าภูแลนคาเป็นผืนป่าที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายทางชีวภาพเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นพรรณไม้ต่างๆ พันธุ์สัตว์ต่างๆ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพภายในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา รวมทั้งการอนุรักษ์พืชพันธุ์ต่างๆ ด้วยเพื่อเป็นการสร้างสมดุลทางธรรมชาติของผืนป่าภูแลนคา การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิ การกำหนดเส้นทางศึกษาธรรมชาติสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติต่างๆ เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะไม่เข้าไปในเขตพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ เพื่อพื้นที่ป่าจะได้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป และนักท่องเที่ยวยังจะมีความปลอดภัย จากการไม่รุกเข้าไปในพื้นที่ของสัตว์ป่า ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายกับ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติต่างๆ อีกด้วย (การท่องเที่ยวประเทศไทย, 2544, หน้า 39-40)

การอภิปรายผลของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

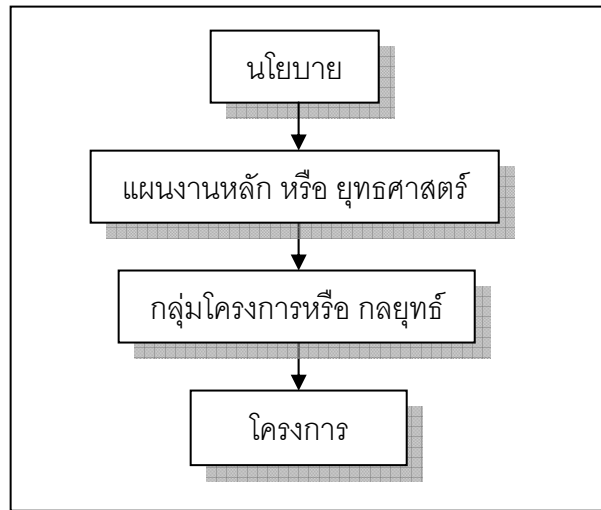
ในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมนั้น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว และการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ให้มีความสะอาด คุณภาพ และความปลอดภัย ส่วนบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการให้ข้อมูล ความปลอดภัย และการจัดการด้านสาธารณสุขูปโภค ในด้านของการปรับปรุงพัฒนาสาธารณสุขูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ภาครัฐบาลควรมีบทบาทในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดแนวนโยบายการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยอาศัยความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการลงทุนเพื่อกำจัดขยะ ของเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวและเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ น้ำตก และประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่การท่องเที่ยวของท้องถิ่น เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาท่องเที่ยว โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2526, หน้า 10)

การอภิปรายผลของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ภาครัฐควรหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ในด้านการพัฒนา อนุรักษ์ และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว การทำการตลาด และการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ ภาคเอกชน ควรมีบทบาทในด้านการพัฒนา อนุรักษ์ และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับภาครัฐ และควรมีบทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชนและการทำการตลาด และประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวท้องถิ่น การพัฒนา อนุรักษ์ และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับภาครัฐ และเอกชน และการร่วมพัฒนาสาธารณสุขูปโภคท้องถิ่น (ไพรัช เดชะรินทร์, 2516, หน้า 91 - 95)

จากผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลในภาพรวมทั้งหมดมาเสนอเชิงบูรณาการ โดยเริ่มจากการกำหนดนโยบาย (Policy) ที่นำมาจากวิสัยทัศน์ซึ่งจะเป็นกรอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยผู้วิจัยจะบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ หรือ

แผนงานหลัก ในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม (Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพราะแผนหลักทั้ง 4 ประการ มีความสัมพันธ์กันโดยในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวยังยึดแบบบูรณาการนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาความรู้จากหลายแขนงมาใช้ในการวางแผนร่วมกันเพื่อให้แผนยุทธศาสตร์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นแผนงานลำดับที่ 2 อยู่ภายใต้กรอบของนโยบายอันจะทำให้วิสัยทัศน์ของจังหวัดชัยภูมิเป็นจริง นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านจัดเป็นกรอบของการพัฒนาในระดับสูง ภายใต้แต่ละแผนงานหลักจะมีแผนปฏิบัติการระดับกลยุทธ์ หรือกลุ่มโครงการ ซึ่งจะอยู่ในลำดับที่ 3 ของแผนพัฒนาในภาพรวม แต่ละยุทธศาสตร์จะมีจำนวนกลยุทธ์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ กลยุทธ์ทั้งหมดจะมีผลกระทบและความสัมพันธ์ต่อกัน และเมื่อมีการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์แต่ละด้านจะมีโครงการ (Project) ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้กลยุทธ์เหล่านั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นอันดับที่ 4 และโครงการทุกโครงการก็จะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและกันในระดับปฏิบัติการเช่นกัน การวางแผนระดับกลยุทธ์ และโครงการนั้นจัดเป็นการวางแผนระดับล่าง ซึ่งก็คือ แผนในระดับปฏิบัติการซึ่งต้องอยู่ภายใต้แผนระดับบน ดังนั้นแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยภูมิ จึงมีลักษณะการบูรณาการแผนทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อจะทำให้ตระหนักถึงผลกระทบของแต่ละแผนที่จะมีต่อกันและกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแผนดังกล่าวในภาพรวมโดยใช้ แนวทางการนำเสนอแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ ของการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งนำเสนอแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเป็น 4 ขั้นตอนในรูปแบบ 4 Ps ตามลำดับ ดังนี้

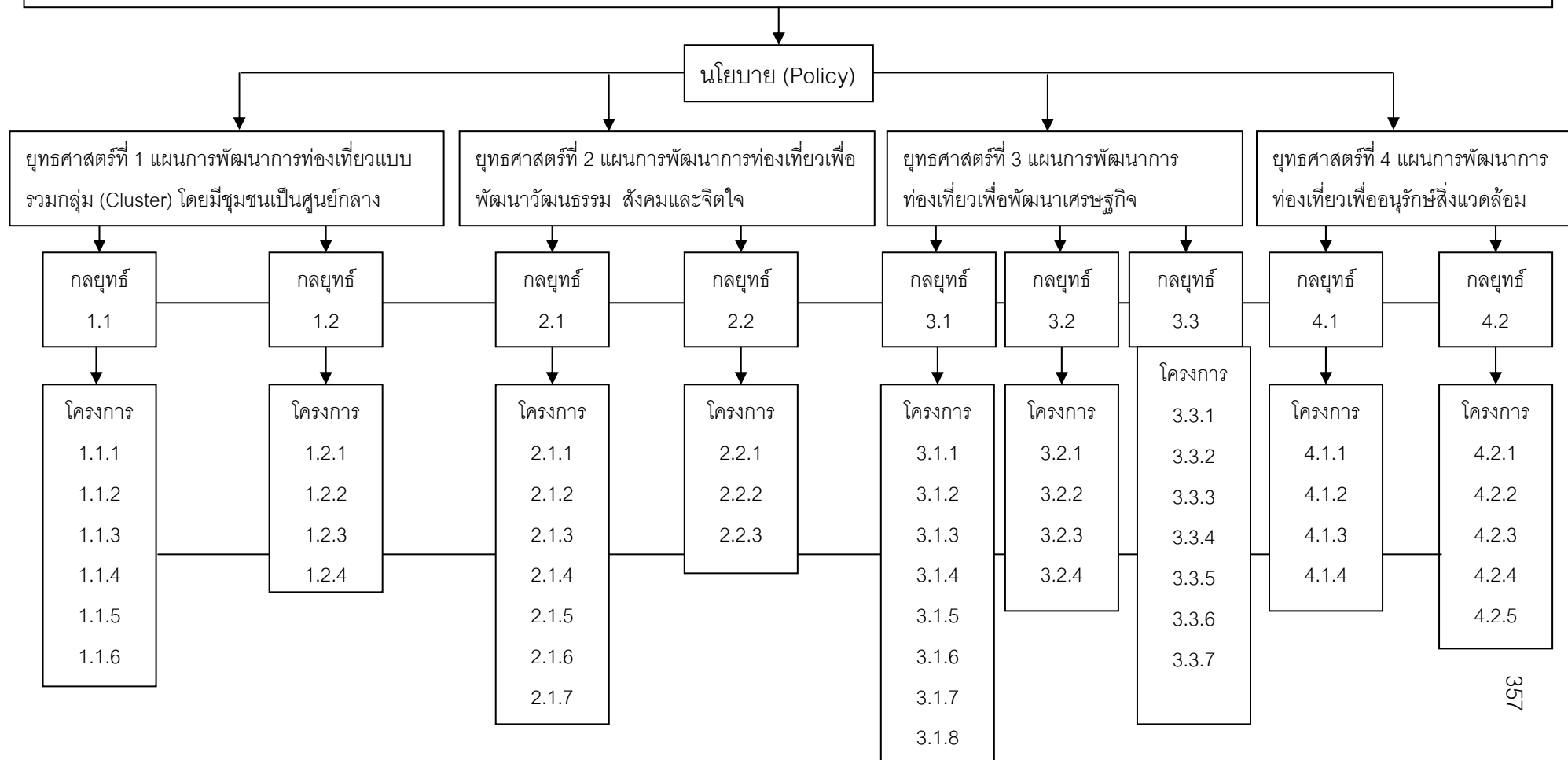

ภาพ 62 แสดงแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ 4 ขั้นตอน

จากแผนผังการนำเสนอในรูปแบบ Strategic Action ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงแผนงานในแต่ละด้านที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ต่างๆ นั้น เป็นเพียงขั้นตอนเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเท่านั้น ก่อนที่จะมีการวางแผนการปฏิบัติงานจริง ควรจะมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับโครงการ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อศึกษาทางเลือกที่หลากหลายของการพัฒนา ตรวจสอบก่อนทำโครงการต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรต่างๆ ในจังหวัดชัยภูมิ และสามารถปรับแผนได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้พัฒนาต่อไปได้

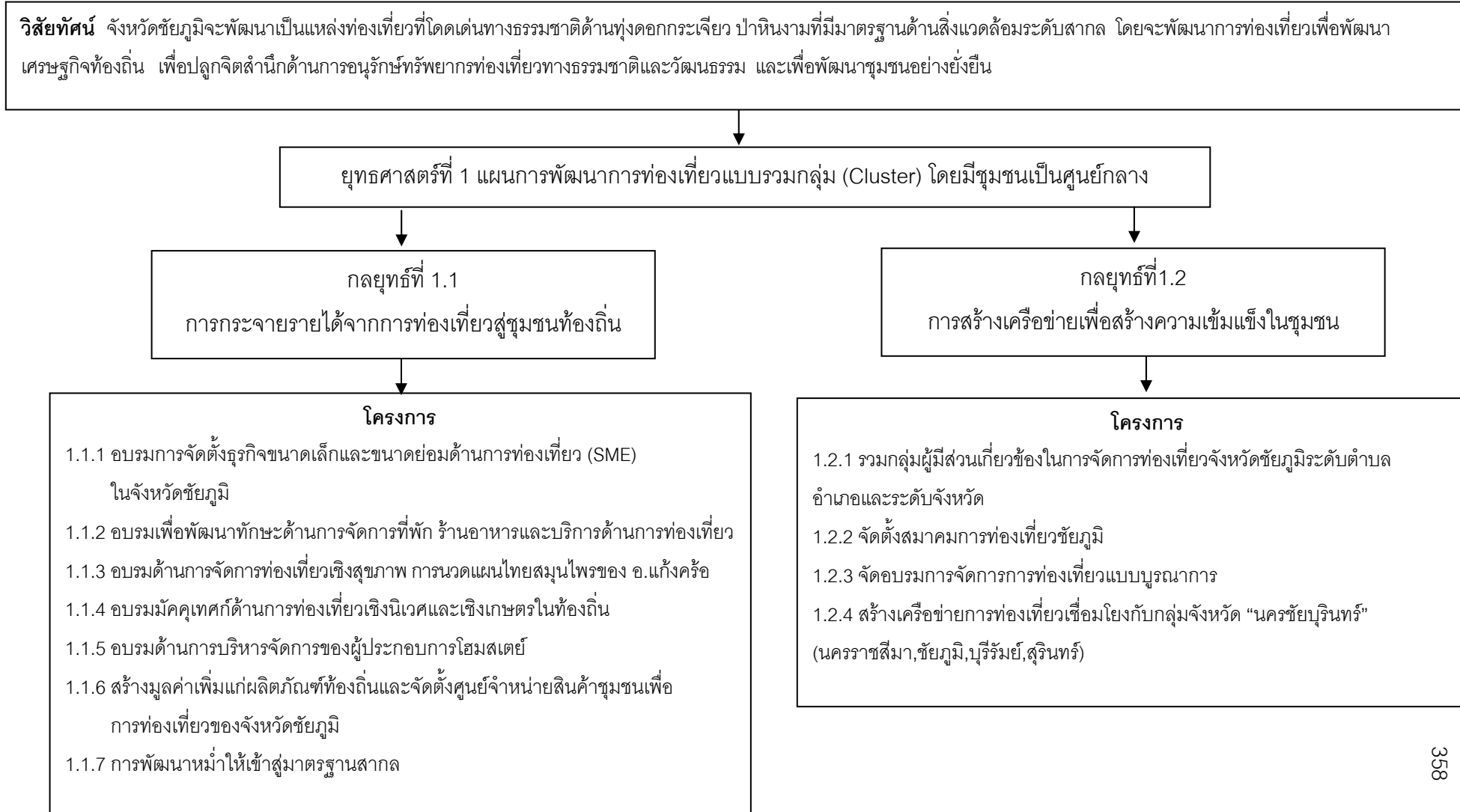
การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

วิสัยทัศน์ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล โดยจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

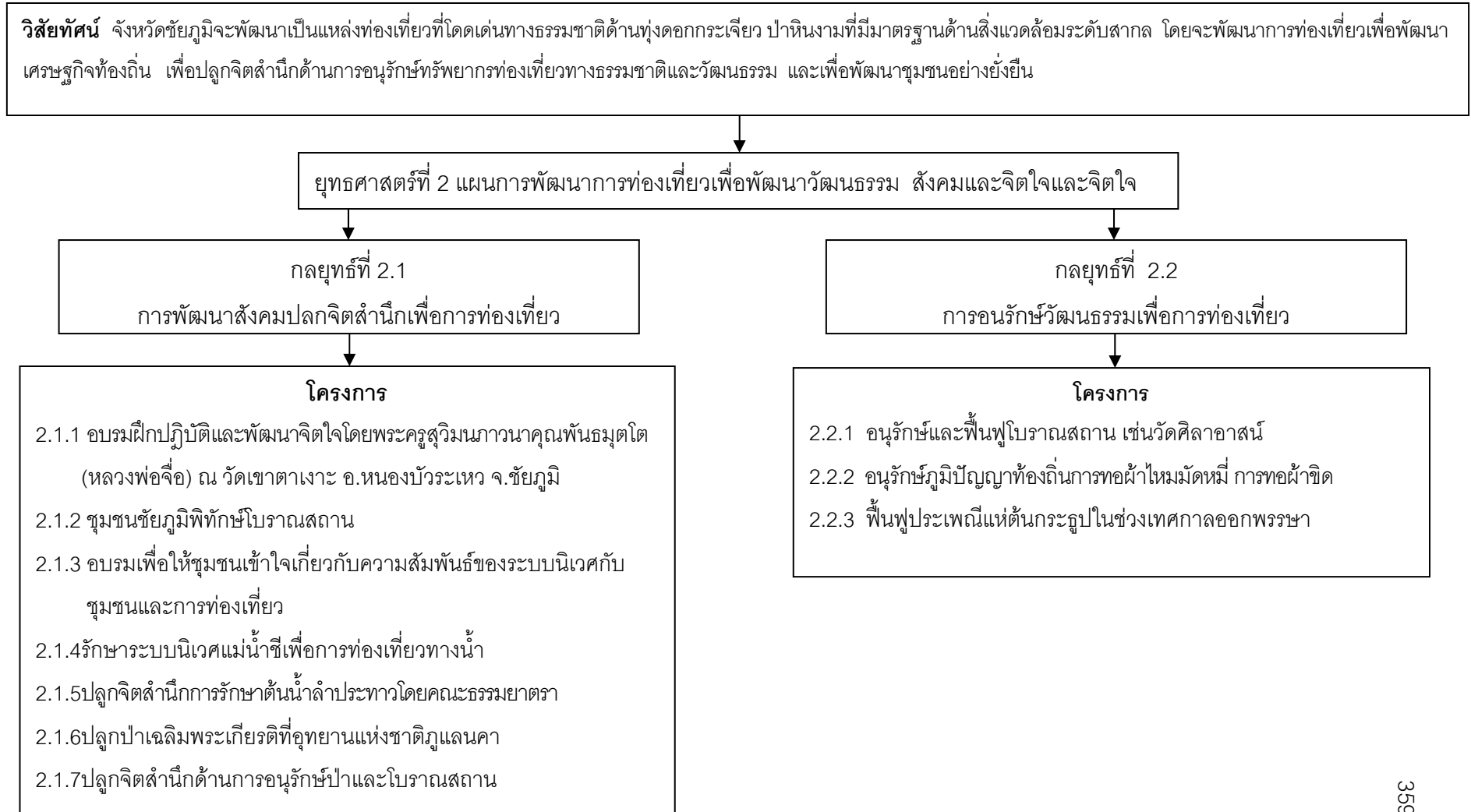
ภาพ 63 แสดงวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัด

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ภาพ 64 แสดงวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 1

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ภาพ 65 แสดงวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิยุทธศาสตร์ที่

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

วิสัยทัศน์ จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล โดยจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ 3.1

การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์

โครงการ

- 3.1.1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิเป็นโครงการที่เหมาะสมมากที่สุด
- 3.1.2 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษัฏ
- 3.1.3 กำหนดเส้นทางบุญไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ
- 3.1.4 สร้างทิวทัศน์วิทยาป่าหินงาม
- 3.1.5 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ในจังหวัดชัยภูมิ
- 3.1.6 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
- 3.1.7 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ
- 3.1.8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขาปั้มน้ำมัน

กลยุทธ์ที่ 3.2

การจัดการด้านการตลาด

โครงการ

- 3.2.1 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ
- 3.2.2 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว
- 3.2.3 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้า ทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก
- 3.2.4 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
- 3.2.5 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการตลาดเฉพาะ

กลยุทธ์ที่ 3.3

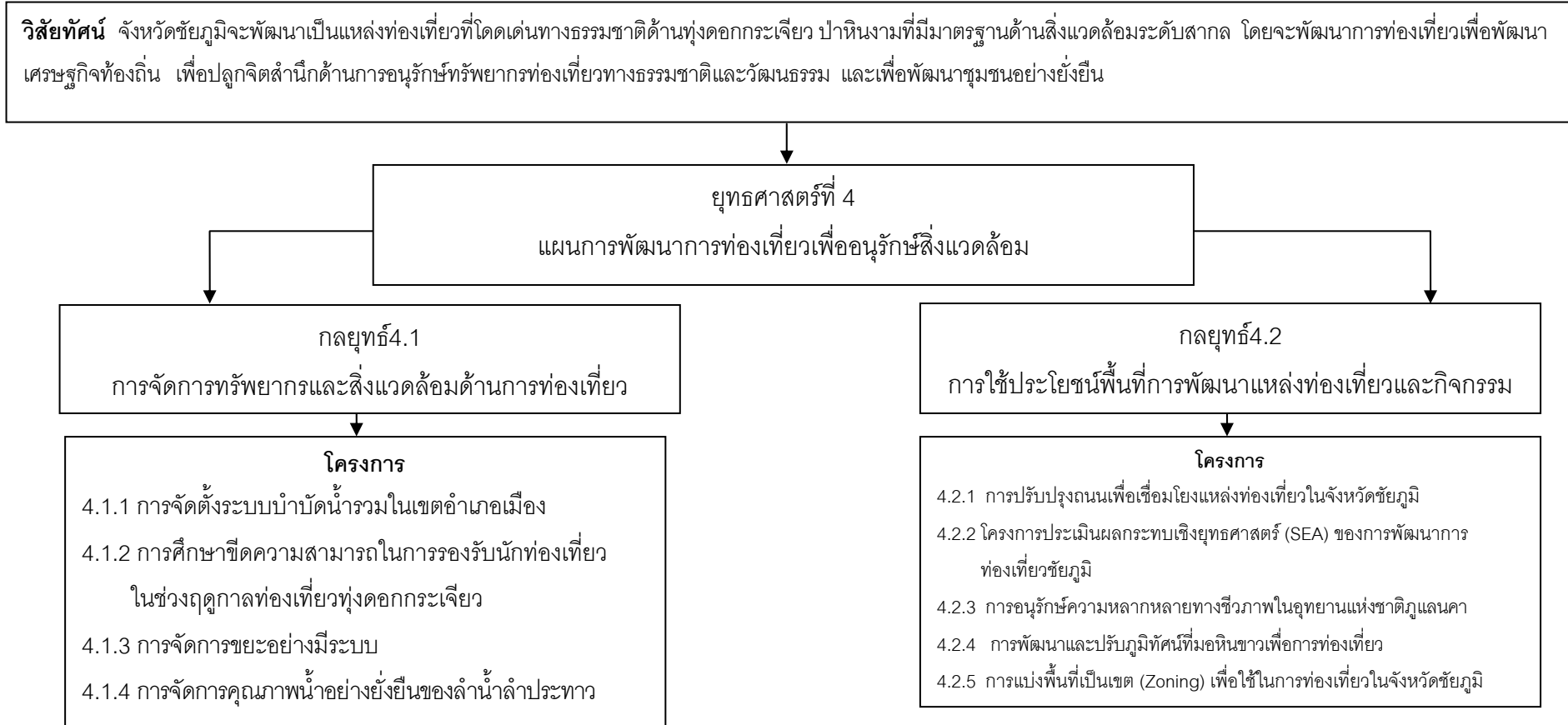
การบริหารจัดการด้านการ

โครงการ

- 3.3.1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ
- 3.3.2 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อ ขยายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ
- 3.3.3 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- 3.3.4 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน
- 3.3.5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว
- 3.3.6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ ที่พักแรมที่มีมาตรฐาน
- 3.3.7 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยทุกคนมีส่วนร่วม
- 3.3.8 การระดมทุนจากภาคเอกชนและประชาชนเพื่อการท่องเที่ยว

ภาพ 66 แสดงวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 3

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ

ภาพ 67 แสดงวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์ที่ 4

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

- จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีศักยภาพและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น จึงควรมีการอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยว การฝึกอาชีพ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- จากผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดชัยภูมิมีความโดดเด่นทางธรรมชาติ จึงควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นฐานขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

- จากผลการศึกษา พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไม่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยวภาครัฐควรสนับสนุนและดูแลในเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นเร่งด่วนและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ให้ดีขึ้นและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องน้ำ ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก

- จากผลการศึกษา พบว่า จังหวัดชัยภูมิขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และเน้นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหลัก ดังนั้น จึงควรทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกฤดูการท่องเที่ยว เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวรอง เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน

- งานวิจัย เรื่องแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมิ นี้ ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนำผลจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ออกมา นำไปทดสอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกครั้ง ก่อนนำแผนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้จริง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดและตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆ ด้าน

- ในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการ ควรอาศัยความร่วมมือและการเข้ามามีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากทุกภาคทุกส่วนเข้ามาระดมสมอง เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดนำมาปฏิบัติ

- ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ มีการนำเสนอจุดขาย ทำ Branding จังหวัด และทำการประชาสัมพันธ์ให้ต่อเนื่องในระยะยาว และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าทุกเป้าหมาย

- ในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดชัยภูมินั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดด้าน Balanced Scorecard และแผนที่ยุทธศาสตร์ มาประยุกต์ใช้โดยให้ความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเรื่องเดิม แต่กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาให้เล็กลง โดยอาจศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เช่นวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ ในจังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น เนื่องจากแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทำให้แนวทางการพัฒนามีความแตกต่างกัน

- การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกศึกษาความต้องการของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสมกับพื้นที่

- การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตอบสนองความต้องการกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

- ควรมีการทำวิจัย เรื่องขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวช่วงเทศกาลดอกกระเจียวบาน เพราะเป็นพื้นที่ที่มีอัตรานักท่องเที่ยวสูง และทำให้เกิดการแออัด แย่งกันใช้ทรัพยากรต่างๆ และทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม

- ควรมีการศึกษาวางแผนการเชื่อมโยง การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ กับจังหวัดใกล้เคียงในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับประเทศ

- ควรมีการทำวิจัยด้านการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสังคม และผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

- ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนการท่องเที่ยวปี 2545**. กรุงเทพฯ: มิดเดิ้ลทกรู๊ป.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). **สรุปแผนการตลาดท่องเที่ยวปี 2551**. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.mia.go.th/users/bhes1/tourism/no%208.pdf>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่. (2547). **ความรู้สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิ่งพร ทองใบ. (2546) **กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กิติรัตน์ สีหพันธ์. (2545). **การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุบลราชธานีและแนวทางการพัฒนา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี
- กุลวรา สุวรรณพิมล (2548) **หลักการมัดคุเทศก์**. กรุงเทพฯ: แสงดาว .
- โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์. (2542). **การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โปรแกรมนิเทศศาสตร์อังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). **การบริหารพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2548). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชาญชัย ดวงจิตต์. (2536). การท่องเที่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยา. **จุลสารการท่องเที่ยว**, 2(3), 76.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). **วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- ณัฐกนก เจนสุขสถิตไพศาล.(2546) **ยุทธศาสตร์การพัฒนาของชุมชนปทุมมอโคกกับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ดำรง วัฒนา. (2548). **คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ**. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.ops.moc.go.th/pcni/Strategie%20manual.htm>
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). **การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “บรม” เพื่ออุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ:
- ธงชัย สันติวงศ์. (2539). **การตลาดโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ. (2529). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). **จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. เชียงใหม่: สำนักโครงการพัฒนาที่สูง
ไทย-เยอรมัน
- นิคม จารุมณี. (2545). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย**. กรุงเทพฯ:
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภานันท์ภัทร บุษขจรกุล.(2551) **การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในจังหวัด
จันทบุรี**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม, มหาวิทยาลัยย่นเรศวร, พิษณุโลก.
- บัวกนก วัชรปรีดา. (2544) **การผสมผสานวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านท่ามะไฟหวาน
ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง.
ศศ.ม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ก). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรสแอนดี้ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ข). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรสแอนดี้
ดีไซน์.
- ปกรณัม ปรียากกร. (2527). **แนวความคิดว่าด้วยการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประเสริฐ วิทยาวิฐ. (2530). **รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องบทบาทของภูมิศาสตร์กับ
การพัฒนาการท่องเที่ยว**. กาญจนบุรี: สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยร่วมกับ
วิทยาลัยครูกาญจนบุรี.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์
โฟร์ พรินต์ติ้ง.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2543). **วิถีใหม่แห่งการ
พัฒนา: วิถีวิทยาการศึกษาสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ:
- พยอมน ธรรมบุตร. (2546). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรี
นครินทร์วิไล.
- พยอมน ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์ด้าน
ท่องเที่ยว (2006)**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.
- พิบูล ทีปะपाल. (2546). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ.
- พระธรรมปิฎก. (2542ก). **การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) (พิมพ์ครั้งที่ 6)**.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง

- พระธรรมปิฎก. (2544ข). **การพัฒนาที่ยั่งยืน** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พวงรัตน์ เกษณแพทย์.(2543). **การวางแผนยุทธศาสตร์สำหรับนักศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยา
สาสน์
- ไพฑูริย์ พงศะ และบุตรลิลาสวงค์ พงศะบุตร. (2536). **คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์** (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัช เดชะรินทร์.(2516ก). **ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2543). **เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง หลักการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ.
- เร่งเจริญ ชำนาญบริรักษ์. (2549) **ชัยภูมิศึกษา**. ชัยภูมิ: โรงพิมพ์อักษรกิจ
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2539). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วศิน อิงคพัฒนากุล. (2548). **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วัฒนาพร สุฉายา. (2545). **แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ : กรณีศึกษาตอยตุง จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วีณา ชุ่มบัณฑิต. (2549). **การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร**.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ:
- ศรัณญา วรากุลวิทย์. (2546). **ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพื่อฟ้าป้ารินดิ่ง.
- ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล. (2549). **การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2546). **การจัดการเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สุทธิ เหล่าฤทธิ์ และคณะ. (2545) **ประวัติเมืองชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สนธยา พลรัตน์. (2541) **ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติของสถานี พัฒนา และส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาสารคาม.

- สุนทร ปัญญาพงษ์ และทัศนัยวรรณ ดวงมาลา. (2549) **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำด้านการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาลุ่มน้ำลำปะทาวจังหวัดชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ**
- สมยศ นาวิการ. (2539). **เศรษฐศาสตร์การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สมพงษ์ เกษมสิน.(2531). **การบริหารงาน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมชาย เลี้ยงพรรณ. (2542). **การศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา**. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สฤณี แสงอรุณ. (2550). **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ(Ecotourism)**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2551, จาก http://www.dnp.go.th/npo/Htm/Tour/Eco_Tour.html
- สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ. (ม.ป.ป.) **ชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ: ลีโอ แลนเซ็ท
- สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ (2551). **แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ 4 ปี (พ.ศ. 2552 – 2555)**. ชัยภูมิ.
- สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ. (2542). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- เสรี วังสีไพจิตร. (2534). **จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภาพร สุทธิศักดิ์. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับระยะเวลาในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- อาคม เศรษฐา. **แหล่งท่องเที่ยวชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ: ชูณหสาสน์
- อดิน รพีพัฒน์. (2532). **มานุษยวิทยาสังคมกับการพัฒนาชนบท**. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. (2549) **สารสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวและกิจกรรม อบจ.ชัยภูมิ**. ชัยภูมิ: โรงพิมพ์อักษรกิจ
- อนุชา อาภาภิรม. (2545). **เทคโนโลยีปฏิวัติโลกสู่สังคมความรู้และยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ตั้งแค้นพับลิชชิ่ง
- อร สีแพร.(2543). **ลักษณะเฉพาะของเกษตรกรรมที่สนับสนุนโรงฆ่าการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ต่อเนื่อง**. วิทยานิพนธ์ ผ.ม.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- David B. Weaver. (1998). **Ecotourism in the less developed countries**. CAB International, UK.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource Audit)

แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource Audit)
สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง(แผนที่)	การ เข้าถึง	ผู้ใช้ ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทร./แฟกซ์
1.1 ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ปะการัง เกาะ เขา ที่ราบ หุบเขา ที่ ราบสูง ภูเขาไฟ ที่ราบ ที่ดอน ฤดูกาล อุณหภูมิ ชายฝั่งทะเล ลม ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวน สวนผลไม้ ฟาร์ม ต้นไม้ ดอกไม้ ไร่ขิง ไร่ สมบูรณื ดอกไม้ป่า ทุ่งหญ้า สมุนไพร สวนครัว ป่าชายเลน ป่าเขตร้อน ฯลฯ							
1.3 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คู่มน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน บึงหนอง ทะเล หิมะ ฝน น้ำแข็ง ฯลฯ							

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม

ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง(แผนที่)	การ เข้าถึง	ผู้ใช้ ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทร./แฟกซ์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท ป้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้าน เมือง พิพิธภัณฑ อนุสาวรีย์ ภาษา ท้องถิ่น							
2.2 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ สุเหร่า โบสถ์คริสต์ วัด สุสาน เมรุ เจดีย์ พระพุทธรูป ปางต่างๆ ประติมากรรม ฯลฯ							
2.3 ศิลป/ชาติพันธุ์ : =ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา คนพื้นเมือง การฟ้อนรำ ดนตรี ภาษาท้องถิ่น อาหาร เครื่องดื่ม หัตถกรรม อุตสาหกรรม ครัวเรือน บ้านเรือน							

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ (Events)

ทรัพยากรมหกรรม (Events)	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง(แผนที่)	การ เข้าถึง	ผู้ใช้ ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทร./แฟกซ์
3.1 มหกรรม : เฟสติวล คนตรีชนิด ต่างๆ แจส บัลเล่ ลีกะ หน่งใหญ่ เหล้า งานแสดงสินค้า							
3.2 การ Tournaments : การ แข่งขันกีฬา กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล การแข่งเรือยาว ประกวด สุนัข แข่งรถ แข่งรถจักรยาน							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ : งาน แสดงสินค้าเกษตรกรรม รถยนต์ เรือ อุปกรณ์กีฬา							
3.4 งานแสดงอื่นๆ : วันชาติ งาน ฉลอง ชาวเขา งานฉลองถนนต่างๆ แสงงบุญ มหกรรม หัตถกรรม							

4. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

ทรัพยากรด้านกิจกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง(แผนที่)	การ เข้าถึง	ผู้ใช้ ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทร./แฟกซ์
4.1 กิจกรรมสันตนาการ : สนาม เทนนิส เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางจักรยาน คลอง โดดร่ม กรีฑา สระว่ายน้ำ การพายเรือ ตกปลา ยิงปืน แกะสลัก							
4.2 กิจกรรมด้านบริการ : ชายปดึก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง อุปกรณ์เล่นสกี หอคิลป์ เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิค สินค้าโรงงาน สินค้ามือสอง ละคร ภาพยนตร์ ศูนย์ประชุม							

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

ทรัพยากรด้านบริการ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง(แผนที่)	การ เข้าถึง	ผู้ใช้ ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทร./แฟกซ์
5.1 การขนส่ง : การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์ สนามบิน ท่าเรือ							
5.2 ที่พักแรม : โรงแรม 2-3-4-5 ดาว Guest House B+B Homestay Framstay โมเต็ล หอพัก							
5.3 การต้อนรับ : แผนที่ โบชัวร์ ป้ายบอกทางแผนที่เดินเที่ยวเอง ท่าทีของเจ้าบ้าน บริษัททัวร์ฯลฯ							
5.4 บริการอื่นๆ : การซ่อมต่างๆ ปั้มน้ำมัน ธนาคาร ATM ที่แลกเงิน ตำรวจท่องเที่ยว บริการสุขภาพ							

6. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะของทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
6.1 ทรัพยากรธรรมชาติ			
6.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม			
6.3 กิจกรรม			
6.4 บริการ			

7. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะของทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
7.1 ทรัพยากรธรรมชาติ			
7.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม			
7.3 Events			
7.4 กิจกรรม			
7.5 บริการ			

**แบบสอบถามความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
เรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดชัยภูมิ**

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำปฏิญญานิพนธ์เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศักยภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดจนวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเสนอแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิและท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว การตอบแบบสอบถามของท่านจะเก็บเป็นความลับ และไม่มีนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นนอกจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 5 บทบาทของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ

นางสาวลลนา คลังชำนาญ
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ	☐	ชาย	☐	หญิง
2. อายุ	☐	17 – 24 ปี	☐	25 – 34 ปี
	☐	35 – 44 ปี	☐	45 – 54 ปี
	☐	55 – 64 ปี	☐	65 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ	☐	โสด	☐	สมรส
	☐	หย่าร้าง	☐	หม้าย
4. การศึกษา	☐	ระดับประถมศึกษา	☐	ระดับมัธยมศึกษา
	☐	ระดับประกาศนียบัตร ม.3	☐	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ม.6
	☐	ปริญญาตรี	☐	ปริญญาโท
	☐	ปริญญาเอก	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. อาชีพ	☐	ข้าราชการ	☐	ข้าราชการบำนาญ
	☐	เกษตรกร	☐	พนักงานรัฐวิสาหกิจ
	☐	พนักงานบริษัทเอกชน	☐	กิจการขนส่ง
	☐	นักเรียน/นักศึกษา	☐	กิจการบริการที่พัก
	☐	พ่อค้า/นักธุรกิจ	☐	กิจการบริการนำเที่ยว
	☐	กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	☐	กิจการบันเทิง
6. รายได้	☐	ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐	5,001-10,000 บาท
	☐	10,001 – 15,000	☐	15,001-20,000 บาท
	☐	20,001-25,000 บาท	☐	25,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

2.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา					
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง					
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร					
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาม้าง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทุ่งกระมัง					

2.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ต่อไปนี้เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนสี้อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหามหมอก					
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์(ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์(ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์(หลวงพ่อใหญ่)					
3. พระพุทธรูปเขายายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพิเพวย					
4. โบสถ์บ้านกุดโจ้ง โบสถ์บ้านโนนสี้อง โบสถ์บ้านพันลำ					
5. ปรางค์กู่ กู่แดง กู่บ้านหัวสระ					

2.3 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของจังหวัดชัยภูมิต่อไปนี้เป็นนักท่องเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เทศกาลวันดอกกระเจียวบาน					
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล(บุญเดือน 5)					
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม					
4. ประเพณีรำผีฟ้า(วัดศิลาอาสน์)					
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ					

2.4 ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านกิจกรรมของจังหวัดชัยภูมิต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เทียวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล					
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว					
3. นอนดูดาวที่ป่าหินงาม					
4. ล่องแพ แลภูคิง					
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์					
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า					
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ					

2.5 ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านการให้บริการต่อไปนี้เป็นบริการที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ					
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)					
3. ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตูดั้ม)					
4. การเดินทางโดยรถไฟ					
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์					

ทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล					
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น					
8. ป้ายบอกทาง					
9. ปั้มน้ำมัน /ห้องสุขา					

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

3.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิจุดแข็งหรือข้อดีต่อไปนี้ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่ดดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม					
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง					
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ บ้านเขว้า					
4. มีภูมิประเทศเหมาะกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)					
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้					
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวภูษกู					

3.2 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความ ต้องการของนักท่องเที่ยว					
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก					

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่งท่องเที่ยว					
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว					
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ					
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง					
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว					

3.3 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในระดับใด

โอกาส	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว					
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว					
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ					
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษามรดกชาติภาคอีสานตอนบน					
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูสอกรู					

3.4 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ในระดับใด

อุปสรรคต่อการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ					
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน					
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยว					

อุปสรรคต่อการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการเกษตร เพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

4.1 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีวิสัยทัศน์ (ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีก5-10 ปีข้างหน้า) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติ ด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับสากล					
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน					
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม					

4.2 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ					
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง					
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ					

4.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มอหินขาว					
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา					
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำประทาว					
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว					
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ					
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง					
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ					
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด					
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้าทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก					
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ					
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหารในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม					
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษุกร					
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่น ห้องสุขา ปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล					
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม					
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน					
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขยายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ					
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว					
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน					
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง					
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด					
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด "นครชัยบุรินทร์" (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)					
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พักร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ					
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์					
โครงการที่ 6 อบรมมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ					
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ					
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐาบในช่วงเทศกาลออกพรรษา					
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด					
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ					
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 4 ปฏิบัติงานด้านโครงการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน					
โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภวนาคคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ					
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา					
โครงการที่ 7 ปฏิบัติงานด้านการรักษาดินน้ำลำประทาวโดยคณะธรรมยาตรา					

ตอนที่ 5 บทบาทของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อโดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

บทบาท	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชัยภูมิ					
ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด					
ท่านคิดว่าภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด					
1. บทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ					
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
3. บทบาทในการพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ					
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว					
ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาระดับใด					
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค					
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ					
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดการท่องเที่ยว					
4. บทบาทในการสนับสนุนการกระจายรายได้สู่ชุมชน					
ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาระดับใด					
1. บทบาทในการร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว					

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการ
ในจังหวัดชัยภูมิ

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิ ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดจนวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเสนอแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดชัยภูมิและท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว การตอบแบบสอบถามของท่านจะเก็บเป็นความลับ และไม่มีนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นนอกจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ลักษณะ และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

ตอนที่ 3 แรงจูงใจ ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 6 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการของการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ

นางสาวลลนา คลังชำนาญ
 นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	☐ 17 – 24 ปี	☐ 25 – 34 ปี
	☐ 35 – 44 ปี	☐ 45 – 54 ปี
	☐ 55 – 64 ปี	☐ 65 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส
	☐ หย่าร้าง	☐ หม้าย
4. การศึกษา	☐ ระดับประถมศึกษา	☐ ระดับมัธยมศึกษา
	☐ ระดับประกาศนียบัตร	☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ม.6
	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
	☐ ปริญญาเอก	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
	☐ ข้าราชการ	☐ ข้าราชการบำนาญ
5. อาชีพ	☐ เกษตรกร	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
	☐ พนักงานบริษัทเอกชน	☐ กิจการขนส่ง
	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ กิจการบริการที่พัก
	☐ พ่อค้า/นักธุรกิจ	☐ กิจการบริการนำเที่ยว
	☐ กิจการบันเทิง	☐ กิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม
	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001–10,000 บาท
	☐ 10,001 – 15,000	☐ 15,001-20,000 บาท
☐ 20,001–25,000 บาท	☐ 25,000 บาท ขึ้นไป	

ตอนที่ 2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย
------------------------------	---------------------------------
- ลักษณะการเดินทาง

☐ คนเดียว	☐ กลุ่มเพื่อน
☐ ครอบครัว	☐ คณะผู้ร่วมเดินทาง

3. ยานพาหนะในการเดินทาง

☐ รถไฟ	☐ เรือ
☐ รถยนต์ส่วนตัว	☐ รถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์)
☐ รถโดยสารประจำทาง (บขส)	☐ รถสองแถว
☐ รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	

4. ท่านพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้หรือไม่

☐ พักค้างคืน	☐ ไม่พักค้างคืน

5. ประเภทของที่พักที่ท่านพักค้างคืน

☐ โรงแรม	☐ รีสอร์ท
☐ บ้านพักรับรอง	☐ ที่พักค้างในบ้าน(Home Stay)
☐ บ้านญาติ/เพื่อน	☐ กางเต็นท์
☐ วัด / โรงเรียน	

6. ระยะเวลาที่พักค้างคืน

☐ 1 คืน	☐ 2 คืน
☐ 3 คืน	☐ มากกว่า 3 คืน

7. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาครั้งนี้

☐ ท่องเที่ยว /พักผ่อน	☐ ประกอบธุรกิจ
☐ ปฏิบัติราชการ	☐ ประชุมสัมมนา
☐ พักฟื้น	☐ เยี่ยมญาติ/เพื่อน
☐ ทศนศึกษา	☐ ไหว้พระ /ปฏิบัติธรรม

8. ท่านรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิจากแหล่งใด

☐ หนังสือพิมพ์	☐ วารสาร/นิตยสาร
☐ อินเทอร์เน็ต	☐ หน่วยงาน /ททท.
☐ เพื่อน/ญาติ	☐ วิทยุ/โทรทัศน์
☐ บริษัททัวร์	☐ โบรชัวร์

9. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ต่อคน

☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท	☐ 1,000 – 3,000 บาท
☐ 3,001 – 5,000 บาท	☐ มากกว่า 5,000 บาท

ตอนที่ 3 แรงจูงใจ ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แรงจูงใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ศึกษาธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ชื่นชมทัศนียภาพ วิถีชีวิตที่ใหม่ทั้งดงาม อากาศบริสุทธิ์ ความสงบสุข					
2. การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตท้องถิ่น กิจกรรมด้าน ศาสนาและการพัฒนาจิตใจ เช่น การทำสมาธิ					
3. การพักผ่อนหย่อนใจ ความบันเทิง ความสนุกสนาน					
4. การออกกำลังกาย การผจญความเสี่ยง การทำอะไรให้สำเร็จ					
5. การหนีจากการงาน ชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ จากความแออัดในเมือง					
6. ความคุ้มค่าเงินที่ใช้ แพคเกจราคาเหมาะสม ค่าครองชีพ ค่าเดินทางที่พักราคาถูก					
7. มีแหล่งช้อปปิ้งหลากหลาย สินค้า ของที่ระลึก พื้นเมืองมีคุณภาพ ราคาถูก คนขายอภัยาศัยดี					
8. มีอาหารท้องถิ่นและนานาชาติหลากหลาย สะอาดและถูก สุขลักษณะ ราคาไม่แพง					
9. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่หวังดีมีความเป็นมิตรเป็นกันเอง					
10. มีความสะดวกด้านการสื่อสารและมีความคล่องตัวในการเดินทาง					
11. มีข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว					
12. มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีบรรยายกาศและสภาพแวดล้อมที่งดงาม					

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

4.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา					
2. อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง น้ำตกผาเอียง					
3. ถ้ำแก้ว ถ้ำพระ ถ้ำวัวแดง ถ้ำประกายเพชร					
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาม้าง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทุ่งกระมัง					

4.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ต่อไปนี้เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แหล่งโบราณคดีบ้านโนนซ้อง แหล่งโบราณคดีพันลำ แหล่งโบราณคดีบ้านคอนสวรรค์ แหล่งโบราณคดีเมืองโบราณหม่อมอก					
2. วัดชัยภูมิพิทักษ์(ผาเก็ง) วัดศิลาอาสน์(ภูพระ) วัดสระหงส์ วัดคอนสวรรค์(หลวงพ่อกใหญ่)					
3. พระพุทธรูปเขายายหอม พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุพืพวย					
4. โบสถ์บ้านกุดไจ้ โบสถ์บ้านโนนซ้อง โบสถ์บ้านพันลำ					
5. ปรางค์กู่ กู่แดง กู่บ้านหัวสระ					

4.3 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณีของจังหวัดชัยภูมิต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เทศกาลวันดอกกระเจียวบาน					
2. ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแล(บุญเดือน 5)					

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาลและงานประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ประเพณีนมัสการพระพุทธบาทเขายายหอม					
4. ประเพณีรำผีฟ้า(วัดศิลาอาสน์)					
5. เทศกาลอาหารชัยภูมิ					

4.5 ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านกิจกรรมของจังหวัดชัยภูมิต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เทียวงานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล					
2. ชมป่าหินงามในสายหมอกและดอกกระเจียว					
3. นอนคูดาวที่ป่าหินงาม					
4. ล่องแพ แลภูคิง					
5. แข่งแรลลี่ที่เขื่อนจุฬาภรณ์					
6. งานแข่งเรือที่สวนสาธารณะหนองปลาเฒ่า					
7. ชมตลาดเช้าที่ตลาดเทศบาลเมืองชัยภูมิ					

4.6 ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านการให้บริการต่อไปนี้เป็นบริการที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดชัยภูมิในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น (ชัยภูมิแอร์, นครชัยแอร์) การเดินทางโดยรถไฟ					
2. ที่พักแรม (โรงแรมสยามริเวอร์, โรงแรมดีพร้อม โรงแรมเลิศนิมิตร)					
3. ร้านอาหาร (สองโลกสวย, หม่องเนื้อย่างเกาหลี, ประตู่ไม้)					
4. การเดินทางโดยรถไฟ					
5. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์					
6. โรงพยาบาล สถานพยาบาล					
7. ร้านขายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น					
8. ป้ายบอกทาง					
9. บิมน้ำมัน /ห้องสุขา					

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

5.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมามีจุดแข็งหรือข้อดีต่อไปนี้ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น พุ่มดอกกระเจียว มอหินขาว ป่าหินงาม					
2. มีระบบนิเวศของป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติไทรทอง					
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ บ้านเขว้า					
4. มีภูมิประเทศเหมาะกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (การพักผ่อน ปีนผา ห้องเรียนกลางแจ้ง การแข่งเรือ)					
5. เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำที่สำคัญของภาคอีสาน (แม่น้ำชี)ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวได้					
6. มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ชาวภูษักรู					

5.2 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมามีจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปาไม่เพียงพอกับความ ต้องการของนักท่องเที่ยว					
2. การคมนาคมภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดไม่สะดวก					
3. มีปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ ในเขต อ.เมืองและแหล่ง ท่องเที่ยว					
4. ขาดการวางแผนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว					
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ					
6. ขาดการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง					
7. ขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนใน การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว					

5.3 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในระดับใด

โอกาส	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีกระแสการท่องเที่ยวโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
2. ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว					
3. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว					
4. มีโอกาสในการสร้างตราสินค้าท่องเที่ยวชัยภูมิที่มีศักยภาพสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติ					
5. มีโอกาสเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ และการศึกษารวมชาติภาคอีสานตอนบน					
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูษยกุล					

5.4 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านดังต่อไปนี้ในระดับใด

อุปสรรคต่อการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
2. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ					
3. ขาดแผนการอนุรักษ์และดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน					
4. ผู้ประกอบการขาดทักษะและความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยว					
5. ขาดการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปและด้านวิชาการเกษตร เพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					

ตอนที่ 6 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

6.1 ท่านคิดว่าจังหวัดชัยภูมิมีวิสัยทัศน์ (ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีก5-10 ปีข้างหน้า) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางธรรมชาติ ด้านทุ่งดอกกระเจียว ป่าหินงามที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับสากล					
2. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
3. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน					
4. จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม					

6.2 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ					
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง					
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ					

6.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นกลยุทธ์และโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 1 การแบ่งพื้นที่เป็นเขต (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 โครงการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มอหินขาว					
โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา					
โครงการที่ 5 การปรับปรุงถนนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำอย่างยั่งยืนของลำน้ำลำปะทาว					
โครงการที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวทุ่งดอกกระเจียว					
โครงการที่ 3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ					
โครงการที่ 4 การจัดตั้งระบบบำบัดน้ำรวมในเขตอำเภอเมือง					
ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ					
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด					
โครงการที่ 1 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์เพื่อสร้างตราสินค้าทุ่งดอกกระเจียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวโลก					
โครงการที่ 3 ศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive) ของการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 การจัดประชาสัมพันธ์ทุ่งดอกกระเจียวสู่ระดับนานาชาติ					
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม ร้านอาหารในจังหวัดชัยภูมิ					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 4 กำหนดเส้นทางบุญ ไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 5 สร้างเส้นทางไดโนเสาร์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 6 สร้างทัวร์ธรณีวิทยาป่าหินงาม					
โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางวิถีชีวิตชาวภูษุกร					
โครงการที่ 8 การสร้างมาตรฐานของบริการอื่นๆ เช่นห้องสุขา ปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล					
กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยทุกคนมีส่วนร่วม					
โครงการที่ 3 อนุรักษ์และพัฒนาป่าหินงามและทุ่งกระเจียวให้ยั่งยืน					
โครงการที่ 4 สร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว Website เพื่อขายตรงของการท่องเที่ยวชัยภูมิ					
โครงการที่ 5 สร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยว					
โครงการที่ 6 แสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักแรมที่มีมาตรฐาน					
โครงการที่ 7 สร้างหลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่ม(Cluster) โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง					
กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
โครงการที่ 1 รวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิระดับตำบล อำเภอและระดับจังหวัด					
โครงการที่ 2 จัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 จัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
โครงการที่ 4 สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรินทร์” (นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์)					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) ในจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ					
โครงการที่ 3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พักร้านอาหารและบริการด้านการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 4 อบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดแผนไทย สมุนไพรของ อ.แก้งคร้อ					
โครงการที่ 5 อบรมด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์					
โครงการที่ 6 อบรมภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรในท้องถิ่น					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและจิตใจ					
กลยุทธ์ที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน เช่นวัดศิลาอาสน์ ภูพระ					
โครงการที่ 2 ฟื้นฟูประเพณีแห่ต้นกระฐูปในช่วงเทศกาลออกพรรษา					
โครงการที่ 3 อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ การทอผ้าซิด					
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสังคมปลูกจิตสำนึกเพื่อการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 1 อบรมเพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับชุมชนและการท่องเที่ยว					
โครงการที่ 2 รักษาระบบนิเวศแม่น้ำชีเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ					
โครงการที่ 3 ชุมชนชัยภูมิพิทักษ์โบราณสถาน					
โครงการที่ 4 ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ป่าและโบราณสถาน					
โครงการที่ 5 อบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจโดยพระครูสุวิมลภานาคคุณ พันธมุตโต (หลวงพ่ोजื่อ) ณ วัดเขาตาเงาะ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ					
โครงการที่ 6 ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา					

กลยุทธ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการที่ 7 ปณุกิจิตสำนึกการรักษาต้นน้ำลำประทาวโดยคณะ ธรรมยาตรา					

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชัยภูมิ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านโครงสร้างพื้นฐาน กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการ สวัสดิภาพ
ความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการ ที่ท่านต้องการในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณสำหรับความร่วมมือ

นางสาวลลนา คลังชำนาญ

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ – ชื่อสกุล	ลลนา คลังชำนาญ
วัน เดือน ปีเกิด	5 กรกฎาคม พ.ศ.2521
ที่อยู่ปัจจุบัน	153/2 ม.3 บ้านนาฝาย ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000
ที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เลขที่167 ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบริหาร (พนักงานมหาวิทยาลัย สายสนับสนุน)
ประวัติการศึกษา	ป.ศ. 2546 บธ.บ. (การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล